

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ותשעים-ושמונה של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, י' בשבט התשנ"ה (11 בינואר 1995)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:01

תוכן העניינים

הצעה לסדר	
שאלות ותשובות	
טעויות טייסים באיתור מסלולי נחיתה בנתב"ג	
סימון כבישים לאחר סלילתם	
פעולת הרמזורים בצמתים	
מסעדות "ביסטופ" בתחנות המרכזיות של "אגד"	
חשד למעשי שוחד במשרד הרישוי בצפון	
הצעה לסדר-היום הקמת ועדת חקירה ממלכתית בנושא הפרסומים בספרו של אבו-מאזן	
הצעות לסדר-היום	
הפרסומים בספרו של אבו-מאזן	
שאלות בעל-פה	
דברי העיתונאי טומי לפיד	
נוהלי השמירה והאבטחה במערת-המכפלה	
השתלטות אנשי "פתח" מזוינים על בניין צה"ל בטובאס	
שאלות ותשובות	
הסעות לחיילים בשעות שאין בהן תחבורה ציבורית	
הדלפת ידיעות על "מחתרת הימין"	
מידע על מעצר חייל	
יחס הרשויות לסייענים	
שירות חיילים בעלי ליקויים רפואיים	
עיכוב הורים דרוזים בכניסה למחנה צריפין	
נסיבות מותו של תושב דיר-אל-עוצון	
הסעת חיילים בתחבורה ציבורית	
מספר ההרוגים הישראליים באינתיפאדה	
הזמנה להרכבת משאיות	
פרסום מספרי הטלפון של היהודים בחברון	
הצעות לסדר-היום	
הפיגוע הרצחני בצומת-חלמיש	
הצעות לסדר-היום	
התחמשותה הגרעינית של אירן	
הצעה לסדר-היום	
סירוב פולין לפצות יהודים שרכושם הולאם	
הצעה לסדר-היום	
פתיחת האוניברסיטאות בפני שכבות רחבות יותר במדינה	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעות לסדר-היום	

סרטי וידיאו המתעדים רציחות אמת
הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת
חילופי גברי בוועדות הכנסת
הצעה לסדר-היום
פתרון לקוני דירות בעמנואל
הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – הגנה על מי תהום), התשנ"ד–1994
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעות לסדר-היום
הפער בין העשירים לבין העניים בישראל
הצעה לסדר-היום
ביטול עסקת החבילה וצעדי האוצר
הצעה לסדר-היום פעולותיו של יושב-ראש הדירקטוריון של בנק לאומי והשלכותיהן
הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון – הטלת תשלום
ארנונה על בעלים), התשנ"ד–1994
(הצעת חבר הכנסת פ' בדש)
הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה, התשנ"ה–1994
(הצעת חבר הכנסת י' כץ)
הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (חשבון גמל), התשנ"ד–1994
(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)
הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – ייצוג הולם), התשנ"ה–1994
(הצעת חבר הכנסת ד' צוקר)
הצעות לסדר-היום הסכם בין ההסתדרות לבין המעסיקים בנושא גביית מס ארגון
הצעה לסדר-היום
רצח אשה בידי בעלה בקריית-שמונה
הצעה לסדר-היום הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת רצח נשים בידי בעליהן
הצעת חוק סיוע ותמיכה לתלויי אסירים, התשנ"ד–1994
(הצעת חבר הכנסת ח' דיון)
הצעת חוק בתי-החולים הציבוריים, התשנ"ג–1993
(הצעת חבר הכנסת י' לס)
הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים [נוסח חדש] (תורנות בתי-מרקחת), התשנ"ד–1994
(הצעת חבר הכנסת ר' פנחסי)
שאלות ותשובות
הרשעה על ניסיון התאבדות של חייל בזמן השירות הצבאי
הצעת חוק פרסום תביעות משפטיות, התשנ"ד–1994
(הצעת חבר הכנסת א' הירשזון)
הצעת חוק מימון מודעות, התשנ"ד–1994
(הצעת חבר הכנסת י' לס)

הצעה לסדר

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת – יום רביעי, י' בשבט התשנ"ה, 11 בינואר 1995.

כן, חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

אנא גשי למיקרופון, כי אני לא שומע.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להעלות בפני הכנסת – ואני יודעת שאי-אפשר לדון בכך – את הודעתו של סגן שר החוץ לגבי הביקור של אורחים רשמיים "ביד ושם". אני חושבת שהכנסת צריכה לפנות לסגן שר החוץ ואל משרד החוץ ולבקש שלא להפר את הקונסנסוס בבית הזה, שכן "יד ושם" הוא חלק הכרחי של ההיסטוריה בשביל מי שבא לבקר אצלנו באופן רשמי. בלי להבין את טראומת השואה של העם היהודי אי-אפשר להבין את תקומת ישראל, את ההווה בישראל.

לפיכך, אדוני היושב-ראש, אשמח אם הכנסת תעביר, באופן לא פורמלי, את הבקשה לסגן שר החוץ, ואם אין הדבר אפשרי, אבקש שאדוני היושב-ראש יאשר נושא זה כנושא דחוף בהמשך עבודת הכנסת. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך. את, חברת הכנסת ענת מאור, סגנית יושב-ראש הכנסת ואת בוודאי יודעת שהכנסת משתדלת שלא לעשות דברים לא פורמליים. יש לנו כללים בעניין הזה. אני מבין שהנושא לחץ וריגש אותך, כמו שהוא ריגש בוודאי ישראלים ויהודים רבים מאוד. אני פשוט ממליץ על הפרוצדורה המקובלת. אם את מרגישה שיש לך פה מסר – ואני מרגיש שיש לך פה מסר – הפרוצדורה היא העלאת הצעה דחופה לסדר-היום. אני מתאר לעצמי שהנשיאות תתמודד עם זה, והכנסת תתבקש בוודאי לעסוק בנושא.

מכיוון שהעלית את זה, כתגובה ספונטנית אני רק יכול לומר: אני בטוח שכאשר סגן שר החוץ והנהלת המשרד החליטו מה שהחליטו במסגרת איזה מכלול, היו להם שיקולים ליברליים ואחרים הקשורים לאופיה הדמוקרטי של מדינת ישראל.

עם זאת, גם אני מתקשה להבין את את ההחלטה, שכן הנושא של "יד ושם" הוא לא רק בתחום הקונסנסוס הלאומי בישראל, אלא הייתי אומר גם הלאומי בקנה מידה של יהדות העולם כולו.

אני יודע שכאשר אני מוזמן מדי פעם בפעם לבקר בארצות אחרות, קובעים לי סדר-יום מסוים – למשל, אנחנו מתבקשים לבוא ולהניח זר על קבר החייל האלמוני, ואנחנו לא רואים בזה פגיעה או הכוונה. אנחנו רואים בזה היענות לרגש הבסיסי, העממי האמיתי, שאותה מדינה רוצה להציג במשהו את תעודת הזהות שלה ואת שער הכניסה אליה.

אני מרגיש – ולדאבון לב, זאת הרגשה טרגית – ש"יד ושם" הוא אחד מתעודות הזהות הלאומיות הקשות ביותר שלנו, ובמובנים רבים מאוד גם שער הכניסה למדינת ישראל.

לכן, אני מזדהה אתך רגשית, אבל הטיפול הפרלמנטרי צריך להיות לפי המתכונת – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

כל הזמן סגן שר החוץ סוגר – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן, בוא לא נהפוך את זה – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – –

היו"ר ש' וייס:

גם בעקבות ההערה של חבר הכנסת זיסמן אני גם אשוחח אישית עם סגן שר החוץ, ברשותך; כי אני מעריך אותו מאוד, ובקטע הזה אני גם אשוחח אותו אישית, גם בשליחותך. תודה רבה. זה היה מה שהיה.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לסדר-היום שלנו, והסעיף הראשון בסדר-היום שלנו הוא שאלות בעל-פה, כמקובל. רגע, שר הכלכלה והתכנון איננו?

סאלח טריף (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

הוא צריך להגיע. אם הוא יגיע אחרי התשובות של שר התחבורה, נשזר אותו בסדר-היום.

כבודו, אדוני שר התחבורה, אתה מתבקש לענות על שאלות רגילות. כבודו מתבקש לדון.

טעויות טייסים באיתור מסלולי נחיתה בנתב"ג

חבר הכנסת ע' עלי שאל את שר התחבורה ביום י"א בטבת התשנ"ה (14 בדצמבר 1994):

מטוס נוסעים של חברת "אליטליה" עמד לנחות על הכביש המהיר ירושלים-תל-אביב, בהנחה שגויה שזהו מסלול נחיתה בנמל לוד.

משום שאין זה מקרה ראשון של "כמעט תאונה", ברצוני לשאול:

1. כמה מקרים מעין אלה ידועים?

2. מה הם הצעדים שיינקטו כדי למנוע באורח מוחלט מקרים כאלה?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בשנה האחרונה אירעו שלושה מקרים דומים אשר התרחשו בתנאי תאורה שונים ובמסלולים אחרים – כלומר, ללא מכנה משותף שניתן לציין.

2. הצעדים הננקטים: א. הכביש המהיר המקביל לכיוון המסלול יסומן בכל תרשימי הגישה לשדה כדי שיקל על קברניטי המטוסים לזהות את מיקומם יחסית למסלול ולכביש; ב. יתוכנן תהליך גישה למסלול בעזרת עזרי ניווט. הדבר יביא לנחיתה מדויקת על המסלול; ג. רשות שדות התעופה תמשיך באופן רצוף בפעילות אשר מטרתה שיפור איכות השירות ושמירה על מיומנותם ועירנותם של פקחי הטיסה.

עירנותם של פקחי הטיסה, בין היתר, מנעה במקרים שנזכרו לעיל סיכון לנוסעים ולמטוס בכך שהטעות אותרה בשלב מוקדם והתאפשרה נקיטת הצעדים הנדרשים.

סימון כבישים לאחר סלילתם

חבר הכנסת א' גולדשמידט שאל את שר התחבורה ביום י"ח בטבת התשנ"ה (21 בדצמבר 1994):

בימים אלה רוב כבישי הארץ נסללים מחדש, אך הסימון שלהם לא נעשה מייד עם תום סלילת הכביש. הדבר גורם לבלבול הנהגים תוך כדי הנסיעה. לדוגמה: כביש החוף.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא מסמנים מחדש קטעי כביש שכבר נסללו מייד בתום סלילתם?

2. לעומת קטעים אלה יש קטעים עתירי סימונים. מדוע?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. הסלילה עצמה וכן סימון הכבישים הן בדרכים הבין-עירוניות והן בשטח העירוני אינם באחריותו של משרד התחבורה. בשטח העירוני משתתף משרד התחבורה במימון הסימון, אבל ביצוע הסימון נמצא כולו באחריות הרשות המקומית.

המפקח הארצי על התעבורה קבע הנחיות בנושא זה המחייבות את כל הרשויות המבצעות, והן אלה שאמורות לפקח על קבלני הביצוע.

פעולת הרמזורים בצמתים

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את שר התחבורה ביום כ"ה בטבת התשנ"ה (28 בדצמבר 1994):

נוכח העובדה שיש רמזורים שהאור הירוק מהבהב בהם כמה פעמים לפני שהוא מתחלף לאדום ואחרים שהאור מתחלף בהם מייד, או כמעט מייד, מירוק לאדום, ברצוני לשאול:

1. מה היא המדיניות בהפעלת כמה סוגים של רמזורים?

2. כיצד יכול נהג לדעת מראש מול איזה סוג רמזור הוא ניצב?

3. מדוע לא יפעלו כל הרמזורים באופן אחיד?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. לאחר בחינה מפורטת של הנושא נקבע ב"הנחיות לתכנון רמזורים", בהוצאת המפקח על התעבורה משנת 1981, כי: הבהוב ירוק ברמזורים יותקן במופעים אשר מהירות ההתקרבות אליהם היא 60 קמ"ש ומעלה.

ההבהוב הירוק נדרש במהירויות התקרבות גבוהות כדי לתת לנהג אתראה ואזהרה מוקדמות על כך שהאור הירוק עומד להתחלף. ההנחה היא, כי במצב כזה קל יותר לנהג לקבל החלטה נכונה אם לעצור – כאשר הוא רחוק מן הצומת, או לעבור – כאשר הוא קרוב לצומת. כמו כן, נמצא כי במהירויות הנמוכות אין צורך באזהרה זו, ובמקרים מסוימים יש בה כדי לבלבל.

לדעתנו, הסדר זה הוא הטוב ביותר מבחינה בטיחותית, למרות הפגיעה השולית באחידות.

3. לכל צומת שמוצב בו רמזור יש מאפיינים גיאומטריים, תנועתיים ובטיחותיים שונים. לפיכך סוג הרמזור המוצב בצומת "תפור" על-פי מאפייניו ואין למשרדי מדיניות של אחידות ברמזורים.

מסעדות "ביסטופ" בתחנות המרכזיות של "אגד"

חבר הכנסת י' לוי שאל את שר התחבורה ביום כ"ה בטבת התשנ"ה (28 בדצמבר 1994):

מהתכתבות עם דובר "אגד" ידוע לי, שרשת מסעדות "ביסטופ" בתחנות המרכזיות של "אגד" פועלת ללא הכשר. יש מכשלה גדולה מאוד בכך שהציבור חושב ש"אגד" הוא בוודאי גוף ציבורי הדואג לכשרות. דובר "אגד" אף גרם לטעות חמורה במכתב שקבע בו (למיטב ידיעתי) שהמסעדות הנ"ל כשרות.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?
2. מה היא תגובת משרדך על מכתבו של דובר "אגד"?
3. מה ייעשה כדי שהמסעדות האמורות תהיינה כשרות?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

רשת מזנוני ומסעדות "ביסטופ" אינה מופעלת על-ידי משרד התחבורה, ובתור שכזו אין בסמכות משרדנו לקבוע נהלים בדבר הכשרות בה.

בירור ב"אגד" העלה, כי התחנות המרכזיות ברחבי הארץ הן בבעלות "מפעל תחנות בע"מ", אשר מקיימת במקום מסחר ומשכירה חנויות ושטחים לכל דורש. במסגרת זו הושכרו שטחים גם לחברת "ביסטופ". לפיכך, גם השפעת "אגד" על אותם שוכרים אפסית.

עם זאת, מתוך רצון לשרת את ציבור הנוסעים ולאור פניות משרד התחבורה פנה "אגד" בבקשה נוספת לחברת "ביסטופ" כדי שתדאג להשיג את תעודת הכשרות. הובהר לנו כי עקב הגבלות חוזיות לא ניתן לחייב, בשלב הנוכחי, את חברת "ביסטופ" בהוצאת תעודת כשרות.

חשד למעשי שוחד במשרד הרישוי בצפון

חבר הכנסת ש' בוחבוט שאל את שר התחבורה ביום ג' בשבט התשנ"ה (4 בינואר 1995):

לאחרונה פורסם בעיתון "קול הצפון", כי נבחן אחד מכל ארבעה נבחנים עובר את מבחן הנהיגה בעזרת שוחד.

ברצוני לשאול:

מה עושה משרד התחבורה כדי לבדוק את הדברים שנאמרו בעיתון?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. לידיעתנו, לא הוגש כתב אישום נגד בוחן כלשהו במשרד הרישוי במחוז הצפוני בשנים האחרונות – לפחות לא בחמש, שש השנים אחרונות. לפיכך, לא ברור לי למי מתייחסים דבריו של "קול הצפון".

ב. כל תלונה בדבר עבירה פלילית נגד עובד או מורה צריכה להיות מופנית לטיפול המשטרה, שהיא הגוף המוסמך בעניין זה.

ג. כאשר מתעורר באגף הרישוי ומשרד התחבורה חשד לביצוע עבירה פלילית במסגרת תהליכים לקבלת רישיון נהיגה, העניין מופנה על-פי הנהלים הקבועים בדין לטיפול המשטרה וגורמי המשמעת והביטחון במשרד התחבורה.

משרדנו מבצע בקרה על פעולות הבוחנים באמצעות מפקחים על בוחני נהיגה, רוטציה של בוחנים ועוד – על מנת להבטיח אמינות המערכת. כן הוכנה ביוזמתנו תוכנית חדשה למיון ולהכשרה של בוחני נהיגה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לשר על המאמץ. מה עם שר התכנון והכלכלה? לא הגיע. אם כן, אנחנו ממשיכים בסדר-היום שלנו, חברים יקרים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

הוא פשוט לא הגיע. שר הבריאות כאן כי הוא צריך להיות כאן.

הצעה לסדר-היום הקמת ועדת חקירה ממלכתית בנושא הפרסומים בספרו של אבו-מאזן

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, הנושא הראשון שלנו בסדר-היום במסגרת הצעות לסדר-היום קשור למה שאנחנו קוראים בשבוע וחצי האחרון: ספרו של אבו-מאזן. ויש לנו כאן שני חלקים – יש לנו הצעה רגילה לסדר-היום, מס' 5771, מאת חבר הכנסת משה קצב, ולפי התקנון, ישיב עליה שר הבריאות בשם הממשלה.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

בנפרד. זה עניין של שיקול דעת.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

מבחינת התקנון, זה לשיקול דעתו של השר. הנושא פה נפרד משום שלחבר הכנסת משה קצב יש עשר דקות. אחר כך יש ההצעות הדחופות לסדר-היום באותו נושא, שכל חבר יעלה אותן במסגרת של שלוש דקות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל למה התשובה צריכה להתחלק?

היו"ר ש' וייס:

זה לשיקול דעתו של השר. פה אני אפילו לא נותן שום עצה.

חברי הכנסת, אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת משה קצב להביא לפנינו את ההצעה הרגילה לסדר-היום: הקמת ועדת חקירה ממלכתית בנושא הפרסומים בספרו של אבו-מאזן. בבקשה, כבודו.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, כתוב לי כאן ששייב על זה סגן שר הביטחון, אדוני המזכיר.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

טעות. יש בעיות עם המחשב.

היו"ר ש' וייס:

טעות. בקטע הזה זה לא נוגע כל כך למחשב. זו טעות מסוג אחר.

דוד מנע (הליכוד):

האם שר הבריאות שנוגע בדבר עונה? הוא משיב?

היו"ר ש' וייס:

למה לא? הממשלה יש לה אחריות קולקטיבית. נא לעיין בחוקי מדינת ישראל.

בבקשה, חבר הכנסת משה קצב.

דוד מנע (הליכוד):

כשהיה שחל בזמנו – – –

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, השבוע היינו עדים לאחת הפרשיות החמורות ביותר בתולדות המדינה, אם ההאשמות תתאמתנה. אבו-מאזן, מספר שתיים באש"ף, החתום על הסכמי אוסלו, והממשלה קיימה אתו משא-ומתן אינטנסיבי, כותב בספר הזיכרונות שלו, בפרק ה', בעמודים 104-92, בספר הנקרא "הדרך לאוסלו", שאש"ף קיים מגעים בלתי רשמיים עם מפלגת העבודה לפני הבחירות, כדי להביא להפלת ממשלת הליכוד. הוא מצרף ומצטט פרוטוקולים, מציין מועדים ולוח פגישות, בין איש אש"ף בכיר לבין מה שהוא מכנה "אישיות בכירה ביותר ממפלגת העבודה המקורבת לראש הממשלה יצחק רבין".

אינני יודע מי היא אותה אישיות בכירה ממפלגת העבודה המקורבת לראש הממשלה, אולם אם ההאשמות נכונות, אדוני היושב-ראש, הרי שזו התופעה החמורה ביותר בתולדות המדינה. זו האשמה שבמדינות דמוקרטיות, בתהליכים דמוקרטיים, היו נוקטים בגינה צעדים מידיים לביעור הנגע.

האומנם ביקשה מפלגת העבודה מאש"ף להאט את קצב שיחות וושינגטון בין הפלשתינים לבין ממשלת הליכוד, כדי להקל על מפלגת העבודה לנצח בבחירות את הליכוד? האם המריצה מפלגת העבודה – כפי שכותב אבו-מאזן – את ערביי ישראל להשתתף בבחירות ולהצביע למפלגות מסוימות? האם תדרכה מפלגת העבודה את אנשי אש"ף איך לדבר עם הציבור הישראלי, עם דעת הקהל בישראל, כדי להוליך שולל את העם בישראל, כאילו אש"ף לא מתכוון לדון על מדינה פלשתינית, על ירושלים? הייתכן שמפלגת העבודה עשתה קנוניה כזאת עם אש"ף? הייתכן שמפלגת העבודה התחייבה לתת תמורה לאש"ף אם אש"ף ייענה לדרישות האלה?

ואומנם, אש"ף היה פעיל מאוד, אדוני היושב-ראש, במערכת הבחירות. הנה כותרת מעיתון "הארץ" ב-15 באפריל 1992: "ערפאת לרבין במסר שהעביר לו: אקרא לערביי מזרח-ירושלים להצביע למפלגת העבודה לכנסת". אפריל 1992.

סאלח טריף (העבודה):

— — —

משה קצב (הליכוד):

בעיתון צרפתי: "אלפי ערבים ישראלים הצטרפו למפלגת העבודה בהוראת אש"ף". חמישה ימים לפני הבחירות, בעיתון "חדשות": "אש"ף שלח הודעה למיעארי – אל תרוץ בבחירות לכנסת". עד כדי כך התערב אש"ף במערכת הבחירות בישראל.

עיתון "מעריב", 18 ביוני 1992: "אש"ף דרש ממיעארי לפרוש מהמירוץ לכנסת". 18 ביוני 1992, עיתון "הארץ": "דראושה מציג מכתב מאש"ף הקורא למתקדמת לפרוש". עיתון "דבר": "מיעארי קיבל מכתב מאבו-מאזן הקורא לו לא להתמודד".

הייתכן, רבותי, שמפלגת העבודה תיאמה את מהלכיה עם אש"ף – עד כדי התערבות פנימית בתוך הפוליטיקה הישראלית כדי להחליט מי ישלוט במדינת ישראל? הייתכן שראש הממשלה יצחק רבין היה שותף לקנוניה הזאת עם האויב כדי להחליט מי ינהל ומי יקבע את גורלה של מדינת ישראל?

על-פי הספר, ב-20 באפריל 1992 מודיעה אותה אישיות בכירה במפלגת העבודה, המקורבת לראש הממשלה, כי רבין התחייב להגיע להסדר עם הפלשתינים תוך שישה עד שמונה חודשים. כעת אני מבין, אדוני היושב-ראש, יצחק רבין עמד פה לאחר הבחירות ולא הבנו מה הוא כל כך נחפז, ממהר, להגיע להסכם עם הפלשתינים, והוא התחייב בפנינו לאחר הבחירות שתוך שישה עד תשעה חודשים – הוא התחייב כאן בכנסת – "אני אגיע להסדר עם הפלשתינים". עכשיו יצא המרצע מן השק. הנה הוכחה שיש קשר מובהק, ישיר, בין הודעתו של ראש הממשלה, כאן, במליאת הכנסת לאחר הבחירות, לאחר שנבחר לראשות הממשלה, לבין מה שמופיע בספרו של אבו-מאזן, שעל-פיו אותה אישיות בכירה שמקורבת לרבין התחייבה בשמו של רבין שתוך שישה עד שמונה חודשים הוא יגיע להסדר עם הפלשתינים. הנה קשר מוכח בעליל. איש לא יוכל להתכחש לכך.

בתחילת ספטמבר 1992 תבעו נשיא מצרים ויושב-ראש אש"ף מיצחק רבין, ראש הממשלה, לכבד את ההבנות והסיכומים שהיו בין מצרים ואש"ף לבין יצחק רבין כיושב-ראש מפלגת העבודה, עוד לפני הבחירות, בהיותו באופוזיציה. תובעים ממנו לממש את ההבטחות שהוא נתן לפני הבחירות.

הייתכן שמפלגת העבודה, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, קנתה את השלטון תוך קשירת קשר עם האויב כדי להפיל ממשלה חוקית בישראל? האומנם אתם, שרי הממשלה, ראשי מפלגת העבודה, פעלתם כדי למנוע התקדמות בתהליך השלום, והכול כדי שלא יהיה ניצחון ליצחק שמיר? עד כדי כך הרחקתם לכת? הרי זה מעשה שגובל כמעט בבגידה.

רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, זה פשוט מבהיל. זו קנוניה עם אויב. זה רציני וחמור מכדי שנסתפק בהכחשות או בניסיונות טשטוש. זה חמור פי כמה וכמה מפרשת "אירנגייט" – שהאשימו את נשיא ארצות-הברית כמעט במקרה דומה. זה הרבה יותר חמור מזה.

זה שנתיים וחצי יש שמועות עקשניות, מאמרים בעיתונים, שיחות סלוניות, שעל-פיהם כל מה שכותב האיש מס' שתיים באש"ף נכון. הוא חתם אתכם על הסכמי אוסלו, הוא ניהל עמכם את המשא-ומתן החשאי, והוא גורם רשמי באש"ף.

לא היינו מזדעזעים בגלל האשמה זו אילולא דובר בנושא כל כך חמור וקיומי למדינת ישראל, שעדיין נמצאת במצב מלחמה, שנאבקת יום יום על קיומה הפיסי – יום יום מעשי רצח, טרור, שגברו במידה ניכרת מאז החתימה על הסכמי אוסלו. לא היינו מזדעזעים בגלל האשמה כל כך חמורה אילו העלה אותה לסדר-היום איש זוטר באש"ף. או נניח שפארוק קדומי היה משמיע האשמה כזאת – לא היינו כל כך מתרגשים, כי אנו יודעים שפארוק קדומי התנגד לכל התהליך. אבל מדובר באיש שהיה שותף אתכם בכל התהליך, והוא כותב ספר זיכרונות על הדרך לאוסלו. לא היינו מזדעזעים אילו הוא היה מעלה זיכרונות על פגישות – כפי שנערכו – לחילופי דברים; למרות האיסור החוקי על המפגשים הללו.

אני לא יודע מי היא אותה אישיות בכירה שמקורבת לראש הממשלה. יכול להיות שזה שר בכיר, יכול להיות שזה חבר כנסת ממפלגת העבודה, יכול להיות שזה כן אפרים סנה, יכול להיות שזה חיים רמון, יכול להיות שזה יוסי ביילין, יכול להיות שזה משהו אחר. אינני יודע. הוא לא מזכיר את שמו בספר.

אדוני היושב-ראש, יכול להיות שהיינו עוברים לסדר-היום אילו היה זה פרסום ראשון. בספר בהוצאת משרד הביטחון, מערכת הביטחון – "בחרבות שלופות", מאת פנחס ענברי, נכתב בצורה מפורשת, שערב הבחירות האחרונות לכנסת קיימו אישים ממפלגת העבודה מגעים עם אש"ף כדי להקים בלוק חוסם עם המפלגות הערביות שכבר אז תמכו באש"ף.

מיכאל איתן (הליכוד):

הספר יצא בהוצאת משרד הביטחון.

משה קצב (הליכוד):

ציינתי זאת. הרי זו אותה אשמה חמורה של קשירת קשר להפלת הממשלה, קנוניה עם האויב כדי להפיל את ממשלת הליכוד; אותה האשמה במעשי בגידה.

השיח' עבדאללה שהמי, מראשי "הג'יהאד האסלאמי", שישב זמן רב בכלא הישראלי, גם הוא מעיד, שה"פתח" פנה לערביי ישראל בתיאום עם מפלגת העבודה, כדי שיבחרו במפלגת העבודה ויסייעו לה.

שמכם הוכפש על-ידי שותף בכיר שלכם לשיחות, שהוא עדיין חפץ ביקרכם, ועל-פי בקשתכם הוא ממחר ומפרסם הכחשה. אתם צריכים להיות מעוניינים בטיהור שמכם.

אני חייב לומר לכם בכנות: אני מאמין למה שכתוב בספרו של אבו-מאזן.

חיים אורון (מרצ):

גם על הליכוד?

משה קצב (הליכוד):

אני מאמין למה שכתב אבו-מאזן ביחס לניסיון של מפלגת העבודה להפיל את ממשלת הליכוד.

יורם לס (העבודה):

הוא הכחיש את זה.

חיים אורון (מרצ):

גם על הליכוד?

יורם לס (העבודה):

הוא בעצמו הכחיש את זה.

משה קצב (הליכוד):

חבר הכנסת יורם לס, אל תיתמם. לכתוב ספר – זה לא עניין שנעשה בן-לילה. חודשים רבים עוברים עד שכותבים ספר. יש כתיבה ויש הגהות, ויש עריכה, ויש הדפסה, ויש פרוטוקולים ויש חילופי מסמכים – כל זה לוקח זמן רב.

בנימין נתניהו (הליכוד):

הגניבו את זה.

משה קצב (הליכוד):

אתם ביקשתם שיכחיש כי נבהלתם, כי נתפסתם לפיק ברכיים. תיאמתם ביום אחד כולם יחד – סעיד כנעאן, אבו-מאזן, אפרים סנה, אחמד טיבי – כולם, במסיבת עיתונאים, בהודעות מתואמות, בקשר טלפוני, בפאקסים, מפרסמים הודעות הכחשה. אנחנו לא תמימים, ואל תעשה מאתנו שוטים.

יורם לס (העבודה):

אולי תיפגש אתו?

משה קצב (הליכוד):

חבר הכנסת חיים אורון, יש לך האשמות? נבדוק את הכול. נחקור כל האשמה שיש לך. אני מוכן לפתוח את כל היריעה. אדרבה. אם יש לך האשמות, אני מוכן לבדוק את הכול.

חיים אורון (מרצ):

לי לא אכפת. אני שואל אותך אם זה אכפת לך. הליכוד נפגש או לא נפגש?

בנימין נתניהו (הליכוד):

חיים אורון (מרצ):

נפגשו או לא נפגשו?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורון, אני פונה אליך מכיוון שאתה בעין הסערה. מספיק בקטע הזה, כי יש לנו עוד שעה וחצי בנושא הזה. תשמור על אנרגיות, גלים גלים. חבר הכנסת נתניהו, חבר הכנסת סאלח טריף, תירגעו ותשמרו אנרגיות להמשך.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לא הכנסת תמנה ועדת חקירה, הממשלה תחליט על ועדת חקירה. אני סומך על ועדת חקירה בלתי תלויה שתבדוק את כל הטענות וההאשמות.

יורם לס (העבודה):

תזמין אותו?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לס, תירגע.

יורם לס (העבודה):

אני שואל אותו שאלות.

היו"ר ש' וייס:

הוא לא חייב לענות לך.

יורם לס (העבודה):

לא קיבלתי תשובה.

היו"ר ש' וייס:

שאלת את זה כבר 14 פעמים – אני סופר. הוא לא חייב להשיב. תירגע.

יורם לס (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לס, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. זאת, אחרי 15 קריאות ביניים. אני מוסיף שתי דקות לחבר הכנסת קצב.

משה קצב (הליכוד):

מאשימים אתכם ששיתפתם פעולה עם עם האויב, כדי להפיל את ממשלת הליכוד, ואתם רוצים שנעבור לסדר-היום? עשיתם את זה שלושה ימים בלבד לאחר הפריימריס במפלגת העבודה. ברור שהיה פה אינטרס משותף של יאסר ערפאת ויצחק רבין להפלת הממשלה. האם זה היה מתואם? מאשימים אתכם ששיתפתם פעולה.

אדוני היושב-ראש, האמת כולה חייבת לצאת לאור וצריכה להיות על כך קביעה פסקנית של גורם בלתי תלוי. זכותם של אזרחי ישראל וחובתם של נבחרי העם לדעת את האמת. דבק בכם כתם חמור. רק ועדת חקירה שתבדוק את מקומות המפגש, את הפרוטוקולים של השב"כ ואת העובדות – הכול בשבועה – תוכל להסיר את הרבב, אם אתם טוענים שזה רבב. אם היום אתם מסרבים – אתם פוחדים, כיוון שהקרע בוערת מתחת לרגליכם; ולצערי הרב, אין לנו בישראל תהליך של impeachment.

אדוני ראש הממשלה יצחק רבין, אם לא תיתן יד להקמת ועדת חקירה, הפרשה הזאת תרדוף אותך עד סוף ימך. יש לך עבר מזהיר בתולדות ישראל כראש ממשלה, כשר ביטחון, כרמטכ"ל – הפרשה הזאת תעמיד בצל את כל תרומתך לעם ולמדינה. אתה צריך להיות מעוניין שהכתם הזה יוסר מעל שמך.

אדוני היושב-ראש, אנו מציעים להטיל על הממשלה להקים ועדת חקירה בהתאם לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט–1968, כדי שתחקור אם אומנם גורמים במערכת הפוליטית, חברי כנסת ואישי ציבור בכירים בישראל, ניסו לתאם ערב הבחירות האחרונות לכנסת הנוכחית עם גורמים באש"ף פעולה ומהלכים כדי להשפיע על תוצאות הבחירות; אם ניסו לשבש את תהליך השלום כדי לזכות בקולות ערב הבחירות; אם ניסו להשפיע על הבוחרים להצביע למפלגות מסוימות; ואם ניסו לקשור קנוניה עם האויב כדי להפיל את ממשלת הליכוד בראשות יצחק שמיר.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת משה קצב. קיבלתי מכתב מחבר הכנסת נסים זוילי.

נסים זוילי (העבודה):

אני מוותר.

היו"ר ש' וייס:

אתה מוותר. אתה לא רוצה להגיב במסגרת סעיף 88(ז)? בסדר, תמיד אפשר לקחת מכתב בחזרה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להמשך סדר-היום. יש לנו עשר הצעות דחופות, כל אחת שלוש דקות, ורק שלוש דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, האם אנחנו מקיימים עכשיו הצבעה על הנושא הזה?

היו"ר ש' וייס:

לא.

מיכאל איתן (הליכוד):

בין הנושא של הקמת ועדת חקירה וההצעה לקיים אחר כך דיון במליאה לבין הנושא השני אין שום קשר.

היו"ר ש' וייס:

ממילא נקיים הצבעה מפוצלת. תהיה תשובה אחת אבל ההצבעות תהיינה מפוצלות, כך שתהיה על זה הצבעה נפרדת.

רענן כהן (העבודה):

הצבעה תהיה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רענן כהן, בכל הכבוד, אני משיב על זה.

מיכאל איתן (הליכוד):

מי משיב על ההצעה הזאת?

היו"ר ש' וייס:

השר אפרים סנה. הפרסומים בספרו של אבו-מאזן – אני מזמין עכשיו – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מדוע אתה מאחד את הדיון? מה הקשר בין הדברים?

רענן כהן (העבודה):

זה דיון שונה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רענן כהן, ממתי אתה משיב על זה?

משה קצב (הליכוד):

אני מבקש להוסיף.

היו"ר ש' וייס:

תחליטו אם זה אתה או חבר הכנסת איתן.

משה קצב (הליכוד):

בוודאי נציג הממשלה יוכל להציע לתמוך בהקמת ועדת חקירה ממלכתית או להתנגד לה. אני יודע על חברי כנסת ממפלגת העבודה שהודיעו לי שהם תומכים בהקמת ועדת חקירה ממלכתית. אפשר שבנושא של ההצעות הדחופות יציע נציג הממשלה להסיר אותן, או לקיים דיון במליאה, או לקיים דיון בוועדה. אלה שתי סדרות שונות.

היו"ר ש' וייס:

אני מבין, זה ברור. אני רוצה להגדיר את הבעיה בקיצור. ברור שאין בעיה עם הצבעות נפרדות, מספיק שיש בקשה של המבקש – זה עניין פתור. בקשתך היא שעכשיו תבוא תשובת הממשלה, תתקיים הצבעה, ואחר-כך נעבור לסדרה השנייה.

חגי מירום (העבודה):

לא, אדוני, אני מתנגד לזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה אתה מתנגד?

דוד מנע (הליכוד):

מה אתה מתנגד?

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

רבותי, בכל הכבוד, אני לא צריך את הייעוץ של חברי הכנסת. חבר הכנסת רענן כהן, אתה אפילו לא עוזר לי; אני יודע שאתה רוצה לעזור. אומר לי המזכיר – ידעתי שזה כך, אבל מדי פעם אני מבקש גם חוות-דעת של האיש המנוסה ביותר שלנו בענייני תקנון – שהשר מחליט אם לענות יחד או בנפרד; שזה בתחום סמכותו של השר.

חגי מירום (העבודה):

ההצעה של חבר הכנסת משה קצב היתה חלק מההצעות הדחופות.

קריאות:

לא.

היו"ר ש' וייס:

יש פה שתי פרשיות – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת מירום, אתה טועה, זו הצעה רגילה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קצב, תאמין לי שזה ייפתר. אני מבין את ההתרגשות. אין פה שום דבר מתחת לשולחן, הדברים כולם גלויים, כולם תקנוניים. חבר הכנסת חגי מירום, לא רק שזה נכון, זה גם תקנוני. נכון שבאופן מקורי הגישו כמה חברי כנסת הצעה דחופה לסדר-היום.

חגי מירום (העבודה):

– – – חבר הכנסת?

היו"ר ש' וייס:

בוודאי, אין פה סודות. לא רק שאין סודות, הבוקר אפילו מסרתי אינפורמציה לכל הנוגעים בדבר שגם הם יכולים לעשות את זה, בכלל זה לחבר הכנסת חגי מירום למען ה-fair play, תדעו שאין שום דבר מתחת לשולחן.

חבר הכנסת משה קצב, מתוך שיקול ברור שגם הוא צריך להיות גלוי, ביקש להגיש את ההצעה כהצעה רגילה. אנחנו תמיד שמחים שחברי כנסת מגישים הצעות רגילות, אני חושב שזו השיטה. הוצאנו אותו מהסט של ההצעות הדחופות והקצבנו לו הצעה רגילה מהמנה שלו.

משה קצב (הליכוד):

זו סטייה מהנושא.

היו"ר ש' וייס:

תאמין לי שזה מחובר וגם הנושא השני יבוא. אל תדאג, אשיב לך, אני יודע לאן אני מוביל. הרי זה הועלה, למה שתהיה פה הרגשה של קנוניה? הכול גלוי. אשר על כן, יש לנו הצעה רגילה שלך, ועליה זכאי השר המשיב להשיב במסגרת עשר דקות כפי שאתה דיברת עשר דקות. אחר כך יש לנו סדרה של הצעות דחופות – לכל דובר יש זכות דיבור של שלוש דקות ועל כל הסדרה השר זכאי להשיב עשר דקות.

העלית שאלה שנייה: אתה מבקש שתהיה תשובה נפרדת ואחרי כל תשובה גם הצבעה. אומרים לי התקנון והזיכרון ומזכיר הכנסת, שההחלטה אם להשיב יחד או בנפרד היא בידי השר. מובן שאחרי התשובות תהיינה הצבעות נפרדות; זה לא נושא שעומד על סדר-היום.

משה קצב (הליכוד):

אם זה לשיקול דעתו של שר הבריאות, אולי שר הבריאות ישקול אם זה עונה על נושא של מגעים עם אבו-מאזן – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מוכן שהוא ישקול והוא יחליט.

משה קצב (הליכוד):

יש פה על סדר-היום 40 נושאים. אולי שר הבריאות ימתין עד סוף היום וישיב על כל 40 ההצעות בבת-אחת.

היו"ר ש' וייס:

רבתי, זה לא סוף היום.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

סלח לי, לא נתתי לך רשות הדיבור, עכשיו דיברתי עם חבר הכנסת משה קצב.

משה קצב (הליכוד):

מה עמדת הממשלה על ועדת חקירה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רענן כהן, אל תתקרב אפילו לשם. זו צורת ויכוח בפרלמנט? לא אלי ולא לשם, יש לך מקום.

רענן כהן (העבודה):

אני יודע.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע שאתה רוצה לעזור לי, אבל זה לא עוזר. המצב – כפי שהכרתי אותו במשך שנות כהונתי בכנסת, וגם בתוקף תפקידי – הוא שזה אותו נושא. נכון שיש פה פיצול פרוצדורלי, אבל זה אותו נושא. זה לא סוף היום, זה סוף הסדרה. אסיים ואחליט בעניין הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש להסב תשומת לבך לסעיף בתקנון.

היו"ר ש' וייס:

אפשר לך, אבל לא בצעקות.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם אני מבקש להעיר.

היו"ר ש' וייס:

אין צורך, יש כאן הערה פרוצדורלית. אם יהיה צורך, אאפשר גם לך. יש פה נושא ממשי, תאמינו לי. חבר הכנסת איתן, רק דקה.

מיכאל איתן (הליכוד):

חצי דקה.

היו"ר ש' וייס:

לא, דקה. אני יודע שזה יהיה דקה וחצי.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש להפנות את תשומת לב כבודו לעמוד 46, סעיף 88 בתקנון: "בישיבת הכנסת שנועדה לדיון בהצעות לסדר-היום ינמק בעל ההצעה – – את הצעתו" וכו'.

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, הייתי עסוק בעצתו של מזכיר הכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

סעיף 88(א) עוסק בסדר הדיון בהצעות לסדר-היום: "– – ינמק בעל ההצעה, או חבר אחר מסיעתו, את הצעתו" וכו'. ומייד בא סעיף קטן (ב): "אחרי ההנמקה לפי סעיף קטן (א) רשאי חבר הממשלה, המדבר בשמה, להציע שהנושא המוצע יידון בכנסת". כלומר, אחרי ההנמקה לפי סעיף קטן (א). החבר מציע את ההצעה, ומייד אחרי ההנמקה מופיע מי שמדבר בשם הממשלה.

כאן מדובר בהצעה רגילה, לא בהצעות דחופות. מדובר כאן בנושא אחר: הקמת ועדת חקירה, נושא שהוא ייחודי ודורש התייחסות ייחודית. אם יש שיטה שלפיה לממשלה יש זכות לענות אחרי שמשמיעים את כל ההצעות לסדר-היום, לפי ההיגיון הזה, אם תלך אתו עד הסוף, הוא יכול לבוא בסוף היום ולענות על כל ההצעות כמקשה אחת. הכללים האלמנטריים של פינג-פונג פרלמנטרי: אופוזיציה-ממשלה, כנסת-ממשלה, מחייבים הצמדת הדיון ולא דחייה למועד יותר מאוחר.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

מייד. אני מפנה את תשומת לבי לסעיף 90(א). תאמין לי שכבר הפניתי את תשומת לבי לסעיף זה.

חבר הכנסת רחבעם זאבי, דקה. רצית לדבר, חבר הכנסת רחבעם זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כאשר נוח לכם, אתם נוהגים לפי התקנון. כאשר נוח לכם, אתם נוהגים שלא לפי התקנון.

היו"ר ש' וייס:

מי זה "לכם"?

רחבעם זאבי (מולדת):

לכם – לנשיאות ולמזכירות. התקנון קובע שהצעות דחופות תידונה לפני הצעות רגילות. איך אתה מסביר את זה שקודם באה הצעה רגילה? הרי היית צריך להביא קודם את "הרכבת" של ההצעות הדחופות.

היו"ר ש' וייס:

למה לא אמרת לי את זה לפני רבע שעה?

רחבעם זאבי (מולדת):

כך כתוב בתקנון. אני מרים את היד, רק שאתה לא קורא לי.

היו"ר ש' וייס:

לא, לפני התחלת הישיבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה עונה רק למי שצועק.

היו"ר ש' וייס:

לא נכון, תסלח לי. רבותי, אני דוחה את ההאשמה הסוחפת שהנשיאות נוהגת לפי הנוחיות שלה. עם זאת, ההערה השנייה של חבר הכנסת זאבי מאוד מעניינת, אך אני לא יכול אפילו לעשות תיקון.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה שאמרתי נכון.

היו"ר ש' וייס:

מה שאמרת מעניין מאוד.

רחבעם זאבי (מולדת):

מעניין או נכון?

היו"ר ש' וייס:

על-פי התרשמות ראשונה – נכון, אבל אני לא יכול לתקן עכשיו את המצב.

רחבעם זאבי (מולדת):

אמרתי זאת הרבה פעמים: הצעות דחופות צריכות לבוא קודם.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, הנשיאות נוהגת בהחלט על-פי התקנון. בקטע הקונקרטי הזה, זו עצה מסוג העצות שהיית צריך לתת, על-פי אינסטינקט, רבע שעה לפני התחלת הישיבה, כדי שאם יושב-ראש כנסת ירצה לשחק לטובת הקואליציה, ישתמש בהערה שלך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אין לי שיקול כזה, אלא כיבוד התקנון.

היו"ר ש' וייס:

גם לי לא. לא הבנת אותי הפעם, ואני מתפלא עליך.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

טוב, תודה רבה. רבותי, משתמשים תמיד בתקנון, וכאשר טועים – מתקנים טעויות. עוד איך משתמשים בתקנון, באופן קבוע.

רבותי, כפי שהרגשתי מתוך ההרגלים שלי בבית הזה, האפשרות שהשר ישיב במעמד אחד קיימת. גם המזכיר חיזק כמובן את דעתי, וגם התקנון מחזק כמובן את דעתנו. לפי סעיף 90(א) זה אפשרי. מה לעשות. לפי סעיף 90(א), השר יכול להשיב על כל ההצעות יחד. זה אותו נושא. נכון שיש כאן הפניות שונות.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא אותו נושא.

דוד מנע (הליכוד):

זה לא אותו נושא.

לימור לבנת (הליכוד):

— — — זה לא אותו נושא

היו"ר ש' וייס:

רבותי, תודה. תאמינו לי שאם מישהו ימצא נימוקים כבדים — — לא אותה מטרה, אבל אותו נושא.

מיכאל איתן (הליכוד):

ועדת חקירה.

היו"ר ש' וייס:

תודה, אני לא צריך את עזרתכם. מישהו עוד יכול לחשוב שההחלטה שלי נובעת מהעזרה שלכם. אני לא צריך את זה. בכלל לא העליתי על דעתי שאני צריך כאן עזרה.

משה קצב (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

סליחה, האם מזכיר מפלגת העבודה רוצה להשיב?

נסים זווילי (העבודה):

אני מוותר.

היו"ר ש' וייס:

ויתרת. השיקול שלך. רק כדי שתראו עד כמה אין כאן קרב על זמן. טוב, אחר כך אסביר לכם משהו. תודה רבה.

הצעות לסדר-היום

הפרסומים בספרו של אבו-מאזן

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים עכשיו לסדרה – הצעות לסדר-היום מס' 5774, 5775, 5776, 5777, 5778, 5787, 5789, 5806 ו-5819. חבר הכנסת סאלח סלים – שלוש דקות. אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי. אין עכשיו עוד שאלות, הנושא מוצה. בבקשה, חבר הכנסת סאלח סלים.

חיים דיין (צומת):

אני רוצה לשאול.

היו"ר ש' וייס:

תודה, אחרי הסדרה הזאת. נשאלו מספיק שאלות.

חיים דיין (צומת):

לא בנושא הזה. הגעתי לכאן הבוקר, ואיני יודע איפה אני יושב.

היו"ר ש' וייס:

לא הבנתי.

חיים דיין (צומת):

אני רוצה לדעת איפה אני יושב.

היו"ר ש' וייס:

מזכיר הכנסת ישנו, תשאל אותו.

חיים דיין (צומת):

היו"ר ש' וייס:

מה רצית לדעת?

חיים דיין (צומת):

הגעתי לכאן הבוקר, ואין לי מושב.

היו"ר ש' וייס:

מזכיר הכנסת יסדיר את כל העניינים. בשביל זה לא צריך לגשת למיקרופון. חבר הכנסת חגי מירום יסדיר. מספיק.

חגי מירום (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חגי מירום, אנא. חבר הכנסת סאלח טריף, אתה סגן יושב-ראש, גם אתה יושב כאן לפעמים. אני מבקש מיושב-ראש ועדת הכנסת, שטיפל בנושא מקום מושבו של חבר הכנסת חיים דיין, להדריך אותו כמו דייל הבית עד למקום.

חגי מירום (העבודה):

יש לי הרגשה שהוא ימצא את מקומו גם בלעדי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סאלח סלים, קדימה.

סאלח סלים (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – –

היו"ר ש' וייס:

רבותי, התחלנו בדיון, גמרנו. כבודו. רבותי, התחלנו בדיון. חבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת בא-גד, תירגע. חבר הכנסת סאלח טריף, אתה סגן יושב-ראש הכנסת, לפעמים גם מנהל ישיבות, אז תעזור לי.

סאלח סלים (חד"ש):

– – אני חושב שכל הנושא הזה, הספר של אבו-מאזן, הוא סערה בכוס מים. לדעתי, כל מה שנכתב ונאמר שם הוא דברים לא נכונים, לא אמיתיים ומסולפים.

קודם כול, אני מודיע שלא הצד הזה ולא הצד הזה של הבית, וגם לא אבו-מאזן, מחליטים עבור הערבים בישראל כיצד להצביע. אוי ואבוי אם היו שלושתם מחליטים – לא היינו נמצאים בבית הזה. גם אבו-מאזן אתם. לאוכלוסייה הערבית יש מנהיגות בוגרת, אינטליגנטית ויודעת להחליט. יש לה מפלגות, יש לה דעות שונות, והיא ליברלית במלוא מובן המלה. האוכלוסייה הערבית לא צריכה בוס, לא מהליכוד, לא ממפלגת העבודה ולא מאבו-מאזן. האוכלוסייה הערבית היא בוס לעצמה. היא יודעת להתנהג, היא יודעת לבחור ויודעת למי להצביע.

אני חושב שהכול סערה בכוס מים, ויש דברים הרבה יותר חשובים. אני הייתי מעדיף, אדוני היושב-ראש, שהכנסת תפעל לגביהם יותר מאשר לגבי הספר של אבו-מאזן. לפני שבוע היתה הצהרה, פסק הלכה של כבוד הרב מצפת – פסק הלכה גזעני ממדרגה ראשונה. על חוקים ועל עמדות כאלה שמענו רק בשנות ה-30 בגרמניה הנאצית ובאיטליה הפאשיסטית. ופה היה חשוב מאוד שחברי הכנסת ישמעו דעה, כי גם שם התחילו בשנות ה-30 קודם נגד היהודים ונגד הקומוניסטים. הליברלים, האינטליגנציה והסוציאליסטים שתקו ולא אמרו דבר נגד המאמרים האלה, וזה נגמר כפי שנגמר. לכן חשוב מאוד להציב את הדברים על שולחן הכנסת, וכל אלה שיש להם מצפון, שיצאו נגד פסק גזעני כזה, כי זה מדרדר את המדינה. זה לא רק נגד הערבים, זה גם נגד היהודים. אם נשתוק וניתן לגזענות להשתולל, זה ישפיע על תלמידי בתי-הספר ועל התיכונים שיגדלו באווירת הגזענות הזאת.

לכן אני פונה לכל עם ישראל לצאת נגד – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

האם אתם מרשים ליהודים לגור בכפרים ערביים?

סאלח סלים (חד"ש):

אנחנו מרשים ומקבלים.

אוי ואבוי לנו אם היינו אומרים שליהודים אסור לגור אצל הערבים. במדינת ישראל, מדינה שהרוב בה הוא העם היהודי, שסבל מפאשיזם, להתנהג כמו בשנות ה-30 – זה לא מתאים. אני פונה לכולכם להתנגד לעמדות גזעניות כאלה.

חיים דיין (צומת):

אני רוצה לשאול אותך שאלה.

היו"ר ש' וייס:

לא, הוא סיים כבר לפני דקה.

חיים דיין (צומת):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חיים דיין, יש לי בקשה אליך, אפילו עצה: תחנוך את המקום החדש שלך בעשר דקות רגיעה.

חבר הכנסת בא-גד, שאלת שאלה. אני מציע שתנסה. אתה שאלת אם אפשר לבוא לגור בכפר ערבי. הוא אמר לך: כן. יש אפשרות לנסות.

חבר הכנסת רחבעם זאבי. אחריו – חבר הכנסת יצחק לוי. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת רן כהן.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני גם שואל אם לקיבוצים יכניסו ערבים.

היו"ר ש' וייס:

אתה שואל יותר מדי שאלות.

דב שילנסקי (הליכוד):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם הוא לא מוכן — — — הגזענות היא בושה וחרפה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אנא תירגע. חבר הכנסת דראושה, שים לב שאני פונה אליך ואפילו לא אכפת לך שפונים אליך. החלטת לבוא, לתת כמה הכרזות וזהו.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אינני יודע למי להאמין: לשר אפרים סנה, שמוכר לי כאיש ישר; או לספרו של אבו-מאזן, שנכתב בקפידה במשך חודשים ארוכים ונבדקה בו כל מלה לפני

שירדה לדפוס; או לאבו-מאזן, שמכחיש את הכתוב לאחר שקיבל נזיפה מאבו-עמאר; או לעיתונאים שחשפו את הפרשה. בכל מקרה, אינני מאמין לדברי הפוליטיקאים.

בשלב הזה, עד שיוכח אחרת, אני מתייחס אל הכתוב בספרו של אבו-מאזן כאל עובדות שיש בהן חומר מפליל חמור ביותר נגד מפלגת העבודה, אשר שילבה במערכת הבחירות שלה לכנסת את האויב, לשם השפעה דמוקרטית על תוצאות הבחירות. אם זוהי דמוקרטיה, לעזאזל הדמוקרטיה.

אם זה נכון, אין תוקף מוסרי וגם לא תוקף חוקי לתוצאות הבחירות לכנסת ביוני 1992 – ראש הממשלה צריך להתפטר והעם צריך להגיד שוב את דברו בקלפי.

המטרה של אש"ף היתה ונשארה לחסל את מדינת ישראל, כפי שמצווה האמנה הפלשתינית. את היעד הזה מנסה אש"ף להשיג בשתי דרכים במקביל: האחת, תקיפות ורצח של תושבי ישראל; השנייה, המלכת מפלגת העבודה לשלטון בישראל.

באש"ף מאמינים, כי לשני המאמצים האלה יש תכלית אחת משותפת – השמדת ישראל. באותו הזמן שהם תיאמו מהלכים עם אנשי העבודה, כאשר הם פעלו למען כך שערביי ישראל ייתנו קולם לעבודה, באותו זמן הם רצחו את דוד כהן בבית-להיה, ואת הלנה ראפ בבת-ים, ואת ערן סובלמן והרב שלמה בירן בעזה, והם ביצעו עשרות פיגועים וחבלות ברחבי יש"ע וישראל הקטנה.

איזו ציניות יש בעובדה שמפלגת העבודה בחרה לעצמה את האותיות המסמנות בבחירות – "אמת". הרי כל כולכם שקר: שקר ההבטחות של רבין לבוחר כי לא ידבר עם אש"ף, שקר ההבטחה לא לרדת מהגולן, שקר ההבטחה למתיישבי בקעת-הירדן, שקר ההודעה של רבין לבוחר שלא יישען על קולותיהם של חברי כנסת ערבים. אם זוהי האמת של העבודה, הרי עוד מלה בעברית איבדה את משמעותה ושימשה כיסוי לשקר.

נראה שגם הליכוד איננו נקי מהחטא הזה. אני יודע על מפגשיו של חבר כנסת אחד מהליכוד עם אש"ף באותה תקופה. אינני יודע מי הרשה לו ולמי הוא דיווח, האם זה היה על דעת ראש הממשלה שמיר או שהוא פעל על דעת עצמו – אבל מעשיו וחטאיו היו ידועים, כמו שידועים חטאיו האחרים, וזה לא הפריע לליכוד להציבו ברשימתו וגם להביא לבחירתו לראשות עירייה.

משה קצב (הליכוד):

לא היתה שום פגישה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אני יודע על פגישותיו של חבר כנסת שלכם עם אש"ף. נכון שיש הבדל מהותי בין מפגשי אותו חבר כנסת עם אנשי אש"ף לבין ההסכמים וההבנות בדבר השפעה על הבוחר ועל תוצאות הבחירות

בישראל, כפי שעשו, כנראה, אנשי העבודה. אבל כאשר הליכוד מבקר ותוקף את זולתו, כדאי לו לנקות תחילה את האורוות שלו עצמו.

לפיכך, חובה עלינו להקים ועדת חקירה ממלכתית או פרלמנטרית שתחקור את כל המגעים האלה בלי משוא פנים. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת חגי מירום ומשה קצב, אני צריך לרגע את תשומת לבכם, תיכף תבינו למה – אותך בתפקידך כיושב-ראש ועדת הכנסת. שני דברים: אחד, בנאומי עכשיו ביקש חבר הכנסת זאבי גם כן הקמת ועדת חקירה. זו לא היתה הכותרת של הנושא. שאלתי את המזכיר מה המשמעות, והוא, מתוך ניסיון, אומר שהמשמעות זהה, לא חשובה הכותרת. זה אומנם מחזק את ההרגשה שלנו קודם שזה אותו נושא, אבל זה יוצר בעיה. אני מציע שתתמודדו עם זה תקנונית. אני מפנה אליך את הבעיה הזאת לגבי העתיד.

בעיה שנייה. אני כבר שוחחתי על כך הבוקר גם עם ממלא-מקום יושב-ראש סיעת העבודה וגם עם חבר הכנסת משה קצב, יושב-ראש סיעת הליכוד. לא הספקתי לשוחח עם אחרים, וכוונתי היתה לעשות זאת גם עם אחרים.

אתמול קיבלתי מכתב מחבר הכנסת יגאל ביבי, יושב-ראש סיעת המפד"ל. הוא כותב לי: בהמשך לשיחתנו מהבוקר, אני חוזר ומודיעך, שביום ד', י' בשבט, 11 בינואר 1995, מתקיימת ועידת המפד"ל בתל-אביב. לכן, כמקובל בכנסת, אני מבקש בשם סיעתנו שלא תתקיימנה הצבעות בנושאים קונטרברסליים ולדחותן לשבוע הבא.

נכון שנהגנו כך במשך שמונה, תשע השנים האחרונות. עכשיו יש לנו כאן שתי סוגיות: א. מי יגדיר מהו נושא קונטרברסלי. מה נהגנו לעשות עד כה? היינו שואלים את הסיעה המבקשת מה קונטרברסלי בעיניה. עכשיו אנחנו מבררים ושואלים את זה. ב. פניתי במכתב, לפני חודשים אחדים, לכל הסיעות שיש להן מפלגות וביקשתי לעשות מאמץ עליון שלא לקיים ועידות בזמן ישיבות הכנסת, כי כאן עלולות להתעורר הרבה מאוד בעיות קונסטיטוציוניות בנושאים קריטיים ביותר. יכול להיות אפילו שמפלגה תעשה לה ועידה ביום שני, ויש הצבעת אי-אמון – נושא קונטרברסלי מאוד.

אמר לי חבר הכנסת משה קצב, שהוא מתכוון להעלות נושא זה לדיון בוועדת הכנסת. אני רוצה לעודד גם אותך וגם את יושב-ראש ועדת הכנסת – שלהבא נטפל בעניין הזה. ברשותך, ידידי, יושב-ראש ועדת הכנסת, אני ממש מבקש טיפול בסוגיות האלה לגבי ההמשך. היום ננהג לפי התבונה והמסורת, אין מה לעשות. אנחנו ממשיכים.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

יש הצעת חוק איסור חומרים מסוכנים.

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין את חבר הכנסת יצחק לוי. הוא איננו. אתם מבינים גם מדוע הוא איננו. חבר הכנסת רן כהן, בבקשה. הבא אחריו – חבר הכנסת חגי מירום.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הבריאות, חברות וחברי הכנסת, אני לא יודע מה מצבה של מפלגת העבודה, אבל על-פי כל הקמפיין האדיר שנעשה כאן, אני יודע שהליכוד במצב מאוד קשה. נראה שהליכוד נמצא במצוקה איומה, אם הוא צריך להילחם את המלחמה המלוכלכת ולהתלהם על ספר שאין בו סיפור. שאלותיו של חבר הכנסת קצב כאן לא היו שאלות – אלא הכפשות יותר משאלות.

אני מוכרח לומר, אדוני היושב-ראש, שבסיפור ששמעתי בשבת, כמו כל עם ישראל, יש יותר פנטזיה מזרחית והתלהמות ליכודית מאיזו שהיא אמת. אני מציע לאנשים, למרות המחלוקת הפוליטית, לשמור על איזו שהיא שפיות.

רבותי חברי הכנסת, הלוא הליכוד יודע היטב, שאילו היה סיפור ואילו היתה הסכמה כביכול וקנוניה כביכול בין מפלגת העבודה לאש"ף לפני הבחירות, הראשון במדינת ישראל שהיה יודע על כך הוא ראש הממשלה באותם ימים, יצחק שמיר. משום שראש הממשלה נפגש כל שבוע עם ראש השב"כ ומקבל ממנו אינפורמציה על ראשי אש"ף, על מהלכיהם, על פגישותיהם, על מעשיהם. ומן ההכרח שבשבוע הראשון שבו נעשתה הקנוניה של אפרים סנה עם אבו-מאזן או עם סעיד כנעאן, וברגע שהיה הדבר מקבל את אישורו של יאסר ערפאת, בו ברגע היה יצחק שמיר יודע על כך והיה הופך את העובדה הזאת למוקד מערכת הבחירות של הליכוד.

כלומר, הליכוד יודע שהוא משקר. הוא יודע שמה שקרה – זו אולי פנטזיה בספרו של אבו-מאזן. הליכוד יודע שזו איננה אמת, שזה שקר. אבל הליכוד ממשיך לשקר במצח נחושה ולומר שקר שהוא יודע שהוא שקר.

מנין אני יודע זאת? אתן לכם דוגמה. אגלה כאן, שב-1992 נפגשתי עם הד"ר נביל שעת'. לא היתה בכך עבירה. אני חבר כנסת שגרס שצריך לדבר עם אש"ף, לכן לא עברתי שום עבירה. חזרתי לארץ, נפגשתי עם ראש השב"כ ואמרתי לו: אדוני, אני נפגשתי עם הד"ר נביל שעת' במועד זה וזה, ביום זה וזה. הוא אמר לי: אני יודע, ראש הממשלה כבר יודע, והוא אפילו שאל כמה שאלות בעניין. הנה לכם דוגמה.

היה עולה על הדעת שיאסר ערפאת ואבו-מאזן וההנהגה של אש"ף וסעיד כנעאן משכם, כולם עושים קנוניה עם ראשי מפלגת העבודה, ובראשם הבוגד תת-אלוף במילואים אפרים סנה, ושמיר לא יודע ולא הופך את זה למוקד במערכת הבחירות?

רבתי, תפסיקו לשקר. אני מוכרח לומר לכם, אני עוקב בשבועות האחרונים אחרי דברי ראשי הליכוד – הם למדו לשקר. הם מניחים שמספיק שהציבור לא ידע לבדוק היכן האמת והיכן השקר ויאמין לשקרים.

לעומת זאת, איפה האמת, אדוני היושב-ראש? אקרא משפט אחד ממחקר על אופן ההצבעה של ערביי ישראל: "הליכוד, שהיה מפלגת שלטון, הצליח אף הוא להגדיל את כוחו מ-6% ל-8% מכלל הקולות הערביים ולקבל מנדט שלם. הליכוד הגדיל כוחו במשולש בעיקר בארבעת יישובי המועצה האזורית שנשלטת על-ידי ראש מועצה ממפלגה זו. גם בגליל הצליח הליכוד להגביר את כוחו במקומות שבהם שלטו ראשי הליכוד".

רבתי, אם צריך ועדת חקירה על הזיוף שנעשה בהצבעה של ערביי ישראל – צריך להקים ועדת חקירה על התנהגות הליכוד בשלטון וניצול השלטון לטובתו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת רן כהן. רשות הדיבור לחבר הכנסת חגי מירום. אחריו – חבר הכנסת רפאל איתן. רבתי, ועדת הכנסת קבעה שלוש דקות. חברי ועדת הכנסת צריכים לתת דוגמה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, על שלושה פשעי הליכוד ועל ארבעה לא אשיבם. הפשע הראשון הוא הפשע של מי שהיה בשלטון וניסה בכל כוחו להיפגש עם אש"ף וליצור שיחות עם אש"ף, והיום הוא בא ומטיח במפלגת העבודה את האשם של הידברות עם אנשים מהשטחים שהם תומכי אש"ף.

חברי הכנסת, אקרא כאן שמות של אנשים שאני חושב ויודע, באחריות, שהיו קשורים, במישרין או בעקיפין, בשיחות עם אש"ף. ראשית, ראש הממשלה דאז, יצחק שמיר; אחריו שר הביטחון דאז, משה ארנס; עמו שר החוץ דאז, דוד לוי; אהוד אולמרט, מאיר שטרית, דן מרידור, משה עמירב – שהיה איש הליכוד. כל אלה היו מעורבים, במישרין ובעקיפין, בשיחות עם אש"ף. הם חיפשו דרכים אל אש"ף, בין בעצמם ובין באמצעות שליחים. ואם כל כך מאמינים לאבו-מאזן, אפילו אבו-מאזן מספר בספרו על ניסיונות של דוד קמחי, אז איש משרד החוץ, שביקש לדעת אם יש אפשרות לתאם בין האדונים שמיר וארנס לבין יאסר ערפאת. אבו-מאזן מספר שהיו מפגשים עם אנשי ליכוד באירופה.

מי שבעצמו בא בידיים לא נקיות אל הדיון הזה ומציג עצמו כאילו הוא נטול מעורבות בעניינים עם אש"ף, הוא שקרן, צבוע ומטעה את הציבור. זה מה שעשה הליכוד בפרשה הזאת של אבו-מאזן.

והליכוד לא רק את זה עשה. מי שמבקרת המדינה קבעה לגביו שהוא קנה שלטון בכסף – הליכוד היה הראשון שניסה לקנות שלטון באמצעות גורם זר. הדברים האלה היו בבחירות 1981, כאשר מצבו של הליכוד היה קשה ביותר ומנחם בגין, זיכרוננו לברכה, הרגיש שהשלטון עלול להישמט מידיו. אז נולדה פגישה בוטה, חשופה, נצלנית, מתוך כוונה לשנות את תוצאות הבחירות בישראל; אז נולדה

פגישה עם סאדאת. הפגישה הזאת התקיימה ימים ספורים לפני הבחירות. ואיפה? בשארם-אל-שיח', אפילו לא על אדמת ישראל. מי שהלך להיפגש עם אנואר סאדאת ימים ספורים לפני בחירות על מנת להטות בחירות בישראל לטובת הליכוד, ממנו נלמד היום שאנחנו מנסים לקנות שלטון באמצעות אש"ף?

אני רוצה לקבוע כאן, שעד חתימת הסכמי אוסלו עלה מספר הפגישות של אנשי הליכוד עם אנשי אש"ף, במישרין ובעקיפין, באמצעות אורגנים ממשלתיים, על מספר הפגישות של מפלגת העבודה אתם.

רפאל איתן (צומת):

להכניס את כולם לבית-סוהר.

חגי מירום (העבודה):

בימים אלה מארגן הליכוד בקונגרס האמריקני מערכת הסתה שאין חמורה ממנה. במערכת ההסתה הזו שותפים חבר הכנסת ביבי נתניהו, יושב-ראש הליכוד, אריק שרון ובני בגין. הם הולכים מחבר קונגרס לחבר קונגרס, מסנטור לסנטור בניסיון למנוע את הסכם השלום הנרקם בין ישראל לבין סוריה. הם מגייסים את השדולה היהודית, הם מגייסים כל מי שאפשר כדי לפגוע בפעולה השלטונית של ממשלת ישראל. על הפשע הזה הם ייתנו את הדין. לא היה כדבר הזה שממשלה חוקית בישראל מובילה מהלך והליכוד הולך מאחורי הקלעים בכל כוחו כדי לסכל אותו, באמצעות הממשל האמריקני.

על שלושה פשעים אלה ועל ארבעה לא נשיבם. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת רפאל איתן. אחריו – חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. אני מזכיר לכל אחד שלרשותו עומדות שלוש דקות, בלי פשרות. חבר הכנסת איתן לא צריך גם את הזמן הזה, כי הוא עושה זאת בשתי דקות.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני דווקא נותן אמון במה שפורסם בספר של אבו-מאזן, ולא מאמין כל כך להכחשות, כי ראש הממשלה אמר בענייני הבורסה שמותר לו שלא להגיד את האמת.

חגי מירום (העבודה):

טוב שהגעת למצב שאתה מאמין פעם לערבי.

רפאל איתן (צומת):

למה אתה מפריע? הלכה לי חצי דקה בגללו.

ראש הממשלה אמר: מותר לי לומר דברים שהם לא אמת. אם כן, איך אנחנו נדע מתי הוא אומר אמת, ומתי לא, גם על דברים אחרים ולא רק על זה?

אני לא מקבל את ההכחשות. ואם מדברים על הערכות, אני יוצא מן הערכה והנחה, שאמרו לכולם להכחיש, אחרת תהליך השלום ייפגע. לכן כולם מכחישים. אתמול או שלשום היה ריאיון ברבת-עמון עם מיישהו שאמר שנפגשו, והוא גם נתן את השמות. העבודה קיימה מגעים עם אש"ף לפני בחירות 1992, וספר בהוצאת משרד הביטחון מאשר זאת.

צורת ההכחשות תוך הטלת האשמות על אחרים לא מנקה את האחרים, אבל גם לא מנקה את מי שמטיל את האשמה. זאת שיטה להתקיף את האחרים כדי לקבל כאילו חסות. ההגנה הכי טובה זו ההתקפה.

שואלים בציבור, מה קרה להם, מה קרה לפרס ולרביין. מה, הם לא יודעים שערבים חושבים כך או אחרת? הם לא יודעים שערבים חותרים למטרות מסוימות שהן נגד הקיום שלנו? על השאלה מה קרה להם יש עכשיו תשובה – שהם, במגעים, קבעו את העובדות לפני הבחירות. אמרו לציבור דברים אחרים, הגיעו לשלטון, ועכשיו הם מממשים את מה שהבטיחו, את מה שהם התחייבו. והתאוה הזאת לשלטון משחיתה.

היעדים והמטרות האמיתיים של הערבים לא השתנו, והערבים אומרים זאת בגלוי, ולהם צריך להאמין, ולא להאמין למי שמתפתל וזוחל ומתרפס ומאבד את כל שארית הכבוד העצמי והלאומי שלו. היה ניסיון פיגוע בילדים בצומת-נצרים, ושר החוץ זוחל למחסום ארז להיפגש עם ערפאת. ואולי הפיגוע הזה היה מתוכנן כדי ששר החוץ יהיה מושפל שם, במחסום ארז. אני אומר יותר מאשר אולי, כי על-פי הפרסומים ערפאת נתן הוראה ל"ניצי הפתח" להתחיל לפעול עם נשק בשטחים.

המלחמה על האדמות, שהתחילה עכשיו, היא קרבות המאסף של הציונות, והיא תלך ותגדל ותתרחב ותתפשט ותקיף את כל ארץ-ישראל, בלי הבדל קו ירוק או קו אחר.

במדינה מתוקנת דמוקרטית מערבית עם אנשים הגונים היו אומרים שצריך לחקור ולבדוק. יש האשמות – נחקר. מי חוקר? ועדת חקירה. וזה מה שצריך לעשות. ואם הם לא עושים את זה, סימן שתאוות השלטון העבירה אותם על דעתם, והסקרים מוסיפים שמן למדורה, וזה יהיה סופם.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת רפאל איתן. אני מזמין עכשיו את חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. אחריה – את חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני סבורה שבראשית דברי, ולמען הסדר הטוב, מן הראוי להודות ולהבהיר שלא קראתי את ספרו של אבו-מאזן, ועל כן אני מתייחסת בדברי לפרסומים ולציטוטים שיוחסו לאבו-מאזן באמצעי התקשורת.

פרסום ידיעה זו גרר שרשרת של הכחשות מצד מפלגת העבודה, שמיהרה לנהל מתקפת נגד ולהטיח בליכוד האשמות כאילו נציגי הליכוד נפגשו, בידיעתה של צמרת הליכוד, עם אנשי אש"ף.

הדגש בוויכוח הוסט מן העיקר אל הטפל, והשאלה העיקרית שנדונה בכלי התקשורת היתה מי נפגש עם אש"ף, בידיעתו ובאישורו של מי, ומתי. האשמה שיוחסה למפלגת העבודה, שלפיה הזמינה העבודה את אש"ף להפעיל את השפעתו על ערביי ארץ-ישראל, נדחקה לקרן זוית.

אני מודה, שבבירור סוגיה שכזו קיימת דילמה קשה וסבוכה ביותר. מחד גיסא, הנטייה להקים ועדות חקירה לבירור טענות מן הסוג הזה עלולה לגרור הקמתן של ועדות מוועדות שונות בשל כל שמועה והאשמה, אפילו אם אותן שמועות והאשמות תתבררנה בסופו של דבר כמופרכות מעיקרן. צעד שכזה ישחק לידי אויבי ישראל וחורשי רעתה, יחזק אותם ויהפוך אותנו טרף קל לדורשי נפשנו. מאידך גיסא, ההימנעות מבדיקת האשמות שכאלו עלולה להכשיר את הקרקע לעסקנים מן הסוג הגרוע ביותר ולאלה שאינם מסוגלים או אינם מעוניינים להבחין בין מה שמוגדר כפעילות פוליטית לגיטימית לבין מה שניתן לכנותו כבגידה במולדת.

פניית מפלגת העבודה לאש"ף בבקשה כי יפעל וישפיע על אופן הצבעתו של המגזר הערבי בישראל בבחירות לכנסת השלוש-עשרה, אם אומנם היתה פנייה שכזו, מעבר לעובדת היותה בבחינת בגידה של ממש והזמנת גורם זר ומנוכר, שלא לדבר על אויב, לבוא ולהתערב בחייה של מדינת ישראל ובפוליטיקה הפנימית שלה, הרי שהיא גם בבחינת זלזול של ממש במגזר הערבי, זלזול שמקורו, ככל הנראה, באמונה המושרשת במפלגת העבודה שלפיה המגזר הערבי אינו מחזיק בדעות עצמאיות משלו והוא נתון כל כולו או ברובו להשפעות חיצוניות העשויות להביאו לידי התבטלות עצמית.

אדוני היושב-ראש, המקרה שלפנינו מצדיק הקמתה של ועדת חקירה ממלכתית לבירור טענותיו של אבו-מאזן בספרו. הסיבה לכך היא העובדה, שלכל תוצאה שתתקבל תהיה משמעות מרחיקת לכת בנוגע למעורבים בדבר. אם יסתבר שטענותיו של אבו-מאזן נכונות, הרי שניתן יהיה לקבוע בוודאות שמהעורבים בדבר – בין אלו שבמעשה ובין אלו שבידיעה בלבד – עברו עבירה חמורה וראויים להישפט בגין מעשה בגידה. ולעומת זאת, אם יתברר כי טענותיו של אבו-מאזן משוללות כל יסוד, הרי שבכך יהיה כדי להאיר בפעם המי יודע כמה את פרצופו האמיתי של אש"ף ולחשוף את מטרותיו ואת כוונותיו האמיתיות, וכן להרתיע את כל מי שעלול בעתיד לפעול באופן שיהא בו כדי לסכן את ביטחונה וריבונותה של מדינת ישראל ולפגוע בהם. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחברת הכנסת סלמוביץ. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. אחריו – חבר הכנסת משה גפני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כמי שקיים את מספר הפגישות הגדול ביותר עם אש"ף בבית הזה, אני יכול לומר בוודאות שלא היה – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה נציג אש"ף בבית הזה. הממשלה משתפת אתך פעולה פרלמנטרית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני אתעלם מההערה שלך. זאת כבר הערה ישנה. תנסה לחדש, חבר הכנסת עוזי לנדאו. היום ממשלת ישראל היא פרטנר לשלום עם אש"ף, ואתה עוד אומר את הדברים האלה. תעזוב, זו הערה שלא במקומה.

בכל אופן, אני מייצג את הציבור הערבי במדינת ישראל, ציבור שאיננו מקבל הוראות מאף אחד, ציבור שמכריע בהצבעות שלו לפי מצפוני, לפי עקרונותיו ולפי האינטרסים שלו.

אני יודע בצורה ברורה שלא היו הסכמים לא בין מפלגת העבודה לאש"ף וגם לא בין הליכוד לאש"ף; כי גם אנשי ליכוד נפגשו עם אש"ף וגם אנשי העבודה נפגשו עם אש"ף. מי שחושב שעל-ידי כך שהוא מכחיש קיום פגישות כאלה הוא פותר את הבעיה – טועה. היו פגישות של אנשי ליכוד וגם של אנשי העבודה ומפלגות אחרות שמיוצגות בבית הזה עם אש"ף במשך שנים רבות. אני אמרתי את הדברים הללו כאן בתוך הכנסת, ואנשי הימין זעקו ואמרו: לא היו פגישות כאלה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

תפרט, תן דוגמאות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש לי דוגמאות ויש לי תאריכים ואני לא רוצה להשתמש בהם. אולי כשאכתוב ספר זיכרונות אשתמש בדוגמאות הללו.

רון נחמן (הליכוד):

בפגישות עם הליכוד – – –

היו"ר ע' עלי:

רבותי, יש לנואם שלוש דקות, אבקש לא להפריע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, בבחירות האחרונות הצביעו 23% מהמצביעים הערבים למפלגות הימין. היתה עלייה בהצבעה לליכוד, למפד"ל, לש"ס ולמפלגות אחרות מהימין. גם אם אני מתנגד להצבעה למפלגות הימין, האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל לא נענתה – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דראושה, לליכוד הצביעו יותר מפני שאני הייתי יושב-ראש המטה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

בסדר, אני לא מתערב בנושא הזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

ש"ס אינה מפלגה ימנית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

ש"ס מפלגה ימנית.

משה גפני (יהדות התורה):

היא לא מפלגה ימנית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זאת מפלגה ימנית הנחשבת לבלוק הימני.

משה גפני (יהדות התורה):

היא לא הבלוק הימני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מכל מיני סיבות הציבור הערבי הצביע גם ליהדות התורה. היתה עלייה בהצבעה ליהדות התורה, שגם היא מפלגה ימנית.

אני בא להוכיח, שהציבור הערבי לא מקבל הוראות מאף אחד בנושא סוג ההצבעה שלו. אני מבטיח לכם, שגם בבחירות הבאות האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל תנהג לפי עקרונותיה, לפי מצפונה ולפי האינטרסים שלה, ולא לפי הוראות מאף אחד. אנחנו לא נקבל הוראות מאף אחד. גם אם יש לנו קשר הדוק וחזק עם אש"ף, גם אם יש לנו קשר הדוק וחזק עם ירדן ועם מצרים, לא נקבל הוראות מאף אחד – נצביע לפי ראות עינינו.

אני חושב שכל הסיפור הזה, שהיום באים ומגזימים ומנפחים בחשיבותו, הוא לא יותר מאשר סערה בכוס מים. גם הפגישה שהיתה בין השר אפרים סנה וידידי סעיד כנעאן אין לה חשיבות, כי היא לא השפיעה אף לא על מצביע אחד בתוך האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל. אש"ף לא התכוון להשפיע לנוכח הפגישה הזאת על ערביי ישראל.

אני רוצה להוסיף ולומר, שברגע הזה, בשעה הזאת, בימים הללו צריך לעסוק בדברים הרבה יותר חשובים מאשר ספר שכתב אבו-מאזן לפני כמה חודשים. זה לא ספר חדש. הדברים כבר פורסמו באוקטובר שעבר. צריך לעסוק בתהליך השלום, בסכנות האמיתיות שעלולות לפוצץ היום את כל התהליך הזה.

אני אומר לכם, כמי שהיה רק לפני יומיים במצרים – נפגשתי עם שר החוץ המצרי, עם ד"ר אוסמה אל-בז, גם עם נציגים ערבים ופלשתינים במצרים – קיימת סכנה אמיתית של התהוות ציר חדש,

דמשק-בגדאד-טהרן, שיסכן את כל תהליך השלום אם ממשלת ישראל תמשיך עם ההתמהמהות, עם עיכוב תהליך השלום ולא תבצע את ההסכם עם אש"ף ולא תתקדם בהסכם השלום עם סוריה, שמבוסס על העיקרון של נסיגה מלאה תמורת שלום מלא.

מי שחושב שהזמן עומד לרשותו לכל אורך הדרך – טועה. קיימת סכנה של חזרה לעידן המלחמות באזור הזה אם לא יהיה הסכם שלום מלא עם סוריה שיפתח את הסכם השלום עם העולם הערבי כולו.

לכן, אדוני היושב-ראש, צריך לעסוק בדברים החשובים הללו ולא בספר שכתב אבו-מאזן ובציטטה זו או אחרת.

משה פלד (צומת):

אל תזלזל באבו-מאזן, הוא חתם על תהליך השלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני לא מזלזל באבו-מאזן. אני מעריך אותו, אני מכיר אותו – – –

היו"ר ע' עלי:

ימות המשיח, פתאום אתה מגן עליו.

משה פלד (צומת):

אבל הוא חתם על תהליך השלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מעריך אותו, אני מחבב אותו, הוא ידיד אישי שלי גם כן, ואני קיימתי אתו עשרות פגישות ועוד אקיים אתו עוד פגישות. אני לא מזלזל בו.

משה פלד (צומת):

אל תזלזל בו.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת משה גפני, בבקשה – אחרון. אחריו ישיב השר אפרים סנה.

חבר הכנסת משה פלד, רשמנו לפנינו – – –

משה פלד (צומת):

עד שחבר הכנסת גפני יעלה לדוכן, אני רוצה לומר שאבו-מאזן חתם עם שר החוץ פרס על תהליך השלום; איך אפשר לזלזל בו, ריבונו של עולם.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גפני, בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חוקי הבחירות לכנסת ולרשויות המקומיות במדינת ישראל הם, כידוע, חוקים חמורים מאוד. בכל חברה דמוקרטית חוקי הבחירות הם חוקים מחמירים מאוד הבאים למעשה למנוע פגיעה בטוהר הבחירות ובהבטחות שניתנות כשוחד בחירות, למנוע פגיעה באושיות הדמוקרטיה.

לדוגמה: ליועץ המשפטי לממשלה אין סמכות לעכב הליכים כאשר יש פגיעה בטוהר הבחירות. כאשר יש הבטחה שנחשבת כשוחד בחירות, אין סמכות ליועץ המשפטי לממשלה לעכב הליכים, בעקבות התופעה הברורה שיכולים להיות גם לחצים פוליטיים. כמו כן, אם נגד ראש רשות מקומית באיזה מקום נידח בארץ יש מכתב אנונימי, ללא חתימה, ללא שם הכותב, שמגיע למשטרת ישראל, שהוא הבטיח איזו הבטחה לבנות מתנ"ס או לסלול כביש, או לעשות איזה שינוי במדיניות המקומית שלו אם הוא ייבחר לראש אותה רשות מקומית – המשטרה חוקרת, ובמקרים רבים היא גם מעמידה בסופו של דבר לדין אותו אדם שהוא נבחר ציבור והלך לבחירות דמוקרטיות.

אני לא רוצה להיכנס בכלל לוויכוח אם מחמוד עבאס, אבו-מאזן, דובר אמת בספרו. אני לא רוצה בכלל להיכנס לוויכוח אם מה שהוא אמר על מפלגת העבודה נכון או לא נכון. אני גם לא רוצה להיכנס לוויכוח אם לגבי הליכוד זה נכון.

חבר הכנסת דראושה, אני גם מוכן להסכים אתך שערבוי ישראל אינם נתונים עוד לא למרותו של
יאסר ערפאת ולא למרותו של אבו-מאזן והם אדונים לעצמם – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כמו הרב שך.

משה גפני (יהדות התורה):

בוא נשאיר את זה עכשיו בצד.

הם אדונים לעצמם להחליט במי הם תומכים בבחירות דמוקרטיות. אבל לטובתם של ערביי ישראל
ולטובתה של מפלגת העבודה – הרי קרה פה משהו. יש פה ספר תלונה נגד השלטון במדינת ישראל
ונגד ערביי ישראל. יש פה גם חתימה, זה לא מכתב אנונימי. ושם נאמר. אנחנו, אזרחי ישראל, די
תמהים, הרי במפלגת העבודה יש שני כוחות – יש הכוחות החותרים לשלום בכל מקרה ובכל מחיר
תוך ויתורים והכול; ויש קבוצה במפלגת העבודה שאיננה פשרנית כל כך, היא רוצה תהליך שלום כמו
שכולנו רוצים תהליך שלום, אבל שיעשה במתינות. כולנו ידענו שראש הממשלה יצחק רבין שייך
בתפיסתו הביטחונית והמדינית לאותה קבוצה במפלגת העבודה שהיא נגד תהליך שלום בכל מחיר.
הוא היה בעד תהליך שלום, הוא היה בעד הידברות, אבל לא באותה ריצת אמוק כפי שזה נעשה
היום, והאנשים חושבים שאולי הוא שינה את דעתו.

בא ספרו של אבו-מאזן ונותן הסבר – מה קרה במפלגת העבודה. אני לא מאמין לו. אני לא רוצה
לחוות דעה בכלל, אבל הוא אומר שאותו תהליך שרבין הולך בו היום ללא הסבר, כשאזרחי ישראל
אינם מבינים, ובכלל זה אלה שתומכים במהלכים שלו היום – ויש כאלה שטוענים שהוא הומרץ, יש
כאלה שטוענים שחל אצלו שינוי בעמדה – בא אבו-מאזן ואומר: לא, זאת היתה הבטחה, הבטחה
לאש"ף. אני לא מחווה דעה אם זה נכון או לא נכון. אבל אילו היה מדובר בראש רשות מקומית
שהבטיח מתנ"ס לאיזו קבוצה באיזו עיירה נידחת, היחידה לחקירות הונאה במשטרת ישראל, או
היחידה לחקירת פשעים היתה חוקרת זאת. היות שמדובר פה בביטחון ישראל, היות שמדובר פה
בממשלה, היות שמדובר במפלגת שלטון, היות שמדובר בחבירה לשונאי ישראל גם אליבא דאלה
שאוחזים שצריך להידבר אתם וצריך ללכת אתם למהלך של שלום, אבל כולם מודים שהם שונאי
ישראל ואומרים שצריך לעשות שלום עם האויבים שלנו – – –

גדעון שגיא (העבודה):

— — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה, הוא סיים את דבריו. זמנו תם.

משה גפני (יהדות התורה):

אני אומר: אתם צריכים לגלות דוגמה לאזרחים ולנבחרים הציבור הזוטרים יותר.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גפני, הנושא ברור. תאמין לי, הבהרת זאת.

משה גפני (יהדות התורה):

ובזה אני מסיים. כל ראש רשות, כל נבחר ציבור היה הולך לחקירה. היות שמדובר בנושא כזה – – –

גדעון שגיא (העבודה):

אם בהפגנה בשבת – – –

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש ממך לסיים. אל תגיב.

משה גפני (יהדות התורה):

לכן אני מציע, לטובת העניין ולטובת שמירת ערכי הדמוקרטיה, שלא תהיה פגיעה באושיות הקיום של מדינה דמוקרטית, שהממשלה תבקש להקים ועדת חקירה כדי לשמור על כבודכם ועל כבודם של ערביי ישראל. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת גפני. שר הבריאות, בבקשה.

היו"ר ע' עלי:

אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת שוועדת הכנסת הגבילה את הזמן ומאפשרת לכל דובר רק שלוש דקות, ולשר – עשר דקות.

שר הבריאות א' סנה:

20.

היו"ר ע' עלי:

מאחר שמאחדים את התשובה גם על ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת קצב וגם כאן, מגיעות לך 20 דקות. אבל בדרך כלל מגיעות עשר דקות. היות שכאן אתה משיב על שני נושאים, מגיעות לך 20 דקות.

שר הבריאות א' סנה:

אדוני היושב-ראש, לא אמצה את זכות היתר הזאת.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה. פשוט ביקשתי מחברי הכנסת לדבר שלוש דקות. אם מפרעים ויש קריאות ביניים, קשה להתבטא. זאת היתה המטרה של דברי. אם תרצה למצות, זה זמנך. בבקשה.

שר הבריאות א' סנה:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בטרם אשיב לדוברים, מן הראוי לעשות איזו תזכורת קצרה בעניין המגעים עם אש"ף. זכות הראשונים להסכם כתוב עם יאסר ערפאת שמורה לממשלת הליכוד ביולי 1981. בעקבות הפגזות קשות של אש"ף על הגליל, קושי לאתר ולהשמיד את מקורות הירי, ממשלת ישראל חתמה, או לפחות הסכימה על נוסח מוסכם של הסכם להפסקת אש – בתיווך פיליפ חביב – עם אש"ף, וההסכם הזה היה בתוקפו עד מלחמת לבנון.

חבר הכנסת רפאל איתן, שיוצא בזה הרגע מהאולם, זוכר בוודאי היטב למה אני מתכוון. לא רציתי להפריע לך, אלא שאתה בין הבודדים באולם המליאה שידע בדיוק למה אני מתכוון.

רפאל איתן (צומת):

רן כהן (מרצ):

זה הסכם שחשפנו אותו כמה פעמים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה מוכן להציג אותו?

רן כהן (מרצ):

אין בעיה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

תציג אותו.

שר הבריאות א' סנה:

לאחר מכן, במהלך שיחות מדריד, ובהמשך בווינגטון, היה ברור לכל אחד, בוודאי לגורמי הממשלה, שמדי ערב, אם לא קודם לכן, מקבלות המשלחות, שנקראו אז משלחות הפלשתינים של השטחים, הוראות ממטה אש"ף בתוניס. אבל נשף המסכות נמשך וזה נקרא כאילו ממשלת שמיר לא מנהלת משא-ומתן עם אש"ף.

ראש הממשלה הקודם גם נפגש עם אישיות בכירה מסעיד כנעאן בהיררכיה האש"פית, הלוא הוא ג'מיל טריפי, הממלא היום תפקיד של שר בממשלה, וקיים אתו לפחות פגישה אחת. אבל גם מר סעיד כנעאן עצמו קיים בנובמבר 1989 קשר עם לשכת ראש הממשלה שמיר. בנובמבר 1989 – מר סעיד כנעאן עצמו. זו התזכורת. ולכן, כל אלה שפותחים פה, מן הראוי שתחילה ייטלו קורה מבין עיניהם.

אבל ישבתי פה, אדוני היושב-ראש, שמעתי בסבלנות, התקשיתי להתרגז; ניסיתי להתרגז אבל לא הצלחתי. אבל לעומת זאת נתמלאתי יותר תחושה של בוז. תראו, מרגע שמוחזר הסיפור הזה באיחור תמוה של כשלושה חודשים – כי הלוא הספר הסנסציוני הזה יצא לאור באמצעות "אל-ח'יאת" בלונדון וגם נתן לו פומבי העיתון "הארץ" בשפה העברית עוד באוקטובר – המיחזור הזה לאחר שלושה חודשים תמוה, אבל מרגע שזה קרה, השתלחתם, אנשי הליכוד, בנו ללא שום רסן מילולי.

אבל אז מישהו הפך את הדף והסתבר שבספר הזה, רב העלילה והסיפורת – –

רן כהן (מרצ):

והמדויק, כביכול.

שר הבריאות א' סנה:

– – יש סיפורים על חבר הכנסת שרון, שכאילו אמר לחבר כנסת פה, לא רחוק: אתה תראה, אני אקים את המדינה הפלשתינית. היו דיבורים על מגעים נוספים בין הליכוד לבין אש"ף אפילו בדצמבר 1992, כשכבר הייתם באופוזיציה. גם על זה מספר אבו-מאזן בספרו. ומאותו רגע התחיל מסע של הכחשות: לא אנחנו, מה פתאום, שקר וכזב. כלומר, יש פה איזו אמונה סלקטיבית כנראה באבו-מאזן. לא מאמינים לכל מה שהוא אומר, מאמינים למה שהוא אומר על מישהו אחר. ראש הממשלה הקודם, יצחק שמיר, אפילו אמר: לאן מגיע הדמיון הערבי? טוב, אז נראה שיש פה, כאמור, איזה דמיון סלקטיבי. כך לכל הפחות אתם רואים את זה.

משה קצב (הליכוד):

אדוני השר, יש הבדל בין קיום מגעים עם אש"ף לבין קשירת קשר להפלת ממשלה חוקית בישראל.

חיים אורון (מרצ):

יש הבדל – –

משה קצב (הליכוד):

אני לא מאשים אתכם בקיום מגעים עם אש"ף. זה לא עניין של קנוניה או לא קנוניה.

שר הבריאות א' סנה:

חבר הכנסת קצב, עכשיו אני מגיע לעניין – –

גדעון שגיא (העבודה):

לא במגענים עם אש"ף אתה מאשים אלא בקשר עם אש"ף.

רן כהן (מרצ):

ואתה יודע שזה שקר. תשאל את שמיר לפני שאתם מכפישים.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, רבותי, אני מבקש.

שר הבריאות א' סנה:

אם כן, התערובת הזאת של השתלחות שלוחת רסן חמורה בביטוייה, בעיתוי משונה, וההכחות שבאות בעקבותיה כאשר מדובר בכם, היא שילוב משונה של זדון חסר מעצורים ועליבות נפש הראויה לרחמים.

אבל עכשיו אגע בטיעונים שלך, חבר הכנסת קצב, וצר לי שאתה מעליב את עצמך כשאתה דבק ברצינות רבה, בלהט, בטיעונים כל כך לא אינטליגנטיים. האטת שיחות וושינגטון, המומנטום האדיר של חודשים מרס-אפריל-מאי – רק היה צריך איזו שיחה חשאית, איזו פנייה שלנו כדי שהמומנטום הנפלא הזה והשלום שאו-טו-טו פקע משיחות וושינגטון, ייפסק. נו, באמת.

ושוב אני חוזר למר שמיר שאיננו פה. הלוא הוא אמר שהוא רוצה למשוך את זה עשר שנים.

משה קצב (הליכוד):

הוא לא אמר את זה.

מרדכי גור (העבודה):

מה לא אמר?

משה קצב (הליכוד):

הוא לא אמר את זה.

חיים אורון (מרצ):

נעשה ועדת חקירה. אתה אומר כן, הוא אומר לא – נחקור.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת חיים אורון. רבותי.

משה קצב (הליכוד):

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אני מאוד מבקש להפסיק. חבר הכנסת חיים אורון.

שר הבריאות א' סנה:

מי שזוכר – ואני דווקא זוכר את השתלשלות שיחות וושינגטון – היה סבב אחד בפברואר, קבעו סבב אחרון לסוף אפריל. באמת לא היה צורך שמישהו יגיד למישהו אחר להאט. זה היה דבר שדינו נגזר מראש להיות לא כלום, וכך היה.

אחר-כך להגיד לאש"ף שיתנגדו להתנחלויות? באמת, לחשנו על אוזנם עצה יעוצה, מזימה מזימתית מאין כמוה – שאש"ף יהיה נגד ההתנחלויות. נו, באמת.

דבר נוסף, האם אתם, באמת אנשים נבונים, חושבים שהמאמץ הערבי הממושך – הייתי אומר אפילו רב השנים – להביא את ערביי ישראל למסגרת פוליטית אחת התחיל ב-3 באפריל? אז התחיל המהלך הזה? נו, באמת.

רון נחמן (הליכוד):

ספר לכנסת מה אמרת, את האמת.

שר הבריאות א' סנה:

נו, באמת.

רון נחמן (הליכוד):

את האמת ספר.

שר הבריאות א' סנה:

אני אגיד לכם; גם לך, חבר הכנסת נחמן. אני אגיד, אם אתם רוצים לדעת למה באמת נכשלתם בבחירות: כי העם לא רצה בכם, כי אתם מציגים נתיב שמוליך לבוסניה, ועם ישראל לא רוצה ללכת לבוסניה. רוצים ארץ-ישראל יפה, לא רוצים בוסניה, לכן הפסדתם בבחירות. אל תחפשו סיבות בספרי הרפתקאות, בספרי גוזמאות וזיכרונות מפוקפקים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני לא רוצה להפריע לך, אבל בוסניה אתם תביאו, לבנון אתם תביאו, יוגוסלביה אתם תביאו. כבר הבאתם.

דוד מנע (הליכוד):

מי שהביא את בוסניה זה שריד.

שר הבריאות א' סנה:

הלוא מי ששתל ומי שערבב שני עמים זה בזה בכוונת מכון, במוצהר, כדי למנוע פתרון פוליטי של הפרדה – הדם בראשו.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש פתרון של הפרדה – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, רבותי.

שר הבריאות א' סנה:

מוכר הפתרון שלך, חבר הכנסת זאבי – מוכר, מוכר.

גדעון שגיא (העבודה):

הוא בסך הכול אומר שהעם חושב אחרת.

שר הבריאות א' סנה:

לכן, תנו לעם ישראל את הכבוד המגיע לו, הוא הוריד אתכם מהשלטון, לא אף אחד אחר.

אשר לעובדות. כבר אמרתי וחזרתי עד זרא, שכל הסיפור על תיאום פגישות, פרוטוקולים, נוכחותו של ראש הממשלה בפגישות האלה – כל הדברים האלה לא היו ולא נבראו. ויתירה מזאת, וגם את זה אמרתי: ביודענו את זדון אויבינו ואת יכולתם לעשות פרובוקציות מכל סוג, אנחנו, בהחלטה מכוונת, נמנעו מלהיפגש, כל התקופה שקדמה למערכת הבחירות, עם שום אישיות פלשתינית מהשטחים. אבל גם בזה אינני מחדש כיוון שאמרתי את זה בימים האחרונים עד שזה היה לזרא.

אבל השאלה היא, למה אתם מסתמכים על הסיפור הזה? למה אתם כל כך חוגגים סביבו, סביב הסקר הזה של "טיים", שהוא בערך באותה איכות? למה? למה אתם נדבקים לזה כל כך? – כי אין לכם דרך אלטרנטיבית. אתם יכולים להתבשם אולי מאיזו עדנה רגעית, אבל כשתבואו להציע דרך, אלטרנטיבה למה שאנחנו עושים – אין לכם. כל מי שמסתובב בארץ לאורכה ולרוחבה רואה לכל מלוא העין את הישגי הממשלה הזאת: את מפעלי התעשייה החדשים, את הגשרים, את הדרכים, את המחלפים, את בתי-הספר, את האנשים המובטלים שחזרו לעבודה, את העולים שעברו מקרונ לביית. עם זה אנחנו נלך אל הציבור, ואתם תלכו עם הזיכרונות של אבו-מאזן. תודה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

צריך לקום ולשיר את המרסייז אחרי נאום כזה. הללויה.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לדעת: האם השר מתנגד? מה עמדתו של השר ביחס להצעות?

שר הבריאות א' סנה:

אני הבינותי מאדוני שההצבעה נדחתה.

היו"ר ע' עלי:

מה עמדתך?

שר הבריאות א' סנה:

עמדתנו היא להסיר את הצעתו של חבר הכנסת קצב – – –

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' עלי:

אולי תיתן לנו לשמוע מה עמדתו?

שר הבריאות א' סנה:

היושב-ראש שאל אותי, ותואיל לאפשר לי לענות לו.

אשר להצעתו של חבר הכנסת משה קצב – להסיר. אשר להצעות האחרות לסדר-היום, היות שיש, כנראה, רצון רב לחזור ולעסוק בעניין הזה, הרי ועדת החוץ והביטחון היא המקום המתאים, ואין לנו התנגדות שהנושא יעבור לוועדה.

היו"ר ע' עלי:

תודה. היות שההצעה של חבר הכנסת קצב – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אולי אפשר לקיים דיון בלשכת שר הבריאות?

היו"ר ע' עלי:

אולי תיתן לי לדבר?

שר הבריאות א' סנה:

תבוא, תבוא.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קצב ביקש להקים ועדת חקירה ממלכתית בנושא הפרסומים בספרו של אבו-מאזן, והשר ביקש להסיר. חבר הכנסת קצב רוצה להעיר הערה, ואני חושב שבעניין הזה אני אאפשר לו.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הבריאות, יש פה האשמה חמורה לא של איש זוט, לא של איש שלא הייתם אתו בקשר שוטף, לא על נושא שולי. והוא לא היחיד. ספר שיצא בהוצאת מערכת הביטחון, של ישראלי, מאשים אתכם בהאשמות חמורות לא פחות. אתם מעוניינים לברר את האמת כדי להסיר את הכתם הזה מעל עצמכם? אתם תקימו את ועדת החקירה, לא אנחנו. תוקם ועדת חקירה שתבדוק אם ההאשמות שפורסמו ולפיהן שמפלגת העבודה קשרה קשר כדי להפיל את ממשלת הליכוד – –

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני לא מבין: מה ההזמנה הזאת?

משה קצב (הליכוד):

— על-ידי השפעה על הבוחרים, על-ידי הסתייעות באש"ף — — —

חגי מירום (העבודה):

מה הטכניקה הזאת?

היו"ר ע' עלי:

אם יש לך שאלה, אני אשיב לך וגם לחבר הכנסת מירום.

משה קצב (הליכוד):

אני מסיים, אדוני.

רון נחמן (הליכוד):

בינתיים יש לו זמן לדבר. הוא דיבר כבר עשר דקות.

היו"ר ע' עלי:

אני אשיב לכם.

חגי מירום (העבודה):

זאת תשובת השר בממשלת הצללים.

משה קצב (הליכוד):

האם ניסיתם להסתייע באויב כדי להשפיע על הבוחרים – –

רן כהן (מרצ):

אני לא מבין את העניין הזה.

משה קצב (הליכוד):

– – כדי לקנות את השלטון בקשירת קשר, כדי להטעות את אזרחי ישראל?

רן כהן (מרצ):

זה לא תקין, העניין הזה, אדוני היושב-ראש; זה לא תקין.

משה קצב (הליכוד):

זו השאלה, ועליה צריך להקים ועדת חקירה.

רן כהן (מרצ):

הם חושבים שהם ישכנעו אם הם חוזרים על השקר. כמה פעמים משקרים?

היו"ר ע' עלי:

שמענו גם אותך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זו ממשלה של רמאים.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להפסיק, חבר הכנסת לנדאו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הדבר הטוב ביותר, שלא רק ועדת חקירה – – –

רן כהן (מרצ):

אתם תמשיכו לשקר, ואתה חושב שכולם מטומטמים.

משה קצב (הליכוד):

תשאל את דדי צוקר, שאתה השותף שלו, מה הוא עשה שם, על מה הוא דיבר.

רן כהן (מרצ):

— — —

משה קצב (הליכוד):

— — — בוש וחרפה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת קצב.

רן כהן (מרצ):

בוש וחרפה. אריק שרון הולך – – – שמיר – – – אתם יודעים שאתם משקרים ואתם מרמים במצח נחושה. בוש וחרפה איך שהמפלגה שלכם מתנהגת.

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קצב. חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

תשאל את שמיר.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קצב, למה לך להיגרר אחרי פרובוקציות.

קריאה:

מי נגרר?

היו"ר ע' עלי:

תיכף אגיד מי נגרר.

משה קצב (הליכוד):

לקשור קשר עם האויב?

יהושע מצא (הליכוד):

למה להתייחס, חבר הכנסת קצב? למה להתייחס אליו?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מצא.

אני חייב תשובה לחבר הכנסת רן כהן: לפעמים גם על נאומי הביניים שלך אני לא מגיב ואתה ממשיך לדבר.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ע' עלי:

אולי תרשה לי? אתה ביקשתי ממני תשובה?

רן כהן (מרצ):

כן.

היו"ר ע' עלי:

שאלת שאלה. אתה גם מחכה לתשובה?

רן כהן (מרצ):

כן.

היו"ר ע' עלי:

אז תאפשר לי להשיב. כאן יש פנייה של חבר הכנסת ביבי, יושב-ראש סיעת המפד"ל, שמודיע ליושב-ראש הכנסת: "בהמשך לשיחתנו הבוקר אני חוזר ומודיעך שהיום מתקיימת ועידת המפד"ל בתל-אביב. לכן, כמקובל בכנסת, אני מבקש בשם סיעתנו, שלא תתקיימנה הצבעות בנושאים קונטרוברסלים והן תתקיימנה בשבוע הבא".

דוד צוקר (מרצ):

זה לא קונטרברסלי.

היו"ר ע' עלי:

הוא אומר: "להלן הנושאים שאנו מעוניינים לדחות את ההצבעה עליהם: הקמת ועדת חקירה ממלכתית בנושא הפרסומים בספרו של אבו-מאזן; הפרסומים בספרו של אבו-מאזן; הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון) (מינוי שרים בידי ראש הממשלה ללא אישור הכנסת), של חבר הכנסת פורז".

קודם כול, אני כבר מודיע, לאחר התייעצות, שאנחנו נענים לפניית המפד"ל, כמקובל, ודוחים את ההצבעות בסוגיות האלה. אבל הואיל ואין לשר הבריאות התנגדות שהנושא יעבור לוועדת החוץ והביטחון – – –

שר הבריאות א' סנה:

אני מתנגד להצעה – – –

היו"ר ע' עלי:

אתה מתנגד – – –

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מאוד מודה לך על התשובה, אבל לא ענית לי.

היו"ר ע' עלי:

אבל עוד לא סיימתי, למה אתה חייב להתפרץ באמצע? אני סיימתי את דברי? אני אמרתי לך לדבר? איפה שמעת את זה? אני מקשיב לך מתוך נימוס, אבל תן לי לסיים את דברי. מה אתה רוצה, שאני אתפרץ לדברך? מספיק שאתה עושה לי, למה שאני אעשה לך?

כפי אמרתי, אנחנו נענים לפניית המפד"ל וההצבעה תהיה בשבוע הבא. כך גם לגבי כל ההצעות האחרות שחברי כנסת ביקשו לדחות את ההצבעה עליהן.

הואיל ולשאר ההצעות לא היו התנגדויות, חבר הכנסת קצב כתב לי פתק שבו ציין כי הנושא הזה של ועדת החקירה הוא כמו הצעת חוק, ולכן הוא מבקש להעיר הערה ולהתנגד. הוא בסך הכול העיר הערה, מה קרה? אנחנו נוהגים כאן לפנינו משורת הדין. הוא עלה לדוכן, אני לא רציתי להוריד אותו, אבל באותה מידה יכולתי לומר לו להעיר את הערה מן המקום. היו האשמות חמורות שהופנו לסיעתו ואילו אישית, ואני חושב שלפי כללי הצדק הייתי חייב לאפשר לו להגיב במסגרת של פחות מדקה. לא קרה שום אסון.

דן תיכון (הליכוד):

גם על-פי התקנון, במקרה שמוטלת האשמה על סיעה יש אפשרות להגיב במשך עשר דקות.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רן כהן, אני מודיע לך בזה, שגם לפי תקנון הכנסת – חבר הכנסת קצב עשה שגיאה, אני לא רציתי לתקן אותו, אבל הוא יכול היה לדבר במשך עשר דקות בשם הסיעה.

רן כהן (מרצ):

זה לא נכון. כאן מדובר בהצעה רגילה ולא בהצעת חוק.

היו"ר ע' עלי:

אולי תשמע עד הסוף?

משה קצב (הליכוד):

אתה לא מקשיב, חבר הכנסת רן כהן. לפי התקנון, היתה לי זכות – – –

רן כהן (מרצ):

אני אומר לך מה שאתה לא יודע. בדקתי בינתיים. אתה לא דיברת על ועדת החקירה, אתה דיברת והמשכת לשקר – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רן כהן, אני מפנה את תשומת לבך לסעיף 88(ז) בתקנון, שלפיו – "בהצעה שנושאה הוא פעולתה של סיעה שאינה סיעתו של המציע או פעולתו של חבר כנסת הנמנה עם סיעה אחרת, תהיה לחבר אותה סיעה המדבר בשמה, או לחבר הכנסת האמור, זכות תשובה בשיעור זמן שלא יעלה על עשר דקות".

דן תיכון (הליכוד):

מגיעות לו עשר דקות.

רן כהן (מרצ):

אבל הוא לא היה המציע, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ע' עלי:

עם כל הכבוד, הדברים האלה נגעו גם לעניין של הסיעה. אבל כרגע אנחנו מבזבזים את זמנה של הכנסת.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הוא השתתף בדיון, הוא דיבר 12 דקות, הוא הכפיש את הממשלה, הוא הכפיש את מפלגת העבודה. זה היה כל נאומו. לכן לא היתה שום סיבה בעולם לתת לו עוד כמה דקות.

דן תיכון (הליכוד):

זה לפי התקנון.

רן כהן (מרצ):

מה אני יכול לעשות שאני מכיר את התקנון לא פחות ממך לפחות?

דן תיכון (הליכוד):

ודאי עוד יותר טוב ממני, אבל – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רן כהן, סיימת? חבר הכנסת דן תיכון, העניין נעשה, אני חושב שההחלטה היתה נכונה, ובזה נגמר העניין. ההצבעה תהיה בשבוע הבא.

שאלות בעל-פה

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, אנו עוברים לשאלות בעל-פה. תחילה שאלתא לשר הכלכלה והתכנון – של חבר הכנסת סאלח טריף. בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, מתי אני משיב על השאלות בעל-פה?

היו"ר ע' עלי:

אחרי השאלתא הזאת. יש אליך הרבה שאלות ואל שר התכנון והכלכלה יש רק אחת והוא מסיים בזה. בואו נשחרר אותו. מה קרה? אני רואה שאסור לנהוג כאן לפני משורת הדין.

דן תיכון (הליכוד):

זה קצר, שאלתא אחת.

סגן שר הביטחון מ' גור:

בסדר.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה, חבר הכנסת סאלח טריף.

דברי העיתונאי טומי לפיד

סאלח טריף (העבודה):

בריאיון בתוכנית "5 עם רפי רשף", ששודרה בתאריך 4 בינואר 1995 בערוץ-2, אומר העיתונאי טומי לפיד למראיין רפי רשף: "העונש הראשון שבא-גד קיבל היה שבכנסת, כיושב-ראש, ישב חבר כנסת ערבי שלימד אותו קצת דרך ארץ. זה היה עונש מספר אחת".

ברצוני לשאול:

1. נוכח התבטאות זו, האם טומי לפיד יכול להופיע ולעבוד בטלוויזיה ממלכתית?

2. האם יינקטו צעדים בנדון?

רחבעם זאבי (מולדת):

3. האם אתה ערבי? הוא לא ערבי, הוא דרוזי; הוא דרוזי גאה ולא ערבי.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת סאלח טריף. השר שטרית, בבקשה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת סאלח טריף, ראשית, אני רוצה לגנות בכל לשון של גינוי את הדברים שנאמרו על-ידי המראיין מר לפיד, ואני רואה אותם כדברים חמורים הראויים לכל גינוי.

שנית, נעשה משגה חמור בכך שמייד באותו מעמד, או לפחות ברגע שהמראיינים קיבלו הערות על כך, הם לא הסתייגו בצורה הברורה ביותר מהדברים, אלא עשו זאת ביום המחרת.

שלישית, משום שהם לא הסתייגו מיידית, מבלי משים – ואני מאמין, לפי בדיקה, שבשוגג – הם הפכו את עצמם למעשה למסכימים בשתיקה, לפחות למשך יום שלם, עד שבאה ההסתייגות לאותם דברים חמורים.

פניתי לנציב קבילות הציבור של רשות השנייה, מר גיורא פורדיס, וביקשתי ממנו לבדוק את הנושא הזה. הוא ערך בדיקה, ואני לא אקרא את כל תיאור הבדיקה אלא רק את מסקנותיו:

1. להעיר לאחראים לתוכנית ולבצע עבודה הסברתית מיוחדת בקרב עובדי חברת החדשות של הערוץ השני למניעת הישנות מצב שבו נאמרים דברים מסוג זה בלי הערה והסתייגות מיידית.
2. להוציא הנחיות כתובות וברורות לעורכים ולמפיקים של התוכניות הנערכות בשידור חי לעירנות יתר ביחס לטעויות עובדתיות או לניסוחים חריגים שיכולים להתרחש במהלך השידור.
3. תיקון טעות עובדתית או תגובה על התבטאות חריגה בעת שידור חי – לעשות באותה תוכנית, או לכל המאוחר באותו יום שידורים.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת סאלח טריף.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מודה לך על התשובה, אבל היא לא מספקת אותי. אני רוצה למחות על כך שמאות ואולי אלפי משפחות דרוזיות נפגעו בוודאי מאותה הכרזה, משפחות שיש להן בוודאי בנים בצבא. את זה צריך להבין גם טומי לפיד.

דבר שני, אדוני השר, אני רוצה שתבין שאינני מוכן לוותר בעניין הזה. את האדם הזה צריך להעיף. הוא גם משתתף בתוכנית בטלוויזיה הממלכתית, "פופוליטיקה", וכל דברי הגזענות וההשמצה שלו משודרים יום יום.

איך אתם יכולים לקבל "הערת מפקד" לאדם כזה? אתם לא מבינים את זה? מה זה שהוא אומר: "יושב-ראש ערבי"? הוא מחלק ציונים למישהו? יושב-ראש הישיבה הוא יושב-ראש הכנסת באותו רגע, יהיה מוצאו ערבי, פולני, מרוקאי או דרוזי. מה הן ההערות שנשמעות כאן?

אני מצטער צער רב על כך שיושב-ראש הכנסת עצמו לא גינה את התופעה הזאת בישיבת הנשיאות. אני ביקשתי זאת ממנו, משום שאלה דברים חמורים שאסור שיישמעו, לא בכלי התקשורת ובוודאי לא כלפי יושב-ראש הישיבה, שלפי דעת חברי הבית – כולם שיבחו אותו על צורת התנהגותו ועל מה שעשה. אני מצטער, אני לא צריך להצטנע בעניין הזה.

לא עולה על דעתי שאתם, ואתה כשר, רק מגנים. אני מודה על הגינוי, אבל זה לא מספיק. את האיש הזה צריך לסלק, ואולי בגלל האמירה הגזענית שלו צריך להעמיד אותו לדין. ועל זה אני אעמוד.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

ראשית, אני רוצה להתייחס להיבט אחד, שמבחינת המרואיין, מר לפיד – – –

קריאה:

— — —

עובדיה עלי (הליכוד):

רבותי, אני באמת מבקש. נא לאפשר לשר לדבר.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

יש נימוסים פרלמנטריים. זה שהוא ראוי לכל גינוי, זאת לא אומרת שאנחנו נשנה מכללי הנימוס שלנו.

להגיד את הדברים שנאמרו על-ידי מר לפיד, כאשר יושב על דוכן יושב-ראש הכנסת קצין צה"ל מכובד, המשתייך לעדה שמטובי בניה שירתו בכל מלחמות ישראל – –

היו"ר ע' עלי:

רבותי, יושב-ראש הכנסת רוצה להגיב על הדברים.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

– – הדבר הזה הוא דבר חמור ביותר, ואם לא פירשתי את זה, אני חוזר על זה ומדגיש את זה.

שנית, אשר לשאלתך לגבי "פופוליטיקה". כידוע לך, התוכנית "פופוליטיקה" היא בערוץ-1. אני ממונה על ערוץ-2.

סאלח טריף (העבודה):

– – –

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

מה שאני רוצה לומר לך הוא, שמטעמים של מראית עין של צדק מן הראוי שהנושא של המשך השתתפותו של המרוויין, מר לפיד, באותה תוכנית ייבדק על-ידי עורכי התוכנית. דעתי האישית אינה חשובה, משום שהדמוקרטיה מחייבת אותם לשקול ולקבל את ההחלטה.

יוסף בא-גד (מולדת):

מי קבע שהוא יופיע ברציפות כמה שנים ב"פופוליטיקה"? מי קבע?

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני אומר, אדוני היושב-ראש, שאחרי שהם ישקלו – אני בטוח ששיקולי מראית עין של צדק יחייבו אותם להגיע לאותה מסקנה שאני הגעתי אליה, אבל לפי העקרונות של חופש הביטוי שיקול הדעת הוא לא שלי, אלא של עורכי התוכנית. אני מאוד מקווה שמראית עין של צדק תתקיים פה.

יוסף בא-גד (מולדת):

– – –

היו"ר ש' וייס:

לא, סליחה. רגע.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, אני נשוא השאילתא.

היו"ר ש' וייס:

אתה לא נשוא השאילתא. נשוא השאילתא הוא מר טומי לפיד.

יוסף בא-גד (מולדת):

כן, אבל – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה לא נשוא השאילתא.

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל יש לי הערה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, אתה נשוא של הרבה עניינים, לא של השאילתא הזאת.

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל אני רוצה להעיר הערה אחת.

היו"ר ש' וייס:

אם יושב-ראש הישיבה, סגן יושב-ראש הכנסת עובדיה עלי, ירצה לאפשר לך, אני לא אתנגד.

אני באתי לעניין אחד: באתי לעניין ההערה של חברי סגן יושב-ראש הכנסת בקשר לתגובה שלי. אני חושב שאני צריך להגיב, להבהיר את העניינים. אני מצטער על מה שהוא עשה, אבל זו זכותו, כי אני כבר יומיים מדבר אתו על זה, והוא יודע בדיוק את כל הפרטים.

אני לא ראיתי ולא שמעתי את השידור הזה, כי באותו זמן היה לי, דרך אגב, שידור באותו נושא, אבל ברדיו.

במהלך ישיבת הנשיאות ביום שני הגיעה אלי הפנייה של חברי, סגן יושב-ראש הכנסת סאלח טריף, עם סימון בצהוב על הקטע הקשה הזה. החלטנו בנשיאות לקיים על זה דיון כאשר חבר הכנסת סאלח טריף יוכל לבוא, כדי שיפרס את עמדתו. זה הנוהג לגבי כל תלונה. הוא לא היה יכול להיות אז בישיבת הנשיאות, מסיבות מוצדקות, ואין לי פה שום טענה.

בינתיים, בגלל חומרתם של הדברים, החלטנו דברים וניסינו להתרשם מה קורה כאן. ואני רוצה לשים את הדברים לפניכם בגילוי לב. היתה סברה שאני צריך להשמיע אותה, כי העניין חמור. לא רק שהעניין חמור, אלא אני מזדהה לחלוטין עם תשובתו של שר התכנון והכלכלה – עם תשובתו ועם מעשיו – ואני חושב שהיא מבטאת אותנו, את כולנו, מול כל בני מיעוטים, דרוזים, צ'רקסים, ערבים, יהודים בארצות הגולה – הכול. אותי בוודאי לא צריך ללמד פרק בתחום הזה, גם לא בהתנהגות כיושב-ראש הכנסת.

סאלח טריף (העבודה):

מה היה קורה אם – – –

היו"ר ש' וייס:

בדיוק, חבר הכנסת סאלח טריף.

סאלח טריף (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סאלח טריף, לכן העניין נראה לי כל כך רציני ולא רציתי לקבל החלטה חפוזה בלעדיך; בדיוק זה, כי זה יורד למעמקים. אני רוצה לשים את הדברים על השולחן, שלא תהיינה פה אי-הבנות. קראנו את זה עוד פעם ועוד פעם. אגב, ההתרשמות שלי היא – ויכול להיות שאני טועה לגמרי, כי אני לא שמעתי: קודם כול, אני לא אוהב את הסרקאזם הזה בכלל, כי הוא מנגן על עצבים מאוד רגישים. בעניינים מאוד רגישים, גם סרקאזם חכם הוא לפעמים שגיא. מאוד רגישים, שיוורדים לשורשי

ההוויה שלנו כבני אדם וכיהודים. אבל ניסיתי בכל זאת לראות מהטקסט מה קרה שם. חשבתי לעצמי, ויכול להיות שאני טועה לחלוטין, וגם אז זה לא מוצדק ואסור היה לעשות זאת, ואמרתי את זה בנשיאות; רק לא רצינו "לתפוס" החלטה בלעדי חברנו שם. כך אנחנו נוהגים כשיש תלונה. חשבתי לעצמי שהוא חושב לעצמו, העיתונאי טומי לפיד, שדווקא אותו חבר כנסת שקשור לסיפור, שאולי הוא לא מאושר מן הרקע הלאומי של יושב-ראש הישיבה, דווקא הוא קיבל את זה. והוא אומר שם בפסוק השני: "והוא לימד אותנו סדר".

יוסף בא-גד (מולדת):

דרך ארץ.

היו"ר ש' וייס:

ניסיתי דרך ארץ, אבל אני לא יודע למה הוא התכוון, ולא צריך להשמיע הערות כאלה.

יתר על כן, ביקשתי לחפש את מר טומי לפיד. זה היה יום מאוד עמוס. התחלנו למחרת בבוקר לצלצל אליו כדי לשמוע את תגובתו. הרי זה דבר אלמנטרי. המזכירה ענתה שהוא איננו. ביררנו במערכת, ביררו במשפחה, ומסתבר שהוא נסע לחוץ-לארץ עד יום שישי.

הנושא עומד על סדר-יומה של הנשיאות. למרות התשובה הזאת, והמעשים שעשיתם – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל לא השבת. שאילתא היא לבירור, אז למה צריכה להיות – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, גם את זה אסביר, והדברים מאוד פשוטים; הם נראים מסובכים. השאילתא לא הופנתה למר טומי לפיד אלא לשר. אני מאשר את כל השאילתות בעל-פה באותו שבוע, אלא אם כן יש נושא זהה. זה כלל ברזל. אנחנו לא מעבירים משבוע לשבוע, ואיך השר מטפל בזה – זה לא ענייני. אחרי ששמעתי את תשובתו, אני חושב שהוא טיפל נכון ואני מזדהה עם הטיפול הזה.

פשוט, ברמה של הנשיאות הבאתי את זה. זה היה תוך כדי ישיבה. החלפנו קצת דברים. היינו המומים מן העניין. אני אומר לכם את האמת. אמרתי, נחכה לחבר הכנסת סאלח טריף שיפרוס את כל העניין. ורציתי גם – אני חושב שזה הוגן, לדיון, לקראת החלטת נשיאות – שהצד השני ישמיע את עמדתו. צודק, לא צודק, טעה וכן הלאה.

אני רוצה להוסיף, שלא תהיינה אי-הבנות, את עמדותי, והיא ידועה פה: לדעתי, ואני משקף בזה את עמדתם של רוב רובם של חברי הכנסת, אולי של כולם – לגבי הדרוזים ודאי של כולם. אנחנו נגד כל התבטאות שיש בה שמץ של שמץ של הקנטה או של אפליה. עם כניסתי לתפקיד פניתי לקצין הכנסת וביקשתי שיביא לי סדרנים דרוזים ואנשי משמר דרוזים. ביטלתי הוראה שהיתה פה שלא מאפשרת לעובדים ערבים ואחרים לעבוד בבניין הכנסת באגף החדש. ביטלתי הוראה מרומזת שהיתה, עם איזה שמץ של סימון, לגבי הכניסה למשכן הכנסת, ואינני רוצה לפרט. אז אני ודאי לא חשוד בכך, ואני מקווה שחברי סאלח טריף גם לא התכוון לזה.

מצאתי לנכון לפרט את זה, שהדברים יהיו ברורים לחלוטין, בלי שום קונוטציות.

אני מודה גם לשר על התשובה, ואנחנו בנשיאות נמשיך לטפל בזה בנוכחותו, כמובן, של חבר הכנסת סאלח טריף. נקבל את התשובה של מר לפיד, זה עניין של מינימום של הגינות. וביום שני הבא הנושא יעלה לדיון. הנושא חשוב מכדי שלא יהיה בו דיון. זה מה שרציתי פשוט לומר.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהשאלה השנייה שהופנתה אלי, לגבי דעתי האישית כשר לא ממונה על הנושא של המשך ההופעה בערוץ הראשון – –

היו"ר ש' וייס:

בזה אני לא מתערב. זה עניינך.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

– – ראווה שתידון, שהשאלה תוגש גם לשר הממונה. אני הבעתי רק את דעתי, ואני נקטתי את הצעדים הנדרשים בהקשר של הערוץ השני. אבל מסכת העניין איננה שלמה, ואני ממליץ בפני חברי – – –

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה להתנצל בפני יושב-ראש הישיבה, שהוא כמובן גם בתפקיד יושב-ראש כנסת לצורך הישיבה. אני חושב שזה מסוג הדברים שלא כדאי לתת להם לעוף.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני, אבל יש לוח זמנים.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, אבל קורים דברים. שמעתי. לא פעם הזזתי לך גם לוח זמנים כי היית בפקק.

רון נחמן (הליכוד):

יש הצעות לסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

שמעתי אותך, אני אפילו לא מתייחס.

רון נחמן (הליכוד):

מה זה שמעת ואתה לא מתייחס? זה שלטון דיקטטורי?

היו"ר ש' וייס:

לא, שום שלטון. מה, אתה לא תיתן להגיד עוד משפט?

רון נחמן (הליכוד):

אתה אלוף הסדר – – –

היו"ר ש' וייס:

סלח לי, אתה לא תאפשר ליושב-ראש להגיב כשאומרים משהו נגדו?

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת טריף.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש. חבר הכנסת נחמן, אולי תכבד אותי קצת הפעם?

רון נחמן (הליכוד):

אני מכבד אותך.

סאלח טריף (העבודה):

תן לי שנייה.

רון נחמן (הליכוד):

הוא יושב בחדר ושמע את המחאה הצודקת שלך ורץ לנהל את הישיבה.

היו"ר ש' וייס:

סלח לי, חבר הכנסת רון נחמן, אל תפתח פה סיפור. זה דבר אלמנטרי.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני לא חושד כהוא זה, חס וחלילה – – –

רון נחמן (הליכוד):

יש סדר.

היו"ר ש' וייס:

אני אפילו לא מבין על מה אתה מדבר. עכשיו תירגע ואחר כך אסביר לך.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני חוזר ואומר, אני חס וחלילה לא חושד, בוודאי לא ביושב-ראש הכנסת, חברי –
--

היו"ר ש' וייס:

אז למה היית צריך להעלות את זה?

סאלח טריף (העבודה):

אני אגיד לך. כי הוא זהה בכוונותיו ובעמדותיו. אבל לא עולה על דעתי שיושב-ראש הבית לא יגן על
אחד מסגני היושב-ראש – –

היו"ר ש' וייס:

בסדר, אז עשינו.

סאלח טריף (העבודה):

-- שמובע נגדו משהו. שער בנפשך שמחר יעלה חברי עובדיה עלי, ויעיר הערה להאשם מחאמיד,
ואז יגידו יושב-ראש יהודי העיר לחבר כנסת ערבי.

היו"ר ש' וייס:

סגן יושב-ראש הכנסת -- --

סאלח טריף (העבודה):

לכן מה שאמר השר – הפניתי את השאלתא גם לשרה שולמית אלוני לגבי ערוץ-1. אני מבקש באמת שתהיה הגנה של הבית נגד תופעה מבישה כזאת שלא צריכה לחזור.

היו"ר ש' וייס:

סגן היושב-ראש סאלח טריף, הרי אתה יודע – אנחנו מדברים על זה יומיים, ואתה יודע שאני מודע לשאליות; אפילו במידה מסוימת, לא רק שזה ברשותי – אתה יודע הכול, אני לא רוצה לדבר – אתה יודע שהנשיאות מטפלת בזה. אנחנו מחכים פשוט לכך שאתה תשתתף באותה ישיבה. זה מוצדק.

לחבר הכנסת רון נחמן – ברוח טובה. קורה פעם בארבעה חודשים שמישהו מעיר איזו הערה ליושב-ראש; אני חושב שזו זכותי וחובתי לבוא ולהבהיר את העניין. זה שאני שומע ברמקול את הישיבות זה טוב מאוד, כי גם זה תפקידי. אני מודה לחבר הכנסת עובדיה עלי, סגן יושב-ראש הכנסת.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, מאחר שאני נשוא העניין, אני מבקש להעיר.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה נשוא – – –

היו"ר ע' עלי:

נא לשבת. חבר הכנסת זיסמן, רבותי, אני מבקש להפסיק. אני רואה שאתם מנצלים לרעה את הסבלנות שלנו. אנחנו ממשיכים בסדר-היום.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מבקש התייחסות.

היו"ר ע' עלי:

אתה יכול לבקש ואני לא נענה לך. מה דעתך? אני חייב להיענות לכל דבר?

יוסף בא-גד (מולדת):

למה אתה מסרב?

היו"ר ע' עלי:

ככה, מפני שאני לא רוצה לענות. מה זה שייך לעניין הזה, שאתה נשוא העניין או לא? הנושא זה אתה? הנושא הוא ההערה שהופנתה לעבר חבר הכנסת טריף. מה שייך העניין הזה? יש לך מה לומר? מה, הנושא כרגע טומי לפיד? זה הנושא על סדר-היום?

יוסף בא-גד (מולדת):

כן.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, עם כל הכבוד – לא.

אנחנו ממשיכים בסדר-היום. יש שאלות לשר הביטחון, ולאחר מכן נעבור להצעות לסדר-היום באותה סוגיה. אם אני נדרש לנושא הקודם של חבר הכנסת קצב, אנחנו רואים כאן, כשיש הערות שמופנות ליושב-ראש הכנסת – הוא בא ועונה, בצדק, ומגיב על הדברים. אני לא חושב שצריך להתרעם על כך שאפשרתי לחבר הכנסת קצב להגיב בהתאם לסעיף 88(ז), ויש גם כללי צדק טבעיים בעניין זה.

סגן שר הביטחון ישיב על שאלתא מס' 417 של חבר הכנסת אביגדור קהלני.

נוהלי השמירה והאבטחה במערת-המכפלה

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, חברי הכנסת, לאחרונה פורסם כי נתגלו ליקויים במערך האבטחה והשמירה במערת-המכפלה.

ברצוני לשאול:

1. האם ממצאי הבדיקה של האלופ (מיל.) ורדי אכן קובעים כי לא יושמו הלקחים וההמלצות של ועדת-שמגר?

2. האם תוקנו הליקויים בנוגע לסדרים הטכנולוגיים?

3. מתי יתקן צה"ל את כל הליקויים וימומשו מסקנות ועדת-שמגר?

היו"ר ע' עלי:

בבקשה, סגן שר הביטחון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הדוח ציין כמה נושאים שצריך להשלים. אני אומר: צריך להשלים, כי בסך הכול צוינה בדוח התרשמות חיובית מהעבודה העניינית והמעמיקה שהושקעה על-ידי כל הגורמים האחראים להכנות לפתיחת המערה.

מאז פרסום הדוח נעשו צעדים להשלמת תיקון כל הליקויים. המערך נעשה בעיקר על-פי תפיסת הביטחון וההמלצה של ועדת-שמגר. פיקוד המרכז ביצע את ההנחיות האלה אחת לאחת, ואני מתאר לעצמי שבימים אלה אנחנו משלימים את שאר הדורש תיקון.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לסגן שר הביטחון. אני מבקש להבהיר לחבר הכנסת אסעד, כי יש שינויים במה שקשור לשאילתות בעל-פה. לא מאפשרים עוד לשאול שאלות נוספות אלא רק לשאול עצמו, וזאת במסגרת דקה. לכן יש עכשיו דקה לחבר הכנסת אביגדור קהלני לשאלה נוספת ועוד דקה לתשובה של סגן שר הביטחון.

אביגדור קהלני (העבודה):

האם נכון – לפי הידיעות שאני קורא – שאין הפרדה בין ערבים ליהודים בתוך המערה? האם נכון שמשרדי הווקף המוסלמי נמצאים בחלק של היהודים בעוד ההמלצה של ועדת-שמגר היתה למנוע

זאת? האם אתה יכול להתייחס לבעיה הקשה של השירותים הציבוריים ולבעיה של ההתקנים על השערים שעדיין גורמים לחילול שבת? יש הצעות לתיקון העניין, אבל זה עדיין לא בוצע.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. אדוני סגן שר הביטחון, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, כדי שלא אחטא בטעויות, אבדוק ואתן תשובה מפורטת על כל השאלות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני יכול לעזור לך.

היו"ר ע' עלי:

אני מודה לסגן שר הביטחון על התשובות הקצרות והענייניות. חבר הכנסת זאבי רוצה לייעץ ולעזור, תעזור לו, אבל לא עכשיו.

חבר הכנסת זיסמן, שאילתא בעל-פה מס' 423.

השתלטות אנשי "פתח" מזוינים על בניין צה"ל בטובאס

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי הכנסת, נודע לי כי בכפר טובאס שבנפת ג'נין השתלטו אנשי "פתח" חמושים על בניין נציגות צה"ל ללא כל תיאום עם מערכת הביטחון.

ברצוני לשאול:

1. האם הדבר נכון?

2. אם כן – האם אירעו מקרים דומים לזה בזמן האחרון?

3. מה ייעשה בנדון?

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. סגן שר הביטחון, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אומנם התפנו שני חדרים. אל חדר אחד נכנסו מקומיים ומשתמשים בו להוצאת רשיונות תעסוקה בישראל. החדר השני במבנה נשאר ריק, וככל הנראה נכנסו אליו מקומיים פעילי "פתח".

לא ידוע לצה"ל על מקרים דומים בזמן האחרון, וכרגע נדונה השאלה מה לעשות אם זה ייהפך במקרה לתופעה, וניתן עליה תשובה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לסגן שר הביטחון. שאלה נוספת לחבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

בשאלה הראשונה אני מוגבל לפי התקנון. השאלה השנייה: האם מעבר לתשובות מוכן סגן שר הביטחון להתייחס למקרה החמור ביותר שקרה אתמול, כאשר ראש השב"כ ברצועת-עזה, חמוש, עם אנשי "פתח" חמושים, מאיימים על ילדים באוטובוס שצריך להסיעם לבתיהם? מן הדין שסגן שר הביטחון יתייחס למקרה החמור הזה.

היו"ר ע' עלי:

אף-על-פי שזו שאלה נוספת אחרת – בבקשה, סגן השר.

מרדכי גור (העבודה):

אתייחס לשאלה הזאת בהמשך התשובות שלי מהדוקן. אי-אפשר לכסות את הנושא הזה בדקה אחת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיסמן, היות שזה מה שנקרא נושא חדש, יש לך התנגדות לכך? סגן השר נוהג לפני
משורת הדין והוא ישיב על כך מכאן, מהדוקן.

שאלות ותשובות

היו"ר ע' עלי:

סגן שר הביטחון ישיב על שאלות בכתב. שאלתא מס' 3612, בבקשה.

הסעות לחיילים בשעות שאין בהן תחבורה ציבורית

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר הביטחון ביום כ' באב התשנ"ד (28 ביולי 1994):

ממידע שהגיע מעשרות חיילים והוריהם עולה, כי חיילות וחיילים רבים נקלעים על כורחם לנסיעה
בטרמפים.

ברצוני לשאול:

1. האם חיילים המוצאים לחופשת שבת צריכים לחזור במוצאי שבת בשעות שלא פועלת בהן
תחבורה ציבורית?

2. מה ייעשה כדי להבטיח שהתחבורה הציבורית תפעל בליל שבת ובמוצאי שבת בשעות שיבטיחו
שירות בטוח לחיילים וחיילות?

3. האם יש בסיסי צבא בשטחים שאין אליהם ומהם תחבורה מסודרת של צה"ל?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לשאלות 1, 2 ו-3 – ככלל, על מפקדים בצה"ל, בהסדירם חופשה לחיילים, לדאוג לכך שצאתם ושובם יהיו רק בשעות שפועלת בהן תחבורה ציבורית. תחבורה ציבורית מופסקת בדרך כלל עם כניסת השבת, ומתחדשת במוצאי שבת בצירים המרכזיים. יש קווי שירות בצירים מרכזיים הפועלים טרם יציאת השבת, למעט ירושלים.

ככלל, חל איסור על הסעת חיילים בשבת, ואין בכוונת צה"ל לשנות זאת. כאשר פעילות צבאית מחייבת הסעת חיילים בשבת, הם מוסעים רק לאחר קבלת אישור הרבנות הצבאית הראשית.

לכל היחידות באיו"ש ובעזה וליחידות אחרות שאין אליהן תחבורה ציבורית מוסדרת, מוצמד אוטובוס ליציאה ולחזרה כל ימות השנה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לסגן שר הביטחון.

משה פלד (צומת):

רק משפט.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להבהיר: בשאלות בכתב יש כעין זכות שאלה נוספת לשואל, במסגרת של דקה, ותשובה של סגן שר הביטחון במסגרת של דקה.

משה פלד (צומת):

רק משפט אחד: ידוע לי שהחלטת הממשלה על נסיעת חיילים חינוך בתחבורה הציבורית, שהתקבלה אחרי רצח נחשון וקסמן, עדיין לא מיושמת, בגלל ביורוקרטיה.

היו"ר ע' עלי:

תודה. חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

סגן השר לא ענה על שאלה מס' 3.

היו"ר ע' עלי:

אולי תיגשי למיקרופון ותשאלי את שאלתך.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, תודה על התשובה על השאלה הראשונה. לא קיבלתי תשובה על שאלות השנייה והשלישית. לגבי השנייה, אני עוד יכולה להבין את המניע הפוליטי, אבל על השלישית אני מבקשת תשובה. לגבי התשובה על הסעות חיילים במוצאי שבת ובערב שבת, אדוני סגן השר, אני מודה על התשובה, אלא שהמציאות היא אחרת. יש לי מידע בדוק מעשרות חיילים אשר התחבורה הציבורית לבתיהם נפסקת לפני שהגיעו, לא ברגע יציאתם, וכן לגבי הגעתם במוצאי שבת, ואני מבקשת לדעת מהם אמצעי האכיפה. ואני מבקשת תשובה על שאלה 3.

שאלה נוספת, לגבי חיילות והמושג "קרוב לבית". יש מאות ואלפי חיילות שזמן הנסיעה שלהן ממושך. הן יוצאות עכשיו רק ב-17:30, ולכן הן נוסעות 60 ק"מ ויותר בשעות החשכה, לא פעם כאשר אין תחבורה ציבורית. תודה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

לגבי השאלות הקודמות, 2 ו-3, עניתי בדברי התשובה, ואין לי מה לחזור ולומר. לגבי השאלה של תוספת הקילומטרים שעל חיילות לנסוע, כפי שאת מתארת, כאשר אין תחבורה מסודרת, אבדוק את הנקודה הזו ואומר לך.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לסגן שר הביטחון. סגן שר הביטחון ישיב על שאילתא מס' 369 – לפרוטוקול.

הדלפת ידיעות על "מחתרת הימין"

חבר הכנסת ר' נחמן שאל את שר הביטחון ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

מתוך קריאת העיתונות הכתובה ושמיעת העיתונות האלקטרונית נוצר רושם, שהידיעה בדבר קיומה של "מחתרת הימין" הקיצוני הודלפה לתקשורת, אף-על-פי שבסופו של דבר נמצא שמדובר באנשים שעברו עבירות שונות ולא התארגנו בהתארגנות מחתרית רצינית, כפי שהוצג הדבר בתקשורת.

ברצוני לשאול:

1. האם לא תיפתח חקירה מיידית לגילוי מדליף הפרשה?

2. כמה אנשים נעצרו בפרשה, על אילו עבירות, לכמה זמן, וכיצד נגמר עניינו של כל אחד מהם?

תשובת סגן שר הביטחון מ' גור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. דעתי אינה נוחה מהדלפות בנושאים מסווגים – זה או אחרים, אך ההתמודדות עם שאלה זו מוכרת, כידוע, ולדאבוני חורגת מהנושא הספציפי.

2. נעצרו לחקירה בפרשה 15 איש. העבירות העיקריות היו ניסיון לרצח, גנבת נשק, ייצור נשק ושימוש בו לצורכי פיגוע בערבים, וכן ניסיון וסיוע לביצוע עבירות אלה. עד כה הוגשו כתבי אישום נגד חמישה אנשים, וכתב אישום נוסף עומד להיות מוגש בימים הקרובים. ארבעה מחמשת הנאשמים הנ"ל נעצרו עד תום ההליכים על-ידי בתי-המשפט הרלוונטיים. הנאשם החמישי הודה, במסגרת עסקת טיעון, והורשע בעבירה העיקרית המיוחסת לו. שני תיקים נוספים, שהיו בהם ראיות לכאורה לביצוע עבירות, נסגרו על מנת לאפשר העדת השניים נגד נאשמים אחרים.

היו"ר ע' עלי:

סגן שר הביטחון ישיב על שאלתא מס' 3747 – לפרוטוקול.

מידע על מעצר חייל

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את שר הביטחון ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

ביום חמישי, 6 באוקטובר 1994, בשעה 05:00, נעצר בבסיסו בדרום החייל ישראל ליברמן. נודע לי, כי במשך כל היום והערב לא טרחה המשטרה הצבאית להודיע על כך למשפחה, אך בצהריים שלחו לעשות חיפוש יסודי בבית, בלי לציין את מטרת החיפוש.

לאחר לחץ נמסר לי שהוא שוחרר ב-19:00, אך התברר שהדוברת הוטעתה והחייל הועבר למחנה נתן בבאר-שבע.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?
2. אם כן – מדוע עוצרים בלי ליידע את המשפחה, ומה ייעשה בנדון?
3. מדוע קיבלתי מידע מוטע על שחרורו כביכול?
4. מי אחראי למסור מידע לחברי כנסת בלילות?
5. כיצד ניתן לייעל את השגת המודיעין הצבאי, ומדוע לא יהיה לו מספר קצר כדוגמת 144?

תשובת סגן שר הביטחון מ' גור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. החייל ישראל ליברמן נעצר לחקירה בעקבות ידיעות מודיעיניות על הוצאת רכוש צבאי. במהלך החקירה הוא נתבקש להתלוות לצוות חוקרים, ואף – על-פי צו חיפוש – לעריכת חיפוש בביתו בירושלים. בגלל התנהגותו במהלך הסעתו הוא לא שותף בחיפוש אלא הועבר למעצר במשטרה הצבאית בירושלים. לאחר שנערך החיפוש, נמשכה החקירה, ובסופה שוחרר החייל בשעות הערב המאוחרות, ואחר כך נלקח ליחידתו.

על-פי הנהלים, מתחייבת הודעה למשפחה בעקבות מעצר לפרק זמן העולה על יממה, ועל כך מקפידים. לא כזה היה המקרה דנא. יצוין כי החייל ניסה פעמים מספר לשבש את החקירה על-ידי פניות לארבעה גורמים שונים בבקשה לדווח למשפחה, וזאת לאחר שהובהר לו, כי בשלב זה לא יוכל להתקשר עם המשפחה וכי הדבר מהווה עבירה.

2-4. מן האמור בשאלתא לא ברור מנין נתקבל מידע מוטעה, ולכן אין באפשרותנו להתייחס לכך ספציפית. הקשר לחברי כנסת הוא באמצעות לשכת שר הביטחון. המודיעין הצבאי משרת את יחידות צה"ל, ולכן מחייגים אליו בקו צבאי. עלות קביעת מספר קצר להשגת מודיעין צבאי מטלפון אזרחי היא גבוהה מאוד, ואותה מטרה ניתן להשיג על-ידי קבלת מספר הטלפון האזרחי המעביר למודיעין הצבאי באמצעות מספר המודיעין האזרחי 144.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, לשאלתו של חבר הכנסת נחמן רון יש עניין ציבורי, האם תסכים שסגן השר ישיב עליה אף-על-פי שחבר הכנסת אינו נוכח?

היו"ר ע' עלי:

לא, אני לא מסכים. אין אפשרות. אין לי התנגדות אישית, אבל איננו נוהגים לעשות זאת.

סגן שר הביטחון מ' גור:

ודאי שלא.

היו"ר ע' עלי:

וגם סגן שר הביטחון מתנגד לכך.

סגן שר הביטחון מ' גור:

יש פרוטוקול.

היו"ר ע' עלי:

נצרף את התשובה לפרוטוקול. אני לא יכול לחרוג מהתקנון. תשובה על שאילתא מס' 3930 – לפרוטוקול.

יחס הרשויות לסייענים

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר הביטחון ביום י"ג בכסליו התשנ"ה (16 בנובמבר 1994):

נודע לי כי ביום ב' בתשרי התשנ"ה (7 בספטמבר 1994) נחטפו סייענים לכוחות הביטחון למערה באזור חברון. יחידה צבאית עמדה לבצע פעולה לחילוץ הסייענים, ובהוראה מלשכת שר הביטחון בוטלה הפעולה. הנימוק שנמסר לחיילי היחידה היה: החוטפים הם אנשי רג'וב המהווים "כוח ידידותי".

ברצוני לשאול:

1. האם ידיעות אלו נכונות?

2. מה עלה בגורלם של הסייענים שנחטפו?

3. האם מובטחת לסייענים הגנתה של מדינת ישראל מפני אנשי רג'וב?

תשובת סגן שר הביטחון מ' גור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אירוע כמתואר בשאילתא אכן התרחש, אך למיטב ידיעתם והערכתם של גורמי הביטחון, לא נעשתה החטיפה על-ידי אנשי רג'וב.

2. האירוע אותר משברח אחד הסייענים מן המקום שהוחזק בו ודיווח לצה"ל. בעקבות זאת ערך צה"ל סריקות וחיפושים בבית-עומר ובצורף במשך יום ומחצה, בניסיון לאתר סייען נוסף. השיקולים לפעולת צה"ל היו מבצעיים-ביטחוניים. הסייענים חזרו למקומות מגוריהם.

3. ככלל מטופלים סייענים על-ידי הרשויות. הטיפול נעשה על-ידי יחידת השיקום לנושא.

היו"ר ע' עלי:

תשובה על שאילתא מס' 4014, של חבר הכנסת אביגדור קהלני.

שירות חיילים בעלי ליקויים רפואיים

חבר הכנסת א' קהלני שאל את שר הביטחון ביום כ' בכסליו התשנ"ה (23 בנובמבר 1994):

פורסם כי הפלוגה שגויסה ב-7 בנובמבר 1994 לשירות ברצועה הוצבה בתפקידי אבטחה ביישוב נצרים אף-על-פי ששליש מחייליה סובלים מליקויים רפואיים.

ברצוני לשאול:

1. האם המידע הנ"ל נכון?

2. האם כל חיילי הפלוגה הם בעלי פרופיל 45 ומשתייכים להג"א?

3. האם אמת הדבר כי החיילים לא עברו אימון מלא בנשק עם גיוסם?

4. האם נכונה הידיעה כי הם לא ישנו שלושה לילות וכי הם נאלצים לישון במכוניותיהם?

5. לנוכח הרגישות הביטחונית באזור, מדוע לא יוצבו במקום יחידות קרביות?

סגן שר הביטחון מ' גור:

1-3, 5. באזור נצרים משובצים חיילים באיכות חיל-רגלים סדיר ומילואים ממייטב הלוחמים בצה"ל. חיילי השמירה ביישוב משלימים משימות אבטחה בתוך היישוב על מנת לאפשר פעילות חיילי דרג א' מחוץ ליישוב ועל גבי הצירים.

חיילי דרג ב' מבצעים אבטחת יישובים ביישוב נצרים וביישובי גוש-קטיף, כסיוע לכוחות דרג א' המבצעים תעסוקה מחוץ ליישובים ובקווי המגע ברצועת-עזה.

חיילי דרג ב' משובצים לאבטחה בכל היישובים במרחב הארץ שמוקצים להם חיילים לשמירה, ובכלל זה גוש-קטיף, על מנת להקל את נטל התעסוקה המבצעית על חיילי דרג א'.

לגבי הקריטריונים של החיילים – אתה יודע את התשובה. אני רוצה להדגיש את הנקודה הזאת: אנו מוכרחים להקל את הנטל המוטל על חיילים מדרג א', ולכן, בכל מקום שהדבר אפשרי וניתן לתת את האימון הנדרש – צריך לעשות זאת.

היו"ר ע' עלי:

ובצדק. שאלה נוספת?

אביגדור קהלני (העבודה):

אין לי.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הייתי בפגישה עם שר התעשייה והמסחר ולכן לא נכחתי כאן.

היו"ר ע' עלי:

עם כל הכבוד לשר התעשייה והמסחר, לא היית כאן, ותקרא את התשובה בפרוטוקול.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני מצטער, צריך לשמור על נימוס מסוים.

רון נחמן (הליכוד):

אני מבקש ממך.

סגן שר הביטחון מ' גור:

לא על כל דבר צריך להתווכח.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת נחמן, תקרא את התשובה בפרוטוקול.

רון נחמן (הליכוד):

אני מבקש.

היו"ר ע' עלי:

אני לא יכול.

סגן שר הביטחון מ' גור:

גם אני לא מסכים, אני מצטער מאוד.

היו"ר ע' עלי:

סגן שר הביטחון לא מסכים, וגם אני לא יכול לאפשר זאת. אני לא יכול לנהוג איפה ואיפה – אתה מסכים אתי.

סגן שר הביטחון מ' גור:

הנימוס מחייב גם לשאול וגם להקשיב.

היו"ר ע' עלי:

סגן שר הביטחון ישיב על שאילתא מס' 4069 – לפרוטוקול.

עיכוב הורים דרוזים בכניסה למחנה צריפין

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר הביטחון ביום כ"ז בכסליו התשנ"ה (30 בנובמבר 1994):

בתוך שבוע אירעו שני מקרים שבהם הורים דרוזים, שבאו לבקר את בניהם במחנה צריפין, עוכבו בשער ואולצו לחכות לליווי של שוטר צבאי, אף-על-פי שהציגו תעודת מילואים.

ברצוני לשאול:

1. האם עד לגיבוש הנהלים החדשים תמשיך להתקיים מדיניות זו?

2. מדוע יש צורך בנהלים נפרדים לדרוזים?

סגן שר הביטחון מ' גור:

2-1. ביקורי משפחות בבסיסי הכליאה מתואמים, ככלל, דרך קציני הערים על בסיס שווה. על מנת להיכנס למחנה צריפין – שהוא כמובן מחנה צבאי – נדרשים אישורי קציני הערים ותעודה מזהה. כאשר ברשות האדם אישור קצין העיר, אך לא תעודה צבאית כלשהי – כולל תעודת מילואים – הנוהל הינו: העברת ההודעה לכלא 4, אשר שולח רכב לאוספו ודואג בגמר הביקור להסיעו מחוץ למחנה. הנחיה זו חלה על כל המבקרים, יהודים ובני מיעוטים.

בשני המקרים חל עיכוב האזרחים בשער המחנה, כיוון שלא היו ברשותם תעודות צבאיות כלשהן, ועל כן נאלצו להמתין להגעת רכב משטרה צבאית, שלא היה זמין. אני חוזר ואומר, שכללים אלה חלים על כלל אזרחי המדינה, ללא הבדל דת ועדה.

היו"ר ע' עלי:

שאלתא מס' 4149, של חבר הכנסת מחאמיד, בבקשה.

נסיבות מותו של תושב דיר-אל-עוצון

חבר הכנסת ה' מחאמיד שאל את שר הביטחון ביום ד' בטבת התשנ"ה (7 בדצמבר 1994):

נודע לי כי הכפר דיר-אל-עוצון בנפת טול-כרם הותקף בתאריך 19 בנובמבר 1994 על-ידי כוחות צה"ל בנפת טול-כרם. כתוצאה מההתקיפה מת גאזי אחמד קוב, בן 34, אב לשני ילדים, ונוסף על כך נשרף בכפר בית.

ברצוני לשאול:

1. האם נפתחה חקירה של המקרה?

2. האם תסייע המדינה למשפחת המנוח?

סגן שר הביטחון מ' גור:

1. בתשובתי על שאלתא מס' 3827, של חבר הכנסת חנן פורת, אשר ניתנה במליאת הכנסת ב-5 בדצמבר 1994, נאמר כי – אני מצטט: המינהל האזרחי פנה בעבר לחברת "בזק", ב-15 בדצמבר 1993, וביקש להכליל את תושבי חברון היהודים במדריך הטלפון של "בזק" באזור חיוג 02 וברישומי המודיעין 144. לפנייה זו צורפו שמות בעלי הטלפון ומספריהם.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, סגן השר, נדמה לי שאתה טועה בשאילתא. אנו בשאילתא מס' 4149.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

ממתי האשם מחאמיד שואל על טלפונים.

היו"ר ע' עלי:

הוא שואל על דיר-אל-עוצון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

1. נסיבות מותו של מר גאזי אחמד קוב נחקרות על-ידי מצ"ח. עם תום הבדיקה יועבר התיק לפרקליטות הצבאית לצורך גיבוש חוות דעת משפטית כמקובל.

2. עניין הסיוע למשפחה ייקבע לאור תוצאות החקירה וקביעת הפרקליטות הצבאית הראשית.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. שאלה נוספת, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, ביקרתי במקום וסיפרו לי ש-30 טילים נפלו בכל רחבי העיירה הזו. האם אפשר להבטיח שמקרים כאלה לא יישנו במקומות אחרים? זה מקרה חמור מאוד, לדעתי.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. בבקשה, סגן השר.

סגן שר הביטחון מ' גור:

כאשר תיגמר החקירה ניתן לך תשובה מלאה. להביע חוות דעת פרטית – זה לא לעניין.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לסגן שר הביטחון. סגן שר הביטחון ישיב על שאילתא מס' 4168 – לפרוטוקול.

הסעת חיילים בתחבורה ציבורית

חבר הכנסת י' מצא שאל את שר הביטחון ביום י"א בטבת התשנ"ה (14 בדצמבר 1994):

ויכוח כספי בין משרד הביטחון למשרד האוצר מעכב את הפעלת הסדר ההסעות החדש לחיילים בתחבורה הציבורית. עלות המימון של הסדר הסעות על-ידי כרטיסייה יעלה לקופת המדינה כ-30 מיליון ש"ח, ואילו נסיעת חינם בכל קווי "אגד" לחיילים במדים תגיע ל-100 מיליון ש"ח בשנה.

ברצוני לשאול:

מדוע מעכבים את פתרון הבעיה?

תשובת סגן שר הביטחון מ' גור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מערכת הביטחון מממנת היום את נסיעות החיילים בתפקיד למקום השירות ובחזרה במסגרת הסדרים עם משרד התחבורה, חברות הסעה – "אגד", "דן" וכדומה – ורשות הנמלים והרכבות.

ביצוע החלטת הממשלה לגבי נסיעות חינם בתחבורה הציבורית לחיילים לא רק בתפקיד מתעכב מאחר שעלות הביצוע מוערכת בהיקפים גדולים בהרבה מהאומדן שהוצג לממשלה בעת קבלת ההחלטה. הנושא עדיין נמצא בבדיקה בין-משרדית.

היו"ר ע' עלי:

סגן השר ישיב על שאילתא מס' 4184, של חבר הכנסת זאבי. בבקשה.

מספר ההרוגים הישראלים באינתיפאדה

חבר הכנסת ר' זאבי שאל את שר הביטחון ביום י"א בטבת התשנ"ה (14 בדצמבר 1994):

התקשורת מדווחת, כי ענף הסברה בדובר צה"ל הוציא השבוע חוברת שלפיה נהרגו במהלך שבע שנות האינתיפאדה 114 ישראלים. בידי רשימה מפורטת ובה 286 חללים ישראלים.

ברצוני לשאול:

1. מה פשר השוני בין שתי הרשימות?

2. האם יאות משרד הביטחון לבדוק את הרשימות שבידי, וכאשר תתברר אמיתותן להודיע על כך לציבור?

סגן שר הביטחון מ' גור:

2-1. ענף ההסברה ביחידת דובר צה"ל מכין סיכום של נתוני הפח"ע – הפעילות החבלנית העוינת – בתחום אזורי חבל-עזה ויהודה ושומרון. סיכום הנתונים אינו כולל את נתוני הפח"ע בתחומי מדינת ישראל – "הקו הירוק". חיבור סך נתוני הפח"ע בתחומי "הקו הירוק" ובשטחים מביא לתוצאה דומה לזו שהצבעת עליה בשאילתא שלך.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני סגן השר, לצערי, הרשימה גדלה בחלל אחד מאז הגשתי את השאילתא, ויש 287 חללים בשבע שנות האינתיפאדה. הסיפור איננו חדש; אני מנהל את המעקב הזה שבע שנים וחצי. גם בממשלה הקודמת, גם בממשלה שהייתי חבר בה, לא הבינתי מדוע צה"ל מנהל בוכהלטריה המראה מספר נמוך יותר; בעצם הבינתי – כדי להראות שאין חללים או שיש מעט חללים.

תגידו לעם את האמת: יש לנו באינתיפאדה 287 מתים המוטלים לפנינו. אל תנהלו בוכהלטריות כפולות – מעבר ל"קו הירוק" ובתוך "הקו הירוק". זה אותו עם, זו אותה ארץ.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. תשובה, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני מודה שלא הייתי מצפה לשאלה כזו ממך, חבר הכנסת זאבי, כי אין לי שום ספק שאם היה בא אליך קצין המטה שלך ומציג לך מערכת נתונים, אתה היית דורש ממנו פירוט מלא.

רחבעם זאבי (מולדת):

בשבילי – כן, אבל לא הודעה לציבור. הודעה לציבור נועדה להראות לציבור שיש פחות חללים. זו לא האמת, זה מגמתי.

סגן שר הביטחון מ' גור:

איש לא היה מאשים אותך, אם היתה לך מגמה. היתה לך מגמה אחת: לדעת, על מנת לקבל את ההחלטות הנכונות.

כל העניין של מה מתפרסם ומה לא מתפרסם, זו שאלה מסוג אחר ואני לא חושב שזה הנושא. מיותר לומר שכל נפגע – הרוג, פצוע או נכה – הוא מכה עצומה, ולאף אחד, ואני מאמין שזה נכון לגבי כל הממשלות בישראל, אין שום עניין בהסתרת הנתונים הכואבים האלה, כי בחברה הישראלית זה לא פשוט.

הבדיקה, כפי שאמרתי, נעשית אך ורק על מנת לדעת, בשביל לקבוע קווי מדיניות.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

הזמנה להרכבת משאיות

חבר הכנסת ש' בוחבוט שאל את שר הביטחון ביום י"ח בטבת התשנ"ה (21 בדצמבר 1994):

נודע לי, כי מנהל הרכש במשרד הביטחון עומד למסור הזמנת עבודה מסיבית, של הרכבת 1,500 משאיות, ללא מכרז, למפעלי תע"ר בנצרת. זאת, בעוד מפעלים קטנים, דוגמת "עגם" במעלות, הנמצאים בערי פיתוח ומשוועים להזמנות עבודה, כדי שלא להיאלץ לפטר עובדים, אינם זוכים לקבל הזמנות ייצור כאלו.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן – מדוע מופנות הזמנות עבודה של מערכת הביטחון ללא מכרזים, כנדרש?

תשובת סגן שר הביטחון מ' גור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. משרד הביטחון רכש בארצות-הברית ערכות מכלולים להרכבת משאיות בישראל. ההרכבה תבוצע במפעל היחיד להרכבת רכב הקיים בישראל – תע"ר נצרת. המשאית שתסופק לצה"ל תהיה בצורה מושלמת, הכוללת את השלדה ואת הארגז. האחריות שתינתן על-ידי חברת תע"ר נצרת תהיה על המשאית המושלמת.

פרסום מספרי הטלפון של היהודים בחברון

חבר הכנסת ר' נחמן שאל את שר הביטחון ביום י"ח בטבת התשנ"ה (21 בדצמבר 1994):

מספרי הטלפון של היהודים בחברון אינם מפורסמים בספר הטלפונים.

ברצוני לשאול:

1. מדוע אין המינהל האזרחי מסכים לפרסום המספרים, ומתי ידאג לפרסומם?

2. האם יש תוכנית להעביר את כל מרכזת הטלפונים ביש"ע לידי חברה אמריקנית?

3. אם כן – מדוע? איזו חברה זו ומדוע נבחרה?

סגן שר הביטחון מ' גור:

1. בתשובתי על שאילתא מס' 3827, של חבר הכנסת חנן פורת, שניתנה במליאת הכנסת ב-5 בדצמבר 1994, נאמר, כי המינהל האזרחי פנה בעבר לחברת "בזק", ב-15 בדצמבר 1993, וביקש להכליל את תושבי חברון היהודים במדריך הטלפון של "בזק" באזור חיוג 02 וברישומי מודיעין 144. לפנייה זו צורפו שמות בעלי הטלפון ומספריהם. מתברר שמספרים אלה כבר כלולים ברישומי מודיעין 144.

התשובה על שאלות מס' 2 ו-3 שלילית.

היו"ר ע' עלי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת רון נחמן. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני סגן השר, השאילתא שלי באה אליך לאחר שהעליתי בשאילתא קודמת אותן שאלות לשרת התקשורת. שרת התקשורת השיבה תשובה שלא היתה מספקת ואמרה שהתשובה צריכה להינתן על-ידי שר הביטחון. לפיכך העליתי את השאילתא כדי שאתה תשיב עליה.

התשובה שאתה נותן, שלפיה נכללו המספרים במדריך 144 – אכן, אני אבדוק את זה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

זה כבר נעשה.

רון נחמן (הליכוד):

אם אכן הדבר בוצע, אחזור אליך לא דרך שאילתא אלא במכתב.

אדוני היושב-ראש, ברשותך, איחרתי בשתי דקות לגבי השאילתא הקודמת בעניין המחירת הימנית. אתה זוכר את הצלולים ואת הרעשים שעשו. ההר, בסופו של דבר, אפילו עכבר לא הוליד. אני מבקש את ההתייחסות שלך, אם ניתן, כרגע כשאתה על הדוכן. תודה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני מקווה שלא ייוולדו עכברים כאלה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לסגן שר הביטחון.

הצעות לסדר-היום

הפיגוע הרצחני בצומת-חלמיש

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עוברים כעת להצעות לסדר-היום מס' 5772, 5782, 5786, 5793, 5807, 5809, 5810 ו-5820: הפיגוע הרצחני בצומת-חלמיש. חבר הכנסת שאול יהלום – איננו. חבר הכנסת רון נחמן – יעלה ויבוא. שלוש דקות לכל נואם.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביום שישי קיבלתי הודעה על הרצח בצומת-חלמיש. אני רוצה להדגיש כאן, אדוני היושב-ראש, שלא מדובר בצומת-חלמיש, מדובר בכביש רמאללה-שכם, כביש גב ההר, כביש מרכזי במדינת ישראל. נוסעת נערה יוצאת מן הכלל, יפהפייה, חכמה, לעשות שבת בבית אביה באלון-מורה. היא יוצאת מירושלים ונרצחת על אם הדרך בכדורים של מרצחים שפלים.

הרצח הזה, שפגע במשפחת פליקס, מראשוני המתיישבים ביהודה ושומרון, זעזע את כל תושבי יהודה ושומרון.

דווקא היום, אדוני השר, כשאני קורא בעיתון "הארץ" שתוך שבועיים יתפנה צה"ל מבית-לחם ומג'נין, כי שם אין יהודים; ליד ג'נין נמצא כדים, ליד ג'נין נמצא גנים, בדרך לאפרת עוברים את בית-לחם. האם נצפה ברצח נוסף נוסח הרצח בצומת-חלמיש, על כביש רמאללה-שכם? כיצד תבטיחו שאותם ישראלים, תושבים וזרים, שנכנסים ויוצאים, אכן לא ייפגעו?

הרי אני יודע מה תהיה התשובה – נו, קודם, כשהייתם בשלטון, לא היו הרוגים? קודם לא היו רציחות על אם הדרך? הרי אתה יודע, אדוני סגן שר הביטחון, שנאלצנו לקבור, מירי של מחבלים, את ציפי ששון, זיכרונה לברכה, שנרצחה גם היא על כביש ראשי, על כביש חוצה-שומרון.

אנחנו נמצאים במצב שבו אני שומע את השר אפרים סנה עומד כאן ואומר לציבור: מה האלטרנטיבה שאתם נותנים לציבור? מה התוכנית החלופית שלכם? אנחנו היינו עקשנים, אמרנו: נעמוד על זכויותינו, אנחנו רוצים ביטחון עם שלום; אתם אמרתם: שלום תמורת שטחים, אנחנו אמרנו: שלום תמורת שלום. יכולתם לבוא ולהגיד מבחינה רציונלית: כיוון שאמרתם "שלום תמורת שלום", אולי הערבים לא יסכימו, הם יעמדו על הרגליים האחוריות, הם יעשו אינתיפאדה, הם ירצחו בכם כדי להכריח אתכם לעשות פשרות. אבל הרי אנחנו כבר נותנים לערבים הכול. נתנו להם את עזה; בארץ שקט? קיבוץ ארז היה בהסגר שלושה ימים בשבוע שעבר. למה? הרי הוא קיבל את עזה. אנחנו נתנו להם את השטח, ושלום לא קיבלנו.

אדוני סגן השר, ביקשתי להעלות את ההצעה הדחופה לסדר-היום כדי שהרצח שהיה על כביש רמאללה-שכם בצומת-חלמיש ידליק אצלכם נורות אדומות. אנחנו עומדים בפני סכנת נפשות. אני אומר זאת מתוך זעקה, כמי שגר שם. אף אחד לא יוכל לרחוץ בניקיון כפיו ולומר: לא ידעתי.

אני אומר לך, אדוני סגן השר, המדיניות הזאת מובילה לרציחות נוספות, כפי שהיה בצומת-חלמיש, ותשובה לא קיבלתי.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת רון נחמן. חבר הכנסת משה פלד, בבקשה.

עד שחבר הכנסת משה פלד יגיע לדוכן, אני מבקש לנצל את ההזדמנות ולשלוח את תנחומי למשפחת פליקס על הירצחה של עפרה פליקס, השם ייקום דמה. אני חושב שאני יכול לעשות זאת בשם כל חברי הכנסת.

היה כאן אסון כבד, אסון נורא. הכרתי גם את הנערה, שהיתה נערה נפלאה, אינטליגנטית, ועיניה הבהקות עדיין מרצדות מול עיני. אני מכיר את המשפחה הנפלאה הזאת, שהיתה ממקימי "גוש אמונים", ממקימי התיישבות רחבה בכל יהודה ושומרון. הרב פליקס עצמו היה מראשי "גוש אמונים" ועשה עבודה רבת היקף בתחום הזה. האסון הכבד שפקד את המשפחה הוא אסון של כולנו, זו טרגדיה של כולנו, לא רק של משפחת פליקס.

מכאן אנחנו שולחים את תנחומינו, ויהי רצון שלא יוסיפו לדאבה עוד.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, סגן השר, חברי הכנסת, השבוע הראשון של שנת 1995, לגבי דידי הוא קו פרשת המים בפוליטיקה הישראלית. ב-1 בחודש פורסם דוח ועדת-אגרנט המצביע על הקונצפציה השגויה, שהובילה את עם ישראל אל מלחמת 1973, ומזכיר לכולנו את הקונצפציה השגויה שממשלת ישראל נוקטת היום, וסופה מי ישורנו.

ב-2 בחודש החליטה הממשלה על הפסקת העבודה באפרת, החלטה שהשלכותיה מרחיקות לכת מעבר למה שנוגע לגבעת-התמר באפרת. הרי רמת-אביב, שלגבי דידי היא אפרת של שנות ה-50, גם היא הרחבה של העיר תל-אביב, גם היא יושבת על חורבות הכפר שיח' מוניס. לכן אני אומר שהשלכותיה של החלטת הממשלה בשבוע שעבר מרחיקות לכת מעבר לגבולות גבעת-התמר.

ב-4 בחודש התפרסם סקר ב"טיים"; מראש אני אומר שהוא איננו תוצאות של הבחירות הבאות, אבל הוא צילום מצב של הלך הרוחות בחברה הישראלית. הוא צילום מצב שצריך להראות לממשלה: הציבור לא אתך, לא עם מדיניות האסון שאתם מובילים.

אבל האירוע הקשה ביותר של השבוע שעבר הוא, ללא ספק, רציחתה של עפרה פליקס, בתו של מנחם פליקס, מראשוני המתיישבים בשומרון. ביקרנו אתמול, רפול ואני, בבית משפחת פליקס האבל והכואב. רצינו להשתתף בצער, רצינו לחזק ויצאנו מחוזקים. רבותי חברי הכנסת, משפחת פליקס מסמלת את נחישות העמידה הציונית, את עומק הערכים הציוניים בארץ-ישראל. הם חומת המגן, הם קו הביצורים האחרון של הציונות האקטיביסטית בארץ-ישראל.

אתמול שמענו כולנו על האירוע בנצרים, על אוטובוס הילדים, על ההתפרעות של ראש השב"כ בעזה, מוחמד דחלאן.

היו"ר ע' עלי:

אתה מתכוון לראש השב"כ הפלשתיני.

משה פלד (צומת):

כן. ראש השב"כ הפלשתיני ברצועת-עזה. ושמענו הבוקר על האירוע בכיסופים.

אני שואל אתכם, אני שואל אותך, כבוד סגן השר: מה עוד צריך לקרות בארץ הזאת כדי שעיניכם תיפקחנה, כדי שלבכם לא יהיה גס ומתנכר לזעקותיה של הארץ האהובה הזאת?

אני קובע, כי ממשלת ישראל מחזירה את העם והארץ לימי "הספר הלבן" – אז אסרו הבריטים התיישבות יהודית בארץ-ישראל; לימי המסתננים של שנות ה-50 וה-60; והגרוע מכול – לאירוע הטראומטי של "אלטלנה", שבו ירו חיילי צה"ל, שהיה אז בסך הכול בן שבועיים, על אזרחים יהודים מהמחנה הפוליטי השני.

אני רוצה לקבוע, שהממשלה הזאת עלולה להביא לכך שבעתיד יגנו מתנדבים יהודים, שיקומו ויגנו על ילדי ישראל ואזרחיה ביש"ע, לא רק על ילדי יש"ע ותושביה, אלא גם על חיילי צה"ל שידיהם כבולות מלהושיע. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. לא הבנתי מה הקשר ל"אלטלנה". אולי תסביר לנו בהזדמנות אחרת.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני מציע שחבר הכנסת פלד יקרא מה שהוא אמר ותהיה לו הזדמנות לחזור בו מכל הקשר ל"אלטלנה". אחרת אצטרך להתייחס לזה.

היו"ר ע' עלי:

אני לא הבנתי את הקשר. חבר הכנסת פלד, יכול להיות שלא הסברת את עצמך. אני אאפשר לך אחר כך. תחשוב על זה.

משה פלד (צומת):

אני מוכן להסביר בדיוק למה התכוונתי.

היו"ר ע' עלי:

אתן לך חצי דקה להסביר את עצמך. ההקשר נראה קצת תמוה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אחרת אצטרך להתייחס לזה.

משה פלד (צומת):

דיברתי על ההתנגדות למחנה הפוליטי השני. זה מה שקורה בשטח.

היו"ר ע' עלי:

אבל הם יורים בתותחים.

יוסף עזרן (ש"ס):

התותח הקדוש.

משה פלד (צומת):

לא אמרתי יורים. אמרתי: נגיע למצב. זה מה שאמרתי: נגיע למצב.

היו"ר ע' עלי:

הבהרת את עצמך. חבר הכנסת פלד, אני לא מתערב בנאום, אבל מכיוון שהדברים לא היו מובנים, ביקשתי שתבהיר את עצמך, לשיטתך, שגם השומעים וגם חברי הכנסת יבינו מה אתה אומר. אתה אומר שאתה רוצה למנוע מצב כזה.

משה פלד (צומת):

נכון.

היו"ר ע' עלי:

עכשיו יותר טוב. חבר הכנסת יוסף עזרן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אברהם יחזקאל. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת יוסף בא-גד.

סאלח סלים (חד"ש):

לא לכולם נותנים הזדמנות כפי שאתה נתת עכשיו.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת פלד אמר דבר חמור מאוד. היה כדאי שיבהיר את עצמו כדי שיבינו למה הוא מתכוון. חבר הכנסת עזרן, בבקשה.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן השר, חברי הבית, כולנו עדיין כואבים, פגועים, פצועים, מהאסון, מהטרגדיה שפקדה את משפחתו של הרב פליקס, שהוא מהפטריארכים הראשונים המסורים ביותר לארץ-ישראל ולתורת ישראל, ושילם קורבן יקר מאוד. אולי יקוים בנו הפסוק: "ואמר לך בדמיון חיי ואמר לך בדמיון חיי". אבל בעוונותינו, בינתיים ראינו את הפסוק השני: "צעקה הנערה – – – ואין מושיע לה".

רבתי, כולנו מביעים צער וכאב. ואני רוצה לשאול שאלת תם, אני שואל את אחי היהודים שקוראים לעצמם "השמאל השפוי", "שלום עכשיו" – את כל אלה שתומכים, נלחמים ונאבקים בעד אהבת ישמעאל: מה היה אילו חלילה, אני אומר חלילה, לא היתה זו בתו של הרב פליקס אלא בתו של פייצל אל-חוסייני או בתה של חנאן עשראווי? אם היו יורים עליה ולא יודעים מי – אף אחד לא היה מזדהה, לא אנשי כהנא וחלילה לא אנשי "גוש אמונים" וגם לא מתנחלים. מה היה קורה פה במדינה? מה היה קורה כאן? הרי הארץ היתה כמרקחה. היו מתנפלים עלינו בשצף קצף. היו הופכים את כל המחנה היהודי המאמין, אנשי ימין, בלי מחיצות, בלי הבדלה, לרוצחים שופכי דמים. איפה זעקת היהודים? איפה "שלום עכשיו"? אולי אני צריך להודות להם שלא האשימו אותה: מי אמר לך לצאת בערב שבת ולהסתובב בכבישים שהם מסתובבים בהם.

רבתי, נכנסו הרבה מושגים משונים ומוזרים ללקסיקון שלנו. מה אומרים לנו כעת? יש קורבנות השלום, יש תהליך שצריך שיבשיל, זה לוקח זמן, מצפות לנו לפחות חמש שנים קשות – כך אמר שר החוץ. ואני שואל: חמש שנים של מה? של מה? של מוג'הדין? של קמיקזים מתפוצצים? של אוטובוסים ברחוב דיזנגוף? של עגלות שבנס לא השמידו, חס ושלום, אוטובוס של ילדים, תלמידי בית-ספר? של רציחות של בנות ושל בנים – בנינו ובנותינו? זה נקרא: התקופה הקשה? לזה מתכוונים? דם, דמעות, יזע, רדיפות, סכנות – כל זה מצופה לנו חס ושלום במשך "התהליך"?

למה משקרים פה ואומרים לנו שלום עכשיו? זה עכשיו? שקר עכשיו ושלום אולי בעוד חמש שנים. תפסיקו "לעבוד" על עם ישראל. זה שלום אך שווא ידברו. שקרנים. מאחזי עיניים. אתם לא מתביישים למכור לנו שלום עכשיו כאשר בשער עומדים לנו דמעות ודם בנינו ובנותינו? זה שקר עכשיו ואולי אולי איזה שלום מפוקפק אחר כך.

לבי לבי עליך, הרב פליקס, לא קיבלת את הערך הסגולי של פייצל אל-חוסייני ושל חנאן עשראווי. בתך, בתך חס ושלום, בעיניהם, אין לה זכות שיוורידו דמעות ויבכו על הקורבן הצעיר הרענן הזה. אבל אנחנו נוריד דמעות כמים ואנחנו נישא אותה בנשמתנו ובלבנו ולא נשכח את הטרגדיה הזאת ואת תשלום הדמים ששילמת במסירות נפש כדי שיהודים יוכלו לחיות פה. לא מבקש אלא לחיות פה – פשוט מאוד, שאלה קיומית מהותית. תהא נשמתה צרורה בצרור החיים. אמן.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת עזרן. חבר הכנסת אברהם יחזקאל, ואחריו – חבר הכנסת יוסף בא-גד. אחרון אחרון חביב – חבר הכנסת אברהם רביץ.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עפרה פליקס, זיכרונה לברכה, ילדה שטיפלה בשירות לאומי בילדים חריגים בקיבוץ ניר-אליהו. עפרה פליקס, זיכרונה לברכה, דור שני לאבא שאני מאמין שהוא מאמין ביישובה של ארץ-ישראל בכל מקום. הירצחה של עפרה פליקס מעמיד בסימן שאלה – וזו האמת לאמיתה – את האפשרות להעמיד התיישבות בכל חלקי ארץ-ישראל.

צריך לומר את זה, חבר הכנסת עזרן, כי מי שיישב בזמנו את אלון-מורה, בתקופתנו, בתקופת תנועת העבודה, עשה את זה בדחילו ורחימו ומתוך אמונה שמיישבים את ארץ-ישראל רבתי, את ארץ-ישראל השלמה.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני מודה לך, חבר הכנסת יחזקאל, על האמת הזאת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אבל אני אומר את האמת הזאת לא כדי להעמיד אותה בסימן שאלה, אלא כדי לומר שהנה האבא, הרב פליקס – זה החלום, והבת, עפרה פליקס – זה שברו של החלום. החלום ושברו. ואני אומר את הדברים האלה כדי שנדע, שכולנו היום עפרה פליקס. לא בזה שאנחנו נגד התיישבות. אנחנו לא נגד התיישבות. סגן השר מוטה גור, איש צבא, איננו נגד התיישבות. אבל הגיע הזמן להעמיד היום סימן קריאה על מה שאמרנו לפני מערכת הבחירות. לפני מערכת הבחירות קיוונו וחשבנו, ובאיזה מקום אולי גם הבהרנו לא בצורה הנכונה, שעם קיום המשא-ומתן המדיני עם הפלשתינים תהיה ירידה; ויש ירידה סטטיסטית בעקומת הטרור, לא בחומרת המעשים.

אני רוצה לומר מעל במה זו, גם לך, אדוני סגן שר הביטחון, שאולי צריך להרגיל בצורה איומה את אוזן הציבור לכך שאנחנו נכנסים, כנראה, לעידן של שלום, עם ניסיונות לשלום שלצדו כנראה טרור. אני אומר את דבר האבסורדי הזה – שכדאי להרגיל את אוזן הציבור ולהעמיד בסימן שאלה, חבר הכנסת עזרן, אם הציבור מוכן לקבל את האמירה: המשך תהליך השלום, המשך הישיבה עם יאסר ערפאת, המשך הישיבה עם חלק מהפלשתינים, ובמקביל – התפתחותם של מעשי טרור והמשך מימושם. תראו מה קרה אתמול עם האוטובוס. בדמיון פרוע – היינו עלולים חלילה וחס להגיע למצב קשה.

המסקנה שלי היא, שממשלת ישראל צריכה לעשות שינוי באמירותיה. ראש הממשלה יצחק רבין צריך לבוא ולומר לציבור את האמת הזאת, כפי שהיא נראית היום. אנחנו מקווים שבסופו של התהליך יהיה שלום וירווה לארץ הזאת, אבל אנחנו אומרים לציבור שצפויה תקופה של תהליך שלום, צפויה תקופה של משא-ומתן, צפוי שלום ולצדו טרור של מטרפדי השלום. אל תכעס עלי, חבר הכנסת עזרן.

ומשפט סיכום. אם אני חושב שיצחק רבין וממשלת ישראל צריכים להמשיך את הניסיונות לשלום תוך כדי קורבנות, ואני אומר זאת בכאב, האמן לי – –

יוסף עזרן (ש"ס):

אני מאמין לך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

– – קורבנות כמו של עפרה פליקס, זיכרונה לברכה, השם ייקום דמה, אני בעד להמשיך ולנסות את תהליך השלום. וכדאי שהציבור ישמע את זה. ממשלת העבודה תמשיך את תהליך השלום, ונראה אולי שבסוף באמת ירווח לנו. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם יחזקאל. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה.

יוסף עזרן (ש"ס):

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אומרים "החלום ושברו" – בשי"ן שמאלית, ולא "ושברו" – בשי"ן ימנית, על משקל דברי המשורר: שיברתי עד עת בא שילה יחיש נסי ירים דגלו.

היו"ר ע' עלי:

הוא התכוון למצרים, לדאוג לשבר. זה עניין אחר. אני אומר זאת בהומור.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

על שבר בת עמי – – –

היו"ר ע' עלי:

שם זה שבר במובן אספקה, וזה דבר אחר. כמו המשביר.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד סגן השר, ביום ראשון, כאשר השתתפתי בלווייתה של הקדושה עפרה פליקס, השם ייקום דמה, ראיתי בדרכי שני דברים שחייבים להחריד ולזעזע את כולנו.

ראיתי אנדרטאות של נופלים-נרצחים לאורך כל הדרך. עברתי ליד האנדרטה של רחל דרוק, על יד האנדרטה של יצחק רופא – השם ייקום דמם. עברתי ליד האנדרטה של הנער-הילד רמי חבה, השם ייקום דמו, ליד האנדרטה של תרצה פורת, השם ייקום דמה, נערה, חברתה בת גילה של עפרה. נזכרתי באנדרטה שכבר אי-אפשר להגיע אליה, של רחל וייס ושלושת ילדיה – הבוקר הודיעו שאסור להיכנס לשם בגלל חששות. ואני שואל, כבוד סגן השר, עד מתי נקים אנדרטאות במקום ללוות את בנינו ובנותינו לחתונות ולשמחות?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני שואל אותך.

יוסף בא-גד (מולדת):

יש לי תשובה, אני כבר שנתיים זועק אותה, ואתם לא רוצים לשמוע. והתשובה היא הודעתו של ראש עיריית כפר-סבא מהבוקר – אם שמעתם אותה בחדשות. ראש עיריית כפר-סבא הודיע, שיש חוק עזר עירוני בכפר-סבא, שבעלי חיים רתומים לעגלות וכו' לא יוכלו להיכנס לעיר אלא ברשות ראש העירייה. והוא אוסר על כניסת חמורים וסוסים רתומים לעגלות לתחום העיר כפר-סבא, מחשש מפני מה שהיה שלשום בכפר-דרום, כאשר התפוצץ מטען נפץ שנשא חמור.

אני חוזר זה שנתיים וצועק וזועק: הפסיקו את התחבורה הפרטית ביהודה ובשומרון, אם אנחנו רואים שהתחבורה הזאת לא משמשת להובלת בני אדם אלא היא מנוצלת לרעה, להרוג אותנו ולהימלט.

אני מבין שאי-אפשר להפסיק טוטלית תחבורה פרטית – – –

אני מבקש, היה איחור בהתחלה.

היו"ר ע' עלי:

סליחה. חבר הכנסת בא-גד, אתי אתה לא תתחיל.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא, סליחה, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, עם כל הכבוד לך, אתה יכול לבקש חצי דקה – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מבקש.

היו"ר ע' עלי:

– – אבל ההתחכמויות שלך – אני לא אסבול אותן.

יוסף בא-גד (מולדת):

אין התחכמויות. ראיתי שיש – – –

היו"ר ע' עלי:

במלים אחרות, אתה אומר שאני נוהג כאן איפה ואיפה, ושלא הפעלתי את השעון בזמן. הייתי צריך להפסיק אותך.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא, לא, לא. לא שמת לב, הערת הערות – – –

היו"ר ע' עלי:

לא הערתי לך שום הערות.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא צריך כל דבר לקבל בצורה – – –

היו"ר ע' עלי:

בדיוק כשהתחלת לדבר הפעלתי את השעון. תבקש חצי דקה, דקה – אתן לך.

יוסף בא-גד (מולדת):

תודה. אני ממילא גומר.

אני מבין שאי-אפשר לאסור זאת טוטלית, אבל אפשר לאסור תחבורה פרטית, ואפשר לתת רשיונות לרופאים, לעורכי-דין, לכל מי שהממשל יחליט. אפשר גם לאסור את הנסיעה שלהם בכבישים מסוימים, בדרכים מסוימות.

סגן שר הביטחון מ' גור:

ואז יהיה שלום על ישראל?

יוסף בא-גד (מולדת):

לא, לא אמרתי שיהיה שלום, אבל אז יהיו פחות סיכויים לפיגועים. אנחנו לא נגיע לשלום עד ימות המשיח, אבל אפשר לצמצם את הפיגועים. מכונית לא תעבור בכביש הראשי ירושלים-שכם, בצומת-חלמיש, ותפגע במכונית נוסעת. אנא, אף-על-פי שההצעה באה מהרב בא-גד, תשקול – אולי אפשר על-ידי כך לצמצם את הפגיעות. ואם נצמצם אפילו מקרה אחד, והיה זה שכרנו. אנא שקול את ההצעה, ולא ניקח על אחריותנו, חלילה, פיגועים נוספים מרכב נוסע.

סגן שר הביטחון מ' גור:

— — — משפט אחד שלך, שלא יהיה שלום עד ימות המשיח.

יוסף בא-גד (מולדת):

שלא יהיה שלום סופי חלילה עד ימות המשיח.

יוסף עזרן (ש"ס):

למה אתה אומר כך? יהי רצון שיהיה שלום.

יוסף בא-גד (מולדת):

אנחנו מאמינים שהמשיח יבוא מייד.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסף בא-גד. חבר הכנסת אברהם רביץ, בבקשה.

יוסף עזרן (ש"ס):

— — —

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני מציע לך לא לפרש אותו. הוא אמר דבר קשה מאוד, אבל הוא מאמין בזה.

היו"ר ע' עלי:

הוא לא התכוון למה שהוא אמר. אנחנו מתפללים כל יום שיהיה שלום.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני מציע שגם אתה לא תפרש אותו.

היו"ר ע' עלי:

אני לא מפרש אותו. יכול להיות שהוא לא חשב עד הסוף.

יוסף בא-גד (מולדת):

סליחה, אני מבקש לא לפרש את דברי.

דוד צוקר (מרצ):

יוסף בא-גד (מולדת):

"לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה" – זה ימות המשיח. לזה התכוונתי, ולא חלילה – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית כול אני רוצה לשלוח את תנחומי למשפחת הרב מנחם פליקס על הירצחה של בתו. אני בטוח שכל עם ישראל מאוחד בכאב הזה ובתנחומים.

בתחילת דברי אני מוצא לנכון לומר לסגן השר: אני משחרר אותך ממתן תשובה על ההצעה לסדר-היום שלי. בפעמיים קודמות שהתייחסתי לנושאים מסוג זה שללת את הלגיטימיות שלי להתייחס לנושאים כאלה. אני משחרר אותך ואין לי צורך שידונו בנושא במליאה או שיעבירו את הנושא לוועדה. שום דבר.

בהזדמנות הזאת אני דווקא רוצה לפנות, אם זה אפשרי, ולומר כמה דברים לעם הערבי, דברים שהם אולי לא שומעים מאלה שמנהלים אתם משא-ומתן.

דבר אחד – חשוב שהם ידעו שהמבחן לשלום תלוי ביכולת שלהם וברצון שלהם לחיות ליד יהודים ולהכיר בעובדה שיש יהודים שחפצים לגור בכל חלקי ארץ-ישראל. זהו המבחן הראשון לשלום. כל עוד הם לא יבינו את הדבר הזה, הם פשוט לא צועדים לקראת איזשהו שלום.

הדבר השני שאני רוצה לומר לפלשתנים: אם ממשלת ישראל יושבת אתכם באיזשהו פורום רשמי או לא רשמי, בפגישות כאלה או אחרות, ואומרים לכם שייתנו לכם ישות אוטונומית, מדינה או כל דבר דומה לזה, כאשר השטח הזה יהיה "יודנריין", ומבטיחים לכם שהם יפנו את היהודים מחלקי ארץ-ישראל וייתנו לכם את השטח נקי מיהודים – הם פשוט משקרים לכם.

מתוך 130,000 יהודים, יהיו אלפים שיעזבו, אבל יהיו עשרות רבות של אלפים שלא יעזבו בשום תנאי את ביתם, לא יעזבו את בית-מדרשם, לא יעזבו כרם, לא יעזבו תעשייה, ובעיקר לא יעזבו קבר, קבר רענן של נערה או נער צעירים שקברו אותה או אותו בארץ-ישראל – את זה הם לא יעזבו. כל קורבן שנופל שם הוא יתד נוסף לקביעות של עם ישראל בכל חלקי ארץ-ישראל.

אני מציע לעם הפלשתיני, אם הוא רוצה שלום, שיביא את הדברים האלה בחשבון: יהודים יחיו ויגורו תמיד בכל חלקי ארץ-ישראל אם הם חפצים בכך. תודה, אדוני.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת אברהם רביץ. סגן שר הביטחון, בבקשה. לרשותך עשר דקות, לפי התיקון החדש של התקנון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גם אם אנחנו כואבים כל שבוע מחדש, הכאב איננו נחלש, וגם אם אנחנו מתווכחים עליו ויכוחים מדיניים כאלה או אחרים, הוא לא נפסק. אני מרגיש אפילו כמעט לא נוח להצטרף לניחומים שנשמעו כאן ועוד יישמעו כאן לקורבן החדש שלנו במלחמה שלנו לקיום המדינה. זו האמת הפשוטה. המאבק הזה משנה פנים, אבל הוא מאבק בלתי פוסק.

אני גם לא יכול לשכוח את הנופל הראשון שהיה אצלי בפלוגה בצנחנים ואת הביקור אצל משפחתו ביבנאל. כאשר שמעתי אתמול על האירוע של האוטובוס, עברו לפני בהבזק האוטובוסים הקודמים שלנו, וקשה לתאר את החלחלה שאחזה בי. חזרתי וראיתי – מהאוטובוס של ילדי אביבים עד האוטובוס בצומת ה"קאנטרי קלאב" והאוטובוס שנפל כאן במבואות ירושלים, ובמעלה-העקרבים, והדרך מלאה חתחתים ומלאה דם. אנחנו ממשיכים לכאוב.

השאלה שאנחנו צריכים לתת עליה תשובה היא מעבר לכאב: האם אפשר לעשות משהו שאולי ימנע את הכאב הזה? לא אם אנחנו צריכים לחכות לימות המשיח בנוסח המקובל של "חכה לימות המשיח", אלא אם אנחנו יכולים לעזור לו.

חברי הרבנים, חברי הכנסת, בדרך המאבקים והמלחמות הלכנו, כי זו הדרך שנכפתה עלינו; אף אחד מאתנו לא בחר בה. לא באנו הנה בשביל להילחם ולא בשביל לנשל, אלא בשביל לחיות עם. ההצדקה הזאת מלווה אותנו גם היום והיא שנותנת את עמוד האור והכוח להתמודד. יש דעות שונות כיצד להגיע לפתרונות. אני חושב, שאנחנו צריכים לעזור למשיח לבוא, לא עכשיו – שיבוא בזמנו. אם כי אני מוכרח לומר שבאחת השיחות בבית אמרה לי הבת הגדולה שלי: אבא, תשאירו גם לנו מה

לעשות. בסדר, אני רוצה להשאיר לה עולם בלי מלחמות. השאלה היא אם המדיניות הזאת היא אפשרית או לא. שהיא מלווה בייסורים, בכאבים ובדם – לא היה לנו ספק מהתחלה.

ראיינו אותי לפני כמה ימים, מיישהו פרסם משהו על צנחנים, ושאלו אותי לגבי הייחוד שבצנחנות. הייחוד שבצנחנות היה הדבקות במשימה; אם רוצים בשתי מלים – זהו. מה זו דבקות במשימה? אתה הולך למשימת קרב, פותחים עליך באש, נופלים על ידך חברים, נופלים על ידך המפקדים – אתה חייב להמשיך. זאת היתה דרך הציונות לא לפי בחירה שלנו. כל הזמן נלחמו בנו. ואם לבסוף, לא לבסוף אבל בימינו אלה, נוצרה אפשרות שבזכות כוחנו, כוח העמידה שלנו, משתנות תפיסות בקרב העולם הערבי ויותר ויותר מבינים שדרך הדו-קיום היא הדרך היחידה גם מבחינתם, צריך לנצל את ההזדמנות – לא לשגות באשליות, אבל אסור לבזבז את ההזדמנויות.

מה זה – הקונצפציה? למדיניות היתה קונצפציה, לאסטרטגיה הצבאית היתה קונצפציה – הן התאחדו, הביאו את מלחמת יום הכיפורים. אחר-כך נשאלו שאלות אם אפשר היה למנוע, אם הקונצפציה היתה הכרחית.

אני לא רוצה לעסוק בהיסטוריה, אבל אני כן שואל אם אנחנו לא נתפסים לקונצפציות שעלולות להביא אותנו למלחמות מיותרות נוספות. אילו לא היה בי הכוח הייתי אומר: יכול להיות שאלה סיכונים שאי-אפשר לקחת, וכך נגזרו עלי מלחמות. אבל אם יש בי הכוח, ויש שינויים מסוימים בקרב העולם הערבי – למה לא לנסות?

משה פלד (צומת):

בדיוק אז אמרו כך – –

סגן שר הביטחון מ' גור:

תסלח לי.

משה פלד (צומת):

– – יש לנו כוח, אפשר לקחת סיכונים.

סגן שר הביטחון מ' גור:

תסלח לי. לפני כמה ימים דנו על הקונצפציה שהובילה למלחמה גם בלבנון. אני לא רוצה לחזור לזה. אני רק אומר שאין ספק שהדרכים צריכות להיבחן ואי-אפשר כל פעם שאנחנו כואבים – ואנחנו כואבים – שנעצור את ההסתערות שלנו, הציונית-הלאומית, להתקדמותה ולהתפתחותה של מדינת

ישראל למדינה שחיה בשלום. אם לא יעזור לנו הקדוש-ברוך-הוא ולא יצלח בידינו, אם יהיה צורך – נילחם.

יוסף בא-גד (מולדת):

איך מצמצמים בינתיים?

סגן שר הביטחון מ' גור:

את השאלה הזאת בדיוק אנחנו שואלים את עצמנו יום-יום, שעה-שעה.

אם אתה בכלל מוכן לקבל את הניסוח הזה, אנחנו על דרך אחת. יכול להיות ויכוח על אמצעים כאלה או אחרים, שיטות כאלה או אחרות, אבל האשליה שכביכול תהליך השלום הוא אשר הפך להיות גורם מרכזי בטרור, וכל מקרה טרור חייב להביא אותנו להדחת השלום – זו קונצפציה לא נכונה. לחפש את הדרכים, לצמצם – ללא ספק, זה מה שאנחנו מנסים. לנסות להגיע לשלום – לפי דעתי, לא רק שאנחנו צריכים לנסות, אלא חייבים לנסות על מנת להצליח.

ביקשתי מחבר הכנסת משה פלד לחשוב פעם שנייה על דבריו על "אלטלנה". בספרו מתאר שלמה נקדימון את השיחות שהיו בין מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, לגידי, זיכרוננו לברכה, אשר לאספקט הפוליטי של אותו יום – האספקט של תפיסת השלטון בכוח. אני מציע לך, אם לא קראת את הספר, לקרוא אותו בשביל לדעת עד כמה השימוש במונח "אלטלנה" מסוכן, כי יש בו קונטציות פוליטיות שאני מאוד מקווה שאין לך. בוויכוחים פה – בבקשה. להעמיד אותנו בפני האיום של אש בתוך בית ישראל? אני מציע בעניין הזה להיזהר. אחרת אין לנו מה לדון בפורום הזה, ואין ערך לצלצול הזה. אם שום דבר לא מחייב, וכל אחד יוכל לקחת את המושכות ביד ולהוביל לכיוון אחר, כולל לעימות של כוח – אני מזהיר מאוד. אני מזהיר מאוד מפני הדבר הזה.

היו"ר ע' עלי:

מה כבודו מציע לעשות עם ההצעות?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני הסכמתי עם חבר הכנסת רון נחמן שנעביר את זה לוועדה, בגלל אספקטים שונים שעלו פה. כי פשוט, כל שבוע נערך פה דיון במליאה.

היו"ר ע' עלי:

בסדר, תודה. הערה לחבר הכנסת עזרן, בבקשה.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני סגן השר, אפשר לשאול את כבודו?

סגן שר הביטחון מ' גור:

כן.

יוסף עזרן (ש"ס):

כיוון שבהמשך למה שאדוני אמר – שכל יום וכל רגע בוחנים ובודקים – ואני משוכנע שאתם אמונים על הביטחון, שאלתי היא: כיוון שאני וכל עם ישראל נתקפנו, וגם אתה, חרדה לנוכח האירוע של חסימת האוטובוס, וידוע – בדקתי אישית – לצערי הרב, שארבעה, חמישה ימים לפני תקיפת אוטובוס התיירים במצרים, לפני עצירתו וההתקפה עליו, היה תרגול, האם חס ושלום אלה שעשו את הדבר הנורא הזה לא מתרגלים וזוממים משהו מחריד? מה אתם עושים בעניין זה?

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת פלד רוצה להגיד משהו על "אלטלנה", בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

כמובן, לא אענה מעל הבמה הזאת על כל הפרטים המבצעיים שבהם אנחנו מטפלים, גם לא על החלק המודיעיני. תאמין לי, בסוגיה הזאת אנחנו מטפלים לעומק.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת משה פלד, בבקשה.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אכן ההשוואה לאירוע "אלטלנה" היא השוואה חמורה מאוד, אולם אני חייב לומר לכולם: המצב הביטחוני של היום לא פחות חמור. ב"אלטלנה" הובל נשק למען הגנה על יהודים בארץ-ישראל מפני הטרור הערבי, וכך גם היום. ארגון "השומר" יוקם בידי מתנדבים שיצאו לכבישי ארץ-ישראל על מנת להגן על ילדיה ותושביה מפני הטרור הערבי המזנב בנו למעלה ממאה שנות ציונות.

החלטת הירי ב"אלטלנה" נבעה מידיעה לא בדוקה שראש המחנה המתנגד נמצא על האונייה. אני מקווה שלא נגיע לימים ההם, שלא נגיע לריב אחים, למצב שבו הוויכוח הפוליטי יגרום למלחמת אחים איומה ונוראה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. רבותי, אנחנו עוברים להצבעה.

האם חבר הכנסת רון נחמן מסכים להעברת הנושא לוועדה? הוא איננו באולם. חבר הכנסת פלד מסכים להעברה לוועדה?

משה פלד (צומת):

כן.

היו"ר ע' עלי:

מסכים. חבר הכנסת עזרן?

יוסף עזרן (ש"ס):

כן.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אבי יחזקאל? איננו באולם. חבר הכנסת יוסף בא-גד?

יוסף בא-גד (מולדת):

כ.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רביץ?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

מסכים.

היו"ר ע' עלי:

אנחנו מצביעים. מי בעד העברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון? מי נגד?

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

הוחלט להעביר את הנושא: הפיגוע הרצחני בצומת-חלמיש, לדיון בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

הצעות לסדר-היום

התחמשותה הגרעינית של אירן

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: התחמשותה הגרעינית של אירן – הצעות לסדר-היום מס' 5818, 5823, 5824, 5825 ו-5813. ראשון הדוברים, חבר הכנסת ביבי נתניהו, בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שמעתי בצער את הודעתו של סגן השר יוסי ביילין, שהוא מורה לבטל ביקורים ברמת-הגולן, "ביד ושם" ובמצדה. הוא אמר, כך אומרים לי, שיש בזה ניחוח בולשביקי. לא, אין בזה ניחוח בולשביקי, יש בזה ניחוח ציוני ויהודי כשמבקרים "ביד ושם" ובמצדה – היפוכה של חוסר יכולת להתנגדות, וכמובן ברמת-הגולן, שבה צה"ל מגן עלינו מפני אפשרות של הסתערות חדשה על היהודים.

המקומות הללו חשובים, היו חשובים אליבא דכל הממשלות הציוניות; כולן היו ציוניות, עד היום, ואני רואה בזה יותר ממשהו מקרי. זה משהו סמלי, עמוק מאוד בסמליותו, שהממשלה הזאת, שיש בה כוחות פוסט-ציוניים, אנטי-ציוניים במובן המצער של המלה, באה היום ומסתלקת מהכול, גם מן ההגנות המוחשיות של המולדת היהודית וגם מהסמלים העמוקים ביותר של הקיום היהודי באלפיים השנים האחרונות.

לכן אני קורא לראש הממשלה, שחייב לאשש את האופי היהודי הציוני של ממשלתו נוכח ריבוי המקרים הללו, אני קורא לו לבטל לאלתר את ההחלטה הזאת, להמשיך במסורת חשובה שאיחדה את כל הפלגים בעם ישראל ובפוליטיקה הישראלית, להמשיך בביקורים הללו.

אני חושב, שאם התואר "בולשביקי" מתאים למשהו, הוא מתאים למס הארגון שהממשלה הזאת הסכימה להטילו, בעצם לאפשר ל"חיים החדשים" בהסתדרות להמשיך כחיים הישנים. המס הזה הוא שוד בצהרי היום. מכריחים את כל אזרחי המדינה, בין שהם חברים בהסתדרות ובין שאינם חברים בהסתדרות, לשלם כמעט 1% ממשכורתם לטובת עסקי ההסתדרות.

רענן כהן (העבודה):

מה קורה באירן?

בנימין נתניהו (הליכוד):

ואם סגן השר ביילין דואג בגלל בולשביזם, שידאג פה, שיילחם במס הזה. ואם חיים רמון מדבר על עידן חדש, לא בולשביקי – יילחם במס הזה ולא יגזול את כספי הציבור כדי לפרנס את עסקני רמון. לאן הגענו? לאן אנחנו מתקדמים?

רענן כהן (העבודה):

אדוני, יש לך שלוש דקות. מה עם אירן?

בנימין נתניהו (הליכוד):

אומרים שיש לי יותר משלוש דקות.

היו"ר ר' אדרי:

את זה תשאיר לי, חבר הכנסת רענן כהן. נכון שזה שלוש דקות על-פי הסדר החדש, אבל את זה תשאיר לי, אני מבקש.

בנימין נתניהו (הליכוד):

לא ידעתי, לא אמרו לי. אמרו לי שלראש האופוזיציה יש יותר.

רענן כהן (העבודה):

לא פה, רק באירן.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אדוני, אני לא ביקשתי את הסיוע שלך. אני מודה לך.

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה לעזור לך.

היו"ר ר' אדרי:

אני יודע, אני יודע.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מתנצל. אם מדובר בשלוש דקות, אני לא מוסר את הדברים שלי כאן. הבהירו לי, אולי זה חוסר הבנה שלי, אני מקווה, שיש לי כראש האופוזיציה עוד זמן. אינני מגיש הצעות לסדר-היום, כמעט שלא הגשתי, ואם אגיש, אמרו לי שלא תהיה לי המגבלה הזאת. אם אכן יש לי המגבלה הזאת, אני מסיר מייד את הצעתי, משום שעל הסמלים הציוניים של המדינה, חבר הכנסת רענן כהן, קשה לדבר בשלוש דקות, אולי אפשר, בדוחק, אבל על האיום הגרעיני של אירן אני אינני יכול לדבר במשך שלוש דקות. אם אני נעול במיטת סדום זו, אני מסיר מייד את הצעתי.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת בנימין נתניהו, אני מבקש להסב את תשומת לבך, שוועדת הכנסת החליטה לפני כשלושה שבועות על סדר חדש.

בנימין נתניהו (הליכוד):

החלטה שערורייתית שמטרתה לסתום את פיות האופוזיציה.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אדוני, נדמה לי שזו הצעה שנתקבלה – – –

רענן כהן (העבודה):

על דעת הליכוד.

בנימין נתניהו (הליכוד):

לא על דעת הליכוד, הליכוד מתנגד. אתה שומע את דעת הליכוד פה.

דוד מנע (הליכוד):

אם מישהו מהליכוד תומך בזה, זה לא אומר שזה על דעת הליכוד.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אדוני, בהצעות הדחופות יש שלוש דקות, אבל אני בהחלט מוכן להתחשב בדעתך, אבל אני מבקש שתתחשב גם אתה בתקנון כדי שנוכל לקיים את שני הדברים: גם תאמר את דבריך וגם תתחשב בתקנון.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

אני יודע שהציבור כולו, גם הציבור שיושב פה באולם וגם הציבור שאינו יושב פה באולם, שמע לאחרונה בתקשורת על התחמשותה הגרעינית של אירן. אינני יודע אם אנשים מודעים לדבר העיקרי שמתרחש, והוא שבתוך זמן קצר, שאפשר להעריך אותו בין שלוש לחמש שנים, אירן תהפוך אוטונומית מבחינת יכולת הפיתוח והייצור של פצצות גרעיניות.

דוד צוקר (מרצ):

זה לוח זמנים אחר לגמרי.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אין זה אומר שהיא תייצר את הפצצות, וגם אני אינני אומר זאת – קודם כול, איש אינו יודע – אבל מה שזה כן אומר, שבתוך חלון זמן של שלוש עד חמש שנים אירן תהיה בעלת כושר לפתח את היכולת הגרעינית שלה בלי להזדקק לייבוא של טכנולוגיה או חומרים.

אסביר מדוע. לאירן יש שני מאמצים עיקריים, שני כורים עיקריים. כור אחד מוכר לי, אדוני היושב-ראש, במיוחד, כי כשהייתי שגריר ישראל באו"ם הרבו אירן ועירק להחליף האשמות, ואירן בעיקר האשימה את עירק בזמן מלחמת המפרץ שהיא חוזרת ומפציצה את הכור הגרעיני של אירן בבושייר. דרך אגב, זה לא הפריע לעירקים להאשים אותנו בזה שהפצצנו בתוך עירק. הם הפציצו בבושייר, והאשימו אותנו על פעולות דומות.

זה נכון, הוקם כור בבושייר בזמנו על-ידי הגרמנים. בנייתו של הכור הזה הופסקה ב-1979, למעשה עם נפילת השאה. הבנייה הזאת לא נמשכה בזמן מלחמת אירן-עירק. ב-1979, כשנפסקה הקמת הכור, הכור היה בנוי ב-85%, וכ-65% מעבודות החשמל – איפה סגן השר גולדפרב, זו לא חשמלאות רגילה, זו חשמלאות מיוחדת – הושלמו. מה שקרה הוא, שהכור הזה הופצץ, ההקמה שלו הופסקה, וב-1992, לפני שנתיים, אירן חתמה על הסכם עם רוסיה – לא עם ברית-המועצות, עם רוסיה – שהיא תספק לכור הזה בבושייר שני כורים בגודל של 440 מגוואט, שני כורים שהיו אמורים להיות בצפון אירן הועתקו בחוזה – ב-6 בינואר, לפני כמה ימים – לאתר של בושייר, וזה יהיה כפוף, כמובן, להשלמת העבודות. אנחנו יודעים שהשלב הראשון של השלמת עבודות החשמל יהיה בתוך

שלוש או ארבע שנים. כלומר, מאמץ אחד בכור בבושייר, שמקבל גם את המתקנים עצמם, גם את החשמלאות, גם את עבודת האתר, כל זה, לצערנו, בהסכם בין רוסיה לבין אירן. זה נחתם עכשיו וזה מתקדם.

זה לא המאמץ היחיד, יש מאמץ שני. המאמץ השני הוא ליד אחוואז, במקום שנקרא דרקובין. בזמנו, בתקופת השאה, היתה עסקה עם צרפת, שהיא תספק לאתר הזה שני כורים בגודל של 935 מגוואט כל אחד, והכנת האתר בוצעה. כמו העסקה האחרת, גם הקמה זו נעצרה בזמן מלחמת אירן-עירק. ב-1993 חתמה אירן עם סין על עסקה להספקת שני כורים של 300 מגוואט כל אחד. ארצות-הברית ניסתה לבלום את העסקה הזאת, ולא הצליחה.

מכאן, היום יש שני מאמצים בהתקדמות ברורה של בניית כורים, וצריך לצרף לזה עוד שתי עובדות, ואז אגע במשמעויות, ברשותך, אדוני היושב-ראש.

העובדה האחת – לאירן יש מכרה אורניום, שמכשירים אותו במקום שנקרא סגהאנד, ובתוך שלוש עד חמש שנים יהיה המכרה הזה פעיל. פירוש הדבר הוא, שבתוך שלוש עד חמש שנים לא יהיו לאירן רק המפעלים לייצור פצצות גרעיניות, יהיו לה גם חומרי הגלם, היא לא תצטרך לייבא אורניום.

העובדה השנייה שאני מביאה לתשומת לב חברי הבית היא, שלאירן יש מכון למחקר גרעיני – יש לה שניים, אבל אני מדבר על העיקרי שביניהם – באספהאן, ושם תחת מסווה של מחקר אזרחי מפתחים טכנולוגיות להעשרת אורניום, שנחוץ כמובן לייצור פצצות אטום.

כלומר, יש לה המפעלים, יש לה חומרי הגלם ויש לה הידע, ובתוך שלוש עד חמש שנים – – –

דוד צוקר (מרצ):

— — —

בנימין נתניהו (הליכוד):

זה לא עניין פוליטי. כשנגיע לעניין פוליטי, חבר הכנסת צוקר, תוכל לשאול.

דוד צוקר (מרצ):

עד כאן סיימת לסקור את מה שגם אני קראתי בעיתונים השבוע. מה אתה מציע שנעשה? את הנתונים אנחנו יודעים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

מה שאציע תיכף תשמע. חשוב, קודם כול, לדעת דבר אחד: מי שדוחה את הקץ, מי שאומר שהדבר הזה לא יבוא, שיסתור את המידע הזה, והמידע הזה אומר דבר שכולנו צריכים להיות מודאגים ממנו, שקיים איום קיומי גרעיני אמיתי.

אני שמעתי, למשל, את ראש הממשלה מדבר על זה, ושמעתי חלק מהעיתונאים מגחכים ואומרים: שוב הוא מדבר על זה. אני רוצה להגיד בהזדמנות הזאת: ראש הממשלה צודק בעניין הזה, וצריך לתת את הדעת על האיום הזה וצריך לפעול נגד האיום הזה. אני לא מציע ללגלג אפילו בקריצת עין על איום קיומי ראשון במעלה.

מה עושים מול האיום הזה?

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש לסיים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה לא דבר טריביאלי. תרשה ליושב-ראש האופוזיציה לומר כמה מלים על שני איומים קיומיים.

היו"ר ר' אדרי:

התחשבתי מעל ומעבר, אני מבקש.

בנימין נתניהו (הליכוד):

לא, זה לא מעל ומעבר. אנחנו לא מדברים כאן בדוחק ואנחנו בוודאי לא מדברים כאן על דבר טריביאלי.

דוד צוקר (מרצ):

אני לא מבין את העניין הזה – – –

בנימין נתניהו (הליכוד):

תשמור על הסדרים אצלך בוועדה.

דוד צוקר (מרצ):

בכל הכבוד, אני לא מבין דבר כזה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

הדבר הראשון, אנחנו צריכים לדאוג לגבי האיום הגרעיני, וזה מחייב את עיקורו על-ידי חזית בין-לאומית בראשות ארצות-הברית. לדעתי, זה מחייב להגיע לסנקציות כלכליות על אירן, למנוע את זרימת הנפט. המשטר באירן רופף הרבה יותר מכפי שחושבים. זה לא משטר חזק מבחינה פנימית. את חוזקו הפנימי הוא שואב בעיקר מן העובדה שהוא מראה כביכול כוח חיצוני. אם תהיה התארגנות בין-לאומית חזקה נגד המשטר הזה, ואם הוא יוקף בטבעת של סנקציות כלכליות ואחרות, אני חושב שניתן יהיה להכריח את אירן לשנות את הכיוון. אין להמתין, צריך לעשות זאת עכשיו, וצריך לתמוך במאמצים שנעשים, לרבות מאמציו של ראש הממשלה בעניין הזה.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת נתניהו, נתתי לך פי שלושה מהזמן המוקצב לך ואני מבקש שתתחשב ותסיים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני מתחשב ואני מסיים. אלה איומים קיומיים, אני מבקש שגם אתה תתחשב בהם.

היו"ר ר' אדרי:

אני התחשבתי מעל ומעבר.

בנימין נתניהו (הליכוד):

האיום השני – יש איום על נוהלי הכנסת, שהרוב גורם לכך שעל נושא כזה אנחנו נדבר שלוש דקות. זה דבר שפשוט לא נשמע.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת נתניהו, יכולת להגיש הצעה רגילה, ואז היו עומדות לרשותך עשר דקות. אבל זו הצעה דחופה, ולפי התקנון עומדות לרשותך שלוש דקות. אני מבקש להסב את תשומת לבך. נתתי לך את כל האפשרות כדי לומר את דבריך.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני מתחשב ואני מעריך את ההתחשבות שלך. אני כבר מסיים.

האיום הקונבנציונלי הוא בכך, שאם אירן תתחמש בנשק גרעיני, ואם המאמצים לעקר את התחמשותה לא יצלחו, אנחנו נעמוד באמת מול מזרח תיכון חדש. במקרה כזה, כל המפה הפוליטית שאנחנו מנסים לציירה כאן, המפה הזאת תשונה עד לבלי הכר. הסכמי שלום שחתמנו עליהם יכולים שלא להחזיק מעמד. אלג'יריה בלאו הכי עומדת בסכנת התמוטטות מול הגל האסלאמי, והגל הזה יהיה הרבה יותר חזק במזרח התיכון החדש כאשר לאירן יהיה נשק גרעיני.

אני רוצה להזכיר, שחסיין שיש לנו אתו שלום דה-פקטו, כשהוא ראה ממזרח לו גוף חזק, מדינה חזקה ומנהיג חזק כמו סדאם חוסיין, הוא הלך והתכרבל בין ציפורני החתול. וזה חוסיין, שעל כוונותיו וכנות כוונותיו לשלום אתנו איש לא חולק, לפחות אני לא חולק.

אם אירן תעלה ככוח עולה וחמוש מבחינה גרעינית, כל הסכם שנחתום יועמד בסימן שאלה ולא יהיה לו ערך רב.

המשמעות העיקרית היא זו: כשאנחנו מפנים היום שטחים שבהם יש חסידיה של אירן, ואנחנו רואים שערפאת הוא כעלה נידף ברוח, הוא לא מסוגל לעשות דבר – הוא גם לא רוצה, אבל זו שאלה אחרת, להילחם בנגע הזה – אנחנו בעצם מצירים את גבולותינו העתידיים עם שליחיה של אירן. כשאנחנו יוצאים מיהודה ושומרון, אנחנו יכולים להביא טהרן חדשה בשיפולי הגבעות מעל תל-אביב.

ואם אנחנו מדברים על המזרח התיכון החדש ועל האפשרות של קואליציה מזרחית שתקום כשיש לה מטרייה גרעינית אסלאמית, הסכנה שתקום קואליציה כזאת, הסכנה שתהיה מוטיבציה לקואליציה כזאת של צבאות ערב לתקוף את ישראל באמצעים קונבנציונליים, היא לאין שיעור גדולה יותר כשהם חושבים שהם נהנים ממטרייה גרעינית אסלאמית.

לכן, הצרכים של ההגנה הקונבנציונלית שלנו יגדלו לאין ערוך באותו מזרח תיכון חדש שאיש לא יכול להבטיח לנו שלא יתהווה. ומכאן החשיבות שאני מייחס, והייתי רוצה שראש הממשלה ייחס, לשמירה על גבולות בני הגנה מול אותה מציאות עתידית.

לכן, לסיכום דברי, אדוני היושב-ראש – ואני באמת מעריך תחת האילוצים הבלתי טבעיים והבלתי צודקים שהכנסת או שהרוב בכנסת הטיל על המיעוט בכנסת – – –

היו"ר ר' אדרי:

לא, אדוני, זה היה על דעת הכול.

דוד צוקר (מרצ):

כמה זמן הוא מדבר?

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני רוצה לסכם את שני הדברים שאמרתי כאן.

דוד צוקר (מרצ):

האם אני יכול להבין מדברך שהתשובה על הפצצה הגרעינית היא אפרת?

בנימין נתניהו (הליכוד):

לא, אבל אתה יכול לשמוע את אביו בן-נון, שהוא לא בדיוק חבר הליכוד, אומר אתמול – – –

דוד צוקר (מרצ):

הכול מסתכם באיזו התנחלות – – –

בנימין נתניהו (הליכוד):

אתה הרי אידיאולוג, אתה הרי אידיאליסט, אתה הרי בת-יענה. אתה טומן את ראשך בחול או בהר, זה לא חשוב. אבל אני מדבר כרגע על מה שאמר אביו בן-נון אתמול.

דוד צוקר (מרצ):

אם אתה עומד שעתיים בלי להביט בעצמך, אתה כנראה מרגיש רע.

דוד מנע (הליכוד):

השחצנות הזאת של יפי הנפש.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אביהו בן-נן, שכידוע לך אינו חבר הליכוד, מפקד חיל האוויר לשעבר, אמר אתמול: האיום הגדול ביותר של התחמשותה הגרעינית של אירן, האיום הגדול ביותר הוא השפעתה על קואליציה מלחמתית קונבנציונלית נגד ישראל.

אני חושב שהוא אמר דברים לא אידיאולוגיים אלא דברים מפוכחים שכדאי לשים לב אליהם. כדאי שתשים לב לדברים האלה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש להודות לך. אני חושב שאתה לא פועל על-פי התקנון.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני מוכן לסיים את דברי במלת הערכה ליושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אתה לא פוגע בי, אתה פוגע בתקנון. זה גם לא חברי.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני רוצה לומר ליושב-ראש מלת הערכה על כך שנתן לנו לבטא גם את הסכנה המוחשית וגם את הצורך להתארגן גם נגד סכנה קיומית גרעינית וגם נגד סכנה קיומית קונבנציונלית שנובעת מהתחמשותה הגרעינית של אירן.

אני מודה ליושב-ראש שמתח את התקנון לטובת הנושאים ה"בלתי חשובים" הללו. תודה רבה לך.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הוא עבר על התקנון של הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת בנימין נתניהו.

אני מזמין כעת את חבר הכנסת אברהם יוסף שפירא, גם כן באותו נושא: התחמשותה הגרעינית של אירן. בבקשה, אדוני, חבר הכנסת שפירא.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אם הוקצבו לזה שלוש דקות, אני מוותר על הנאום. אני אומר לך את האמת, אי-אפשר לדבר על הנושא הזה שלוש דקות. זה דבר רציני, זו סכנה קיומית. לא מדברים עכשיו על איזו אינתיפאדה. רוצים לדבר בצורה רצינית. אם נותנים לזה שלוש דקות, אני מוותר על הנאום.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת שפירא, אתה ראית שאני התחשבתי מעל ומעבר ונתתי לראש האופוזיציה לדבר, להסביר ולהביע את דעתו.

דוד צוקר (מרצ):

הוא צודק במאה אחוז. הוא רוצה רק מה שניתן לחבר הכנסת נתניהו.

היו"ר ר' אדרי:

יש גם דברים אלמנטריים. נכון שיש תקנון, אבל יש גם תבונה מחוץ לתקנון. אני מבקש גם להתחשב ביושב-ראש שמנהל את הישיבה.

דוד צוקר (מרצ):

אני הגשתי הצעה רגילה וזכותי לדבר עשר דקות. גם הוא יכול היה לעשות את זה.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אבקשך להואיל גם לאפשר לי לנהל את הישיבה. הזמן שאנחנו מבזבזים בדברים לא חשובים הוא מעל ומעבר. כולנו יודעים שהנושא חשוב. כדבר יוצא מן הכלל נתתי ליושב-ראש האופוזיציה לדבר על נושא שהוא בנפשנו. בוודאי סגן שר הביטחון, כאשר יעלה לדוכן, יסביר לנו גם מהי עמדתו.

אדוני, חבר הכנסת שפירא, אני חושב, שאם תואיל להביע את דעתך ולעמוד בזמן שהוקצב, תנהג נכון. כפי שהגדרת, הנושא חשוב, וחשוב גם שתישמע דעתך בנושא הזה. אודה לך אם תתחיל. בבקשה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, האיום הגרעיני האירני, ההולך והופך ממשי, חייב להדאיג אותנו, לא רק אותנו אלא את העולם המערבי כולו.

טבעי הדבר, שלנוכח הצהרות השטנה של ראשי אירן בגיבוי אנשי הדת שלהם, אנו בני העם היהודי ותושבי ישראל משמשים כתובת עיקרית, נקודתית. אבל אנחנו מכירים אותם. הם יכולים להשתמש בזה נגד כל העולם. העולם הנאור חייב להבין, שאומנם ישראל היא על הכוונת, אך הסכנה הרובצת לפתחו חמורה לא פחות.

אדוני היושב-ראש, אני אקצר. שמעתי את חבר הכנסת צוקר ששאל, מה אנחנו מציעים. אני אומר, כל הזמן אנחנו שומעים שעשו שלום עם ערפאת. סכנת האינתיפאדה היא דבר קטן, אנחנו צריכים להתחשב בכך שבעולם הזה יש טילים, יש סכנה גרעינית. כיצד אנחנו, עם השלום של ערפאת, מקטינים את הסכנה של אירן ועירק?

נשיא עירק אמר רק לפני כמה ימים: מי יטיל את הטיל ה-40 על ישראל? לגבי אירן יש מחלוקת. אנחנו אומרים, שבתוך חמש שנים היא תוכל לייצר פצצה גרעינית; ארצות-הברית אומרת: עשר שנים. יותר נעים לדחות את הקץ.

אבל אנחנו, במקום לעמוד על שלנו, לא רק בתוך חמש שנים, אלא אם נותנים להם שלוש שנים כבר יהיה מצב של אל-חזור. הם כבר יהיו כל כך עמוק בזה, שאולי מעשית זה יהיה בעוד חמש שנים, אבל אחרי שלוש שנים כבר יהיו עיקר הכלים מוכנים.

ואנחנו, במקום להיכנס למשא-ומתן עם ערפאת, אולי אנחנו צריכים לדבר עם עירק ואירן. הרי אתם אומרים שקרקע זה כלום, הסכנה היא טילים, הסכנה היא גרעינית. לכן, צריכים לדבר אתם. מערפאת אין מה לפחד מבחינת טילים, ואנחנו צריכים לנצל היום את מנוף השלום לעניין זה. במה אפשר לנצל אותו? יש אפשרות אחת: אם ניצור קואליציה עם ארצות-הברית ואירופה להוריד רק דולר אחד ממחיר חבית נפט, יהיה לאירן מיליארד דולר פחות בשנה, וכאשר יהיו לה בעיות כלכליות ויהיה לה מיליארד דולר פחות, לא יהיה לה ראש לייצר נשק גרעיני.

במקום שנתעסק בזה ולא להקל – שמעתי את מה שראש הממשלה אמר עכשיו, לאחר ששר הביטחון דיבר פה על כך שיכול להיות שזה יהיה בעוד עשר שנים. אנחנו אמרנו: בעוד חמש שנים. אנחנו צריכים לעמוד על שלנו ולא לדחות את הקץ, ואנחנו צריכים לעשות הכול כדי למנוע את סכנת ההשמדה על עם ישראל. זה לא יהיה על-ידי הסכם שלום עם ערפאת. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת שפירא, שעמדת בזמן שהוקצב לך ואמרת את הדברים בתמצית ובצורה יעילה.

אני מזמין כעת את חבר הכנסת רענן כהן. אדוני, בבקשה, גם כן באותו נושא: התחמשותה הגרעינית של אירן, שלוש דקות לרשותך.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, חברי הכנסת, השבוע, בעקבות ביקורו של שר ההגנה האמריקני, עלה לכותרות נושא התחמשותה הגרעינית של אירן.

אנו במדינת ישראל מודאגים מאוד מפיתוח היכולת הגרעינית של מדינה כמו אירן, שראשיה הם בעלי השקפת עולם דתית פנאטית, השואפים להביא לאסלאמיזציה של המזרח התיכון כולו ולחיסולו של הגורם הלא-מוסלמי העיקרי במזרח התיכון, היינו ישראל.

אירן רואה את המערב כאויב העיקרי שלה. אין היא יכולה לשאת את הרעיון, שהמערב, הכופר שאיננו מאמין במוחמד נביאו של אללה, משגשג, בעוד המוני המוסלמים חיים חיי עוני והתנוונות. אומנם קיימות כמה מדינות מוסלמיות עשירות בזכות מאגרי הנפט, אבל מרבית המדינות המוסלמיות, מהודו במזרח עד תוניסיה במערב, מבוססיה בצפון עד הסהרה בדרום, אינן מצליחות להביא את אוכלוסיותיהן לרמת חיים סבירה. כלומר, בטענתה להחזרת כתר האסלאם לקדמותו, תעשה אירן הכול כדי לחמש את עצמה ולהוות איום משמעותי נגד אויביה, שהם מדינות המערב, מדינות ערב המתונות, וכמובן, מדינת ישראל.

אם העולם המערבי לא יתעורר ולא ימנע את התממשות מגמותיה של אירן להצטייד בנשק גרעיני, הנשק הזה יכול להיות מופנה נגדו, במיוחד עקב העובדה שבראש המדינה האירנית עומדים מנהיגים שבעיניהם הטרור הוא דרך לגיטימית למלחמה.

אדוני היושב-ראש, בעבר ידענו לפעול באמצעים חשאיים וגלויים כנגד מי שאיים על ביטחוננו, ואין כל הבדל בין ממציא תותח-העל לבין מהנדס גרעין. עליהם לדעת, כי מרגע שפעולתם מסכנת את שלום העולם, חיייהם בסכנה.

ברור לכולנו, כי בשלב זה לא תתערבנה מדינות המערב בפעולתה הגרעינית של אירן, וברור לכולנו, כי ישראל תזכה לגינויים אין-ספור כנגד פעילותה. אך יותר מכול ברור לכולנו, כי האיום המרכזי אשר ניצב בשנים הקרובות בפני מדינת ישראל הוא הימצאותה של פצצת אטום אסלאמית בידי אירן.

לסיום, אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, חברי הכנסת, אם לא ישימו בלמים בדרכה של אירן כבר עכשיו, ומייד, עם כל המדינות, לרבות חבר המדינות ומדינות האסלאם, אנו עלולים למצוא את עצמנו, חלילה, בפני מלחמת עולם חדשה שאירן תוביל אותה. לעומת מלחמה כזו, תיראה מלחמת העולם השנייה כמשחק ילדים – לעומת ההרס ואובדן החיים במלחמה גרעינית המופעלת על-ידי חבורת מטורפים שתמיט שואה על העולם.

אני רוצה לפנות מעל הבמה ולבקש שהדברים שנאמרים כאן בנושא רציני כזה יועברו לאו"ם ולארצות-הברית, כי הנושא נוגע לא רק למדינת ישראל. הנושא נוגע לכל העולם, כי הסכנה מרחפת מעל ראשי כולנו. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת רענן כהן, שעשית את זה גם אתה ביעילות, ועמדת בזמן שהוקצב לך.

כעת אני מזמין את חבר הכנסת אליעזר זנדברג, גם כן באותו נושא. אדוני, שלוש דקות לרשותך.

רענן כהן (העבודה):

היו"ר ר' אדרי:

ועשית זאת גם ביעילות.

רענן כהן (העבודה):

דוד צוקר (מרצ):

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, קודמי אכן היטיבו לתאר את הסכנה ואת הדאגה, ששותפים לה, כך אני חושב, כל אזרחי מדינת ישראל.

גם אני מאמין וסבור שהדרך לנסות למנוע פיתוח של נשק גרעיני בכל מקום, ובפרט באירן או גם באירן, היא באמת איזו קואליציה של לחץ בין-לאומי, של סנקציות כלכליות בין-לאומיות, פעולה רחבה יותר, פעולה שנדרשים לה ארגון ושיתוף, פעולה בין מדינות רבות, שהרי כוחה הדל של מדינה זו או זו, כך אני מאמין וסבור, לא יכול לעמוד לה כדי למנוע את הפיתוח, או לפחות שלבים מסוימים, ולו ראשוניים, של פיתוח.

עם זאת, בזמן הקצר המוקצב לי אני מבקש למקד את דברי בשתי נקודות, מכיוון שקודמי כבר דשו בעניין הסכנה והחרדה. הנקודה הראשונה נגזרת בעצם מהעיתונות של סוף השבוע. בסוף השבוע פורסמו כתבות מספר שדנו בשאלה מדוע בחרה ממשלת ישראל לפעול כך ולא אחרת בכל מה שנוגע למלחמת המפרץ, מדוע לא תקפנו את עירק, מדוע היינו צריכים או לא היינו צריכים לתקוף.

אני רוצה לומר לסגן שר הביטחון מהי התחושה שנראה לי שהיא משודרת מכתבות כאלה ומהווה של מצב חירום, שעלולה להתאים, חלילה, בבוא היום גם למצב שבו תהיה לאירן פצצה והיא תשתמש באיום בפצצה כזאת או בטילים כדי לתקוף אותנו. ההרגשה היא שלא היה כל כך הרבה מה לעשות שם. כשקראתי את זה, אני לפחות לא יצאתי בהרגשה של ממשלת ישראל אכן היתה איזו תוכנית מופלאה שיכולה היתה לפתור את הבעיה. אני לא מצפה שסגן שר הביטחון יעלה על דוכן זה ויציג איזו תוכנית כיצד לטפל באירן, אבל לדעתי חשוב שהציבור בישראל ידע שהעניין הזה מטופל בדרך כלשהי שיכולה לתת אפשרות של רגיעה מסוימת, לבד מהצעד של טיפול בין-לאומי על-ידי הקהילה הבין-לאומית.

נקודה אחרת, ובה אני מסיים, אדוני היושב-ראש – – –

סגן שר הביטחון מ' גור:

אליעזר זנדברג (צומת):

אני נוגע עכשיו בדיוק בעניין הזה של תהליך השלום, וזאת הנקודה השנייה.

רענן כהן (העבודה):

זאת לא בעיה של ישראל בלבד.

אליעזר זנדברג (צומת):

חבר הכנסת רענן כהן, לו הקשבת לדברי הפתיחה שלי, היית שומע שהתייחסתי לזה. אני אשלח לך העתק מהנאום, עם ההעתק שיישלח לאו"ם ולנשיא ארצות-הברית, ותוכל לקרוא גם את הנאום שלי ומן הסתם תבין שהתייחסתי לזה.

היו"ר ר' אדרי:

אתה מתכוון להעביר את דבריך גם לנשיא, מתורגמים לאנגלית?

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מבקש לסיים את דברי בעניין הנוגע לשלום. שר החוץ פרס אמר: מה לעשות? צפויות לנו חמש שנים קשות עד שנגיע לשלום, חמש שנים שבהן אנחנו נסבול מפעולות טרור, ממעשי אלימות; לא יהיה שלום בחמש השנים הבאות. זה דבר אחד. אומרים לנו: בטווח של חמש עד עשר שנים – ולא משנה המספר המדויק – אנחנו צפויים לאיום אחר, ממקום אחר, ואני שואל את סגן שר הביטחון: האין זה נראה סביר והגיוני שאירן חזקה תעשה כל שביכולתה על מנת לעודד את הגורמים הקיצוניים במדינה הפלשתינית שאתם מקימים? האם זה לא הגיוני שאירן חזקה תוכל להפיח רוח חיים בקרב לוחמי ה"חיזבאללה" או בקרב הפוטנציאל של האסלאם הקיצוני באזור הזה? ואז מה יהיה לנו? אומר לנו פרס שחמש שנים לא יהיה לנו שלום, ואחר כך האירנים יעשו שלא יהיה שלום. אז איפה השלום בכלל? ובשאלה הזאת אני מסיים את דברי. תודה ליושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה גם לך, אדוני, חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

כעת אני מזמין את חבר הכנסת דוד צוקר, שלו יש הצעה רגילה. הוא הקדים את כל האחרים והגיש, לא הצעה דחופה אלא הצעה רגילה, וזכותו לדבר שבע דקות.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההצעה שלי במקורה לא עסקה, אדוני סגן השר, דווקא במדיניות הגרעין האירנית, אלא אני ביקשתי לדון, בין השאר, במדיניות הגרעין הישראלית בהקשר זה

ובהקשרים אחרים. אבל מאחר שהדיון עוסק בעניין האירני, אני אתחיל בזה, ואגיע לכמה שאלות ישראליות.

כמובן, לחלק מהפחדים, השינויים, השינויים במאזן האזורי שצוינו כאן, לחלקם אני מצטרף. אינני רוצה לחזור על דברים שנאמרו. דיון מן הסוג הזה נותן באמת את הפרופורציות האמיתיות של – מה באמת מאיים על קיומה של ישראל. אצל מישהו זה נגמר בסוף באפרת והוא בטוח שהביטחון הלאומי הישראלי מושתת ונשען כולו על שאלת קיומה של איזו גבעה פה או שם, אבל כאשר מקיימים דיון רציני בשאלת הביטחון הלאומי הישראלי, גרעונו או אי-גרעונו, פירוזו או אי-פירוזו של האזור, יש באמת שאלת מפתח, שאלה מכריעה; לא בלעדית, אבל בוודאי, אדוני סגן השר, מכריעה לעניין הביטחון הלאומי הישראלי.

צריך לזכור, שנוסף על סכנות שהצביעו עליהן חלק מן הדוברים כאן, התמונה של ההתחמשות הגרעינית או האפשרות להתחמשות גרעינית אירנית היא תמונה הרבה יותר מורכבת. השינוי במאזן הכוחות שאפשרות החימוש האירנית מציבה איננו רק במזרח התיכון, כמובן. אפשרות החימוש האירנית משנה את התמונה בכל מזרח אסיה. היא משנה את התמונה מאפגניסטן וסין מערבה. כל מזרח אסיה, אם אירן תתחמש גרעינית, מאזן הכוחות בו ישתנה.

כמובן, האיום האירני איננו רק על ישראל, וצריך לזכור את העניין הזה כאשר מחשבים את צעדינו ומכלכלים אותם ומבררים כיצד מתמודדים עם הסכנה האמיתית הזאת. התחמשות כזו היא איום על עירק, אולי יותר מאשר על ישראל; היא איום על ערב הסעודית, אולי יותר מאשר על ישראל, או לפחות במידה דומה או אנלוגית.

שאלת ממד הזמן – אינני רוצה להתחרות בחבר הכנסת נתניהו, שציטט את העיתונות של כל השבוע הזה; כפי שאמרתי לו בקריאת ביניים, גם אני יודע לקרוא עיתונים. שאלת ממד הזמן, אלא אם כן סגן השר יאמר דברים מוסמכים אחרים, איננה ברורה ומחווירת לגמרי. איננו יודעים מהו טווח הזמן שנותן לנו עד אשר תתחמש אירן. וכאמור, כאשר היא תתחמש, השינוי יהיה הרבה יותר מקיף מאשר רק בהקשר של ישראל.

התגובה הראויה איננה, אדוני סגן השר, בדברים של אלוף זה או אחר בכנס שמציע פתרונות של סיירת מטכ"ל. התשובה האמיתית היא במישורים מקיפים הרבה יותר, ובמאמץ הבין-לאומי שדובר עליו כאן, ואינני רוצה לחזור. כמובן, ללא מאמץ בין-לאומי אין סיכוי להגביל את ההתחמשות הזו, אבל צריך לזכור שמאמץ בין-לאומי כזה, בין השאר, יחייב גם שיתוף פעולה שלנו עם העולם הערבי שחלקו מאוים לפחות באותה מידה כמו ישראל על-ידי אותה התחמשות גרעינית. כן, גם העולם הערבי עומד מאוים מול החימוש הזה, ומאמץ בין-לאומי כזה איננו יכול, כמובן, להיות ולהתקיים ללא שיתופו של חלק מן העולם הערבי והמוסלמי.

אבל צריך לזכור דבר נוסף: ייתכן שאירן גם עושה פה כמה שגיאות קשות מאוד מבחינתה. לא רק שאירן מצרפת את עצמה או מקבעת את עצמה חזק יותר במועדון המדינות המצורעות, וזה איננו דבר של מה בכך, זה איננו איזה כינוי של מה בכך, אלא יש לכך משמעויות כלכליות, מדיניות, דיפלומטיות ארוכות טווח, למי שמצטרף למועדון או מחזק את עצמו במועדון המדינות המצורעות. יש פה עניין נוסף שהוכיח את עצמו כשגיאה קשה אצל חלק – לא אצל כולן – מהמדינות שניסו לאמץ לעצמן מדיניות גרעינית. זאת השקעה כספית שבחלק מן המדינות היתה כמו קוביית ביטחון שמשכה אותן כלפי מטה. ארגנטינה זו רק דוגמה אחת.

יש פה עוד שאלות שבתחום מדיניות הגרעין שאינני רוצה להיכנס אליהן, אולי גם לא צריך עכשיו להיכנס אליהן, כגון – האם אימוץ פוטנציאל גרעיני אירני גם אומר שיש להם יכולת הובלה ונשיאה, האם יש להם יכולת מכה שנייה. כל אלה תנאים הכרחיים כדי ליצור איום של ממש.

אבל התגובה איננה אך ורק במאמץ הבין-לאומי, וכאן אני רוצה לומר כמה דברים על עצמנו; זו, כמובן, אולי התשובה העיקרית אבל לא הבלעדית. התשובה היא, בין השאר, וצריך לומר את זה, וצריך על כך לקיים דיון ציבורי, אדוני סגן השר; אנחנו מתחמקים ממנו, בחלק מן הזמן מסיבות טובות, אינני בטוח שרק מסיבות טובות היום – התשובה היא, בין השאר, גם במדיניות הגרעין הישראלית. גם מדיניות הגרעין הישראלית היא חלק מתשובה כלפי אפשרות של התחמשות של מדינות אחרות, בכללן אירן, בנשק גרעיני.

מאחר שאמרתי גם בפורום פומבי אחר, אני יכול גם לומר את זה כאן, במקום הדיסקרטי הזה, שאני מדבר מתוך נקודת מוצא של מי שמרשה לעצמו להיות יונה בהשקפותיו – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין שאנחנו מקום דיסקרטי?

דוד צוקר (מרצ):

אני אומר את מה שאני אומר כי אני מרשה לעצמי, מתיר לעצמי לאמץ את השקפותי המדיניות, בין השאר משום שאני מניח שאני נשען בכך על ידיעות מן העולם על כך שייתכן שיש לנו פוטנציאל גרעיני. אני מתיר לעצמי להיות יונה, וזאת נקודת המוצא כאשר אני אומר את מה שאני אומר עכשיו. אבל אי-אפשר להמשיך לקיים דיון על אופציות גרעיניות אירניות או עירקיות בלי לקיים דיון ציבורי בחלק מן הנושאים, בוודאי לא הטכניים, שקשורים להתחמשות הגרעינית הישראלית. ויש לישראל, וזה המשך של התשובה הישראלית שצריכה להיות בהקשר של איום גרעיני אירני או עירקי או אחר באזור – – –

משה גפני (יהדות התורה):

לא הבנתי. איזה דיון? – על ההתחמשות של ישראל?

דוד צוקר (מרצ):

אמרתי שחלק מן התשובה נעוץ גם בשאלה, האם אנחנו מתחמשים גרעינית או לא. בוודאי. צריך להיות תמים או ילד או להתחבא מאחורי מה שכבר אין כדי שלא להתייחס לעניין. מאחורי מה אנחנו מסתתרים? זה חלק מן התשובה.

רענן כהן (העבודה):

אני לא מבין למה אתה חותר להגיע.

דוד צוקר (מרצ):

אני לא חותר להגיע. אני חותר להציב – – –

רענן כהן (העבודה):

לא נשאר כלום במדינה הזאת?

דוד צוקר (מרצ):

לא הבנתי.

רענן כהן (העבודה):

אני הבנתי אותך.

משה גפני (יהדות התורה):

מה זה קשור להתחמשות שלנו?

דוד צוקר (מרצ):

סליחה, חברים, להירגע קצת.

חלק נוסף מן התשובה הוא באינטרס הישראלי, אדוני סגן השר – ונדמה לי שראש הממשלה דיבר על כך כמה פעמים, ובצדק רב – לפרז, לפעול לניקיונו של האזור מנשק גרעיני בהתאמה, בסינכרוניזציה עם התהליך המדיני.

בסופו של דבר, בסופו של התהליך המדיני יש לישראל אינטרס קיומי למנוע כניסתו של נשק גרעיני נוסף לאזור, לא תחת ההסכם הנוכחי לאי-הפצת נשק גרעיני. זה הסכם שהוא אולי אפילו מסוכן לא רק לישראל אלא גם למדינות אחרות שאינן מחזיקות בנשק גרעיני. אבל יש אינטרס בהתאמה – ככל שיתקדם התהליך המדיני – להגיע להסכמה עם מדינות האזור, וזה צריך להיות חלק מן הנושאים של התהליך המדיני ושל ההידברות בינינו לבין העולם המערבי, ארצות-הברית, או לבין מדינות האזור, שהאזור יגביל את עצמו מבחינת ההתחמשות הגרעינית.

כל זה צריך להיות תחת אמנה אזורית, לא האמנה הנוכחית, כפי שאמרתי, של האו"ם, תחת אמנה אזורית חדשה מיוחדת לאזור. לישראל יש בה אינטרס. נדמה לי שגם לחלק מן המדינות הערביות יש בה אינטרס, וכל זה יש לעשות, כאמור, בהתאמה: ככל שיתקדם התהליך המדיני כן אנחנו צריכים לדאוג לפירוז ולניקיון של האזור מן הנשק הזה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת דוד צוקר. אני מזמין כעת את סגן שר הביטחון להשיב על חמש ההצעות לסדר-היום בדבר התחמשותה הגרעינית של אירן. אדוני, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

זו חוצפה.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש מכם להקשיב גם לתשובה. בסדר? אף אחד לא הפריע לכם.

רענן כהן (העבודה):

איזו חוצפה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש לקיים את הדיון – לא כאן.

רענן כהן (העבודה):

מנצלים את המליאה. יש מינימום של גבולות.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת צוקר, אני מבקש לאפשר לשר הביטחון להשיב. תודה. בבקשה, אדוני.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כיוון שהנושא הזה כל כך מקיף, כל כך עמוק, אני מודה – ומעולם לא התייחסתי להחלטות של נשיאות הכנסת – שלא כל כך הבנתי מה דחוף בהצעות. יש ויכוח אם יהיה תהליך של חמש שנים או עשר שנים; אז מה היה פה כל כך דחוף להעלות את זה ולתת לאנשים לדבר על זה במשך שלוש דקות או תשובה של עשר דקות? אם הדיון הזה היה בשבוע הבא, משהו היה מתרחש? אפשר לדון בעניין הזה בשלוש דקות, רק ככה להתזז על זה קצת מים, לחמם את העניין.

היו"ר ר' אדרי:

אני מסכים אתך, אדוני סגן שר הביטחון, וגם אני אסב את שימת לבך של הנשיאות, מפני שהצדק אתכם.

רענן כהן (העבודה):

אף אחד לא יודע מה השיקול של הנשיאות בהחלטותיה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני עונה כל שבוע על סדרה שלמה של נושאים. צריך לדעת מה דחוף ומה לא דחוף.

משה גפני (יהדות התורה):

הנשיאות אישרה גם את "ממדי העוני בישראל" כהצעה דחופה.

רענן כהן (העבודה):

הפערים בישראל.

סגן שר הביטחון מ' גור:

זה אני לא יודע. אבל לפחות לגבי הדחיפות של העניין, ובשלוש דקות לדבר על הנושא – אפשר לחשוב שהסכנה עומדת פה בדלת.

משה גפני (יהדות התורה):

ההחלטות של הנשיאות הן תמוהות.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חברי כנסת יקרים, הבעיה העיקרית שבפניה אנחנו ניצבים למרחב השנים הקרוב היא כלפי איזה מזרח תיכון או מזרח בכלל או באיזה עולם אנחנו נימצא מבחינה ביטחונית.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

מזרח תיכון חדש.

סגן שר הביטחון מ' גור:

כי זאת נקודת המוצא היחידה – יכולתנו להתקיים כמדינה יהודית. אם מישהו לא יכול לתת על זה את התשובה, הוא לא יכול לתת תשובה על שום דבר.

צריך לזכור, שחלק מהדברים לא נתון בידינו. לא נעים להגיד, אבל בעולם מתרחשים הרבה דברים בלי שמתייעצים אתנו קודם. קורית עכשיו מהפכה ברוסיה. אף אחד לא יודע בדיוק מה ההשלכות עלינו. ההשלכות שלה על ביטחון ישראל יכולות לחול הרבה יותר מהר, תוך פחות מחמש שנים. כי לפני כמה שנים שיחקו חלק מאתנו באשליות של עולם חדש וסדר חדש וכדומה, והיום אף אחד לא יודע מה יקרה ברוסיה מיום ליום ולאן פניה מועדות. מה שאנחנו כן יודעים זה שרוסיה היא שוק חופשי. בכל אופן, כולם חוששים מהיותה של רוסיה שוק חופשי.

הוספתי את הנופך הזה רק כדי לומר, שמי שאחראי למדיניות הביטחון של ישראל איננו יכול לעשות קפיצות דרך, אלא הוא צריך לתת תשובה שגם לעומק הזמן וגם לרוחב החזית נותנת מענה כל הזמן, כדי שאם, חס וחלילה, מישהו טעה בדרך, זו לא תהיה טעות פטאלית.

אבל אם בעולם יש נשק גרעיני או לא, זה לא תלוי בישראל. לכן ישראל צריכה לצאת מתוך הנחה שזה עלול לקרות. ישראל החליטה ומחליטה שהיא תתקיים למרות קיומו של נשק גרעיני בעולם. על זה יצא הכעס של החברים שלך, דדי צוקר, אם לא הבנת. למה לך להיכנס לפרטים, מה קורה בישראל או לא. אני רק אומר על מה יצא הקצף.

דוד צוקר (מרצ):

סגן שר הביטחון מ' גור:

ובכן, לאורך הזמן ולרוחב החזיתות, אנחנו צריכים להיות מוכנים. בעניין הזה לא יכולים לקחת צ'אנסים.

אני יכול לומר לכם, מעיסוק די מעמיק בסוגיה הגרעינית במרחב הכולל שלה, שלמצוא מנגנון אשר יוכל לוודא שבעולם הפוטנציאלי כאויב או כעוין, שבמרחב הזה לא תוכל לקום שום יכולת גרעינית – אין אפשרות כזאת. לא יעלה על הדעת שמדינת ישראל תוותר על משהו מביטחונה ומקיומה אם לא יהיה לה ביטחון מלא שיש תחליף, שיש אפשרות לחיות. זה נכון גם לגבי צה"ל בעתיד הקרוב – מי יהיה האויב שלנו, כלפי איזה אויב להכין את הצבא. האם זה יהיה אויב קונבנציונלי של מלחמה בין גבעות או מלחמה של טילים, או, חס וחלילה, מלחמה כפי שעלתה היום הסכנה הגרעינית. צריך לתת תשובה על כל המכאובים האלה.

תהליך השלום איננו יכול כשלעצמו לתת תשובה על המכלול כולו. הלוואי, ובזה אני מאמין, שתהליך השלום עם המדינות הקרובות לנו והסדר הדו-קיום בשלום עם הפלשתינים יקטינו את המוטיבציה של מדינות אחרות לקום יום אחד כך סתם ולפעול נגד ישראל.

אני מודה שמה שמתרחש היום בקרב הקיצוניות האסלאמית מאוד מטריד. זה צריך להיות סימן שאלה אדום מנצנץ ללא הפסק. אני יכול לומר לכם, חברי הכנסת, שמבחינה דיפלומטית, במערכות היחסים שלנו עם אומות האולם זה נושא שאיננו יורד מעל סדר-היום, ותרשו לי להגיד, בלי להיכנס לפרטים – בצורה החריפה ביותר. אני צריך להודות, שגם אם יש מדינות בעולם שמסכימות אתנו שצריכה להיווצר חזית פוליטית מדינית בין-לאומית כלכלית אשר תמנע יכולת של היווצרות נשק גרעיני, לרבות באירן, אין נכונות בקרב הרבה ארצות לנתק את הקשרים הכלכליים עם אירן. והקשרים הכלכליים כוללים גם קשרים טכנולוגיים. זה העולם שבו אנו חיים, שבתוכו אנחנו צריכים לתת תשובות.

חבר הכנסת צוקר, אתה עצמך אמרת, שאולי יהיה ברור שיהיה פירוז גרעיני כולל ויהיה שלום כולל עם כל אלה שהם פוטנציאל של איום על קיומנו. בסדר. אז מה בוער לנו אם זו הצעה דחופה או הצעה רגילה?

דוד צוקר (מרצ):

ההצעה שלי היתה הצעה רגילה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אמרתי: הצעה דחופה או הצעה רגילה. פה אנחנו רוצים לדון לעומק.

יושב-ראש האופוזיציה, לא כל כך הבנתי את טהרן בגבעות יהודה ושומרון.

בנימין נתניהו (הליכוד):

לך לעזה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

טהרן, אני אומר.

בנימין נתניהו (הליכוד):

עזה היא מיני טהרן.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני שמח שחזרת ויכולתי לשאול אותך, כי אחרת הייתי חוטא בהגזמה. באנדרסטייטמנט אני אומר, שלא יהיה נכון להעמיד את הסיכונים זה מול זה: סיכון שיכול לקרות מגבעות עזה ויהודה ושומרון אל מול סכנה גרעינית.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני סגן השר, אמרתי, ואני חוזר ואומר, שצריך להחליט בין שני סוגי איומים.

סגן שר הביטחון מ' גור:

לזה אני מסכים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

יש איום לא קונבנציונלי שבא מהתחמשות גרעינית, יש איום אחר של קואליציה צבאית קונבנציונלית. השאלה היא: אם תתהווה בעתיד במזרח התיכון קואליציה כזאת שאירן נותנת לה מטרייה גרעינית, מה הם קווי הפתיחה של מתקפה אפשרית נגד ישראל?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני שמח על ההבהרה. לא עלה בדעתי שתהיה מעין השוואה כזאת, השוואה של אירן ואפרת יכולה היתה ליצור אי-הבנה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אתה חושב שאם נצא, ערפאת יעמוד בפני הגל האסלאמי הזה? הוא יגן עלינו?

סגן שר הביטחון מ' גור:

עכשיו אני מגיע לנקודה הזאת. אתה צריך לומר לי אם ערפאת יגן עלינו או לא יגן עלינו? על זה אנחנו מדברים?

בנימין נתניהו (הליכוד):

על זה בדיוק אתם מדברים.

סגן שר הביטחון מ' גור:

ערפאת יגן עלינו? בחיך.

בנימין נתניהו (הליכוד):

הוא יגן עלינו בפני הטרור ה"חמאסי"...

סגן שר הביטחון מ' גור:

גם את השיחה הזאת אנחנו יכולים להפוך לשיחה של ססמאות. אם אנחנו יוצאים מתוך הנחה שעלול להיווצר איום גרעיני, השאלה הרצינית היא, האם תהליך השלום יכול לעזור או להפריע. אני אומר לך את תחושותי. מלחמה גרעינית היא קשה לכל מי שיהיה שותף בה. גם אם מישהו שונא אותנו, קשה להניח שהוא יקום יום אחד ויסתכן במלחמה גרעינית כך, ללא שום פרובוקציה. אמרתי בתחילת דברי שצריך להיות מוכן לכול. השאלה היא מה זה להיות מוכן.

אני מאמין, שאם אפשר יהיה להגיע לדו-קיום בשלום עם שכנינו הקרובים, והפרובוקציה המיידית של מלחמה וחיכוך תיעלם או תרד במידה רבה – אני לא בטוח שהיא תיעלם בכלל לשנים רבות, אבל היא תפסיק להיות גורם מדרבן למלחמה מיידית – זה עלול למתן את כל סוגי הקונפליקטים. אני מעריך, שאם נגיע להסדר של דו-קיום עם הסורים, עם הירדנים, עם הפלשתינים ועם המצרים – – –

רענן כהן (העבודה):

– – – לכן יש כאן משוואה לא נכונה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אתה מוכרח להגיע למשוואה כי אתה צריך לתת תשובה, איך אתה בונה את המדיניות ואת הכוח. לצערי הרב אין לי פריבילגיה לומר שאין לי תשובה על זה, אני צריך לתת תשובה גם על האיום האסלאמי, גם על האיום הגרעיני, במיוחד על האיחוד שלהם, וגם, חס וחלילה, על האפשרות של פרובוקציה קונבנציונלית. כמדינה אנחנו צריכים לתת תשובה על כל זה.

אני מעריך, שאם נגיע עם השכנים הקרובים לדו-קיום בשלום, תקטן הנכונות להסתכן במלחמה מסוג אחר נגד ישראל, כי אף אחד לא יוצא ממנה נקי. הבהרנו את הדבר הזה לא אחת, אנחנו חוזרים ומבהירים, והיום אנחנו חוזרים ומבהירים. בעניין הזה לא נפגר ולא נחשוף את עצמנו, זה צריך להיות ברור.

מפה והלאה אנחנו חוזרים לדיון שהיה לנו קודם: האם תהליך השלום עוזר או מסכן. אישית, אני מאמין שהוא יכול לעזור יותר מאשר להפריע. גם העולם האסלאמי הקיצוני מבין מהי מלחמה. חבר הכנסת רענן כהן, הבאתי בעבר את הדוגמה הזאת. מלחמת עירק-אירן התקרבה לסיומה אחרי שטהרן קיבלה 200 טילים עירקיים. זאת אומרת, גם הנהגה חומייניסטית מבינה מה זה כשהעם שלה נפגע. אל תחשוב שיכול לקום מנהיג של עם בן 60-65 מיליון איש ולצאת למלחמה רבת סיכונים בלי שהוא מביא בחשבון איזה סבל נורא ואיום הוא עלול לגרום לעמו.

לכן, גם כשמדובר על הפונדמנטליזם האסלאמי צריך לזכור, שבמערכת התשובות שלנו אנחנו חייבים לתת עליו תשובה. מובן שיש נושא אחד שעליו אי-אפשר לתת תשובה – כשמישהו הולך להתאבד. בינתיים בהיסטוריה זה לא קרה כל כך הרבה, ולשמחתי העולם הולך ומתקדם למצב שבו אנשים לא רוצים עוד את סיכוני המלחמות האלה. אגב, בתחום הזה נתנה מלחמת המפרץ להבין שמלחמה בעתיד איננה פריבילגיה של כוחות לוחמים אלא – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

על מי אתה מדבר?

סגן שר הביטחון מ' גור:

על המזרח התיכון. מלחמת עירק-אירן פסקה ביניהן בלעדינו, היא פסקה אחרי 200 טילים בטהרן, כשחלק גדול מהעיר נשרף ומיליונים ברחו ממנה. זאת אומרת, צריך להביא בחשבון שגם עם אויב כמו הטהרנים צריך להגיע לדו-קיום. ומדינת ישראל חייבת לדבר במונחים של דו-קיום.

לפי דעתי, חשוב לדון בנושא הזה. מכיוון שהוא עלה פה כפי שעלה, אני מציע להעביר אותו לוועדת החוץ והביטחון. אינני חושב שהוא בשל לדיון במליאה. אם אחר כך יסתבר שיש טעם לדיון במליאה – בבקשה, אבל ראשית אני מציע להעביר אותו לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני סגן שר הביטחון, בגלל חשיבות הנושא, אתה מסכים לשתיים-שלוש שאלות?

סגן שר הביטחון מ' גור:

בבקשה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בנימין נתניהו, בבקשה, שאלה אחת. אחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני סגן השר, אתה צודק בכך שכל דיון במליאה מוגבל, הגבלת בתשובתך מסיבות ידועות.

קבעת עיקרון שאני מקבל אותו לחלוטין. אמרת שקיומה של ישראל, גם לאחר, או תוך כדי חתימת הסכמי שלום, מותנה בכוח ההרתעה שלה. לפעמים אם ההסכם מחייב אותנו – למשל הסכמים מסוימים בשטח הלא-קונבנציונלי – להתפרק מכוח ההרתעה שלנו, אנחנו מעדיפים לשים את ההסכם בצד ואנחנו אומרים: ההרתעה קודמת להסכם כי בתוך ההרתעה מקופל הביטחון שיקיים את השלום דה-פקטו.

כך הדבר לגבי השאלה של מזרח תיכון גרעיני בעתיד ומה תהיה עמדתה של ישראל לגבי אפשרויות כאלה. אנחנו אומרים בפירוש, שמה שחשוב הוא לשמור על האופציה של הרתעה עתידית; זה חשוב מכל הסכם כתוב על הנייר. כבר ראינו מה עשו אלה שחתמו על הסכמים, כמו עירק שחתמה על הסכם אי-הפצה, לא היה לזה משמעות והיא המשיכה להתחמש; וכמובן אירן שאפשרה פה ושם ביקורות אבל לא היה לזה משמעות. צריך להקיש אותו היקש לגבי ההגנות הקונבנציונליות. ההגנה של ישראל לא תבוא מהסכמי שלום, היא יכולה לבוא גם מהסכמי שלום, אם הסכמי השלום הללו יגובו ביכולת הגנה קרקעית ואחרת.

סגן שר הביטחון מ' גור:

נכון.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אם למען הסכמי השלום מבקשים מאתנו להתפרק מרמת-הגולן, שזה המכשול למלחמה, או להתפרק מיהודה ושומרון, המכשול בחזית המזרחית – אסור לחתום על הסכמים כאלה. כשאמרת שתהליך השלום מקדם אותנו נגד האיום הלא-קונבנציונלי, או נגד האיום הקונבנציונלי, או נגד שניהם גם יחד, אני אומר שתלוי איזה תהליך שלום זה. אם התהליך כרוך בויתור על הביטחון – – –

היו"ר ר' אדרי:

ביקשת שאלה ואפשרתי לך לדבר שלוש דקות. אני מבקש, אדוני.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני מסיים.

הוויכוח הגדול בינינו הוא בזה, שהממשלה מקדמת הסכמי שלום שיש בהם ויתור על הביטחון ועל יכולת ההרתעה העתידית מפני מלחמה קונבנציונלית, ואנחנו אומרים שנחתום רק על הסכמים – כמו עם ירדן – שבהם אנחנו מקבלים גם ביטחון וגם שלום אבל לא מוותרים על האחד תמורת האחר. אם תוותר על הביטחון תמורת השלום – תישאר בלי ביטחון ובלי שלום.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני. חבר הכנסת עובדיה עלי, שאלה לסגן שר הביטחון. בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

הואיל וגם אני מסכים לקביעה של סגן שר הביטחון על כוח ההרתעה ועל בעיית הקיום שלנו, מפריעה לי שאלת הסימטריה שמנסים ליצור כאן. שמעתי בדאגה את דבריו של חבר הכנסת דוד צוקר בעניין זה.

אדוני סגן השר, דיברת על שלום במזרח התיכון שיש לו השלכות על התנהגות של מדינה כמו אירן. היום אנחנו יודעים, שה"חמאס" לא מקבל את המרות של אש"ף בתוך ארץ-ישראל.

בתנועה האסלאמית יש אחד האיומים המסוכנים ביותר לא רק למדינת ישראל אלא לכל העולם החופשי – אנו יודעים מה משמעות התנועה האסלאמית בעולם ולא רק במזרח התיכון – בגלל התרחבותה והתעצמותה והישענותה על אידיאולוגיה דתית פנאטית. האם אתה חושב שהסכם עם מדינה כזו או אחרת מבין שכנותינו ישפיע על מדינות כמו אירן ופקיסטן, הנשענות על פנאטיות דתית?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני שמח על השאלה שלך. לפני הרבה מאוד שנים, כאשר לבשתי מדים ולחמתי בפועל, אמרתי שאם האויב הזה יגיע יום אחד למסקנה שמדינת ישראל חיה וקיימת, ואין עוד להילחם בה אלא להיכנס אתה למשא-ומתן, אני אהיה הראשון שאהיה מוכן להיכנס אתו למשא-ומתן. אנשים טובים, ותרשה לי לא להזכיר שמות, אמרו: זו אשליה, זה לא יקרה לעולם. ב-1986-1988 החלה ההתפכחות באש"ף.

איני יודע מה יקרה בעתיד, אצל גוף כזה או אחר, אבל אני יודע שמבחינתנו הסובייקטיבית נוודא שנהיה חזקים ובעלי כושר עמידה מול כל סוג כזה או אחר של תוקפנות קרובה או רחוקה. על הבסיס הזה אני יכול להניח, שגופים שתמול-שלשום, או היום, לא העלו על הדעת אפילו לקבל את עובדת קיומנו – יקבלו. יש לכך דוגמאות בהיסטוריה.

אני לא יכול להיות בטוח. אוי ואבוי לי אם אתפרק מכוחי, עקב אמונה כזו. הכוח ויכולת העמידה הם התנאי הראשון, הייתי אומר הכמעט בלעדי; אבל הכמעט בלעדי. התוספת של השלום היא בעלת חשיבות גדולה, כמובן אני מסכים, בתנאי שאפשר לחיות עם השלום הזה.

אני לא צריך לומר לכם, שאת הביטחון הכולל אי-אפשר לחלק לחלקים, אלא הוא מכלול שלם. האויב בסוריה יצטרך להחליט אם לצאת נגדנו למלחמה או לא, ולא רק עירק או אירן.

לכן, כאשר אני מדבר במונחים של עתיד, נוח לי, ואני מתבסס גם על עובדות היסטוריות, שגופים מאוד קיצוניים אשר סירבו להשלים עם עצם קיומנו באידיאולוגיה, בתיאוריה ומלכתחילה – בסופו של דבר נכנסו אתנו למשא-ומתן. תאמין לי כי כך הדבר במזרח התיכון, ואנחנו חיים במזרח התיכון. אנחנו צריכים לוודא ראשית כול את קיומנו, ושנית – את קיומנו בשלום. זאת, לפי דעתי, המדיניות הנכונה שצריך ללכת בה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן שר הביטחון. חברי הכנסת, לפני שנעבור להצבעה, לשני חברי כנסת יש הצעות אחרות. אני מבין שלחבר הכנסת עובדיה עלי היתה הצעה אחרת, והוא הביע אותה, או אולי הוא רוצה לחזור עליה?

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני מבקש, אתה בעד סדר בכנסת, גם אני.

דוד צוקר (מרצ):

הבנתי שבשעה האחרונה אין הצעות אחרות.

היו"ר ר' אדרי:

סלח לי, אדוני, יש סדר, הנושא כל-כך חשוב, שאפשרתי להקדיש לו זמן מעל למותר. האם זה פשע, כאשר מדובר בנושא כזה? חבר הכנסת עובדיה עלי, יש לך הצעה אחרת?

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ר' אדרי:

זה מצחיק, אבל אנחנו מקדישים ימים ושעות לריק, לדיון על כל מיני דברים לא חשובים. הנושא הזה חשוב, אך אין עוד סבלנות לדון עליו.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מזדהה לחלוטין עם הקביעות של סגן שר הביטחון בכל מה שקשור לקיום, בכל מה שקשור לכוח ההרתעה, אם אכן זו המדיניות. הכול מתבסס על כוח ההרתעה. אסור לנו לשמוט מידינו את כוח ההרתעה, זה או אחר. מפריע לי הניסיון לשמור על סימטריה בדיונים בינינו לבין האזור. ההתניות בעניין זה הן מאוד-מאוד מסוכנות. לנו אין זכות ואין אפשרות לטעות פעמיים. צריך לזכור זאת. לעתים אנו שוגים באשליות.

שמעתי כאן דבר שהדאיג אותי, דיבורים על אמונה. אמונה היא דבר מעולה. אני יהודי מאמין, אבל כאן מדובר על אמונה מעולם אחר. בנושאים מסוג זה, לא מדובר על אמונה, על השערות או הנחות. אמונות בתחום זה מאוד-מאוד מסוכנות, ואנו עלולים ליטול על עצמנו סיכונים, ואיש מאתנו לא ידע מה ילד יום.

סגן שר הביטחון מ' גור:

האמונה הציונית היתה אמונה טובה?

עובדיה עלי (הליכוד):

האמונה הציונית היא אמונה טובה, אבל אני לא מציע לעצמנו להישען על אמונות טפלות, על אילוזיות-אשליות הנגזרות מאמונות כאלו.

אני מבקש להפנות תשומת לב לבעיה הרוסית. אני חושב, שרוסיה אשר מתפרקת, רוסיה אשר מתמודדת עם קשיים כלכליים שאין היא יכולה לעמוד בהם – יכולה להוות איום איום ונורא בתחום זה. מדברים כאן על חמש שנים, אך אנו עלולים למצוא עצמנו בתוך פרק זמן הרבה יותר קצר – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני.

עובדיה עלי (הליכוד):

תרשה לי לומר עוד שני משפטים: אירן יכולה להתחמש הרבה יותר מהר מכפי שאנחנו חושבים, בעזרת הטכנולוגיות הרוסיות אשר יכולות לקצר את התהליך בצורה דרמטית. אנחנו חייבים לעשות הכול. רוסיה תלויה במידה רבה בעולם המערבי: באמריקה ובארצות אחרות. אני משוכנע שנעשים מאמצים. אסור לזלזל בדברי ראש הממשלה בעניין זה, צריך לתמוך בו בנושא זה ולעשות הכול להצלחת מדיניותו להבאת האיום האירני והניסיון הרוסי לסייע לאירנים להתחמש – למודעות, ויש להיאבק בהם עד חורמה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת עובדיה עלי. חבר הכנסת אברהם ורדיגר מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רענן כהן. בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

מדוע הוא מבקש להסיר את הצעתי, האם היא לא טובה?

היו"ר ר' אדרי:

היא מצוינת, אבל הוא מבקש להסביר מדוע היא כל כך מצוינת.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, התחמשות אירן בנשק גרעיני מהווה איום על ישראל וקיומה. נדמה לי שכולנו עדיין חשים את הטרגדיה של שואת ישראל שהסתיימה לפני 50 שנה בהשמדת שישה מיליוני יהודים. לכן, מוזר מאוד שדווקא בעת כזו מצא לו סגן שר החוץ, חבר הכנסת ביילין, זמן מתאים לבטל את הנוהג שלפיו אורחים חשובים מאוד – מלכים, נשיאים, ראשי ממשלה ושרים –

רענן כהן (העבודה):

אבל אני לא אמרתי את הדברים האלה.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

— — מבני העמים השונים — —

רענן כהן (העבודה):

אני לא אמרתי את הדברים.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

— — מתחילים את ביקורם בירושלים — —

רענן כהן (העבודה):

אתה לא יודע מה שאתה אומר.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

אל תזלזל בנושא. אל תעשה צחוק.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת רענן כהן.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

תסלח לי מאוד, זה לא צחוק.

— — — לבטל את הנוהג שלפיו אורחים חשובים מאוד, מלכים, נשיאים, ראשי ממשלה ושרים מבני עמים שונים, מתחילים את ביקורם בירושלים בביקור ב"יד ושם". שם הם מתרשמים מהטרגדיה הנוראה של העם היהודי. מעשה זה הוא בלתי אחראי והוא פוגע בזכר השואה, בקורבנותיה ובניצוליה. זו חרפה לממשלת ישראל, ועוד יהיו לכך הדים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת ורדיגר. הצעה אחרת, של חבר הכנסת רון נחמן, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אליעזר זנדברג. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לפני למעלה משלוש שנים הייתי בביקור אצל הרבי מלובביץ' בארצות-הברית. כאשר שאלתי אותו מה להסביר בארצות-הברית, הוא אמר לי: צריך להסביר לנשיא בוש, שהאויב הגדול ביותר של האנושות הוא אירן. אירן מתחמשת בנשק גרעיני, והיא מהווה את הסכנה הגדולה ביותר לא לישראל אלא לארצות-הברית.

מצאתי לנכון לומר כאן, אדוני סגן שר הביטחון, את דבריו של הרבי. שאלתי אותו מה אני צריך לעשות, והוא אמר לי: לא צריך לעשות הרבה, הנה לך הדולרים, לקט את כל מה שכתוב בעיתונות. הכול כתוב באופן ברור, צריך רק ללקט ולקרוא. אני שמח שכעבור כמה שנים מאז נאמרו הדברים על-ידי הרבי מלובביץ', הכנסת דנה בנושא החשוב הזה.

אומר לך שאני מוטרד הרבה יותר מכך שאנו רצים קדימה בנושא הפלשתיני, בלי שום קשר עם שני מעגלים נוספים: המעגל של אלה שמקיפים אותנו בגבולות, והמעגל הרחוק של הסיכון הביטחוני מצד אירן, לוב ועירק.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת רון נחמן. חבר הכנסת דב שילנסקי מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת בנימין נתניהו; בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בכנסת זו השתבשו מזמן כל המנהגים, ועל מנת לקבל את רשות הדיבור לדקה, נרשמים לדברים אחרים. על מנת להבהיר: אני רוצה את חבר הכנסת דהיום, ביבי נתניהו, בתור ראש ממשלת ישראל בקרוב בימינו, הלוואי, אמן, עד כמה שאפשר יותר מהר.

ביחס לנושא שאנו דנים בו היום, בעניין הביטחון, דיבר כאן חברי עובדיה עלי על הסכנות הצפויות.

רן כהן (מרצ):

זו לא הצעה אחרת, זו הצהרה מוזרה.

דב שילנסקי (הליכוד):

זו הצהרה הגיונית מאוד, תצא אל העם ותראה מה קורה אצלו.

רענן כהן (העבודה):

אל תחגגו מהר מדי.

דב שילנסקי (הליכוד):

עוד תראה כמה מהר יתגשם הדבר, עוד לפני המועד שעליו חושב חלק גדול כאן. צריך לראות מה קורה לעם.

רענן כהן (העבודה):

איפה אירן?

דב שילנסקי (הליכוד):

אני רוצה להגיע לעניין. חברי עובדיה עלי דיבר על הסכנות הצפויות מאירן ועל הסכנה של רוסיה המתפוררת. איש לא יודע מה יקרה שם מחר, אבל אל תזלזלו ברוסים, הם עדיין מעצמה עם כוח עצום. יש להם משאבים עצומים, יש להם נשק רב, והם צריכים כסף. הם התפוררו לרפובליקות, ולרפובליקה X לא חשובה המדיניות הגלובלית של כל העולם. אני אומר את הדברים מידיעה אישית, כי אני מקורב לכך: אם רפובליקה X תוכל להשיג דולרים, גם אם כתוצאה מכך יושמד חצי עולם, הם יעשו זאת, כי הם הולכים עם הלשון בחוץ.

לכן, בואו נחשוב על כך, שכאשר אנו מחלישים את ארץ-ישראל, אנו מחלישים את עתידנו ושמים את עצמנו בסכנה. לכן חשוב שביבי נתניהו יהיה ראש הממשלה, עד כמה שאפשר יותר מהר.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני. בבקשה, אדוני סגן שר הביטחון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

יש לי הערה לסדר ניהול הישיבות: שני הדוברים האחרונים לא נכחו כאן בזמן הדיון ובזמן מתן התשובות. שניהם התפרצו לדלתות פתוחות. הנושאים רציניים, והנשמה שלנו יוצאת עליהם. האם עכשיו אקום ואתחיל להסביר הכול מחדש?

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני סגן השר, ישבתי כאן ושמעתי.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת דב שילנסקי, אני מבקש ממך, היתה לי סבלנות רבה בניהול הישיבה הזו. אדוני סגן שר הביטחון, הצדק אתך. אני חושב שתקנון הכנסת לא בסדר בסוגיה הזו, וצריך לתקנו כך שחבר כנסת שלא נכח כאן לא יוכל להציע הצעה אחרת. אסב את תשומת לבך של הנשיאות וגם את תשומת לבך של ועדת הכנסת לכך.

אני מודה לך, אדוני סגן שר הביטחון, על ההצעה היעילה, ואני חושב – גם המועילה.

דב שילנסקי (הליכוד):

לאיזו מטרה יש לנו רמקול בחדרים?

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דב שילנסקי, אני חושב שההצעה במקומה. לא הקשבת לסגן שר הביטחון ולחבר הכנסת ביבי נתניהו. כולם אמרו דברים חשובים. אני חושב שצריך לכבד את כולם, ומי כמוך מכבד את כולם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

למען האיזון, צדק סגן שר הביטחון, אבל צריך לדעת שבמקרים רבים שרים באים להשיב על דברי חברי כנסת בלי שהיו בדיון.

היו"ר ר' אדרי:

אני מסכים אתך, אדוני, גם ההערה שלך במקומה. טוב תעשה ועדת הכנסת, אם תכניס סדר בסוגיה זו.

אנחנו עוברים להצבעה.

אני חוזר ואומר: הדיון היה חשוב, הוא גלש מעבר לזמן המותר, אך אפשרתי זאת וחרגתי מן התקנון. אני חושב שטוב עשינו שכך נהגנו.

אני מבקש לשאול את חברי הכנסת, האם הם מקבלים את הצעתו של סגן שר הביטחון, שנושא התחמשותה הגרעינית של אירן יעבור לוועדה.

חבר הכנסת ביבי נתניהו איננו, ולכן על-פי התקנון הצעתו בטלה ולא תובא לדיון בשום מסגרת, לא במליאה ולא בוועדה.

דוד מנע (הליכוד):

מה פירוש הדבר הזה?

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני מסב את תשומת לבך לכך, שכל חבר כנסת קיבל את ההחלטות החדשות של ועדת הכנסת מ-4 בינואר.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אל תעזרו לי, לא ביקשתי סיוע מאיש.

דוד מנע (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דוד מנע, זה הסדר, זה התקנון שכולם היו בעדו.

דוד מנע (הליכוד):

חבר הכנסת ביבי נתניהו צריך להציג את הצעתו בוועדת החוץ והביטחון.

רענן כהן (העבודה):

אבל הוא איננו כאן.

היו"ר ר' אדרי:

לא ביקשתי עזרה, אני יודע להסתדר מצוין. חבר הכנסת אברהם יוסף שפירא – גם הוא איננו; על כן הצעתו בטלה ולא תידון בשום מקום. חבר הכנסת רענן כהן, האם אתה מסכים שהצעתך תידון בוועדת החוץ והביטחון?

רענן כהן (העבודה):

אני מסכים לכל מה שאומר סגן שר הביטחון.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. חבר הכנסת אליעזר זנדברג איננו, הצעתו בטלה. חבר הכנסת דוד צוקר, האם אתה מסכים שהצעתך תעבור לוועדת החוץ והביטחון, על-פי הצעתו של סגן שר הביטחון?

דוד צוקר (מרצ):

כן.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת נתניהו ביקש בשמו להעביר את הצעתו לוועדת חוץ וביטחון.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אתה יודע שהייתי טולרנטי. התחשבתי בכל חברי הכנסת שדיברו, וגם בחבר הכנסת נתניהו. אני מצטער, התקנן לא מאפשר לי לנהוג אחרת.

אנחנו מצביעים. מי בעד העברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון?

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 15

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת רע' כהן וד' צוקר
לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

15 בעד, נגד אין, נמנע אחד. הצעותיהם של חברי הכנסת רענן כהן ודוד צוקר יעברו לוועדת החוץ והביטחון. יתר ההצעות בטלות.

הצעה לסדר-היום

סירוב פולין לפצות יהודים שרכושם הולאם

היו"ר ר' אדרי:

אנו עוברים לנושא הבא: סירוב פולין לפצות יהודים שרכושם הולאם – הצעה לסדר-היום מס' 5826.
חבר הכנסת עובדיה עלי, בבקשה. כעת נשמור על הסדר ועל הזמן.

עובדיה עלי (הליכוד):

כמה מגיע לי? עשר דקות?

היו"ר ר' אדרי:

כן, אדוני. אני יודע שאתה יעיל ותעמוד במסגרת הזמן.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאחר חידוש היחסים הדיפלומטיים בין ישראל לפולין, בפברואר 1990, נעשו מאמצים כנים מצד ישראל לנרמל את היחסים באורח ניכר, לטובת שני הצדדים.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אדוני, אני מבקש מחברי הכנסת המשוחחים בקול רם – חבר הכנסת עובדיה עלי לא מפריע לאף אחד, ואני מסב את תשומת לבכם לכך שיש צורך להקשיב לו.

עובדיה עלי (הליכוד):

במסגרת מאמצים אלה דובר על הרחבת הקשרים הכלכליים, ובתוך אלה גם הקמת אזור סחר חופשי והעמקת הקשרים התרבותיים בין ישראל לפולין. אני יודע על משקיעים ישראלים רבים המשקיעים בפולין בעידוד הממשלה, וכל זה כאשר ברקע עומד הניסיון להביא לנרמול היחסים בינינו לבינם.

במסגרת השיחות הושם דגש מיוחד במחויבות הפולנים לתקן את העוולות שנעשו ליהודים במרוצת השנים, ובמיוחד בתקופת השואה. הפולנים, המודעים היטב לרגישותנו לנושא זה, שילמו מס שפתיים רב, אך לא מעבר לכך. הם עשו זאת בכל הזדמנות, ודי אם נזכיר את ביקור לך ואלנסה, נשיא פולין, בארץ ואת התבטאויותיו בנושא זה מעל הדוכן הזה. כך עשו גם אחרים בממשל הפולני.

ביום 3 במאי 1994 אמר ראש ממשלת פולין למשלחת של הקונגרס היהודי העולמי שביקרה בפולין, כי ממשלתו מתייחסת בחיוב לאפשרות של החזרת הרכוש הציבורי והקהילתי אשר נלקח על-ידי הנאצים. אך בעניין הלאמת הרכוש הפרטי של יהודי פולין, דיבורים לחוד ומעשים לחוד, שכן הצעת חוק שהוגשה לסיים הפולני וביקשה לאפשר מתן פיצוי כספי ליהודים אלה – כאמור, רכושם הפרטי הולאם – נדחתה ברוב של 150 קולות חברי הפרלמנט שהצביעו נגדה, לעומת 85 שהצביעו בעדה.

אדוני היושב-ראש, אינני מתכוון להרחיב את דברי בנושא, שכן הדברים חדים וברורים. מדובר כאן במקרה קלסי של "הרצחת וגם ירשת". אותם יהודים יוצאי פולין, שהותירו אחריהם את רכושם ונמלטו, וממשלת פולין הלאימה את רכושם, זכאים לקבל פיצוי הולם עליו. חובת כנסת ישראל לעשות כל שאפשר על מנת לשנות את המצב שנוצר בעקבות דחיית החוק בסיים הפולני. זו חובתה של מדינת ישראל, חובתה של ממשלת ישראל להביא לתיקון מעוות חמור זה.

איני סבור שעלינו לעשות זאת בדרך אולטימטיבית או בדרכים שיוקיעו את ממשלת פולין, שכן דרכים אלו עלולות להחטיא את המטרה ולהשיג תוצאות הפוכות. יש לעשות זאת בדרכים שקטות ובמגעים סדורים, עקביים ושיטתיים עד להשגת הדרישה הצודקת הזאת. זו חובתנו וזו חובת הפולנים כלפי אותם אזרחי ישראל שרכושם הולאם, או אם תרצו נגזל שלא כדין ולא בצדק.

את הנושא העליתי בעידודו של עמיתי וידידי היושב-ראש שבח וייס ובמסגרת חובתי, או אם תרצו זכותי כיושב-ראש הקבוצה הפרלמנטרית למלחמה באנטישמיות ובשנאת זרים. שנינו סבורים, שכנסת ישראל צריכה להיות המאיץ שידרבן את ממשלת ישראל לקום ולעשות מעשה עד לתיקון העוול.

ועוד, בפגישתנו, של היושב-ראש שבח וייס ושלי בפולין אשתקד עם נשיא פולין לך ואלנסה, עם ראש הממשלה, עם יושב-ראש הסיים ועם חברי פרלמנט רבים, חזרנו והעלינו את הדרישה הצודקת הזאת לתקן את העוול של גזלת הרכוש היהודי, רכוש יהודי פרטי שהולאם שלא בצדק, ובכל הפגישות האלה חזרנו ודרשנו שיחוקק חוק מיוחד שיבטיח החזרת הרכוש היהודי לידי אותם יהודים שהולאם מהם הרכוש, שיהודים אכן יפוצו על הנזק שנגרם להם. בכל פגישה הובטח לנו שהנושא יתוקן, שהעוול הזה ימצא את תיקונו. הבטחה זו ניתנה בצורה חד-משמעית, ואנחנו כאן חוזרים ורואים שדיבורים לחוד ומעשים לחוד. הדברים נשארו בגדר הבטחות חסרות כל ערך.

אני מאוד מבקש ממשרד החוץ לעשות מאמצים בדרכים שהוא ימצא לנכון – כפי שאמרתי, אני מעדיף את הדיפלומטיה השקטה והרצינית על התנהגות מתלהמת שלנו – ואם הדבר ייעשה והמעוות יתוקן, אני חושב שתהיו ראויים לכל הברכות ולכל ההערכה. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת עובדיה עלי. אני מבקש להזמין את סגן שר החוץ, חבר הכנסת ביילין, להשיב על ההצעה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאז קריסתו של הקומוניזם במזרח-אירופה, העלו ממשלות ישראל את הנושא של החזרת הרכוש ליהודים, שרובם הגדול נהרגו בשואה, נרצחו בשואה, חלקם הקטן נשאר בחיים, משפחותיהם נשארו – החזרת הרכוש למשפחות הללו.

לצערי, עד לרגע זה אני לא יכול לומר שבאיזו מדינה במזרח-אירופה נפתר העניין הזה פתרון כלכלי. כלומר, יש מדינות, הונגריה למשל, שקיבלו החלטה לרסטיטוציה של הרכוש היהודי הציבורי והפרטי, אבל עדיין אנחנו רחוקים מאוד ממצב שבו זה מתממש בצורה כספית כלפי האנשים. כלומר, יש אולי החלטה עקרונית לגבי זכות ההחזרה, אבל אין החזרה ממשית.

דב שילנסקי (הליכוד):

לגבי הרכוש הפרטי או גם הציבורי?

סגן שר החוץ י' ביילין:

שניהם, גם לגבי הרכוש הפרטי וגם לגבי הרכוש הציבורי.

בפולין, שהיתה כמובן המדינה הגדולה ביותר וחיו בה כ-3 מיליוני יהודים לפני השואה, מספר התביעות הפרטיות מוערך בכחצי מיליון.

בסיים הפולני הוגשו עד עכשיו שמונה הצעות חוק – חבר הכנסת עלי התייחס אל המהות שלהן – וכולן נדחו; האחרונה נדחתה ב-9 בדצמבר אשתקד.

אנחנו מטפלים מול הפולנים ומול מדינות אחרות באמצעות איל"ר – ארגון יהודי עולמי להשבת רכוש, שגם משרדי ממשלה בישראל שותפים לו, וזאת בעצם הפעולה האינטנסיבית, המסורה והממוקדת ביותר בתחום זה. זה לא טיפול מקרי, שמישהו מבקר בפולין ומעלה את הנושא הזה, או מישהו מגיע מפולין ואנחנו מעלים את הנושא בפניו. יש כאן טיפול מסודר וממוסד בנושא. כמו שאמר חבר הכנסת עלי, הטיפול הוא לא באמצעי תקשורת, משום שזה לא יעזור, אלא הוא טיפול מול הפרלמנט, מול הממשלה, ואנחנו מקווים שנוכל להגיע להחלטה עקרונית, שבסופו של דבר גם תהפוך להיות החלטה ממשית, שניתן יהיה באמת להחזיר את הרכוש לבעליו, או למי שירש את בעליו.

אני מברך על העלאת הנושא. אני חושב שאנחנו עושים הרבה מאוד כדי לממש את המטרה שחבר הכנסת עלי העלה בדבריו.

היו"ר ר' אדרי:

מה אדוני מבקש?

סגן שר החוץ י' ביילין:

אין לי התנגדות לדיון בכל פורום שחבר הכנסת עלי מציע. נדמה לי שאפשר להסתפק בדברי, אבל אם אתה תרצה לדון על זה במליאה – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

צריך לדון בזה. זה רציני מאוד.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אני מוכן להעביר את הנושא לוועדה. אני מוכרח לומר, שאני לא יודע בדיוק לאיזו ועדה, אולי לוועדת חוץ וביטחון, בשל ההקשר "החוצי" שלה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מעדיף דיון במליאה. הנושא הוא בעל משמעות רבה וחשובה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אין לי התנגדות.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן שר החוץ, על תשובתך.

עובדיה עלי (הליכוד):

הייתי שמח להסתפק בתשובתך. אני מאוד מעריך את מה שאמרת, אבל לדעתי מבחינת האפקט הציבורי כלפי הפולנים, חשוב להעלות את הנושא כאן, שיראו שאנחנו מתייחסים בצורה רצינית לעניין הזה.

היו"ר ר' אדרי:

יש לנו הצעה אחרת, של חבר הכנסת דב שילנסקי, המבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

דב שילנסקי (הליכוד):

עכשיו אני מבקש להעביר לוועדה.

היו"ר ר' אדרי:

אתה כתבת לי להסיר, אבל אתה מסכים גם להעביר לוועדה.

דב שילנסקי (הליכוד):

לא חשוב, הרי אני רוצה להתבטא, כולם מבינים זאת.

אני רוצה להקדים ולומר, אדוני היושב-ראש, שהדברים שאומר הם לגמרי לא פוליטיים, הם כלליים, לאומיים. לפעמים אני לא מבין את עצמנו. אנחנו הלכנו לגרמנים זמן קצר אחרי השואה ולקחנו, תרתי משמע, כסף בשביל הדם. היינו זקוקים לכסף ומכרנו את הכבוד, את הכול. לקחנו כסף תמורת דם.

עכשיו יש במזרח-אירופה רכוש רב פי כמה וכמה, אם לא מאות מונים אז עשרות מונים מאשר הכסף שקיבלנו מגרמניה, וזה לא תמורת דם, זה תמורת הרכוש.

מה עשינו, אדוני סגן השר? אני לא אומר את זה לשם קנטור. אולי אדוני סגן השר עסוק וכולם עסוקים בהרבה דברים גדולים. נתנו לברונפמן, עם העולם היהודי, לעסוק בזה, וזה מעניין אותם כקליפת השום. אני אומר לך את זה, כי אני מכיר את הנושא. אני הייתי הראשון שהעליתי את הנושא, התחלתי לגלגל אותו עוד כשהייתי יושב-ראש הכנסת, ולא יכולתי להיכנס בפועל לנושא אלא לתת השפעה מוסרית.

אני אומר לך שלא עושים שום דבר. יש גוף חסר תועלת שמתכבד בכיבודים. אני נתקלתי בתופעות, כי אני מתעניין בזה, איך הפקירו את בעיית הרכוש של יהדות ליטא כשאפשר היה – זה היה ממש על כף היד – לקבל אותו.

שר המשפטים דוד ליבאי, בהיותו חבר כנסת – יחד טיפלנו בזה. הוא ממוצא ליטאי והוא מכיר את הנושא. הכול היה בטוח, קיבלנו הבטחה. אבל עברו כמעט שנתיים עד שהסכימו לשלוח משלחת. ובאה משלחת, כתיירים לבילוי; הם היו שם יום וחצי-יומיים, קיבלו קצת כבוד וחזרו. חוץ מזה – שום יחס, שום דבר. והליטאים, אני יודע, צוחקים לנו. הם היו מוכנים לתת לפחות את הרכוש הפרטי אם לא את הרכוש הציבורי, אני אומר לך את זה מידיעה אישית. כואב לי הלב. לא היה ויכוח על זה שהם מחזירים את הרכוש הפרטי, אבל הם ראו שהיהודים אפילו לא באו. עברו שנתיים והמשלחת לא באה. אחר כך באו שלושה יהודים שלא מבינים את הנושא, אין להם כל ידיעה בו, אמרו להם מלים יפות, נתנו להם כבוד, והם חזרו.

אני מברך אותך, אדוני, יושב-ראש הוועדה, על רגישותך לנושא. תיקח גם אתה את הנושא תחת חסותך בוועדה הזו. אני אומר לך, אדוני סגן השר, אני אומר לממשלת ישראל, אני אומר לכנסת – בעצם שר האוצר היה צריך לשבת פה, כי מדובר בכסף. מיליארדים מתגוללים שם, מיליארדים, ואנחנו לא עושים שום דבר. הקמנו גוף שמקבל כיבודים ותו לא. הגוף הזה גם עולה לנו כסף; במקום להכניס כסף אנחנו מוציאים כסף.

פורמלית אני מציע להעביר את הנושא לוועדה, אבל אני מבין שהנטייה היא לקיים דיון במליאה. אני מקווה שיושב-ראש הכנסת – אני גם אפנה אליו אישית בנושא זה, כי הוא מבין את הנושא ורגיש לו – יקדים את הדיון. צריך לקחת את הנושא בידיים.

אדוני היושב-ראש, אם זו תהיה התשובה, יהיה כסף גם ליום לימודים ארוך ועוד להרבה הרבה דברים טובים.

יש אצלנו אנשים רבים מפולין, מליטא, מלטביה, מהונגריה – בהונגריה אולי נמצא פתרון – מצ'כיה, מכל מיני מדינות, שגרים פה בדלות ואילו שם יש להם מיליונים. זה יכול להיות פתרון להרבה אזרחים, וזה גם יזרים דולרים למדינה, לקופה הציבורית. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דב שילנסקי.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד דיון במליאת הכנסת על ההצעה בנושא סירוב פולין לפצות יהודים שרכושם הולאם – נא להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

פה-אחד הוחלט לקיים דיון בנושא זה במליאת הכנסת. אני מודה לחברי הכנסת על הצבעתם.

אני רואה שנפלה טעות. מובן שבמקום חבר הכנסת אדרי, שניהל לפני את הישיבה, צריך לרשום את שמי כמצביע.

הצעה לסדר-היום

פתיחת האוניברסיטאות בפני שכבות רחבות יותר במדינה

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. לפנינו הצעה לסדר-היום מס' 5602 בנושא: פתיחת האוניברסיטאות בפני שכבות רחבות יותר במדינה – מאת חבר הכנסת שלמה בוחבוט. בבקשה. כידוע, יש לך עשר דקות.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מאז ומתמיד מתהדרת מדינת ישראל במערכת חינוך ממלכתית שוויונית האמורה ללוות את התלמיד מגן-הילדים ועד סוף לימודיו בבית-הספר התיכון.

אני רוצה לציין, שממשלה זו הפנתה וממשיכה להפנות משאבים אדירים לפיתוח מערכות החינוך הן במרכז הארץ והן בערי הפיתוח. עובדה היא, שבערי הפיתוח התחילו השנה ביום לימודים ארוך, ולומדים עד השעה 14:00.

אולם, אדוני היושב-ראש, ההתקדמות המסיבית של החינוך בישראל נבלמת במוסדות ההשכלה הגבוהה, ושוויון ההזדמנויות לכל תלמידי ישראל הוא מונח בלתי מוכר באוניברסיטאות.

אדוני היושב-ראש, הבעיה היא כפולה: גם שכר הלימוד שנעשה גבוה יותר ויותר וההעומס הכלכלי על הסטודנטים שנעשה כבד ביותר, וגם תנאי הקבלה לאוניברסיטאות ההולכים ונעשים בלתי אפשריים. הציונים הנדרשים בבחינות הבגרות והבחינה הפסיכומטרית הפכו להיות משוכות גבוהות מדי, המונעות מרבים להתקבל ללימודים גבוהים. והתוצאה היא, שעשרות אלפי צעירים שלמדו בבית-ספר תיכון וחלק מהם עברו בהצלחה את בחינות הבגרות, שירתו שלוש שנים בצה"ל והקדישו את מיטב שנותיהם למדינת ישראל, כשהם מגיעים לאוניברסיטה הם לא יכולים להתקבל ללימודים בה בגלל הדרישות הגבוהות.

אדוני היושב-ראש, הנושא הזה הוא חמור ביותר. כל אחד מאתנו מכיר את הבעיה. אי-אפשר לשבת ולשתוק כאשר אותם בחורים צעירים, שרוצים להתקדם, רוצים לבוא לאוניברסיטאות, גם מהפריפריה הרחוקה וגם ממרכז הארץ, אינם יכולים לממש את רצונם וחלק מהם נוסעים, לצערי, ללמוד בחוץ-לארץ, שם הדברים הרבה יותר פתוחים.

אדוני היושב-ראש, שכר הלימוד הגבוה, שכמעט בלתי אפשרי לשלמו, מקשה על הרבה מאוד בחורים צעירים ובחורות צעירות שרוצים להתקבל ללמוד באוניברסיטה. 8,000 שקל הם שכר הלימוד בלבד, ואני לא מדבר על הוצאות נלוות כגון שכר דירה, מזון ודברים נוספים. המחסום הכלכלי הוא כבד, הוא קשה. מדוע צעיר מכרמיאל, מירוחם, ממעלות, מקריית-שמונה, לא יוכל – – –

רון נחמן (הליכוד):

מאריאל.

שלמה בוחבוט (העבודה):

מאריאל, מאלון-מורה, שם ביקרתי היום, מכל המקומות האלה, מדוע צעיר כזה לא יכול להיכנס לאוניברסיטה? מדוע לא מספיק להציג את תעודת הבגרות? בהרבה מקומות בעולם תעודת הבגרות היא אישור כניסה לאוניברסיטה, ולאחר מכן, בשנה הראשונה, אותו בחור צעיר, אם הוא מצליח – הוא יכול להמשיך הלאה; לא הצליח – אפשר לעשות מבחנים נוספים.

במדינת ישראל קורים דברים חמורים: מי שיש לו כסף לומד. אם הוא לא יכול להיכנס לאוניברסיטה – היום יש מכללות. יש מכללות שהלימוד בהן עולה 16,000 או 17,000 שקל. מי שיש לו כסף לומד בהן כדי לקבל תואר. זה דבר שהכנסת הזאת אסור לה לעבור עליו לסדר-היום. אנחנו חייבים להזכיר זאת יום יום ושעה שעה לאותם אנשים שקובעים במערכת החינוך, כדי שייטנו על כך את הדעת.

איך יכול להיות שצעיר משוחרר צה"ל יראה את חבריו מתקבלים ללימודים במכללה ואילו הוא, שבא ממשפחה ברוכת ילדים, משפחה קשת-יום, צריך לעמוד ולהסתכל מן הצד ולומר: הוא יכול ואני לא יכול.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שמדינת ישראל יכולה היום להרשות לעצמה לבוא בקריאה לצעירים, דווקא לצעירים שצמחו וגדלו בפריפריה וגם לאלה שנמצאים במרכז, ולומר להם: בואו לגליל, בואו לנגב, לכו ללמוד באוניברסיטה, ואם אתם חוזרים לגליל, אם אתם חוזרים לערי הפיתוח – שכר הלימוד שקיבלתם כהלוואה ייהפך להיות מענק.

רון נחמן (הליכוד):

מאה אחוז.

שלמה בוחבוט (העבודה):

ואם אנחנו מדברים על יום לימודים ארוך, אדוני היושב-ראש, בהזדמנות זו אני רוצה לחזק את ידיו של שר החינוך, שעושה עבודה נפלאה, הוא ואנשי המשרד שלו ללא יוצא מן הכלל – גם המחוזות עושים עבודה נפלאה – ולומר לו: המתחיל במצווה אומרים לו גמור.

יש תופעה מדהימה, בדקתי זאת בימים האחרונים. הפקולטה למשפטים, בתמיכת לשכת עורכי-הדין, מונעת מאלפי צעירים ללמוד משפטים על-ידי קביעת סף קבלה גבוה עד כדי טירוף, פשוט כדי למנוע גידול במספר עורכי-הדין בישראל, כדי שעורכי-הדין יוכלו להרוויח עוד יותר כסף. הדבר הזה הוא בלתי נסבל.

אני לא יודע אם הכנסת יודעת זאת, אבל ברור שזה לא דמוקרטי. אז מה, שוב נציע לבחורים שילמדו משפטים ברומניה, בפולניה או במקום אחר בעולם? צריך לצאת למאבק אדיר נגד התופעה הזאת, להיאבק על כך שהכול יהיה פתוח.

אני רוצה לסיים, אדוני היושב-ראש. הנושא חשוב, צריך לקיים בו דיון רציני ביותר בוועדת החינוך, בהשתתפות האנשים שמכינים כל מיני מחקרים. אנחנו רוצים להגיע למצב שבו בערי הפיתוח, בערים בגליל ובנגב וגם במרכז הארץ, הכול יהיה פתוח, האוניברסיטה תהיה פתוחה, וכל מי שיש לו תעודת בגרות יוכל ללמוד שם ללא בעיות. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת בוחבוט, הממשלה מתכנסת עכשיו, שר האוצר קיבל כנראה את תוצאות הסקרים, והממשלה מתכוננת להודיע בשעה 18:00 שעושים הפחתות מס – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שמגיעה לי עוד דקה.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה, יש לך עוד דקה בזכות.

שלמה בוחבוט (העבודה):

קודם כול, אני רוצה לברך על כל סיוע שניתן במדינת ישראל. אם חושבים שפגעו באזרח, צריך לחזק אותו. אם אתה ואני נאבקנו, מעל לחישובים מפלגתיים, בוועדת הכספים, על מנת להמשיך מתן ההנחות במס גם לקו העימות וגם לאנשי יהודה ושומרון, הרי זה מפני שאני חושב שצריך לחזק את האזרח, ולא לפגוע בו. הוא מספיק פגוע.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת בוחבוט. שר החינוך, בבקשה.

הנושא רציני, ולמען הצדק ייאמר שהשר הנוכחי עשה רבות למען השכלה גבוהה, פתח מכללות אזוריות בהרבה מאוד תחומים, וצעירים רבים מאוד נוספו על הרוכשים השכלה גבוהה במסגרת המכללות, וגם במסגרת הרפורמות באוניברסיטאות. כדאי לראות את הכוס על שני חצאיה. אני מברך את השר על הפעילות שלו בתחום הזה, ולדעתי זה אחד ההישגים של הממשלה. אבל בנושא ערי הפיתוח, אדוני השר, שם חיים בני עניים שידם אינם משגת, צריך לעשות הכול כדי לפטור אותם מתשלום ולאפשר להם ללמוד. אני מצטרף לפנייתו של חבר הכנסת בוחבוט בעניין זה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת בוחבוט, כנסת נכבדה, קודם כול, אדוני היושב-ראש וחבר הכנסת בוחבוט, תודה רבה על הדברים שאמרתם, זה לא כל כך נהוג ומקובל בכנסת, ואני מעריך זאת שבעתיים מפני שאמרתם זאת לגבי בימים שבהם נושא החינוך מצוי במחלוקת פומבית.

אכן, צודק חבר הכנסת בוחבוט בתביעתו. בוודאי זכור לחברי הכנסת מהכנסות הקודמות, שאנחנו נלחמנו כאן למען הרחבת שיערי הכניסה להשכלה גבוהה, למען פתיחתם של השערים האלה. וכיוון שלא תמיד יכולנו לעשות זאת באמצעות השפעה על האוניברסיטאות, עשינו זאת באמצעות הרחבת מערכת המכללות. ואכן, קודם כול אנחנו רוצים לפרוס בארץ רשת של מכללות אקדמיות, שגם מחיר הלימודים ועלות סטודנט בהן נמוכים מעלות סטודנטים באוניברסיטה, ויש להן יתרונות רבים מאוד. אנחנו רוצים שהמכללות האלה יקלטו את עודף הביקוש שיש בארץ להשכלה גבוהה.

המועצה להשכלה גבוהה הלכה בשנה וחצי האחרונה במגמה מפורשת, מגמה ליברלית, לפתוח מכללות אקדמיות קודם כול בפריפריה. אני רוצה להזכיר, חבר הכנסת בוחבוט, שרק בצפון הארץ התחלנו בהליכים לאקרדיטציה של שלוש מכללות: שתי מכללות אזוריות, מכללת תל-חי ומכללת עמק-יזרעאל, ומכללה טכנולוגית אחת, מכללת "אורט בראודה" כרמיאל, שתעניק לראשונה תואר של B.tech, תואר של מהנדס מעסיק.

נוסף על כך קמו עוד מכללות, מכללת תל-אביב-יפו, ויש בקשות למכללות ברחבי הארץ, טכנולוגיות, חוץ-תקציביות, תקציביות ואחרות. יש גם תוכנית רב-שנתית של משרד החינוך, ביחד עם המועצה

להשכלה גבוהה, לפתיחתן של מכללות אקדמיות רגילות שיבואו מתוך המכללות להכשרת עובדי הוראה, שהיום מעניקות תואר של B.ed ולא תואר כללי.

כל הדברים האלה ביחד הביאו למצב שהיום יש לנו למעלה מ-20,000 סטודנטים במכללות, בהשוואה למספר נמוך הרבה יותר עוד לפני זמן קצר. אנחנו הגענו למצב, שבעוד בשנת התש"ו רק 12.6% מכלל הסטודנטים היו במכללות, השנה הגענו ל-21%, ועוד היד נטויה. עד סוף העשור אנחנו מקווים ליצור מצב שבו יהיו כ-40,000 סטודנטים במכללות, כלומר במוסדות להשכלה גבוהה שאינם אוניברסיטאות, וכמחצית מתלמידי התואר הראשון ילמדו במכללות.

מה סוד ההצלחה של המכללות? מדוע אנחנו רואים שיש לנו גידול ניכר במועמדים ללימודים אקדמיים במכללות? וכך זה במכללה למינהל, במכללת תל-אביב-יפו, במכללות האזוריות, במכללות הטכנולוגיות ובמכללות להכשרת עובדי הוראה. הסיבה לכך היא לא רק עודף הביקוש; גם הוא. אלא יש יתרונות גדולים למכללה. המכללה מביאה את ההוראה האקדמית לאזור המגורים של הסטודנט. היא חוסכת לו הוצאות, כיוון שהוא לא צריך לנסוע לעיר שבמרכז הארץ ולשכור שם חדר במחיר יקר. היא דואגת גם למקצועות ספציפיים מעניינים, שיש להם ביקושים מקומיים מיוחדים, כמו לימודי מלונאות באילת ודברים אחרים מסוג זה. המכללה גם קטנה יותר, היא מעניקה יחס יותר אישי לסטודנט, באווירה יותר נינוחה ויותר רוגעת מזו שבקמפוס הישראלי, שהוא גדול, ויש אומרים גדול מדי.

המרצים במכללות עוסקים בעיקר בהוראה, פניהם אל הסטודנט. נטל המחקר עליהם קטן יותר, והמכללות שמות דגש בהוראה. משום כך אנחנו גם רואים במכללות ציבור הרבה יותר מגוון מבחינה חברתית מאשר באוניברסיטאות. לכן אנחנו גם רואים שיש שביעות רצון גדלה והולכת במכללות.

לאוניברסיטאות יש יעד הרבה יותר רחב, הרבה יותר חשוב אולי. הן צריכות להיות חוד החנית של המחקר המדעי, הטכנולוגי, של המחקר הסקולסטי בלימודי החברה, בלימודי הרוח, אבל אין זה תפקידן לכבוש את כל תחומי ההוראה לצורכי התואר הראשון. והיתה זו טעות גדולה, אני מעז לומר, גם של האוניברסיטאות וגם של המועצה להשכלה גבוהה בתקופות קודמות, שראו את האוניברסיטאות כמוקד בלעדי לפיתוח ההשכלה הגבוהה.

לכן אנחנו רואים את הגידול המרשים הזה שיש לנו במספר הסטודנטים, קודם כול כפועל יוצא של הרחבת המכללות. זכרו שבשנת התשנ"ד הסתכם מספר הסטודנטים ב-110,000 – שיעור גידול של 43% בתוך ארבע שנים, הרבה הרבה יותר משיעור גידול האוכלוסייה.

אנחנו חייבים להכין עוד 20,000 מקומות בהשכלה הגבוהה לקראת המבצע הגדול הזה של משרד החינוך, של הרחבת מספר הזכאים לתעודות בגרות בעיקר מקרב תלמידי השכבות החלשות יותר, מבצע שנמצא בעיצומו ובולע סכומים עצומים כדי לעודד, לדרבן, להעשיר ולעזור ולסייע לאלפי תלמידים במערכת החינוך על מנת שיגיעו לאוניברסיטה ועל מנת לתקן את חוסר האיזון הקיים בהשכלה הגבוהה, במסלול לתואר הראשון, בין יוצאי עדות שונות בישראל.

לכן, תוכנית המכללות הזאת שאנחנו מצויים בעיצומה ביחד עם המועצה להשכלה גבוהה, אשר תגובה בקרוב על-ידי הצעת חוק שיזם חבר הכנסת אברהם בורג, יושב-ראש ועדת החינוך של הכנסת, בנושא חיזוק המכללות, בתמיכתי המלאה, מביאה למהפך הגדול בהשכלה הגבוהה.

סילבן שלום (הליכוד):

להנצחת הפער עד סוף הדורות.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

חבר הכנסת סילבן שלום, אנחנו מכירים את עמדתך, אני חולק עליך ואני חושב שכוונותינו משותפות, אבל הדרך שאני מציע היא הדרך הנכונה והאפקטיבית יותר.

אני רוצה לומר, שאנחנו צופים שבשנת 2000, וזו המגמה שלי, וניסחתי אותה במונחים כמותיים, כל ישראלי שני בגיל 18 – 50% מהשנתון יהיו בידיהם תעודות בגרות; ובגיל הלימוד באוניברסיטה – כל תלמיד שלישי ילמד לימודים גבוהים, השכלה גבוהה באוניברסיטה או במכללה, כאשר 50% מתלמידי התואר הראשון, כאמור, ילמדו במכללות ולא באוניברסיטאות, רובם באזורי המגורים שלהם.

כאשר יגיע היום המיוחל הזה, ואני מקווה, מייחל ועושה גם כמה מאמצים בכיוון זה, שהוא יגיע לפני שנת 2000, תתבטל כמעט הבעיה שעליה הצביע חבר הכנסת בוחבוט, יתאזן הפער בין ביקוש להיצע ברוב המקצועות, כמעט בכל המקצועות, כמעט בכל החוגים, למעט אולי לימודי רפואה ולימודים אחרים מסוג זה, שבהם יש בחירת כל קורס במדינות אחרות.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, על-פי התקנון החדש, עברו שלוש דקות נוספות על עשר הדקות שעמדו לרשותך. אבל אם אדוני רוצה עוד דקה, בבקשה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אני מבקש לדבר על עניין אחד בנושא המלגות ובנושא העזרה לתלמידים שאין ידם מגעת. אני חושב שחבר הכנסת בוחבוט העלה בעיה חשובה מאוד. יש לנו קרן מלגות שמתחלקת למלגות פר"ח – פרויקט חונכות – המכסות בערך שליש משכר הלימוד ועומדות לרשות ציבור גדול מאוד של סטודנטים. יש לנו מלגות מטעמים של מצב סוציאלי, אבל הן ניתנות אך ורק לקטגוריות ספציפיות של סטודנטים שבאים מאזורים מסוימים וממשפחות ברוכות ילדים. ויש לנו קרן הלוואות, שאפילו לא מנוצלת דיה.

אני אכן חושב שצריך לשנות את הקריטריונים לקבלת המלגות ולהעמידם בעיקר על בסיס סוציו-אקונומי. אבל אנחנו לא יכולים לעשות זאת כל עוד יש לנו ועדת-קוברסקי והמלצותיה, שהיא פרי הסכם משולש בין האוניברסיטאות, הסטודנטים והממשלה. אנחנו נקים ועדה חדשה כזאת לקראת

תום תוקפו של ההסכם הזה בשנת התשנ"ז ונדאג לכך שגם בהלוואות וגם במלגות לא יימצא סטודנט אחד שלא יוכל לרכוש השכלה גבוהה מנימוקים כלכליים ובשל מצבו המשפחתי הסוציו-אקונומי.

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה. יש לנו הצעה אחרת – להסיר את הנושא מסדר-היום. בבקשה, חבר הכנסת סילבן שלום.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, ההצעה של חבר הכנסת שלמה בוחבוט היא הצעה שמקובלת עלי לחלוטין, היא הצעה טובה, והיא האפשרות היחידה לפתוח את ההשכלה הגבוהה – יש לפתוח את כל האוניברסיטאות לכל אדם בעל תעודת בגרות, שילמד בשנה הראשונה, והמיון יהיה בסוף השנה הראשונה, בלי קשר לציוני הבגרות, שהם תוצאה של אזור המגורים שבו הוא למד, ללא בחינה פסיכומטרית שאינה משקפת דבר, אלא רק כתוצאה מהישגיו בשנת הלימודים הראשונה במקצוע הספציפי שאותו הוא לומד. רק הדרך הזאת, שנהוגה ברוב מדינות אירופה ובארצות-הברית באוניברסיטאות הממשלתיות, היא זאת שתביא לכך שיהיה שוויון הזדמנויות בחינוך ופתיחת שערים.

לצערי הרב, ההצעה של השר, שרוצה להוביל לאותה מטרה כמו שלי, אבל בדרך של פתיחת מכללות, היא הדרך הגרועה ביותר. היא תוביל לאוניברסיטה סוג א' ולאוניברסיטה סוג ב', כך שאנשים מסוג מסוים ילכו לאוניברסיטאות ואנשים אחרים ילכו למכללות.

לכן, אני חושב שטוב יעשה השר אם באיזו צורה אולי ישנה את דעתו ודרכו, כדי להביא למצב שיעמוד מול ראשי האוניברסיטאות ויביא לפתיחת שערי ההשכלה הגבוהה, כדי למנוע ירידה ולהביא למצב של שוויון הזדמנויות, ויפה שעה אחת קודם.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת סילבן שלום.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה – – –

היו"ר י' עזרן:

אני מצטער. השר הסכים. רשמתי אותך – – –

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה להסב תשומת לב חבר הכנסת סילבן שלום. בהצעת החוק שהשר ציין שמונחת בוועדה בהחלט מובטח התהליך שהמכללה האזורית תהיה שוות ערך לאוניברסיטה – – –

היו"ר י' עזרן:

תודה לחברת הכנסת ענת מאור שהבהרת את עצמך.

אדוני המציע, אתה מסכים להצעת השר?

שלמה בוחבוט (העבודה):

כן.

היו"ר י' עזרן:

אם כן, יש לנו הצעה להעביר לוועדה והצעה להסיר מסדר-היום. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהנושא יידון בוועדת החינוך. תודה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י' עזרן:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם ועדת הפנים ואיכות הסביבה – הצעת חוק הרשויות המקומיות (יועץ לענייני מעמד האשה), התשנ"ה–1995, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

הצעות לסדר-היום

סרטי וידיאו המתעדים רציחות אמת

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 5773, 5779, 5780 ו-5794: סרטי וידיאו המתעדים רציחות אמת. הצעה לסדר-היום מס' 5773, מאת חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה, במסגרת שלוש דקות.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

זה התקנון החדש?

היו"ר י' עזרן:

זה התקנון החדש. אחרת לא היינו יוצאים מפה לפני "מעריב ערבים" של ערב שבת.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

קריאת שמע של שחרית.

היו"ר י' עזרן:

נכון, אנחנו בבעיה. חברת הכנסת מאור, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, ראשית אני רוצה לברך את חבר הכנסת בוחבוט על ההצעה לסדר-היום הקודמת ועל תשובת השר. גם אם אנחנו חלוקים עם חבר הכנסת סילבן שלום על התהליך ועל הדרך, אני חושבת שעצם החתירה של כולנו במשותף לביזור ולהרחבה של ההשכלה הגבוהה ולפיתוח המכללות הוא יעד חשוב מאין כמוהו. אדוני השר, אני מעריכה מאוד את מאמציך בכיוון, ועלינו להיות עירניים שלא להגדיל פערים גם בתוך החינוך היסודי, התיכוני ובכל מערכת החינוך כולה, שכן המפתח הוא מהגיל הרך ודרך כל מהלך החינוך.

לגבי הנושא שכולנו הזדעזענו ממנו, הכתבה שהיתה ב"ידיעות אחרונות" על הסרטים המכונים סרטי "סנף" או סרטים לבנים – – –

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

"סנאף".

ענת מאור (מרצ):

זה מצב שבו לא רק האלימות מופיעה בראש חוצות, אלא ההנאה ממנה. סאדיזם לשמו שאין בושה ממנו אלא גאווה עליו עולה מהכתבה כולה. ההתבטאות של שני הצעירים חמורה. אחד מהם הרחיק לכת, ואנחנו קוראים שהוא צריך את הריגושים שלו, את הרצח של נהג המונית מהרצלייה.

לפיכך לא צריך להכביר מלים על כך שיש פה עיוות מוסרי שהוא על גבול החולניות. אלא שהדבר הוא הרס חינוכי וחברתי, ואני חושבת שצדקו אלה שהצביעו כלפינו, כלפי בית-המחוקקים, שחובתנו לאסור את העניין על כל שלביו, כשם שהדבר נעשה לגבי סמים, גם על המכירה, גם על ההפצה, גם על ההחזקה וגם על הצפייה; בוודאי לגבי גיל הנעורים, אבל הייתי מרחיבה את זה מעבר לכך.

אדוני השר, אני חושבת, שאם הממשלה או משרד החינוך ייזום זאת, זה תמיד עדיף. אם לא, עלינו חברי הכנסת מוטלת המלאכה. כבר פניתי לשני עורכי-דין לבדוק זאת. יש הסכמה מוחלטת שצריך לחוקק את החוק. צריך, כמובן, לגבש אותו בצורה מושכלת שכן חוק הוא דבר רציני.

אני רוצה להסב את תשומת לבכם לכך שבכל המחקרים בנושא האלימות הוכח, שכאשר אחוזי הצפייה גבוהים יש לכך השלכה ישירה ומואצת, מוגברת, על דפוסי ההתנהגות של הנוער. על כך אין עוררין.

עניין זה מביא אותנו לשתי סוגיות פילוסופיות מאוד רציניות. האחת היא שאלה של זכות היחיד ומהי רמת הבחירה שלו ליהנות, לעומת האחריות החברתית. אני אומרת שאפילו ניל, שנחשב לנביא החינוך החופשי, אמר: חופש, לא מתירנות. ואם לא נזכור כל הזמן את המורכבות הזו, ודווקא בעולם שהחירות וזכויות היחיד חשובים לנו, אנחנו, חברת המבוגרים, הנוער והחינוך נלך לאבדון.

מאחר שזמני תם רק אצביע על הבעיה השנייה, והיא זכות הצפייה או החשיפה והתקשורת. אני רוצה להדגיש, אדוני השר, ואתה יודע זאת, שבחוקות האמריקנית והצרפתית הזכות לדעת, או הזכות לראות לא היתה מאבות היסוד. היא חשובה, אבל כשאנחנו מדברים על הפרדת הרשויות ועל ריסון ואיזון, היום צריך לדבר על הפרדת הרשויות ועל ריסון ואיזון לא רק בין שלוש רשויות. רשות התקשורת היא מעצמה בפני עצמה, וצריך למצוא דרך לתת לה את מלוא החירות, אך עם הריסון והאיזון, כמו גם לאחרות.

לפיכך, אני רוצה לסיים ולומר, חקיקה כשלב מיידי, תוך טיפול מהותי, כך שנוכל ותהיה לנו הזכות לחנך לערכים תוך מתן חופש ביטוי וזכויות היחיד, אבל בלי אלימות ובלי הגנה על הזכות לצרוך את הדבר המעוות הזה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לחברת הכנסת ענת מאור. רשות הדיבור לחבר הכנסת אלי גודלשמידט באותו נושא. בבקשה.

אלי גודלשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני שר החינוך, רק על מנת להזכיר במה מדובר. אנחנו מדברים פה בנושא שחורג משאלת חופש הביטוי וחופש היצירה. אנחנו יודעים שיש סרטים אלימים מאוד, אנחנו עכשיו גם מכירים אופנה של אחד הבמאים או המפיקים הטובים ביותר בעולם המערבי,

קוונטין טרנטינו, שנחשב למלה האחרונה בהוליווד, של סרטים מאוד אלימים. אנחנו לא דנים היום בכנסת בסוגיה של אלימות בסרטים או אלימות בסרטי וידיאו. אנחנו דנים בכנסת בתופעה שנחשפה על-ידי יעל גבירץ וירון קנר מ"דיעות אחרונות", תופעה פרברטית, מחרידה, שאני מודה שפעם ראשונה שאני מתחיל לקרוא כתבה עיתונאית ומתקשה לסיים אותה, לא מפני שהיא משעממת אלא מפני שקשה לעמוד בתיאורים שמופיעים בה.

כי במה עסקינן? לא מדובר באלימות מבויתת, מדובר בתופעה שמבוצע רצח, ומפאת כבוד הכנסת וכבוד חברי הכנסת לא אפרט מעבר לזה ברמת התיאורים הפלסטיים האינמיים שמופיעים תוך כדי תהליך הרצח, תוך כדי תהליך ההתעללות בקורבן, כשמדובר ברצח אמיתי.

צאו וראו, השפלות האנושית הגדולה ביותר היא בנושא של ביצוע העבירה החמורה ביותר שהיא רצח. משאול התחתיות של השפלות האנושית ירדו פה מדרגה נוספת כלפי שאול בכך שאנשים הם עד כדי כך חולי נפש שהם מסוגלים לתעד במצלמה ואחרי כן לעשות שימוש מסחרי באותה תופעה זוועתית של הרצח, עם כל מה שנלווה לו, עם ההתעללות בקורבן – אני חושב שזה כבר באמת, המלה בהמיות לא מתאימה לעניין הזה, משום שאנחנו פוגעים בבהמות. אני חושב שבעניין הזה יש ירידה הרבה מתחת לבהמיות, לשפלות, לדבר איום ונורא.

אבל אני רוצה להזהיר את עצמנו. הכתבה סיפרה על מקרה אחד או שניים בארץ. מדובר קודם כול על סרטים שנעשו בחוץ-לארץ, לא במדינה, ברוך השם. ואשר להפצה, לפחות על-פי הכתבה, מדובר על אדם אחד, שניים או שלושה. טוב עשה העיתון שחשף את התופעה כשהיא עדיין קטנה-קטנה. אנחנו צריכים להדביר אותה בטרם תצמח ותהיה אפילו רך נולד.

לשם כך אני מצטרף לדברי קודמתי חברת הכנסת ענת מאור. קודם כול, משטרת ישראל צריכה לבדוק אם התופעה הזו אכן חורגת מהמקרים שתוארו בכתבה. דבר שני, אנחנו חייבים – ואני פונה בעניין הזה אל המשרדים הנוגעים בדבר, משרד החינוך שימליץ למשרד המשפטים, לפרקליטות, להכין הצעת חוק שקובעת עונש מאסר משמעותי על מי שמפיץ, בוודאי על מי שמפיק, אבל בהנחה שהמפיקים בחוץ-לארץ, הרי מדובר בארץ על מי שמפיץ סוג כזה של חומר פרברטי; והיום, קודם כול, עונש מאסר כבד על מי שמפיץ, ואני אומר בצורה הברורה ביותר: עונש כבד גם על מי שצופה. אין הדבר דומה לוויכוח הלגיטימי בנושא הסמים, בין עניין ההפצה והשימוש. כאן שימוש, קרי צפייה בחומר כזה, מצביע על מופרעות שהיא ברמה פלילית במקרה הטוב, ובמקרה הרע היא ברמה של מופרעות נפשית מן הדרגה הראשונה שדורשת, לדעתי, בראש ובראשונה טיפול פסיכיאטרי והסתכלות, ואולי כניסה לבית-חולים לחולי נפש.

אני אומר דברים מאוד חמורים, משום שהדעת איננה סובלת שבמדינה מערבית, בכלל במדינות מערביות, במסגרת התרבות האנושית יכולה תופעה כל כך חולנית, כל כך איומה, להכות גלים ולהפוך להיות איזה דבר שהוא בחזקת in ומחר עוד יהפוך להיות איזה סמל של "הנה אני צופה בקלטת כזאת, משמע אני שווה משהו". שרק לא נגיע לשלב הזה. לצורך זה אני מציע גם את בדיקת המשטרה, אם אכן התופעה הזו קיימת ברמה יותר רחבה, וגם חקיקה מתאימה שתיעשה על מנת לעקור את התופעה בטרם תכה שורש אצלנו. תודה.

היו"ר י' עזרני:

תודה לחבר הכנסת אלי גודלשמידט. חבר הכנסת דוד מנע, בבקשה.

"אבותיהם הרוחניים" של הסדיסטים האלה היו הנאצים, אדוני השר. כידוע, הם תיעדו במצלמותיהם. אחרת, יש הרבה נושאים אכזריים שלא היינו מגיעים אליהם אילולא היצר הסדיסטי הזה להנציח במצלמות את הזוועה ואת זעקת הקורבנות. יש להם אילן רקוב להיתלות בו. בבקשה, אדוני.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ידוע לי שהיו ויכוחים גדולים מאוד גם במערכת "פופוליטיקה" וגם במערכת "ידיעות אחרונות" אם בכלל לפרסם או לצלם חלק מאותם סרטי זוועה. ברגע שהחליטו להביא את זה לידיעת הציבור, אני חושב שצריך לשבח את העיתון "ידיעות אחרונות", את העורכת אילנה שובל-שקד על היוזמה להציג לציבור דבר מזוויע כזה ולהביא את הציבור לידי כך שיקרא, יתרשם ויפעל.

אני חושב, אם הציבור והכנסת יפעלו כדי למנוע את התופעות האלה, אזי הרווחנו רבות בעצם הדיון בכנסת בתופעה הזאת. כלומר, לא רק להסתפק באמצעי חקיקה שונים – והנחתי היום על שולחן הכנסת הצעת חוק בנדון – אלא גם ליזום פעילות משטרתית בין-לאומית באמצעות ה"אינטרפול", למצוא אותם רוצחים, לנסות לאתר אותם רוצחים, לנסות לאתר אותם מפיקים, לנסות לאתר אותם מפיצים של אותה זוועה, בדיוק כפי שפועלות המשטרות בתחום הבין-לאומי בנושא של סחר בסמים. ויפה שעה אחת קודם, משום שאצלנו ידוע, כשאנחנו מאמצים תופעה מחוץ-לארץ, אנחנו מאמצים אותה בצורה מתוחכמת יותר ובצורה המונית יותר. בזה אנחנו ידועים. כשיש איזו אופנה בארצות-הברית ובמערב-אירופה, אנחנו מייד מאמצים, ובדרך כלל מאמצים את הדברים הרעים.

אם בני נוער צופים באותם סרטי וידיאו מתועדים, באותם מעשי זוועה, אזי אני חרד לעתידם של אותם נערים. וכבר נאמר שאותם רוצחים של נהג המונית, רצחו אותו לשם הכסף. הרי לא היתה שום מטרה ברצח הזה. באותה כתבה גם נאמר, שאחד הרוצחים צפה באותם סרטים מזוויעים. ואני שואל את הכנסת ואת אדוני השר: למה עוד אפשר להגיע? לאיזה שיא עוד אפשר להגיע? דיברו על סמים, היו סמים; דיברו על סרטי אלימות ופורנוגרפיה, היו סרטים של פורנוגרפיה, סרטים של רצח שמבוצע בפועל. כלומר, בארצות חוץ לוקחים אדם, או חוטפים אותו, או מפתים אותו להגיע לאיזה בית באמתלה מסוימת, רוצחים אותו ומסריטים את זה. אחר כך מפיצים את הקלטת בין אספנים, והדברים האלה גם מגיעים לישראל באמצעות מעטפות, שאני הייתי קורא להן "מעטפות נפץ", ובאמצעות דברים אחרים.

אני חושב, שכל עוד אין במדינת ישראל חוק האוסר על צפייה, החזקה, מכירה או הפצה של אותן קלטות רצח, אנחנו חייבים לסתום אותה לאקונה בחוק הישראלי. הכותרת של המאמר – "רצח מצולם היטב", היא כשלעצמה מראה את הזוועה הגדולה שיש פה. אותם סרטים לבנים, סרטי "סנאף" שמגיעים לארץ, אני חושב שחייבים לעצור אותם בעודם באיבם. אני לא בא ואומר שבכל בית בישראל מתחילים לראות את זה היום, אבל התופעה הזאת מתחילה לצבור תאוצה, ומוטב, על-פי אותם ראיונות שהיו עם הנערים שעשו את הדברים האלה, לעצור את התופעה הזאת בעודה באיבה, משום שאם לא נעצור אותה, אנשים יתחילו לעשות חלק מהדברים האלה. פשוט קיים חשש שגם בישראל ימצאו כמה פסיכופתים שירצו לאמץ את הדברים שעשו בחוץ-לארץ, אותו רצח ואותן התאכזריות סדיסטיות באנשים.

אני חושב שהקלטות האלה, שחלק מהעיתונאים ראו אותן – ואני יודע שבמערכת "פופוליטיקה" ראו את זה ולא רצו לשדר את זה – האנשים פשוט השתנו אחרי שראו אותן. אני חושב שאם היום מפיגים שעמום על-ידי צפייה בקלטות כאלה, מחר יפיגו את השעמום על-ידי אותם מעשי אלימות.

יש לעשות פעילות מתואמת של המשטרה בארץ ושל משטרות בין-לאומיות, באמצעות ה"אינטרפול", לנסות לבלום את התופעה הזאת, לחוקק מייד חוק בארץ או להצטרף להצעת החוק שהנחתי היום בכנסת כהצעת חוק פרטית, כדי למנוע את התופעה הזאת. בארצות-הברית, אדוני השר, תפסו קלטות תחת סעיף בחוק של עשיית רווח מפעילות לא חוקית, בדומה למה שקיים בארץ שלנו בנושא של סחר סמים, באותו סעיף, שהוא סעיף גג, שיכול לעצור הרבה אנשים.

ודבר אחרון: אני מבקש שמדינת ישראל תדרוש באו"ם אמנה בין-לאומית למניעת התופעה הזאת. כפי שיש אמנות בין-לאומיות לעניין נגע הסמים, אני דורש שישראל תיזום אמנה בין-לאומית לעצירת הנגע המבעית הזה. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת שלמה בניזרי, אחרון הדוברים.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, קודם כול, אני רוצה להעיר הערה אחת. הדיון שמתקיים היום מתקיים רק לאחר שהגשנו ערעור לוועדת הכנסת, כמו "בתחנונים יבקש רש" כדי שיאשרו את זה. הכנסת בזבזה היום – אני לא יודע אם בזבזה, בכל אופן לפי השקפת עולמי – דיון של שעתיים על אבו-מאזן; מה הוא אמר ומה הוא לא אמר, באיזה ספר. דברים שהם בנפשה של האומה, של החיים היומיומיים שלנו, של ילדינו, מקדישים בהם שלוש דקות לכל דובר. זו תעודת העניות הכי גדולה של החברה שלנו, שאנחנו נמצאים פה בכנסת, כל שבוע מגישים הצעות בנושאים חברתיים-כלכליים, והצעות אלה תמיד נדחקות הצדה. יש איזה אבו-מאזן אחד, שאמר משהו בתוניס או באיזה מקום אחר, כל המדינה צריכה להזדעזע. דברים כאלה, שצריכים לזעזע וצריכים לקיים בהם דיון יותר ממצה ויותר מקיף, לא במיטת סדום של שלוש דקות, אותם דוחקים הצדה וצריכים לבקש על זה ערעור.

רבותי, אני שומע פה כל מיני הצעות של חברי הכנסת, שאומרים: ועדת חקירה פרלמנטרית, אמנה באו"ם או חקיקה מיוחדת. כל הדברים האלה מובן שהם חשובים, אבל, רבותי, לפני שאנחנו באים לחפש את האשמים, אנחנו צריכים להרים קול זעקה "אבל אשמים אנחנו". אנחנו אלה שחינכנו את הילדים שלנו במדינת ישראל – אני לא רואה את עצמי בקטגוריה הזאת – שסרט זה דבר חשוב ומשובח, ושיש להכניס לבתים את כל משחקי המחשב. אנחנו אלה שהרסנו את סף הגירוי של הילדים שלנו.

רבותי, סף הגירוי של הנוער במדינת ישראל הולך ונשחק מיום ליום. אני זוכר, לפי 20 שנה, כשהיינו רואים סרט מרגש, מייד כולם היו מזדעזעים. אני מתכוון לסרטים שהיה בהם איזה אקט מיני הכי פשוט, כולם היו מזדעזעים. אחר כך זה הלך וגבר עד כדי כך שהיום סרטים כחולים ואדומים כבר לא

מרגשים אלא צריך לראות סרטים של סדו-מזוכיזם. רק אז הנער מגיע לסיפוק שלו, או חלילה וחס הוא עושה אחר כך איזה מעשה אונס. כך גם בסרטי אלימות. בהתחלה דובר על סרטי טרזן והרקולס, ובזמני קראו לזה אלימות. זה הלך וגבר עד שהיום הגענו למצב שהסרטים האלה היום כבר לא מרגשים, לא מביאים את הנוער שלנו לידי סיפוק. מה כן מביא את הנערים לידי סיפוק? כמה שיותר "אקשן".

ב"יד אליהו" עושים כנס ענק של 10,000 ילדים בני עשר, מביאים אותם לצפות ב-WWF, וילדים בני עשר בקיאים בכל השמות, זועקים כשאחד חוטף את המכות בצורה יותר חזקה, וכולם מתלהבים. זה החינוך שאנחנו נותנים לנוער. אתם באים עכשיו לחפש את האשמים? זו האשמה הגדולה.

רבתי, יש מה שנקרא סף גירוי, סף רגישות אצל כל אדם, וזה הולך ונשחק. אם עיוור יביט בשמש, הוא לא יסתנוור. אדם רגיל שרואה, כן יסתנוור מהשמש. למה? כי סף הגירוי נמוך יותר, הרגישות שלו גדולה יותר. זו האשמה הגדולה ביותר.

רבתי, אם אתם רוצים למצוא פתרונות – לא ללכת לחפש אמנות באו"ם ולא לחפש פתרונות רק בחקיקה. צריך לבדוק בדיקה שורשית את החינוך הרקוב שאנחנו מחזירים לנוער שלנו במדינת ישראל. אני התחנכתי בחינוך כזה, ואני יודע בדיוק על מה אני מדבר. כל הבעיות הללו שאנחנו רואים – פשיעה, אונס, שוד, וכל שנה חצי מיליון תיקים פליליים שנפתחים במדינת ישראל – כל הפתרון להן הוא בשינוי החינוך ובחזרה לדרך שהתוותה את עם ישראל במשך אלפי שנים. איך אומר הנביא? – "אתי עזבו מקור מים חיים לחצב להם בארות בארות נשברים אשר לא יכלו המים".

כבר אמר משה שמיר, ואני רוצה לצטט אותו: "הווי חיינו, אופנות מנהגינו, התרבות החברתית בה אנו חיים משמשים רקע מעודד, מגרה וממריץ לכל סוגי האלימות, פריצת הגדרות, ומעל לכול מעודדים הם את ההפקרות הברוטלית, הנהנתנית וגסת השעשועים, שגיבוריה הם כל האנשים לסוגיהם".

תסתכלו אצל הנוער, תדברו אתם. אני הולך לפעמים להרצאות בבתי-ספר חילוניים, אנשים מדברים אתי שם על ואן-אריק, מדברים אתי על WWF, מדברים אתי על כל מיני כוכבות מין. לא לחינם התבטא פעם שר החוץ שמעון פרס ואמר: מה קורה בחינוך שלנו? היום הגיבורים והגיבורות של בני הנוער, מי אלה? מדונה. פעם היו שרה, רבקה, רחל ולא, האמהות הקדושות של האומה, שהיו דגם איך צריכה להיות אשה, איך צריכה להיות בת בית.

לדעתי, טלוויזיה היא מכשיר נפלא, הקולנוע יכול לשמש להעברת מסרים בצורה הנפלאה ביותר. אבל משדרים את כל הזבל ואת כל הלכלוך הזה ואומרים: האבא יכול להיות בורר, האבא יחליט מה טוב ומה לא טוב. אין דבר כזה. כשהמכשיר הזה נמצא בתוך הבית, הוא מביא חורבן.

אני אומר את הדברים אף שאני יודע שהם לא ייחרתו בלבות האנשים שצריך שישמעו אותם. דיברתי עם חבר הכנסת צוקר, והוא אומר לי: רגע, אתה רוצה להחזיר אותנו למאה ה-19? אמרתי לו: אני רוצה להחזיר אתכם למאה האפס מצדי, לא מעניין אותי לאיזו מאה תחזור, אם אלה הדברים שיתקנו אותנו, אם אלה הדברים שיכולים ליישר את החיים שלנו, כי אנחנו הולכים לקראת תהום נוראית. כשאתה קורא בעיתון שנער – ומתארים אותו כבחור אינטליגנטי, אבא שלו רופא, מהאליטה של החברה – אומר שבאותו יום שהיה פיגוע בדיזנגוף הוא הצטער שהוא נרדם ולא ראה את החלקים של הגופות, איך הם מפוזרים – כך, בכל אופן, זה מצוטט – – –

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

הוא חולה.

שלמה בניזרי (ש"ס):

הוא לא חולה, סלח לי, אדוני השר. זו המציאות, החברה שלנו חולה, והוא אחד מאותם חולים הנמצאים בחברה.

התיקון היחיד שיש לחברה – רבותי, תעשו בדק בית. הגיע הזמן שהמדינה הזאת סוף סוף תבדוק לאן אנחנו מובילים את עצמנו, אילו ערכים אנחנו מקנים לילדים שלנו. נכון, הכול חשוב, תרבות חשובה, הגדלתם את תקציב החינוך מעל 10 מיליארד. אבל אם אלה הן התוצאות, סלחו לי מאוד.

אני איש חינוך ועוסק בחינוך שנים רבות. אני מכיר את שני המגזרים, גם את החינוך הזה וגם את החינוך הזה. אני רואה לאן מוביל החינוך החילוני, לאילו דרכים נוראות. כדאי שתעשו חושבים, שתיקחו פסק זמן כדי לראות האם זו הדרך אשר אנחנו, העם היהודי, צריכים ללכת בה.

במשך אלפי שנים היה העם היהודי סמל, היה עם סגולה, עם ייחודי. אבל בדרך הזו שבה אנו הולכים אני לא יודע אילו סגולות אנחנו מייחדים לעצמנו. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת בניזרי. בבקשה, אדוני שר החינוך.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אני קראתי את הכתבה הקשה של יעל גבירץ וירון קנר ב"ידיעות אחרונות" וגם אני התקשיתי, כמו חברי כאן, לסיים לקרוא את הכתבה וגם להאמין שהדברים אכן מתבצעים.

אתמול העליתי בוועדת שרים לחקיקה את הצורך להתמודד עם התופעה הזאת באמצעים המשפטיים הקיימים ובאמצעים משפטיים שצריך להוסיף על אלה הקיימים.

אבל עד שאנחנו מגיעים לעניין האמצעים המשפטיים, אני בכל זאת רוצה לומר כמה דברים.

התופעה הזאת של סרטי "סנאף", הסרטים הלבנים, הסרטים המביימים רצח והתעללות או המתיימרים לעשות זאת, הרי אין זה משנה מבחינה ההשפעה המפלצתית על הצופה, הם תופעה שקיימת בשוליים של כל מיני חברות. הרי בקרב החברה האנושית יש לנו תופעות מפלצתיות, כפי שאנחנו יודעים, אבל לא האמנתי שתופעה זו תגיע לישראל.

אני רוצה להאמין ולקוות, שתופעה זו היא אכן נחלת בודדים. גם אני קראתי כמו חבר הכנסת בניזרי את הכתבה ואת הדברים. אני חושב שאי-אפשר שלא להגדיר את שני הילדים האלה, לפחות אחד מהם, כילדים, כנערים חולים הראויים לטיפול. אני לא יכול לקבל בשום פנים ואופן שהם אופייניים לאיזה מגזר בחברה הישראלית; בשום פנים ואופן.

אני מצוי בקרב תלמידי בתי-הספר, בתוך עמי אני חי, אני מבלה זמן די ממושך עם מורים ומחנכים. יש להם קובלנות רבות על תופעות רבות, ואולי אגע בהן מייד על קצה המזלג. אבל אין לי כל ספק, שהתופעה החולנית והנתעבת הזאת לא משקפת שום מגזר במערכת החינוך שלנו, בקרב הנוער שלנו, שהוכיח את עצמו במבחני אמת ולא במבחנים מדומים. זה מוכיח לנו במעשים שהסובלנות ואהבת האדם הם העקרונות המנחים אותו; אלה, ולא הפסולת, הזבל הזה המיובא מחוץ-לארץ.

נכון, הדברים מזעזעים. אני מודה ומתוודה, שאני גם הזדעזעתי מהתגובה של פרופסור ידוע מהאוניברסיטה העברית בירושלים, פרופסור לפילוסופיה, שאמר כמה דברי הבל על התופעה הזאת; לא הייתי אומר אפילו דברי הבל, אלא דברי הבל ורעות רוח. זה מוכיח את מה שאנחנו יודעים, שאפשר להיות גם מלומד וגם שוטה גדול.

אבל אני רוצה לומר, שאנחנו חייבים להדק את הפיקוח ואת הבקרה שיש לנו על סרטים מסוג זה ועל סרטים שנמצאים קרוב לזה. יש לנו בעיה, יש לנו בעיה רצינית לגבי הבחנת המותר והאסור בצפייה בסרטים בטלוויזיה ובמקומות אחרים.

עניין הקלטות הכניס לנו ממד חדש. אנגליה חוקקה חוק מיוחד, וייתכן שצריכים לשקול אותו, לגבי מכירת קלטות מסוימות לקטינים.

אנחנו גם חייבים להזעיק את המשטרה שתפקח קודם כול במסגרת החוק הקיים, ויש לנו חוק קיים לגבי פרסומי תועבה, סעיף 214 לחוק העונשין, שמטיל עונש של שלוש שנות מאסר על כל מי שמוכר, מפיץ, מציג סרטים מסוג זה.

ייתכן שצריך לפנות גם לגורמים בין-לאומיים. אני יודע שקיים שיתוף פעולה בין-ממשלתי, בין-מדינתי, חבר הכנסת מנע, לגבי העניין הזה. במקרה אחד אף הצליחו לגלות את "מפיקי" סרטי הרצח האלה והעמידו אותם לדין בארצות-הברית.

אני מסכים שהפעולה הזאת לא מספקת וצריך לסתום כל פרצה. אין כאן עניין של חופש הביטוי, חופש ההצגה וחופש היצירה האמנותית. זה חורג מעבר לכל תחום מוסכם עלינו.

לידיעת חבר הכנסת בניזרי, צריך גם להדגיש שבסרטים האלה בדרך כלל הקורבנות הם נשים וילדים חסרי הישע, והרוצחים הם סדיסטים שלפעמים קשה להאמין כיצד אפשר לומר עליהם שנבראו בצלם.

אני רוצה להתייחס לדברים של חבר הכנסת בניזרי. אני לא מסכים עם מה שהוא אמר על החינוך הממלכתי החילוני. אני לא מסכים עם מה שהוא אמר על ההשוואה בין הצפייה בסרטים האלה לבין דברים אחרים שהם חלק מאורחות חיים ואופנות חולפות.

אבל אני מסכים אתו בדבר אחד: סף הגירוי הונמך ונשחק ויש בעיה עם סרטים אלימים. ועם זאת – לא נכון שהכול אותו דבר.

אני תמיד שומע את הטענה, שכאשר מראים אלימות בבוסניה או ברצועת-עזה או ברחוב דיזנגוף בתל-אביב, אין מה לדבר על בעיית האלימות בסרטים. יש עוד כל מיני חכמים שאומרים, שאם מראים סרטי הנפשה של וולט דיסני שמספרים את סיפורי האחים גרים, זה אותו דבר כמו סרטי האלימות הבידורית המוצגים אצלנו בשעות שבהן ילדים רואים סרטים. אני לא מסכים עם דברים אלה, מכיוון שבחלק מהסרטים, לא בכולם, יש בעיה שהאלימות מוצגת לא באורח שלילי. אלה סרטים שבהם האלימות היא בידורית. יש בה אסתטיקה של אלימות, כפי שאומר אותו פרופסור. אני חושב שאסור להציג את הסרטים האלה, לפחות לא בשעות שבהן בני נוער צופים בטלוויזיה.

פניתי בעניין זה לטלוויזיה הממלכתית, ולדעתי היא באמת דואגת לכך. אני מוכרח לומר גם, שחל שיפור גדול מאוד בתחנות הכבלים, עקב פניית. פניתי גם לערוץ השני, אבל שם עדיין מציגים סרטים אכזריים בשעות שבהן ילדים רואים סרטים.

אני יודע שיש ויכוח בין פסיכולוגים. אלה אומרים שהאלימות הזאת היא אכן מקור לחיקוי, ואלה אומרים: לא, היא פורקן. ואני אומר: די לי בחשש שהראשונים צודקים, כדי להגביל צפייה בסרטים כאלה בשעות שבהן המשפחה רואה יחדיו סרטים, הורים וילדים יחד. די לי בעצם הצבתו של סימן שאלה.

ואגב, לי אין סימן שאלה. אני משוכנע בכך שהאלימות הרצחנית, הבידורית, הברדנית הזאת היא פגע והיא אחראית לתופעה שלא ראינו בתקופות קודמות בשום מדינה, רצח המבוצע בידי ילדים. אני אחזור ואפנה אל שלוש הרשתות.

היו"ר י' עזרני:

אדוני השר, זה לא פורקן, זו התפרקות מכל ערכים.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אני אפנה פעם נוספת לשלוש הרשתות, כדי לחזור על העניין הזה: כל סרט אלים המסווג כלא-מתאים לצפייה על-ידי המשפחה כולה, יסומן כסרט אלים ותהיה אזהרה מראש שהסרט אלים והוא לא יוצג מראש בשעות שבהן ילדים צופים בסרטים. לפחות זה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני השר, בוועדת החינוך דיברנו על כך, שאם הטלוויזיה לא תפעל מיוזמתה בנושא הזה, הרי גם בעניין הזה צריך לשקול מעורבות והתערבות יותר משמעותית.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

חברת הכנסת ענת מאור, אני הודעתי חד-משמעית, שאם לא יהיה ריסון עצמי בעניין הזה, כפי שהוא קיים במדינות אחרות, אני עצמי אגיש הצעת חוק לממשלה בעניין הזה.

כעת אני אומר: זה לא פשוט, חבר הכנסת בניזרי, זה לא כך, זה לא שחור ולבן, יש בעיה של תיחום גבולות. יש סרטים שמראים אלימות קשה מנשוא. אני יכול לחשוב על סרט אחד, "התפוז המכני", של סטנלי קובריק, יצירת מופת, שלי אישית, בזמנה, היה קשה לראות אותו. היום הוא אולי נחשב לסרט עדין ורך בהשוואה למה שרואים היום, אבל אין כל ספק שהסרט הזה כמו סרטים אחרים הם יצירות מופת, המראות מעשי אלימות, כדרך שבה אנחנו מראים או מציגים אלימות במקורות של הספרות הקלסית שלנו, לרבות בתנ"ך, בשקספיר, דהיינו, על אלימות נענשים, אלימות כביטוי לרוע, עם גמול לרשע כמעשהו. אבל התופעה הזאת של אלימות כאסתטיקה בידורית היא תופעה חדשה והיא תופעה מסוכנת, ואני שמח שחברי הכנסת העלו זאת.

אני רוצה לעשות הבחנה בין סרטים אלימים, של אלימות מבוזמת, גם כאשר היא קשה, לבין הסרטים האלה. אלה צריכים להיות מחוץ לחוק בכל מובן אפשרי, ואילו אלימות בקולנוע, כדי שלא לפגוע בחופש היצירה האמנותית, צריכה להיות מוגבלת ומרוסנת על-ידי אמצעי פיקוח ממלכתיים.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות. חבר הכנסת בניזרי ביקש.

שלמה בניזרי (ש"ס):

השר ציין שחשוב להקצות שעות של הקרנת סרטים אלימים שלא בשעות צפייה של הילדים. רצוני לשאול, האם מותר לנוער ולמבוגרים יותר לצפות? האם עליהם זה לא ישפיע?

השר נותן לגיטימציה לסרטי אלימות רגילים, אך שולל סרטי "סנאף". רצוני לשאול, מה ההבדל בין סרטים רגילים, שבהם רואים רצח והתעללות, אך כולם יודעים שזה לא אמיתי, אף שכאשר הם צופים יש להם הרגשה שזה כאילו אמיתי, לבין סרטי "סנאף" שבהם זה אמיתי? למה לא לאסור בכלל את כל הנושא של — — —

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

חבר הכנסת בניזרי, האמנות היא ראי החיים, והיא מייצגת את הטוב ואת הרע, כאשר היא צריכה להראות גם את הממד הזה, המפלצתי, של חיינו. אין מחזה ראוי לשמו שאני יכול לחשוב עליו בקלסיקה שלנו המומחזת, שאין בו מעשי אלימות איומים ונוראים. אני לא יכול לחשוב על אחת מהטרגדיות של שקספיר או על המחזת פרשיות מספר הספרים שאין בהן אלימות. זה כשלעצמו לא מסוכן לאדם מבוגר שכבר עבר תהליך של הבשלה. לא נוכל לוותר על כל היצירה האמנותית משום שיש חשש שאדם אחד יושפע ממנה לרעה. לא נוכל לוותר על סיפורי מקבת והמלט, על ספרי דוסטויבסקי וכל הסופרים הגדולים משום שיש בהם חטא ועונשו, אבל יש בהם גם חטא. לא נוכל לעשות זאת, ומי שרוצה לעשות זאת רוצה לפגוע באחד הדברים החשובים ביותר של חופש הביטוי האמנותי, והסכנה הכי גדולה בפגע ובנגע הזה – אם תעשה הכללה כזאת. אל תעשה הכללה כזאת. תעשה הבחנה.

שלמה בניזרי (ש"ס):

היו"ר י' עזרן:

אי-אפשר לנהל כעת סימפוזיון.

חגי מירום (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

אני מצטער מאוד, נתתי אפשרות לשאול.

שר החינוך התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אמרתי, הזכרתי את ספר הספרים, חבר הכנסת חגי מירום.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, אני מצטער, עם כל הכבוד, כבוד השר, לא להעלות כאן את ספר הספרים.

שלמה בניזרי (ש"ס):

חגי מירום (העבודה):

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

סליחה, אדוני היושב-ראש, אני דיברתי על כך – – –

היו"ר י' עזרן:

רבותי, מספיק.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

מכיוון שאדוני היושב-ראש נפגע, אני רוצה להזכיר למה כיוונתי.

היו"ר י' עזרן:

חלילה. רק אמרתי שאנשים יכולים להבין, חלילה, שכל הדברים שציטטנו, להבדיל אלף אלפי
הבדלות, הסרטים – – –

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

להבדיל אלף אלפי הבדלות, הרי אמרתי את זה, אלף אלפי הבדלות, הרי ציטטתי זאת.

היו"ר י' עזרן:

תודה, זה מספק אותי.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

ואני מבקש להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה, אדוני השר.

קודם כול, יש לנו כמה הצעות להסיר. אני לא רואה כאן את חבר הכנסת עובדיה עלי. חבר הכנסת מנע מבקש להסיר, אבל הוא בעצמו הציע הצעה לסדר-היום. הוא יכול? הוא הציע הצעה לסדר-היום בעצמו. הוא לא יכול, אני מצטער, זה לא הולך.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

הוא לא יכול להציע.

חגי מירום (העבודה):

הוא יכול, הוא יכול.

היו"ר י' עזרן:

הוא יכול? בבקשה. וגם יכולת יכול.

חגי מירום (העבודה):

כך קובע התקנון.

ענת מאור (מרצ):

חגי מירום (העבודה):

אולי צריך לתקן את התקנון, אבל בינתיים הוא יכול.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, אדוני.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני השר, פשוט לא ענית לי על השאלה, ואני מנצל את ההזדמנות הזו, מטעמי פרוצדורה, להציע להסיר את הצעתה של חברת הכנסת ענת מאור. האם אתם תומכים בחוק חדש בנושא הזה, שיחמיר את הענישה, והאם אתם מוכנים להצטרף להצעת החוק?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

התייחסתי לזה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת הירשזון מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת בניזרי. בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני השר, אין ספק שכולנו נדהמנו לנוכח הכתבה, ובקושי הצלחנו לסיים את קריאתה. אנחנו גם לא נוכל להתמודד ולשנות את הסדרים בכל העולם. אנחנו מדברים על מדינת ישראל, ובמדינת ישראל צריך לשים לב לבל יתרחשו תופעות מעין אלה שקראנו עליהן בעיתון.

אתמול קיימנו בכנסת יום צער בעלי חיים. אני מדבר על תופעות הולכות ומתרחבות של התעללות בני נוער בבעלי חיים. אנחנו קוראים על כך כמעט מדי יום ביומו, בין שתלשו רגל לחתול, בין ששברו ראש

לחמור וכו' וכו', ואני לא מדבר כרגע על ענישה, אדוני השר. אם אנחנו לא נדאג לכך שמערכת החינוך תטפל בצורה אינטנסיבית בנושא הזה של מניעת אלימות כלפי בעלי חיים, בל נופתע אם מחר ניווכח לדעת שיש אלימות כלפי בני אדם, ולהיפך, אלה שהם חסרי ישע הם הם שייפגעו, כמו שאתה, אדוני השר, אמרת בדברך.

היו"ר י' עזרן:

תודה, חבר הכנסת הירשזון. חבר הכנסת שלמה בוחבוט מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מנע.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני השר, בני בן ה-11, לאחר עיון ב"ידיעות אחרונות" פנה אלי כשהוא מזועזע וביקש ממני: אתה מגיע ביום שני לכנסת, תעשו משהו.

ואני מוסיף: לא יעלה על הדעת שבמדינת ישראל, אצל עם הספר, ישרור מצב כזה. אנחנו חייבים להפסיק את התופעה המכוערת הזאת. אנחנו כל הזמן זועקים, מדברים על נושא של חינוך. אנחנו חייבים להגיע לאותן מקורות שמפיצים את הזוועה, ואני יכול להוסיף: את מעשה הנבלה הזה, שבנינו הקטנים צריכים לקרוא עליו ולצפות בו בטלוויזיה. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. ובכן, רבותי, אנחנו נשאל כעת את המציעים. חברת הכנסת ענת מאור, את מסתפקת בהצעת השר?

ענת מאור (מרצ):

כן.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת אלי גולדשמידט איננו כאן. חבר הכנסת דוד מנע?

דוד מנע (הליכוד):

כ.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת בניזרי?

שלמה בניזרי (ש"ס):

לוועדה.

היו"ר י' עזרן:

השר הציע להעביר את הנושא לוועדה. מסכים. תודה רבה.

אם כן, יש לנו כמה הצעות להסיר ויש לנו הצעת השר והמציעים להעביר את הנושא לוועדה. אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת ע' מאור, ד' מנע וש' בניזרי

לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

12 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע שכל ההצעות האלה עוברות לוועדת החינוך. סליחה, התקנן אומר שמי שמציע הצעה ואינו נוכח בזמן ההצבעה, הרי אנו רואים את הצעתו כבטלה ומבוטלת. לכן אני קובע שרק הצעותיהם של חברי הכנסת מאור, מנע ובניזרי יידונו בוועדת החינוך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

חבר הכנסת דוד מנע הצביע.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, אתה לא שמעת מה שאמרתי. אמרתי שאלה עוברות לוועדה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני מצטער.

היו"ר י' עזרן:

אין בעיה, לא נורא.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת יעלה לדוכן למסירת הודעה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה רבה, אדוני.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כמה הודעות:

ועדת הכנסת קבעה את הוועדות הבאות לדיון בהצעות חוק ובהצעות לסדר-היום כדלקמן –

הוועדה לענייני ביקורת המדינה תדון בהצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון – הגדלת תקופת השירות לניצולי רדיפות הנאצים), התשנ"ה-1994, הצעה של קבוצת חברי הכנסת. על-פי הסיכום בוועדת הכנסת, תכין הוועדה הזו את הצעת החוק לקריאה ראשונה, ולאחר מכן תועבר הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית – מין פשרה שנוצרה במסלול מיוחד בשל בקשת המציעים והסכמת ראשי הוועדות.

ועדת העבודה תדון בהצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון – הגדרת שאירים), התשנ"ד-1994, של חברת הכנסת יעל דיין; ועדת הפנים ואיכות הסביבה תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: יישובם של בני שבט אל-עזאזמה, של חברי הכנסת טלב אלסאנע והאשם מחאמיד; וועדת הכלכלה תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: בניית העיר מזור-אלעד, של חבר הכנסת אברהם רביץ.

פיני בדש (צומת):

איפה זה?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

היה בוועדה דיון מפורט על המיקום, והסתבר שמזור-אלעד זה בתחומי "הקו הירוק", חבר הכנסת פיני בדש, מה שהניח את דעתם של חברי הוועדה ויצר את הקונסנסוס להעביר את זה לוועדת הכלכלה.

חילופי גברי בוועדות הכנסת

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

עכשיו, חברי הכנסת, הודעות על חילופי גברי.

אני מתכבד להודיע על השינוי הבא: מטעם סיעת העבודה בוועדת הפנים – במקום חברת הכנסת מאשה לובלסקי ייכנס חבר הכנסת יוסי ונונו.

כמו כן, אני מבקש להודיע, כי בהסכמת הסיעות יעוד צומת, ואני מודה בעניין זה לחבר הכנסת אלכס גולדפרב, שנועצנו בו – – –

יעקב שפי (העבודה):

סגן השר.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

סגן השר אלכס גולדפרב, שהוא יושב-ראש סיעת יעוד בכנסת, וכן חבר הכנסת מודי זנדברג, שייצג את צומת, ולפי הסיכום הריני להודיע כך: חבר הכנסת פני בדש יכהן כחבר קבוע, מן המניין, בוועדת הכספים. חבר הכנסת מודי זנדברג יכהן בוועדת הכלכלה, וסגן השר אלכס גולדפרב יכהן כחבר בוועדת העלייה והקליטה. תודה רבה, אדוני.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך.

הצעה לסדר-היום

פתרון לקוני דירות בעמנואל

היו"ר י' עזרן:

אנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 5590 של חבר הכנסת משה גפני: פתרון לקוני דירות בעמנואל.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חשבתי לבוא לכאן עם תיק, עם מסמכים, עם שמות, עם מצבן המשפחתי של המשפחות שעליהן אני עומד לדבר, והחלטתי שזה מיותר ואין צורך. אני רוצה לדבר על הנושא העקרוני.

בשנת התשל"ח, 1978, החליטה ממשלת ישראל על הקמת העיר עמנואל. בשנת 1981 התמנתה חברת "כוכב השומרון" כחברה משכנת על-ידי הממשלה לבנות את העיר. החברה הזו היתה בפיקוח מוחלט של הממשלה באמצעות משרד הבינוי והשיכון. החברה הזאת היתה אמורה לבנות, לאכלס ולטפל בנושא המשכנתאות של המשפחות שהיו אמורות לקנות את הדירות, והכול היה באחריות כמעט ישירה של הממשלה, של משרד הבינוי והשיכון.

לעמנואל הלכו בעיקר משפחות שמצבן הכלכלי היה קשה מאוד. הן הלכו לעמנואל על-פי החלטת הממשלה, והממשלה סייעה לאותן משפחות, שביניהן היו משפחות של זוגות צעירים, משפחות שגרו

בצפיפות דיור, מכרו את דירותיהן, אם היו להן, או שגרו בשכירות במקומות אחרים בארץ, וכך הן רצו למצוא את הפתרון. הממשלה סייעה במענקים, במשכנתאות מוגדלות, ואנשים הבינו בתום לב, שאם הממשלה עומדת מאחורי העניין, היא מעודדת אותם ללכת לשם, היא מסייעת לכם לרכוש את הדירה, הכול בסדר, וזה מה שהם עשו.

בשנת 1986 או 1985 פשטה חברת "כוכב השומרון" את הרגל. מאז, הסבל של אותן משפחות הוא פשוט בל יתואר. הייתי יכול להביא לכאן מקרה אחר מקרה, משפחה ועוד משפחה, על הסבל האנושי שהוא בל יתואר. יש שם 150 משפחות, שכ-100 מהן דירותיהן לא ייבנו לעולם. הן לא ייבנו. כולם יודעים זאת.

היו"ר י' עזרן:

מה הסיבה? מגבלות בנייה או פשיטת רגל?

משה גפני (יהדות התורה):

פשיטת רגל של החברה. החברה הבונה, חברת "כוכב השומרון", פשטה את הרגל. נגמר הסיפור. אין.

היו"ר י' עזרן:

ערבות בנקאית לא היתה?

משה גפני (יהדות התורה):

לא. הממשלה עמדה מאחורי העניין. לכן אני מעלה זאת עכשיו, כדי לחפש איזה פתרון. אין חברה, אין דירות. לחלק נכבד מאותן 100 משפחות – תיכף אני אדבר על השאר – אין דירות כלל ולא יהיו דירות. המשפחות הללו קנו דירות, קיבלו סיוע, קיבלו משכנתאות, קיבלו מענקים, והן בעלות דיור. ומשכנתה הן משלמות, אדוני היושב-ראש, משכנתה שהולכת ותופחת כל הזמן. היום המשכנתה שהן צריכות לשלם על דירה לא-קיימת גבוהה הרבה יותר ממה שהן קיבלו, מהמשכנתה שהן קיבלו בשנות ה-80. הן משלמות משכנתה שהולכת ותופחת. דירה אין להן, והן צריכות לשכור דירה כדי שיהיה להן מקום לגור, שהילדים יוכלו לישון בלילה, שתהיה להם קורת גג. הן משלמות דמי שכירות.

חיים דיין (צומת):

אני רוצה להגיד לך, שאותה תופעה ואותה בעיה קיימות בעפולה-עילית עם 12 רוכשי דירות, שהקבלן פשט את הרגל והם קיבלו הלוואות מהמדינה, והיום הם לא מקבלים שכירות. מצבם עגום ומקבלים פקודות הוצאה לפועל. אין להם לא דירה ולא כסף.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת חיים דיין, כמה שאתה צודק. אני מדבר עכשיו על יישוב, כמעט יישוב שלם, שהכול שם התרסק, התמוטט.

דיברנו פה בכנסת הרבה פעמים על נפגעי המשכנתאות, המקרים הללו. אני מביא עכשיו מקרה, שפה המדינה לא יכולה לצאת מהאחריות בעניין הזה. היא לא יכולה. היא שלחה אותם לשם, היא עשתה את זה. היא קבעה שם חברה משכנת. היא עשתה את הכול. היא לא יכולה לעמוד עכשיו מהצד ולהגיד: ידינו לא שפכו את הדם הזה. הממשלה עשתה את זה.

היו"ר י' עזרן:

100 משפחות?

משה גפני (יהדות התורה):

150 משפחות. אני מדבר עכשיו רק על 100 שאין להן דירות. תיכף נדבר על ה-50.

היו"ר י' עזרן:

צריך אולי טקטיקה מיוחדת?

משה גפני (יהדות התורה):

החברה פשטה את הרגל. ניסו בכל הדרכים.

חיים דיין (צומת):

הערבויות היו צריכות להיות של המדינה.

משה גפני (יהדות התורה):

נכון. על כל פנים, המשפחות הללו גרות בשכירות, כשהן צריכות לשלם בכסף שכירות. מצבן הוא כזה שמגיעה להן השתתפות בשכר דירה. מגיע להן לקבל משכנתאות כדי לרכוש דירות אחרות. מצבן הכלכלי הוא מתחת לאדמה. מצבן המשפחתי קשה. אבל הן בעלות דיור. המדינה נתנה להן דירה. אם זה לא חלם – יותר נכון, אם זה לא היה כל כך עצוב הייתי צוחק. הם נחשבים במשרד השיכון בעלי דירה, כיוון שהם קיבלו משכנתה והם משלמים אותה. הם ודאי לא זכאים לשכירות, להשתתפות בשכר דירה. הם לא זכאים לקנות דירה במקום אחר עם סיוע של המדינה, כיוון שיש להם דירה. איפה? – בירח. אצל כונס הנכסים? אצל החברה פושטת הרגל או אצל הממשלה פושטת הרגל. זה יותר מבדיחה.

מטבע הדברים, רבות מאותן משפחות אינן יכולות לשלם את המשכנתה. אין להן דירה, הן צריכות לשלם שכר דירה, לכלכל את ילדיהן ולתת להם לחם, והן לא יכולות לשלם את המשכנתה, שהיא בלתי נסבלת. מה קורה? מגיעה ההוצאה לפועל ולוקחת להן את המיטלטלין מהבית. אני יכול להביא את השמות של המשפחות בזו אחר זו. הכסדום היינו? הרי זה בלתי מתקבל על הדעת.

שר השיכון הקודם עשה טובה, ולפחות לגבי המענק שהם קיבלו שם הוא הוציא צו שהם עדיין לא חייבים להחזיר אותו. שר השיכון הנוכחי – שוחחתי אותו על העניין הזה – מחדש לפי החוק את הצו הזה מזמן לזמן, ולפיו הם לא חייבים להחזיר את המענק. תארו לכם שהם עוד היו חייבים להחזיר את המענק. אלה 100 משפחות שהדירה לעולם לא תהיה ברשותן, היא לא תיבנה, הן משלמות משכנתה, הן לא זכאיות למשכנתה אחרת, הן לא זכאיות לדיור, הן לא זכאיות להשתתפות בשכר דירה, ההוצאה לפועל מגיעה אליהן הביתה ולוקחת מהן את המיטלטלין. ואנחנו, נבחרים העם, יושבים פה בכנסת ושותקים.

אדוני היושב-ראש, יש עוד 50 משפחות, שדירותיהן נבנו, הן קיימות. אבל היות שהחברה פשטה את הרגל והמדינה, בית-המשפט מינה את ד"ר יעקב נאמן לכונס הנכסים, הרי שהדירות הן של כונס הנכסים. יש להן דירות, הן שילמו על הדירות הללו, הן קיבלו עליהן משכנתאות והן משלמות את המשכנתה, אבל הדירות נמצאות אצל כונס הנכסים, ועיניהן רואות וכלות. הסיפור חוזר על עצמו: הן שוכרות דירה, הן לא זכאיות למשכנתה, לא להשתתפות ולא לשום דבר.

אני יודע מה יאמר משרד השיכון – משרד השיכון אמר פה דבר דומה בשבוע שעבר בתשובה על הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת הרב רביץ – שזה דיון משפטי. אמרו לי את זה במשרד השיכון. דיברתי עם כל הנוגעים בדבר במשרד, מהשר ועד אחרון הפקידים שמטפלים בנושא, והכול מסכימים שהבעיה חייבת להיפתר. המדינה לא יכולה לעמוד מהצד ולהגיד שמבחינה חוקית זה נתון לבית-המשפט, או: אנחנו לא יכולים לעשות כלום. מה זה אנחנו לא יכולים לעשות כלום? בשביל מה אנחנו קיימים – לא בשביל מקרים כאלה? כולם אומרים שצריך לפתור את הבעיה, לכן אם יטענו כאן שהנושא הוא משפטי זה יהיה עוול זועק לשמים, אף אחד לא יסלח על תשובה כזאת.

אני לא יכול להציע להעביר את הנושא לוועדה. אדוני היושב-ראש, אני מציע לפתור את הבעיה של אותן משפחות באמצעים התקנוניים והחוקיים העומדים לרשות הכנסת והממשלה. הממשלה אחראית לכך שהן קנו שם את הדירות, הממשלה אמרה להן ללכת לשם, הממשלה נתנה להן סיוע, והיא לא יכולה לעמוד היום מן הצד ולומר שהן בעלות דיור. הן לא בעלות דיור, וכולם יודעים את זה. הממשלה לא יכולה לומר שהן ימשיכו לשלם משכנתה מפני שהן קיבלו משכנתה. המדינה חייבת לשאת בנטל הזה, לפטור אותן מהתשלום הזה, הן חייבות להיות מוכרות כמחוסרות דיור, וצריך לאפשר לילדיהן לחיות תחת קורת גג.

היו"ר י' עזרן:

ובכן, סגן השר אלכס גולדפרב, שזו הופעתו הראשונה כסגן שר השיכון והבינוי, ישיב וייתחס להצעה ואולי תבוא הישועה והגאולה על-ידו.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אין צל של ספק שמה שקרה בעמנואל – זו טרגדיה. כדאי לנו לזכור, שהטרגדיה הזאת התחילה בתקופה שלפני שלוש-ארבע ממשלות. אין זה אומר שצריך לשכוח זאת, או שלא צריך לטפל בעניין הזה. גם מבקרת המדינה התייחסה לעניין זה בדוחות 34, 35 ו-37. נעשה דבר שאסור לעבור עליו לסדר-היום.

אחזור לתחילת הסיפור. בשנת 1978 קיבלה הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, החלטה להקים יישובים חדשים ביהודה ובשומרון. בהחלטה על הקמת עמנואל, במאי 1981, החליטה הוועדה להתיישבות על הקמת עמנואל כאחד משורה של יישובים ביהודה ובשומרון. בסמוך למועד החלטה זו נוסדה חברה פרטית, שרכשה 500 דונם קרקעות פרטיות במקום והחלה בעבודת תכנון ובנייה באמצעים עצמיים לשם הקמת יישוב חרדי. בפברואר 1982 אישר המשרד את החברה כחברה משכנת הזכאית לבנות במסגרת הפרוגרמה של המשרד בתנאים המקובלים בבנייה באמצעות חברות שכללו הקצאת קרקע לבנייה בלא מכרז ותנאים נוחים בפיתוח השטח.

ועדת המכרזים העליונה של המשרד אישרה את החברה כחברה משכנת, והיא הוגבלה לתחום עמנואל בלבד, אף כי החברה היתה חסרת ניסיון ולא ענתה על הקריטריונים המקובלים. לפי הקריטריונים של המשרד לאישור חברה משכנת, נדרשת החברה המועמדת להוכיח שהיא גמרה לבנות ואכלסה לפחות 100 יחידות דיור. בסיכום הדיון שבו נתן המשרד לחברה את האישור כחברה משכנת, הוא התבסס על הודעתה, שבאותו מועד היו בבנייה בעמנואל כ-600 יחידות דיור ומתוכן כבר מכרה החברה כ-400.

היו"ר י' עזרן:

ההודעה שהיא הודיעה, שהתבסס עליה משרד השיכון, היתה נכונה?

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

אני מצטט מתוך דוח מבקרת המדינה.

הביקורת מצאה, כי מאמצע 1981 ועד למועד האישור החלה החברה בפועל בבניית 224 יחידות דיור ואז עדיין לא היתה שום דירה מאוכלסת.

הקמת היישוב עמנואל ביהודה ושומרון נמשכה בשנים 1982-1985. משרד הבינוי והשיכון תמך בהצעה של קבוצת יזמים פרטיים – כאן התחיל החטא – אשר באה אליו וביקשה את עזרתו בהקמת יישוב עירוני לאחר שטענה כי רכשה קרקע ואף החלה בבניית דירות. ועדת השרים לענייני התיישבות אישרה את הקמת היישוב באחריות משרד הבינוי והשיכון. המשרד סייע ליזמים במתן מעמד של חברה משכנת שהקימו היזמים, עם כל הזכויות הנובעות מכך והפקדת כל הבנייה ביישוב בידיה, לרבות עבודות התשתית והפיתוח.

היישוב עמנואל הוקם לצורך מתן פתרונות דיור לאוכלוסייה חרדית הגרה בצפיפות דיור קשה. המשרד השקיע בעבר סכומים רבים בפיתוח התשתיות. לימים, נקלעה החברה שבנתה דירות למגורים לקשיים. כתוצאה מקריסת החברה, נותרו רוכשי דירות רבים – כאן אני מחזק את דברי חבר הכנסת גפני – אשר נטלו הלוואות שהם משלמים אותן, ללא קורת גג.

כיום תלויה ועומדת תביעה של המפרק והכנס נגד המדינה בטענה שהמדינה חייבת כספים לחברה. סכומים שייפסקו על-ידי בית-המשפט, אם ייפסקו, מן הראוי כי יועמדו על-ידי הכנס לפתרון הבעיות של אותם משתכנים שנותרו ללא קורת גג.

חבר הכנסת גפני, אנחנו יודעים ששנינו לא נוכל לפתור את הבעיות מכאן. ברשות היושב-ראש, יש לי הצעה קונסטרוקטיבית. אני מציע שנעביר את הצעתו של חבר הכנסת גפני לוועדת משנה משותפת של ועדות הכלכלה, העבודה והרווחה והכספים.

היו"ר י' עזרני:

אני מודה לך, אדוני סגן השר, על הצעתך הקונסטרוקטיבית, ומברך אותך על הופעתך הראשונה.

חבר הכנסת רביץ מבקש להסיר, כמובן מבחינה פרוטוקולית, את הצעת חברו לסיעה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי הכנסת, ראשית אני רוצה לברך את סגן השר על הופעתו הראשונה, הופעה מכובדת, בעיקר סיום ההופעה שלך היה מכובד מאוד.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש, כאדם שטיפל בתפקידו הקודם בנושא הזה, להוסיף נימה ולומר לממשלה. פורמלית, יכול להיות שהממשלה יכולה לצאת מן העניין במשפט, אבל זה לא כל כך פשוט. הממשלה נתנה ליזמים האלה אישור של חברה משכנת, רשמה אותם ברשם הקבלנים, והם היו אמורים, לפי החוק, לתת ביטוח לרוכשי דירות. החברה הזאת, ברוב המקרים, אולי מתוך הסכמה משותפת, לא נתנה ביטוח רוכשי דירות לפי החוק. הממשלה היתה אמורה לעמוד עם היד על הדופק ולפקח שאכן הם ייתנו ביטוח רוכשי דירות, והם לא עשו זאת. בזה הממשלה גם כן שותפה באופן עקיף לאחריות בקשר לפרויקט.

דבר נוסף, הבנקים עצמם – ואני מפנה אצבע מאשימה כלפי בנק "טפחות", גם השופט אמר זאת – היו שותפים למחדל הנורא, שהביא, כפי שאמר חבר הכנסת גפני, עשרות משפחות אל עברי פי פחת.

אני חושב, שאף אחד לא יכול היום לרחוץ בניקיון כפיו, וחייבים גם הממשלה וגם הבנקים לעשות את המאמצים כדי שאנשים תמימים, ישרי דרך, שנתנו את כל כספם, יקבלו דירות. תודה.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך.

רבותי, יש לנו הצעה פורמלית להסיר, והצעה להעביר לוועדה לפי הסכמת המציע וסגן השר המשיב. מי בעד להעביר לוועדה ומי נגד?

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת משנה משותפת של ועדות הכלכלה

העבודה והרווחה והכספים נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הנושא יידון בוועדת משנה משותפת כפי שסיכמנו.

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – הגנה על מי תהום), התשנ"ד–1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעת חוק א'תתקה, הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – הגנה על מי תהום), התשנ"ד–1994, של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי והאשם מחאמיד. תנמק מהמקום חברת הכנסת תמר גוז'נסקי; בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבדת להציג את הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – הגנה על מי תהום), של חברי חבר הכנסת האשם מחאמיד ושלי.

במדינת ישראל מוקמים בשטחים שנמצאים מעל מאגרי תהום או לידם מפעלים ואזורי תעשייה שגורמים לזיהומם. נוכח המחסור הקיים במים שפירים, חיוני למנוע הקמת אזורי תעשייה העלולים לזהם את מי התהום. לכן מוצעת הצעת החוק, שבה נאמר: לא יינתן היתר להקמת בניין או אזור תעשייה אם הדבר עלול לגרום נזק למי התהום. תודה.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך מאוד. אדוני סגן השר.

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היות שההצעה מבטיחה שבתהליך קבלת האישורים להקמת בניינים ו/או אזורי תעשייה על-פי חוק התכנון והבנייה, 1965, יובטח אינטרס ההפקדה על מניעת זיהום מי תהום, היות שזה פיקוח נוסף על הקיים היום, אין לנו התנגדות להצעה הזאת, כל עוד יתרום הדבר לחיסכון במים, ולאור העובדה שאנחנו זקוקים למים, אנחנו צריכים להקפיד שבעתיים על העניין הזה.

אם חברת הכנסת תמר גוז'נסקי מסכימה וחברי האשם מחאמיד מסכים להעביר את הצעת החוק לוועדת הפנים, אין לנו שום התנגדות.

פיני בדש (צומת):

יש לי הערה לעניין הזה.

היו"ר י' עזרן:

אפשר בהחלט. אני מודה לך שלא ביקשת להסיר, אחרת היית מקבל זכות דיבור של עשר דקות, והיית מטרפד את כל רווח הזמן שעשינו כאן.

פיני בדש (צומת):

אדוני היושב-ראש, אם לא היית נותן לי, הייתי מבקש להסיר.

קודם כול, אני רוצה להודיע לך שאנחנו שכנים. הזיזו את מקומי בלי שארגיש ונעשינו שכנים בכיסאות.

אני תומך בהצעת החוק, אבל הבעיה היא, ואני אומר לך זאת כראש רשות וכיושב-ראש ועדה לתכנון ובנייה, שצריך לתת את הדעת בחוק, שדבר כזה לא יסרס את כל בניית המפעלים בארץ, כי אם לגבי כל מפעל יתחילו לבדוק עד כמה הוא מפריע למי תהום, הנושא ייעצר. הרי כבר יש לנו חוק חובת המכרזים, שחוקק וסירס את כל מערכת הפיתוח במדינת ישראל. אני חושש מאוד שהחוק הזה יכול לגרום לבעיה ולעיכובים רבים. אבל מאחר שזו קריאה טרומית, ואני יושב בוועדת הפנים, אני אתמוך בהצעת החוק עד שהיא תגיע לוועדה.

היו"ר י' עזרן:

ההסתייגות חשובה, אבל היא לא התקבלה כי היא עדיין לא הוגשה. אדוני יגיש אותה בזמנה.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת החוק?

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון הגנה על מי תהום), התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

עשרה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק הזאת עברה בקריאה טרומית, ונדון בה ברצינות תהומית, בעזרת השם, בוועדת הפנים.

הצעות לסדר-היום

הפער בין העשירים לבין העניים בישראל

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעות לסדר-היום מס' 5788, 5790 ו-5808, בנושא: הפער בין העשירים לבין העניים. חבר הכנסת אברהם הירשזון, בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רק מקווה שהצעת החוק לא תישאר בתהום, כי זו הצעה חשובה מאוד וצריך לדון בה ברצינות רבה מאוד.

אדוני היושב-ראש, תרשה לי שלא במסגרת זמני לומר לחברי הכנסת תמר גוז'נסקי והאשם מחאמיד, שאני מברך אותם על הצעת החוק הזאת. להיפך, אולי צריך להרחיב אותה, משום שהמצב היום הוא שמפעלים מזהמים את מי התהום. אנחנו נישאר אולי עם מפעלים אבל בלי מי תהום נקיים.

לכן, אנא ממך, כשזה יגיע לקריאה שנייה ושלישית, אולי הייתי רוצה להסתייג בכמה דברים.

פיני בדש (צומת):

לא להגזים בבירוקרטיה. אנחנו סובלים מהעניין הזה מספיק.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתם סובלים מכך, חברי היקר, מפני שאתם לא מעבירים את רוב הדברים מהוועדות המחוזיות לוועדות המקומיות. הדברים נתקעים בוועדות המחוזיות. מזה אתם סובלים. תשנו את תקנה 40, לא תסבלו.

פיני בדש (צומת):

תקנה 40 עושה הפוך, היא מעבירה את הכול לוועדות המחוזיות.

היו"ר י' עזרן:

שלוש דקות לרשותך. אני לא מתחיל לספור את הזמן עד שתתחיל לומר את דבריך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ממשלה זו הבטיחה ערב כינונה לשנות את סדר העדיפויות הלאומי. רובנו גיחכנו נוכח ההתחייבות הזאת. מה הם אמרו? הם אמרו: נפסיק את הבנייה בהתנחלויות ונפנה את המשאבים לנושאי רווחה.

לא האמנו שהממשלה הזאת תעשה את זה, לא האמנו שהיא תפנה משאבים לנושאי רווחה. והנה עתה מתברר כי ממשלת הלייבור הישראלית עשתה, היא אומנם לא הכריזה על כך מראש, אך מעמדם, כבודם, שכרם וזכויותיהם של השכירים בישראל נשחקו בשנתיים האחרונות כפי שלא נשחקו מעולם.

אדוני היושב-ראש, אינני רוצה לחזור על דברים שנאמרו על משפחות הנמצאות מתחת לקו העוני, שמספרן עולה בקצב הולך וגדל; על ילדים הנמצאים מתחת לקו העוני ומספרם עולה בקצב הולך וגדל. אני רוצה לדבר עכשיו על מספרים מתוך דוח ממשלתי, לא דוח שלי, דוח רשמי של מינהל הכנסות המדינה באוצר, החושף נתונים מדהימים על חלוקת ההכנסות בישראל.

מתברר כי חלוקת ההכנסות בארץ מאופיינת באי-שוויוניות גבוהה ביותר בקרב מדינות המערב, אחרי ארצות-הברית. ומה מגלה הדוח? בטרם ידענו הוא חושף לפנינו תמונה עגומה ביותר שמעידה על חוסר יכולתו של האזרח הישראלי החי על משכורתו להיחלץ מהמצוקה הכלכלית שבה הוא נתון.

ההכנסה הממוצעת ליחיד היא 3,637 שקלים בחודש. זה סכום לא מבוטל, אלא ש-60% מהעובדים, אדוני היושב-ראש, אינם מגיעים כלל לסכום כזה. 60% מהעובדים משתכרים, אדוני יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, פחות מ-2,600 שקלים בחודש, והם בעלי משפחות, הורים לילדים.

מי שסבור שזו מצוקה כלכלית בלבד, טועה ומטעה. לחסרון הכיס הכרוני הזה מתלווית גם מצוקה חינוכית, מצוקה חברתית ומצוקה תרבותית.

הדוח השנתי של מינהל הכנסות המדינה הוא כתב אישום נורא נגד הממשלה הזאת לא רק בגלל התרחבות התופעה של אי-שוויון קיצוני בחלוקת ההכנסות אלא גם בגלל העדר תוכנית המתייחסת לנושאים החברתיים, בגלל התעלמות השלטון הנוכחי בישראל משכבות הולכות וגדלות באוכלוסייה שאינן זוכות אפילו לאור בקצה המנהרה.

אדוני היושב-ראש, שליחה, לא שמתי לב שאין פה שר מהממשלה ששייב. רק באמצע דברי הבחנתי שאין כאן שר. אין עם מי לדבר.

היו"ר י' עזרן:

השעון כבר צלצל. אני מבקש שתסיים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, האם לא כדאי שנפסיק את הדיון?

יעקב שפי (העבודה):

למה?

אברהם הירשזון (הליכוד):

משום שאני מדבר על מחדלי הממשלה הזאת ואין כאן איש ששייב.

יעקב שפי (העבודה):

אנחנו פה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני מדבר על מחדלי הממשלה. אני לא מדבר על מחדלי הכנסת. איך ייתכן שכאשר מדובר בנושא חברתי, שהעליתם אותו על סדר-היום הלאומי, לא נמצא כאן שר ששייב?

יעקב שפי (העבודה):

הם בישיבה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אה, הם בישיבה. הם יושבים.

יעקב שפי (העבודה):

הם דנים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הם דנים, סליחה. סליחה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת הירשזון, חבל על הזמן.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רק עכשיו הבחנתי שאין כאן שר.

היו"ר י' עזרן:

סיימת את זמנך והשעון צלצל. אני נותן לך זמן כדי שתסיים את דבריך. אם אדוני היה אומר את זה בהתחלה – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לא שמתי לב. תרשה לי להביע התרעמות על המצב הזה. אני מודה לך.

היו"ר י' עזרן:

הרשיתי לך. אני אעביר את הדברים. הרשיתי לך, אדוני, בצדק, לומר את הערתך. אני מבין את הרגשתך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, התשלום בגין חוק ביטוח בריאות ממלכתי יורגש בחודש הבא אצל השכירים, שישלמו כפול ממה שהם משלמים היום. הריבית במשק עלתה בשנים האחרונות. מי סובל? השכירים שיש להם אוברדרפטים בבנק.

מחירי הדירות, אדוני היושב-ראש, שלפני כן דיברו עליהם – הממשלה הזאת יכולה בהינף יד להוריד את מחירי הדירות לצעירים. אדוני היושב-ראש, 40% ממחיר הדירה הם מסים. אם תקבל הממשלה הזאת, אולי בישיבה שהיא יושבת עכשיו, החלטה אחת – להוריד את המסים על דירות לזוגות צעירים שמשתכרים שכר בגובה מסוים, היא יכולה להוריד עד 40% ממחירי הדירות.

אדוני היושב-ראש, זוהי תעודת אשמה נוראה נגד הממשלה הזאת. הייתי מציע לקיים דיון במליאה בנושאים האלה. אולי בסיום הדיון יהיה בכנסת רוב להחלפת הממשלה הזאת. אני מקווה שגם הלובי החברתי יסכים אתי. תודה רבה.

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

אני אתן לך, אם אתה רוצה, לשאול שאלה, אבל מייד אחרי שיסיים חבר הכנסת חיים דיין. אנחנו רוצים לסיים את הנושא הזה. חבר הכנסת דיין, בבקשה.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנמצאים, אני לא רוצה לחזור על הערתו של ידידי, חבר הכנסת אברהם הירשזון, לגבי התייחסות הממשלה.

היו"ר י' עזרן:

הערה, חבר הכנסת דיין, לא על חשבונך: הממשלה לא חייבת להשיב. אני אומר מה נאמר בתקנון.

חיים דיין (צומת):

שהממשלה לא חייבת להשיב, זה דבר אחד. הבעיה היא שהממשלה לא מתייחסת לשום דבר. היא גם לא חייבת להתייחס.

היו"ר י' עזרן:

זה עניין אחר. אדוני יכול לומר מה שהוא רוצה. חברך, קודמך הנכבד ביקשני להפסיק את הדיון עד שיהיה כאן נציג של הממשלה. מבחינת תקנונית אני לא יכול לעשות זאת, אני לא מורשה, לא אמור ולא מוסמך לעשות את זה. אבל ההערה שלך במקומה, ואני מכבד אותה. בבקשה.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, הייתי אומר במלים פשוטות, שאם כרגע היו צריכים לבוא ולהשיג תקציבים לפלשתינים על קו העוני – הממשלה הזאת היתה הראשונה שהיתה רצה כדי להשיג אותם, והיא הוכיחה אכן את הדברים. אם מדובר בהשגת תרומות לפלשתינים – הממשלה הזאת הראשונה שעושה את הדברים האלה.

רפאל אלול (העבודה):

אתה מגזים.

חיים דיין (צומת):

אתה, ידידי חבר הכנסת רפי אלול, אתה נלחם. אני רואה שכבר שנתיים אתה נלחם במסגרת הלובי החברתי, אבל אינך משיג אפילו רבע אחוז ממה שהממשלה הזאת יכולה להשיג – – –

רפאל אלול (העבודה):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רפי אלול, חבר הכנסת רפי אלול, אני מבקש. אני אתן לחבר הכנסת דיין לומר את דבריו אפילו הוא יעבור בדקה או בדקה וחצי מעבר לזמנו, מפני שיש לך מה לומר בתחום הזה. בבקשה.

חיים דיין (צומת):

הנושא הזה של קו העוני, הנושא הזה של רמת החיים של השכירים, הנושא הזה של הפער בין עניים לעשירים במדינה הזאת, זו לא הפעם הראשונה שאנחנו מעלים אותו וזו גם לא תהיה הפעם האחרונה שהוא יועלה בכנסת.

חבר הכנסת הירשזון, זו לא תהיה הפעם האחרונה שהממשלה הזאת לא תתייחס לדברים שלנו. אולי היא תתייחס לנושאים האלה לפני מערכת הבחירות, אולי אז היא תחשוב לפתוח קצת ברזים בנושא הזה.

אני הסתכלתי על הנתונים, נתונים כלליים, מה בעצם קורה לאזרח במדינת ישראל, כאשר בשנה האחרונה העלייה בריבית היתה בשיעור של 8.5% פלוס תוספת לריבית חריגה; מחיר הירקות עלה ב-50%; מחיר הפירות – ב-44.8%; מחיר הדיור – ב-24.8%; שכר דירה – 5.3%; החזקת דירה – 10.8%; מסים עירוניים – 14%; דלק – 11.9%; חשמל – 13.9%.

היו"ר י' עזרן:

אתה מגיע בסך הכול ל-200%.

חיים דיין (צומת):

אדוני, אלה נתונים של המשרד. אני לא הבאתי נתונים משום ספר שלי, משום הגדה. הבאתי נתונים של המשרדים הממשלתיים, מה הם מפרסמים על המחירים. לחם – 10%; קמח – 13.9%; בשר ומוצריו – 11.4%; חלב ומוצריו – 5.2%; מצרכי המזון השונים – 22.6%.

במי זה פוגע? האם זה פוגע בעשירים? האם העשיר ירגיש בעלייה הזאת? עשיר בעל מפעל מבוסס כמו שצריך – – –

אדוני היושב-ראש, אתה חייב לתת לי עוד דקה.

היו"ר י' עזרן:

אני לא חייב, אני רוצה.

חיים דיין (צומת):

אני מבקש.

היו"ר י' עזרן:

תודה שביקשת.

חיים דיין (צומת):

העשירים, המבוססים לא סובלים מזה. אומרים שכסף הולך לכסף, ומי שאין לו כסף – ייקחו ממנו כסף. אבל המצב הזה – אסור שיהיה כך. אני מסתכל על עלות הבנייה, ואני רואה שקרוב ל-80% מעלות הבנייה הולכים למסים. זה דבר שהדעת אינה סובלת אותו.

הבה נראה כמה מסים אמור האזרח לשלם. דמי חכירה למינהל – 45% מערך הקרקע. מס רכוש – 1.5%. מס רכישה – 3.5%. היטל השבחה – בין 10% ל-15%. מע"מ – 17%. מס הכנסה – בין 20% ל-45%. ארנונה – 10%. ביטוח רפואי – 4.8%. מס ארגון – 0.8%. על כל אלה יש להוסיף אגרות רדיו וטלוויזיה, אגרת חינוך, שכר דירה. כמה מסים אפשר להוריד מהמשכורת שמקבל האדם? לא אחת עמדתי כאן ואמרתי שאולי יש מקום שייקחו את מחצית המשכורת ובלבד שירדו מהאדם. לוקחים כבר 80% מהמשכורת; שירדו מהאזרח. שיגידו שמחצית משכורתו תלך למסים, וזהו. הצרה היא, שהוא משלם מס הכנסה, וכשהוא הולך אחר כך לקנות מוצרים שונים הוא נדרש לשלם עוד 17%, ועוד תוספות למיניהן שצריכות לממן החזקת מנגנונים שונים, כאשר המנגנונים האלה אפילו לא נותנים את השירות המינימלי שהאזרח צריך לקבלו.

אני רוצה לתת לכם דוגמה אחת. אני שמח שידידי חבר הכנסת חיים נמצא כאן.

היו"ר י' עזרן:

איזה חיים?

רפאל אלול (העבודה):

מזכ"ל ההסתדרות.

חיים דיין (צומת):

ידידי מזכ"ל ההסתדרות, חבר הכנסת – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

תגיד לחבר הכנסת חיים רמון – – –

חיים דיין (צומת):

– – חיים רמון – נו, חבר'ה, נגמר לי הזמן.

אברהם הירשזון (הליכוד):

– – –

חיים רמון (העבודה):

– – – אני מגשים את מסורת הליכוד, ומשפר אותה.

חיים דיין (צומת):

אתה יצאת למלחמה בממשלה בעניין חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ואני חושב שאין אף חבר כנסת אחד כאן שלא העריך את הקו האמיתי שלפיו הלכת ואת הצעדים הדרושים שעשית, והוכחת לכל עם ישראל שאתה עומד על העיקרון שלך – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דיין, חבר הכנסת דיין, זה חמש דקות – – –

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הוא אומר עלי דברים טובים. תן לו להמשיך.

היו"ר י' עזרן:

כל זמן שלא הזכיר את מס הארגון, אני מסכים אתו.

חיים דיין (צומת):

יש דבר אחד שאני הולך להזכיר עכשיו, וזה בדיוק מס הארגון. כשאתה העלית את הנושא, אתה אמרת שכל אדם יחליט אם הוא רוצה להיות חבר, או לא רוצה להיות חבר. למה צריך היום לקחת בכפייה 0.8% משכרו של האדם?

חיים רמון (העבודה):

on וחלילה.

חיים דיין (צומת):

זה בכפייה. יחליטו בשבילי אם אני רוצה להיות חבר, או לא.

היו"ר י' עזרן:

אתה יכול לא להיות חבר.

חיים דיין (צומת):

הקו שלך היה טוב עד לקטע הזה.

היו"ר י' עזרן:

אתה יכול שלא להיות חבר, חבר הכנסת דיין. ברצינות. תלך לקופת-חולים "לאומית".

חיים דיין (צומת):

לוקחים את זה ממני בתוקף חוק. 0.8% מס ארגון לוקחים ממך בכל מקום שלא תהיה.

משה גפני (יהדות התורה):

לוקחים את זה בכפייה.

היו"ר י' עזרן:

בכפייה? אני חושב שהוא ישיב לכם.

חיים דיין (צומת):

לסיכום, אני יכול לומר שהממשלה הזאת נכשלה בקווים שלה וגם בנושא קו העוני.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך מאוד. חבר הכנסת רפי אלול מבקש להסיר את ההצעה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

אין, אין תשובה. בדקתי את התקנון. אני אומר לך, חבר הכנסת הירשזון, שאין תשובה. הממשלה לא רוצה להתייחס. לא מוכנה. לא נמצאת. יש כעת הצעה להסיר. מה לעשות, זה התקנון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לדחות את מתן התשובה לזמן שבו שר האוצר יהיה נוכח וישיב.

היו"ר י' עזרן:

לצערי הרב אינני יכול ליצור תקדימים נוהליים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

אל תפריע לי, בבקשה. חבר הכנסת רפי אלול, בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

קודם כול אני רוצה לציין שהנושא קרוב לכולנו. אני חושב שהכול כאן מסכימים שיש בעיה עם נושא העוני בארץ. אולי כדאי היה להפנות מכאן קריאה – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

תפנה קריאה לממשלה שלך.

רפאל אלול (העבודה):

תקשיב לי. אני אומר שעיקר הכאב והבעיה הגדולה הם בקביעת שכר המינימום. אני מציע שנפנה כולנו מכאן בקריאה בעניין הזה ונגיד, שאם שכר המינימום יעלה, כי אז חלק גדול מהצרות ייפתר.

אני לא חושב כמו שחושב ידידי חיים דיין, שלוקחים מהעניים מס. לא לוקחים מהם מס. אבל שכר המינימום של העניים הוא בעייתי, ולכן צריכה להיות שאיפה להעלות את השכר הזה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

ההסתדרות ויתרה על זה במשא-ומתן. הקימו ועדה, ויתרו על זה.

רפאל אלול (העבודה):

חיים רמון אתנו בעניין הזה. אני אומר, שרק הקמת רשות ממלכתית למלחמה בעוני, שתפקח לאן הולכים הכספים, זה הפתרון. אני מקווה מאוד שכל היושבים כאן יצטרפו להצעת החוק שלי שתעלה כאן בעוד שבועות מספר. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה. חבר הכנסת גפני, בבקשה. אחר כך אנחנו עוברים להצבעה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך.

לא לחינם לא נוכח כאן בדיון בנושא שהנשיאות הכירה בו כנושא דחוף, על הפער בין העשירים לעניים, אף שר אחד מהממשלה. לממשלה הזו אין מה לומר על הטענות שהושמעו פה ועל אלה שעוד יושמעו על שהיא דואגת לעשירים, דואגת לקיבוצים, דואגת לשבעים, דואגת לאנשי מרצ שהם העשירון העליון במדינת ישראל. לא מעניינות אותה עיירות הפיתוח, לא השכבות החלשות וגם לא משפחות ברוכות ילדים. כל זה לא מעניין את השרים, ולכן הם לא נמצאים פה.

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. יש לנו הצעה לקיים דיון במליאה, כהצעת המציעים, ויש הצעה להסיר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הלואי שתסירו.

היו"ר י' עזרן:

מי בעד, שפירוש דיון במליאה? מי נגד, שפירוש להסיר?

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

אתה רואה, חבר הכנסת הירשזון, בקשתך נתמלאה, ויהיה דיון במליאה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני מודה מאוד לחברים שנמצאים כאן. אני מודה מאוד לכל אחד מחברי הכנסת הנוכחים, אבל זה לא משחרר את הממשלה מהחובה שלה להשיב על נושא חשוב כזה בסדר-היום.

היו"ר י' עזרן:

מחויבות מוסרית.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה מצביע על זלזול הממשלה בכנסת, על זלזול הממשלה בכל התחום החברתי.

היו"ר י' עזרן:

אדוני יגיד את זה, בעזרת השם, בדיון במליאה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני אגיד את זה עוד אלף פעמים.

היו"ר י' עזרן:

למה לא? תוכל להגיד זאת שוב במליאה.

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהנושא יידון במליאה לכשיידון. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

ביטול עסקת החבילה וצעדי האוצר

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 5761: ביטול עסקת החבילה וצעדי האוצר – של חבר הכנסת חיים רמון.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני אענה לך בשם הממשלה.

משה גפני (יהדות התורה):

יש הצעה לסדר-היום בעניין ההסכם בין ההסתדרות לבין המעסיקים בנושא גביית מס ארגון.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, בהסכמת המציעים העברנו את זה לסוף.

משה גפני (יהדות התורה):

אולי מזכ"ל ההסתדרות יסביר לנו – – –

חיים רמון (העבודה):

אני מוכן להסביר הכול בזמנך החופשי, לא בזמני.

היו"ר י' עזרני:

לרשותך עשר דקות, אדוני.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, עם כניסתו של מר ברודט לתפקיד מנכ"ל משרד האוצר, הוא יצא בהודעה שהאוצר עומד לנקוט צעדים חד-צדדיים. אני רוצה לומר לחברי הכנסת, שידעו, שאנחנו מעולם לא יזמנו ולא ביקשנו עסקת חבילה עם הממשלה במשק. מי שיזם ומי שפנה וביקש עסקת חבילה עם ההסתדרות, היה הממשלה.

אנחנו הודענו לממשלה, שאם היא רוצה לבוא אתנו במשא-ומתן, וגם אם היא לא תרצה, יש לנו ארבע נקודות מרכזיות שעליהן נעמוד בכל עסקת חבילה ובכל מה שאני הייתי מעדיף לראות כאמנה חברתית-כלכלית של הממשלה, ההסתדרות והמעסיקים.

אני חושב, שזה נכון למשק, שזה טוב שכל הגורמים שיש להם השפעה על מה שנעשה במשק ובחברה יעבדו יחד באמנה משותפת.

אומרת הממשלה: אותנו רק מעניין ויתור על תוספת יוקר תמורת הורדת מס בריאות, ובכל השאר תסתדרו לבד. את הגישה הזאת דחינו מכול וכול, לא קיבלנו אותה. אמרתי לשר האוצר: בין שתהיה הסכמה עם הממשלה ובין שלא תהיה, על ארבע נקודות – ואני אפרט אותן – אנחנו נעמוד ונגיע להסכמים עם הממשלה, עם המעסיקים, ועליהן לא נוותר.

הנושא הראשון והשני שלגביהם נחתם השבוע הסכם עם לשכת התיאום של המעסיקים – מדובר על קיצור שבוע העבודה במשק ועל שינויים בשכר המינימום, ואני אומר על כך כמה מלים.

ראשית, מאז 1987 נמנעו ההסתדרות, הממשלה והמעסיקים מלחתום על הסכמי מסגרת. אני חושב שזאת היתה טעות, מכיוון שבהסכמי מסגרת ההסתדרות משיגה בדרך כלל הישגים לכלל העובדים, ובעיקר לאלה אשר במשא-ומתן פרטני אחד על אחד אינם מצליחים להגיע להישגים. לא במקרה, שני הנושאים שבהם הצלחנו להגיע להישגים נוגעים בראש ובראשונה לעובדים ברמות השכר הנמוכות.

קיצור שבוע העבודה: אנחנו אחת המדינות האחרונות, בוודאי במערב-אירופה ובעולם הנאור, שהמגזר העסקי בהן עובד 45 שעות בשבוע. אירופה נמצאת ב-35 עד 40 שעות בשבוע. הגענו להסכמה עם המעסיקים, שבמהלך ההסכם שנחתם שלוש שנים נגיע ל-42.5 שעות עבודה במגזר העסקי, הוא יהיה שווה למגזר הציבורי, וכאשר יתנהלו הסכמי השכר ויפתחו הסכמי השכר ב-1997, יתחילו הסכמי השכר האלה מנקודה שווה מבחינת שעות העבודה לכל המשק.

מי נהנה מהקיצור הזה? צריך לדעת, שלכל שעת עבודה מדובר על 2% תוספת שכר לכלל העובדים שנמצאים ב-45 שעות. מי נהנה? – בעיקר אותם עובדים במקומות עבודה בעייתיים שבהם לא

הצליחו לצמצם את שבוע העבודה, לא במגזר הציבורי שם סידרו את העניין, לא במקומות עבודה במגזר העסקי, שבהם העובדים מספיק חזקים להשיג את ההישגים בעצמם, אלא אותם 25%-30% מכלל המועסקים במשק שעדיין עובדים 45 שעות. הצלחנו להשיג בכך פריצת דרך משמעותית בעיקר לציבור הזה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רמון, אפשר לשאול, אם נצליח להשיג קיצור שבוע עבודה, אתה חושב שזה יתרום במשהו לירידת שיעורי האבטלה?

חיים רמון (העבודה):

מדרך הטבע זה גם מסייע לפתרון בעיות האבטלה, אם כי הקיצור כאן עדיין לא מספיק. אחת הסיבות לכך שבאירופה ירדו ל-35 שעות עבודה היא הכוונה להוריד בכך את שיעורי האבטלה, כך שגם הורדת שעות העבודה מסייעת במידה מסוימת לפתרון הבעיות של האבטלה.

הנקודה השנייה שאליה הגענו עם המעסיקים היא התחלת שינויים בנושא שכר המינימום. בשנה הזאת 10% מהפרמיה יוצאים משכר המינימום. משמעות הדבר – תוספת שכר של 8% בשכר המינימום. יש לנו הסכמה, שלפחות 20% מהפרמיות יוצאו במהלך ההסכם משכר המינימום; משמעות הדבר היא תוספת בשכר המינימום, של 16%. כידוע, לגידול בשכר המינימום יש משמעות והשלכות גם על שכר של עובדים אחרים שנמצאים באותו מפעל. זאת היתה הנקודה השנייה שתבענו והגענו לגביה להסכם עם המעסיקים.

יש עוד שתי נקודות שלגביהן אנחנו עדיין נמצאים בעיצומו של מאבק. נקודה אחת היא נוסחת תוספת היוקר. אנחנו קובעים, שעל-פי נוסחת תוספת היוקר שהיתה קיימת עד 31 בדצמבר, ניתן באמצעות אינפלציה לשחוק שכר. אמרנו לאוצר, אנחנו אומרים למעסיקים: אנחנו בכלל לא רוצים הסכם תוספת יוקר, תדאגו שלא תהיה אינפלציה ולא תהיה תוספת יוקר. אנחנו רואים באינפלציה איום על העובד. אנחנו רוצים להילחם באינפלציה.

סילבן שלום (הליכוד):

מה עם מס ארגון? למה אתה לוקח לנו מס ארגון?

חיים רמון (העבודה):

כיוון שאני משיג את כל הדברים האלה.

סילבן שלום (הליכוד):

לא רוצה, אל תשיג.

חיים רמון (העבודה):

אתה תשאל את העובדים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אוהו...

חיים רמון (העבודה):

ולכן אנחנו עדיין לא הגענו להסכמה בנושא תוספת היוקר. הוא נמצא בוויכוח.

אריאל וינשטיין (הליכוד):

למה חתמת על הסכם עם המעסיקים?

היו"ר י' עזרן:

רגע אחד, רבותי, אתם יכולים להתייחס ל-16% של תוספת בבסיס השכר.

חיים רמון (העבודה):

עזוב, זה אסון בשבילם שהשגנו הסכם כזה, שהשגנו 16% לשכר המינימום.

אבל, חברי הכנסת, למה לא עשינו את זה, מכיוון שנושא הסכם תוספת היוקר יבוא לידי ביטוי בחודשים מאי ויוני; הסכם תוספת היוקר הבא הוא לפי ההסכם הישן – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

פחדתם שלא ייתנו לכם מס גבייה.

חיים רמון (העבודה):

– – התשלום הוא על-פי תוספת היוקר של חודש דצמבר, ולכן בחודש פברואר ישלמו על-פי ההסכם הישן. על-פי ההסכם החדש, תוספת היוקר הבאה תהיה במהלך חודשי האביב והקיץ, ועד אז נמשיך בהתדיינות ובמשא-ומתן.

הנקודה הרביעית קשורה למערכת המיסוי – ובסוף אענה לכם על מה שכל כך מעיק עליכם, כי ברור שהצעד הכמעט מלא מטריד אתכם הרבה פחות – נושא מערכת המיסוי בישראל. עוד לפני תפקידי כשר, עוד לפני תפקידי כיושב-ראש ההסתדרות, מאמצע שנות ה-80, אני חוזר וטוען מול ממשלת ליכוד, מול שר אוצר מהליכוד שקראו לו משה נסים, שמש ההכנסה במדינת ישראל הוא מס כבד מדי על שכבות הביניים ושכבות הביניים הגבוהות. הוא מס בלתי סביר בנטל שלו ביחס לכל מדינות מערב-אירופה.

תבענו משר האוצר, ואני תובע משר האוצר ועוד לא הגענו להסכמה, להקטין את נטל מס ההכנסה בעיקר בשכבות הביניים. כשאתה מקטין משהו פרוגרסיבי אתה עושה צדק. לא מס הבריאות הוא הבעיה, כי מס הבריאות הפך ממס שהיה אנטי-פרוגרסיבי, שכמה שהיית יותר עני שילמת יותר לבריאות – ולא זאת הבעיה, אלא הבעיה היא באמת מס ההכנסה. ואז, מכיוון ששר האוצר אמר: כרגע אינני רוצה לעשות רפורמה גדולה, אמרנו: לפחות תיתן נקודת זיכוי מלאה, לא רבע ולא חצי, אלא נקודת זיכוי מלאה לאשה עובדת; לא דרך הילדים, אלא לכל אשה עובדת, כדי להקטין את נטל המס.

אני חושב שצריך לעשות מעבר לכך. לצערי, המדיניות היא להקל את נטל המס בעלות העבודה על המעסיק ולא על העובד. אני אומר, שמבחינת הקלת נטל המס, בין שאתה מקל על העובד, בין שאתה מטיל על המעסיק – התוצאה תהיה אותו דבר. את זה אומרים כלכלנים באוצר. במשך העשור האחרון כל ההקלות בנטל המס היו על המעבידים, בשעה שלעובדים כמעט שלא ניתנו הקלות בנטל המס.

אני אומר לשר האוצר, אדוני שר האוצר, אל תקל עכשיו רק בצד של המעסיקים, תקל בצד של העובדים. התוצאה הכלכלית היא הקטנת עלות העבודה. אני הולך לפי הכלכלה שאתם באוצר מאמינים בה. כל כלכלן מתחיל יגיד, שאם מורידים מסים או למעביד או לעובד – התוצאה בסופו של דבר היא הקלת נטל המס. מי שרוצה יפנה לממונה על הכנסות המדינה, והוא יסביר לו את זה בצורה אקדמית.

אנחנו ממשיכים בדרך. השנה האוצר מקל את נטל המס על המעבידים ב-5.5 מיליארדי שקל. אמרתי לשר האוצר: אל תעשה מהפכה כל כך גדולה. לא 5.5 מיליארדי שקל, קח 200-300-400 מיליון שקל מהצד של המעביד ותעביר לצד של העובד. הוא לא עושה את זה. אבל עכשיו הולכים להקל בנטל המס של המעסיקים עוד ב-2%, כאשר אינני בטוח מה הולכים להקל בנטל המס של העובדים; אני רק מקווה, שלפחות נקודת זיכוי מלאה לאשה עובדת יסכים לתת. זו תהיה טעות קשה. לו אני במקומו של שר האוצר, הייתי עושה רפורמה במס שמורידה בשנת 1995 5%-6% מנטל מס ההכנסה, וב-1 בינואר 1996 – עוד 5%-6%.

נטל המס בישראל, בלי מס בריאות, עלה מ-39% מהתל"ג ל-42% מהתל"ג. זה לא סביר, זה לא הגיוני, ולכן בקטע הזה היתה הדרישה הרביעית שלנו משר האוצר. אני מקווה שלפחות לגבי נקודת זיכוי לאשה עובדת האוצר השתכנע, ואני מקווה שאצליח לשכנע אותו גם בנושאים הבאים.

היו"ר י' עזרן:

אתה יודע שזמנך עבר, לא נורא.

חיים רמון (העבודה):

אני עושה זאת למען החברים שבאו ועדיין לא התעניינו כל כך בשכר המינימום ובקיצור שעות העבודה.

אני רוצה להבהיר מה שקרוי מס ארגון.

משה גפני (יהדות התורה):

השאלה היא, אם לא היה הסדר בין ההסתדרות לבין המעסיקים – – –

חיים רמון (העבודה):

אנחנו לא ויתרנו על תוספת היוקר, והשכירים יקבלו תוספת יוקר מלאה במשכורת חודש פברואר. אם כן, לא ויתרנו. אנחנו מתעקשים על נוסחאות שהמעסיקים מעולם לא הסכימו לתת. המעסיקים במשך שנים התנגדו לקיצור שבוע העבודה. הם אמרו: אין מה לדבר בנושא שכר מינימום. אלה הישגים שההסתדרות לא השיגה במשך שנים.

משה גפני (יהדות התורה):

אתה מצדיק את הגבייה של מס ארגון?

חיים רמון (העבודה):

תיכף אסביר. הבעיה היא שזה בא מכם, שקיבלתם מתנות בעשרות מיליונים. לכן אני מציע שתהיו בשקט.

משה גפני (יהדות התורה):

אנחנו קיבלנו מתנות? מאין?

חיים רמון (העבודה):

אתם, אגודת ישראל, פועלי אגודת ישראל, הפועל המזרחי. יש לכם הסכם. אני חשפתי אותו.

משה גפני (יהדות התורה):

לנו לא היה שום הסכם עם ההסתדרות. שום הסכם.

היו"ר י' עזרן:

אז לא קיבלתם כלום?

משה גפני (יהדות התורה):

לא. עכשיו הם לוקחים מס ארגון בכפייה.

חיים רמון (העבודה):

אנחנו לא לוקחים מהחברים שלכם שום דבר.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת גפני, הדיון תם ונשלם.

חיים רמון (העבודה):

אין שום חברות בכפייה בהסתדרות. מי שמשלם 0.9% להסתדרות הוא רק חבר, והיום אין לו שום בעיה לצאת מהחברות בהסתדרות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתה הרי יודע שזה לא נכון.

חיים רמון (העבודה):

שום בעיה, מכיוון שהוא יכול לצאת מהחברות בכל רגע, כי זה לא קשור לקופת-חולים. בעבר, כשהוא רצה לצאת מההסתדרות, אמרו לו: צא גם מקופת-חולים, ולא תמיד היתה קופת-חולים שקיבלה אותו. לכן, אין היום אדם חבר הסתדרות אלא אם הוא רוצה להיות, ולא מתנים שירות בשירות. שום שירות לא מתנים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה לא נכון.

חיים רמון (העבודה):

בדיוק. מה זה נכון? נכון בדיוק. אני רוצה למצוא אדם אחד שלא רוצה להיות חבר הסתדרות ומכריחים אותו. באותו רגע הוא משוחרר. אם מישהו יביא לי אחד כזה, הוא ישוחרר באותו רגע.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

חיים רמון (העבודה):

לכן, כל מי שמשלם 0.9% — — —

משה גפני (יהדות התורה):

לא 0.9%.

חיים רמון (העבודה):

תן לי להסביר. אני אגיע אליכם.

היו"ר י' עזרן:

אם הם יפריעו לך, אל תספק את סקרנותם.

חיים רמון (העבודה):

אני רוצה לספק את הסקרנות של הציבור, לא שלהם, כי הם לא רוצים לשמוע. אני ראיתי על איזה חוק מס ארגון חתומים חברי הכנסת הירשזון וגפני: שכל השכירים בישראל, ירצו או לא ירצו, מקבלים שירות של איגוד מקצועי או לא מקבלים – ישלמו מס ארגון. זו הצעת החוק שהציע הירשזון.

משה גפני (יהדות התורה):

מה פתאום? לא נכון.

חיים רמון (העבודה):

יש גבול לצביעות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתה יודע שאתה – – –

חיים רמון (העבודה):

אל תענה לי. יש גבול לצביעות. אתה חתום, הירשזון, על הצעת חוק שאני מתנגד לה, שלפיה כל השכירים בישראל, כל אלה שעובדים לפי חוזים אישיים, כל אלה שאין להם שום שירות מן ההסתדרות – אתה מקבל מהם מסים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה מה שאתם רוצים בלי חוק.

היו"ר י' עזרן:

אני מאוד מבקש. נתתי לך לבטא את עצמך מספיק.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אתה רוצה לראות את ההסכם?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת הירשזון, אתה רשום אצלי, ואתן לך בשופי, לא רק בשפי.

חיים רמון (העבודה):

לכן, כל חבר הסתדרות היום הוא חבר אך ורק מרצונו החופשי. אם איננו רוצה, במכתב קטנטן הוא מודיע שאיננו רוצה להיות עוד חבר הסתדרות, והוא חדל לשלם 0.9%.

צריך לדעת, שבהסתדרות חברים היום 1.8 מיליון איש, שמתוכם רק 700,000 שכירים. מתוך 700,000 השכירים חצי מיליון נמצאים בהסכמי עבודה קיבוציים. כלומר, כל הציבור הזה חופשי מ-1 בינואר, לא לוקחים ממנו אגורה בלי שהוא רוצה. לא עקרות בית, לא גמלאים ולא עצמאים – כל אלה צריכים להיות וולונטרים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הוא לא ישלם מס ארגון?

חיים רמון (העבודה):

לא. לא עצמאי. כדאי שתדע. לא עקרת בית ולא עצמאי ולא מי שנמצא בחוזה אישי שאיננו מקבל שירות של הסתדרות – לא משלם אגורה להסתדרות, לא מס ארגון ולא מס אחר. חבר הכנסת הירשזון רוצה שהוא ישלם, אני לא.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אפשר לשאול אותך שאלה?

חיים רמון (העבודה):

לא פנסינר ולא אף אחד. חבר הכנסת הירשזון, תן לי להסביר. הרי אתה לא שואל.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתה פוחד. שאלה.

משה גפני (יהדות התורה):

— — —

חיים רמון (העבודה):

תיכף אסביר הכול. קודם כול אני רוצה שכל הציבור ידע, שגמלאים ששילמו על כורחם, כי הם רצו שירותי בריאות, לא חייבים לשלם היום אגורה להסתדרות, אלא מרצונם. עקרות בית שלא קיבלו שירותים של איגוד מקצועי ואינן רוצות להיות חברות בהסתדרות, לא משלמות אגורה.

משה גפני (יהדות התורה):

הם משלמים ביטוח בריאות.

חיים רמון (העבודה):

מאה אחוז, אבל אז הם גם שילמו להסתדרות, חבר הכנסת גפני. מאותו גמלאי לקחו — — —

משה גפני (יהדות התורה):

בסדר, אני בעד.

חיים רמון (העבודה):

אז למה לא תברך?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת גפני, אני מצטער.

חיים רמון (העבודה):

אני יודע, כואב לכם.

משה גפני (יהדות התורה):

לא כואב לנו שום דבר.

חיים רמון (העבודה):

לקחתם, שדדתם 50 מיליון שקלים מכספי הבריאות למימון הפעולות שלכם, וזה נגמר.

משה גפני (יהדות התורה):

שקל אחד לא לקחנו. אתה יודע שזה לא נכון.

חיים רמון (העבודה):

אחר כך אנחנו אומרים, על-פי חוק שהליכוד עשה, שקיים בליכוד, שבמקומות עבודה ורק במקומות עבודה שבהם יש הסכם עבודה קיבוצי שההסתדרות חתומה עליו, לא אף אחד אחר, משלמים דמי טיפול ארגוני, על-פי חוק של הליכוד. ואנחנו עוד לקחנו את מה שהליכוד עשה והפחתנו את דמי הטיפול הארגוני. בתקופת הליכוד היו צריכים לשלם כמעט 1% עד תקרה של 7,000 שקל. הורדנו ל-0.7% עד 6,000 שקל, ורק מי שמקבל שירות בהסתדרות. מי שאיננו מקבל שירות בהסתדרות ומי שההסתדרות איננה חתומה על הסכם עבודה קיבוצי, אגורה לא משלם להסתדרות, לא בעד טיפול ארגוני ולא שום דבר אחר.

יש היגיון בזה. אתה נמצא בהסכם עבודה קיבוצי, אתה מקבל – – –

פיני בדש (צומת):

אתה לא שר ואתה מדבר חצי שעה.

היו"ר י' עזרן:

מה אתה רוצה ממנו? הם שאלו אותו, מה לעשות?

חיים רמון (העבודה):

היתה התעניינות גדולה בנושא.

לכן, עשינו גם בכך שינוי מרחיק לכת, לא קבענו חקיקה. הרי כולם אמרו: תביאו לכנסת הצעה למס ארגון, כמו שהירשזון רצה, כמו שרבים אחרים רצו, על כל השכירים, גם על כל מי שלא נהנה משירותי איגוד מקצועי, על כל מי שחתום. אמרנו: לא נסכים, לא נעשה. לא ניקח אגורה ממי שאיננו מקבל טיפול של איגוד מקצועי בהסתדרות. וכך אנחנו פועלים. מה לעשות שזה מפריע לאותם גורמים שגרפו על חשבון העובדים, על חשבון הבריאות, מאות מיליונים במשך השנים, הפועל המזרחי, פועלי אגודת ישראל, אגודת ישראל, והם צועקים נגד דמי טיפול ארגוני שההסתדרות גובה עבור שירותיה, ואין שירותים חינם. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים רמון.

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין מציע להסיר את ההצעה לסדר-היום, במסגרת דקה. בבקשה. אני מבקשת להקפיד על הזמנים, יש לנו עוד סדר-יום ארוך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, שמענו את חבר הכנסת חיים רמון מדבר על עסקת חבילה, אם ממשלה היתה, לא היתה. אני לא מבין לאיזו ממשלה הוא מתכוון, זאת שעשתה עסקה עם הכנסת לפני שבועיים, שביקשה מאתנו שנאשר לה תקציב, ואישרנו לממשלה הזאת תקציב בעסקה כשהצבענו בעד התקציב כרוב בכנסת; ועכשיו, שבועיים אחרי שאישרנו את זה, היא עומדת לקיים מסיבת עיתונאים

ולהודיע לציבור על שינויים באותו תקציב שאישרנו לפני שבועיים. חבר הכנסת רמון, על מה אתה מתלונן כאן? היא משנה את כל סדרי בראשית, מקצצת מסים, מעלה מסים, ממשלה מבולבלת ומבלבלת.

נקודה שנייה. אני מבקש לדעת: אם חבר הכנסת חיים רמון היה לוקח מס כפוי, את מס הארגון, כדי לקיים איגוד מקצועי, הייתי אומר – ניחא. אבל הוא לוקח את הכסף הכפוי הזה מציבור העובדים כדי לקיים שירותים כפולים, שקיימים היום: שירותי תרבות, שירות סוציאלי, שהממשלה והרשויות המקומיות מקיימות אותם לפי חוק. הוא לוקח מס ארגון כפוי כדי לקיים כל מיני דברים שהוא לא צריך לקיים אותם.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, תודה רבה. חבר הכנסת הירשזון מבקש להעביר את הנושא לוועדה. בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

דקה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

היושב-ראש הקודם הבטיח לי יותר מדקה. זו היתה הבטחה שלו.

היו"ר א' סלמוביץ:

טוב, הוא יחזיר לך את הדקה הזאת כשהוא ינהל בפעם הבאה את הישיבה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תודה.

גברתי היושבת-ראש, שר האוצר לא השתתף בדיון הזה. מזכ"ל ההסתדרות בא ודיבר, ואחרי הנאום ברח מהמליאה כמו שפן, כי הוא יודע שהוא לא צודק במה שהוא אמר.

ההסתדרות הכללית, בהסכם שלה עם המעסיקים הפרטיים, ויתרה על תוספות שכר למשך שלוש שנים. ההסתדרות הכללית ויתרה על הנושא של שכר מינימום והקימה ועדה כלשהי. ההסתדרות הכללית ויתרה לכל אלה שהם במפעלים בדרגים העליונים – סמנכ"לים, מזכ"לים. הדרגים העליונים שיש להם הרבה כסף הם לא ישלמו, מי שישלם אלה רק הפועלים הפשוטים.

גברתי, את כל זה עשו רק למען דבר אחד, כדי שהם יוכלו לגבות מס ארגון בשיעור של 0.9%, חבר הכנסת סילבן שלום, ומתוך זה הם נותנים למעסיקים אפס נקודה משהו אחוז כדמי גבייה. זאת השערורייה הגדולה.

גברתי, אמר פה חיים רמון, מזכ"ל ההסתדרות, שאפשר לעזוב את ההסתדרות הכללית. לא כך הדבר. בסעיף 9 להסכם הוא אומר: הסכם זה יוגש לאישור יחד עם הסכם המסגרת והנספח לו, והצדדים יבקשו משר העבודה והרווחה להרחיב תחולתו על עובדים נוספים. ועוד בסעיף 9 הוא אומר, שכל מי שרוצה לעזוב ולהיות בארגון אחר, הארגון הזה יוכל לחתום על הסכם עם כל אחד מהמעסיקים רק באישור ההסתדרות הכללית. אין אישור של ההסתדרות הכללית, הוא לא יוכל.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת הירשזון, אתה כבר מדבר במסגרת של הצעה לסדר-היום. כידוע לך, הצעה לסדר-היום היא במסגרת שלוש דקות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גברתי, אני מאוד מודה לך, אני רק רוצה לומר לך: אנחנו חזרנו לימים האפלים של הפנקס האדום, מונופול של ההסתדרות הכללית והרס כל האיגודים המקצועיים במדינת ישראל. תודה לך.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת הירשזון.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מבקש הודעה אישית.

היו"ר א' סלמוביץ:

הודעה אישית לא עכשיו, חבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

בסוף סדר-היום?

היו"ר א' סלמוביץ:

מה לעשות? לפי התקנון – – –

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת רמון אמר עלי דברים לא נכונים. אני מבקש להגיב במסגרת דקה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גפני, אתה הרי חבר כנסת ותיק ואתה מכיר את התקנון לפחות כמוני, ואתה יודע שעל-פי התקנון זה בסוף סדר-היום. אנחנו כולנו צריכים להיות מלאי תקווה שאכן יוסרו פה במשך הערב הצעות לסדר-היום ואז תוכל לומר את דבריך.

משה גפני (יהדות התורה):

אני רוצה שיירשם בפרוטוקול, שידעו, שהוא אמר דברים שהם אינם נכונים והוא יודע שהם אינם נכונים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מניחה שהדברים שלך כבר נרשמו. תודה רבה.

חבר הכנסת חיים רמון. היכן הוא?

משה גפני (יהדות התורה):

איננו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

ברח.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כן, לפי הסדר החדש, אנחנו לא נוכל לקיים הצבעה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

למה? אפשר להוריד את זה מסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו נוריד את זה מסדר-היום.

משה גפני (יהדות התורה):

לא, אנחנו מבקשים הצבעה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו לא יכולים להצביע, חבר הכנסת גפני, אם המציע אינו נוכח בשעת ההצבעה. המציע איננו, הנושא יורד. המציע הציע, נראה שזה לא היה חשוב לו מספיק והוא הלך. מה לעשות?

משה גפני (יהדות התורה):

הוא התנהג בחוסר – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

לפי הכללים החדשים אנחנו לא מעלים את הנושא להצבעה.

משה גפני (יהדות התורה):

מאיר שטרית (הליכוד):

זה ירד מסדר-היום, מה אתה רוצה?

היו"ר א' סלמוביץ:

עוד דקה אחת, אני בודקת את זה סופית ונראה.

אנחנו לא נצביע על ההצעה הזאת.

משה גפני (יהדות התורה):

מה קורה עם ההצעה?

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום.

הצעה לסדר-היום פעולותיו של יושב-ראש הדירקטוריון של בנק לאומי והשלכותיהן

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת להצעה לסדר-היום מס' 5827 בנושא: פעולותיו של יושב-ראש הדירקטוריון של בנק לאומי והשלכותיהן – של חבר הכנסת מאיר שטרית. בבקשה, עשר דקות.

מאיר שטרית (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הנואם שלפני דיבר 33 דקות, אבל אני לא מתכוון לנצל את הזמן.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא הולכת בעקבותיו.

מאיר שטרית (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני הגשתי את ההצעה הזאת לסדר-היום כדי לעמוד על הבמה הזאת ולהתריע בפני האוצר, כשלצערי שר האוצר איננו כאן כרגע, ובפני הכנסת, על הפעולות של יושב-ראש הדירקטוריון של בנק לאומי ושל בנק לאומי בתקופה האחרונה, המסכנות את הפרט הבנק וגורמות נזק למדינה ולבנק. לצערי הרב, שורה של פעולות שנעשו לאחרונה על-ידי יושב-ראש בנק לאומי הופכות מנוגדות לאינטרס של המדינה בבנקים, בבנק לאומי במיוחד, ולמגמות של הממשלה לגבי הפרטת הבנק, וגם גורמות נזק כספי ישיר לבנק ולמדינה.

ואני אפרט, גברתי היושבת-ראש. הדבר הראשון הוא הניסיון של יושב-ראש בנק לאומי בתקופה האחרונה להחליף חלק ממניות "אפריקה ישראל" במניותיה של חברת "פז", לכאורה על מנת לעמוד בדרישות חוק הבנקאות (רישוי), שקובע שעד סוף 1996 הבנקים חייבים להוריד את החזקותיהם בנכסים הריאליים ל-25%.

אלא מה, החלפה זו אמורה היתה להיעשות בתקופה שבה מניות "אפריקה ישראל" היו בשפל וההערכה שלהן בשווי שוק היתה של כ-550 מיליון דולר. בפני יושב-ראש בנק לאומי הונחה על-ידי חברת "אופק" הערכה מקצועית שמראה שהערך של מניות "אפריקה ישראל", השווי האמיתי שלהן, הוא כ-990 מיליון דולר באותה תקופה. לעומת זאת, המניות של חברת "פז" באותה תקופה – כידוע, חברת "פז" אינה חברה בורסאית כלל, היא חברה פרטית לחלוטין, מניותיה אינן נסחרות בבורסה, ולכן כל מספר תופס – 470 מיליון דולר. ולהזכירכם: המניות של "פז" נקנו לפני שנים לא רבות בסכום של 100 מיליון דולר. לאחרונה נעשתה עסקה במניות "פז" בשווי של כ-350 מיליון דולר. לצורך העסקה הנדונה דובר על שווי מניות "פז" בהיקף של 470 מיליון דולר.

אילו התבצעה ההחלפה הזאת היה נגרם נזק ישיר ל"אפריקה ישראל" ולבנק לאומי כמחזיק מניות ולציבור מחזיקי המניות של "אפריקה ישראל" בהיקף של עשרות רבות של מיליוני דולר רק על הפער בהערכות השווי.

אני לא מבין את ההיגיון. יש פה כמה שאלות תמוהות ביותר. ראשית, מי הסמיך את יושב-ראש "אפריקה ישראל" לעשות החלפת מניות של "אפריקה ישראל"? המשא-ומתן הוא ללא ידיעת הדירקטוריון וללא אישורו, ללא ידיעת הממשלה וללא אישורה, אף שהיא בעלת הבית על בנק לאומי.

אני חושב, שהמעשה הזה כשלעצמו הוא בניגוד לאינטרס של בנק לאומי, הוא בניגוד לאינטרס של "אפריקה ישראל". להזכירכם, בנק לאומי איננו מחזיק 100% של מניות "אפריקה ישראל". הוא מחזיק רק 44% של המניות. מי שם אותו לדבר במקום כלל הציבור ובמקום משקיעים מדרום-אפריקה, שאינני בטוח אם משיהו בכלל שאל אותם לרצונם? מה עוד שהמדינה לא נשאלה כבעלת הבית של בנק לאומי.

הנושא השני – מעניין לעניין באותו עניין. יושב-ראש הבנק מקבל, על-פי החלטת דירקטוריון בנק לאומי, שכר שהוא 80% משכרו של מנכ"ל בנק לאומי. יושב-ראש הבנק, למרות ההחלטה הזאת של הדירקטוריון, העביר באספה הכללית החלטה שהוא יקבל 20% נוספים על ה-80% שהוא מקבל, כדי להשוות את שכרו לשכר מנכ"ל הבנק, באמצעות חברת "אפריקה ישראל", 20% כולל בונוסים.

כדי לקבל מושג על מה אנחנו מדברים, העלות של 20% אלה ביוני 1994 היתה 16,000 שקלים לחודש, ללא הבונוסים.

אני שואל, נניח שהמהלך הזה הוא כשר וחוקי והאספה הכללית אישרה אותו. אבל זה מעלה שאלות תמוהות. לפי ידיעות שהגיעו אלי, נציגי בנק לאומי באספה הכללית קיבלו הנחיה להצביע בעד ההחלטה הזאת. מי יכול להצביע נגד הנחיה כזאת כאשר אותם עובדים כפופים ליושב-ראש הדירקטוריון?

דבר נוסף, שוב, בנק לאומי מחזיק רק 44% מהמניות של "אפריקה ישראל". מי שאל את המשקיעים הדרום-אפריקנים, מי שאל את יתר הציבור? איך אפשר לקבל החלטה שמעלה את השכר עוד ב-20% ועוד תוספת בונוסים? מי בכלל קבע שצריך לקבל החלטה כזאת? כך שגם אם זה כשר, אינני חושב שזה נכון, אינני חושב שזה תקין.

יש שאלה בסיסית, האם בכלל צריך יושב-ראש פעיל ל"אפריקה ישראל". אני למשל חושב שלא צריך יושב פעיל ל"אפריקה ישראל". אני חושב שיש ניגוד אינטרסים ברור בין תפקידו של יושב-ראש בנק לאומי כיושב-ראש בנק לאומי, לבין תפקידו כיושב-ראש "אפריקה ישראל".

אני חושב, שהממשלה צריכה בעיקר במערכות ציבוריות להפריד בין שני התפקידים האלה. אני מכיר המון אנשים מוכשרים לא פחות ממר זנבר שיכולים ומוכנים להיות דירקטורים של "אפריקה ישראל" ללא שכר, לא כיושב-ראש פעיל מלמעלה. אז מדוע לעשות את העיקום הזה ואת ההתפתלות הזאת?

אני חושב שהחלטה זו איננה במקומה. צריך להפריד, ולדעתי צריך לשקול האם בכלל יש מקום להחזקת יושב-ראש דירקטוריון ב"אפריקה ישראל" כיושב-ראש פעיל.

שלישית, לאחרונה היו בעיתונים פרסומים על כך שבהרפתקה של בנק לאומי, בניצוחו של מר זנבר כיושב-ראש הבנק, בהונגריה, נגרם נזק לבנק שמסתכם עכשיו ב-15 מיליון דולר הפסדים, שנה אחר שנה. עכשיו נאלץ הבנק למכור את חלקו ללא תמורה לשותף ההונגרי, כדי לצאת מהבוץ בנזק הקטן ביותר. גם זה נעשה רק אחרי הנחיה ישירה של בנק ישראל לבנק לאומי לצאת משם. אני שואל: מי אחראי לכך?

דבר רביעי, בנק לאומי בניו-יורק הפסיד 350 מיליון דולר. אתם שומעים, רבותי חברי הכנסת? 350 מיליון דולר, מעל מיליארד שקלים. זה אומר יום חינוך ארוך בערי פיתוח לשלוש שנים. כך הפסידו. מי נותן את הדין? מדוע בכלל לא סוגרים את הבנק הזה? מדוע לא מתפטרים ממנו? למה צריך להמשיך להחזיק נכס שגורם לציבור ולמדינה נזק של מאות מיליוני דולרים?

דבר חמישי, יושב-ראש הבנק ניסה בתקופה האחרונה, על-פי פרסומים בעיתונים, וכתבו על זה כל העיתונים שליוו את העניין הזה: גם יהודה שרוני ב"מעריב", גם הדר חורש ב"ידיעות אחרונות", גם צבי ילינק ב"מעריב", גם אורנה רביד ב"גלובס", ויכולנו למנות עוד שורה שלמה של כתבים. על-פי הכתבות מסתבר שיושב-ראש בנק לאומי מנסה לאחרונה וניסה בשנים האחרונות להביא לכך שגרעין השליטה בבנק לאומי יימכר, ולמצוא קונה לגרעין השליטה.

אני שואל: ריבוננו של עולם, מי שם אותך למכור גרעין שליטה בבנק? אתה לא הבעלים של הבנק. אתה צריך לנהל את הבנק לפי האינטרסים של המדינה. אם המדינה היתה מבקשת ממך למכור, אהלן וסהלן, תעשה. אבל לא ביקשו ממך. מה הרעיון ללכת לנסות ולמכור גרעין שליטה של בנק למישהו כשאתה לא יודע איך הדבר הזה ייגמר?

עוד כגזבר הסוכנות אני הייתי שותף לדיון בבנק לאומי, כשניסו למכור את גרעין השליטה ל"דרקסל ברנהרד" בארצות-הברית, חברה שבסופו של דבר התמוטטה ויצאה מן העסקים. אני התנגדתי אז למכירה וגם היום אני מתנגד למכירה על-ידי הבנק. מי שצריך למכור את הבנק זה מי שממונה על כך – מ.י. נכסים והמדינה. ובעיקר כאשר מתנהל משא-ומתן עם קונה אקטואלי, שאולי ייגמר בצורה חיובית, עם אדמונד ספרא.

מדוע לנסות היום לעשות שינויים בבנק, שאולי יכשילו את ההפרטה ואת המכירה של הבנק לספרא? המשא-ומתן גם למכירת מניות "אפריקה ישראל" הן ל"פז" והן ל"חברה לישראל"; הניסיון למצוא קונה לגרעין השליטה של הבנק, כל אלה הן פעולות שלדעתי אינן בסמכותו של יושב-ראש בנק לאומי. אסור לו לעשות אותן, הן בניגוד לאינטרס של הבנק ובניגוד לאינטרס של המדינה שהיא הבעלים של הבנק.

על כן, אדוני השר, אני חושב שמוטלת עליך חובה לעשות פעולות ולהפסיק את המצב הזה, כפי שאכן נעשה הדבר, לשמחתי, ב-3 בינואר. שר האוצר בישיבה עם מר זנבר ועם ראשי בנק ישראל נתן הוראה מפורשת למר זנבר שלא לעשות שום פעולה בבנק או בנכסי הבנק בשלושת החודשים הקרובים. הרי הפקודה לא ניתנה סתם, הרי ההוראה לא ניתנה סתם בכתב, ההוראה ניתנה כדי להבטיח באמת שדברים שאני מדבר עליהם אכן ייפסקו.

אבל לא די בכך, אדוני שר האוצר. אני תובע שמעבר לעניין הזה אתה תבהיר לבנק לאומי, שאסור להם לנהל שום משא-ומתן בכל עניין של מכירת מניות של הבנק או חלקים ממנו ללא אישור מפורש בכתב מכם. אני מתריע שהדבר הזה יכול להכשיל את הפרטת הבנק כולו.

דבר אחרון, אני יכול לצטט מאותה ישיבה שבה טען מר זנבר: "מר ספרא רצה להיפגש אתי ואני לא הסכמתי". זה נכתב גם בעיתונים. אני קובע שהדברים האלה רחוקים מאוד מן האמת. מר ספרא לא רצה להיפגש אתו ולא לראות אותו. אני חושב שניסיונות לעשות היום שינויים בבנק יכולים רק להכשיל את כניסתו של מר ספרא כקונה היחיד הרציני היום המוכן לקנות את הבנק.

אני דורש משר האוצר חד-משמעית להורות למר זנבר למשוך את ידו מכל ענייני המשא-ומתן למכירת הבנק.

שנית, אני מבקש ממך, אדוני השר, לבדוק בדיעבד האומנם ההחלטה לתת תוספת של 20% לשכר יושב-ראש הבנק דרך "אפריקה ישראל" היא החלטה חוקית. יש לי ספק אם היא עולה בקנה אחד עם הוראות החוק. אני מבקש שאחרי הבדיקה, אם יסתבר שהיא לא עומדת בהוראות החוק – יש לפעול כמתחייב מכך ולבטל רטרואקטיבית את ההחלטה הזאת.

שלישית, אני חושב שאתה צריך להפריד בין תפקידו של יושב-ראש הבנק לבין תפקידו כיושב-ראש "אפריקה ישראל".

אני מבקש, גברתי היושבת-ראש, להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה יכול לבקש רק דיון במליאה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אם כן, אני מבקש דיון במליאה. מישהו אחר בוודאי יציע דיון בוועדת הכספים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מאיר שטרית. חבר הכנסת עובדיה עלי מבקש להעביר לוועדה – בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, הנושא רציני מאוד. אין זו הפעם הראשונה שנושא בנק לאומי עולה על סדר-היום הציבורי. אנחנו עדיין זוכרים היטב את התופעות המבישות של אחד מהיושבים-ראש הקודמים, מר ארנסט יפת.

פיני בדש (צומת):

אכן זוכרים.

עובדיה עלי (הליכוד):

כנראה מר זנבר מקנא בפנסיה ובתנאים שקיבל מר יפת והוא עושה שבת לעצמו ודין לעצמו.

אני אומר, הכול לכאורה. התופעות האחרונות ששמענו עליהן, על ההטבות שניתנו לדירקטורים ב"אפריקה ישראל" וכל הכרוך בכך, הן דבר שאין הדעת סובלת.

נדמה לי שחבר הכנסת שטרית העלה נושא מאוד רציני, שדורש דיון מעמיק בוועדה. קשה לדון בסוגיה כזאת במליאת הכנסת. ועדת הכספים דנה פעמים רבות על הצורך בהפרדה בין התפקידים השונים, כדי שלא יהיו ניגודי אינטרסים; להיות גם יושב-ראש דירקטוריון של בנק וגם אחראי לחברת בנייה מהגדולות בארץ – זה דבר שהוא מאוד מורכב, מאוד מסובך.

כדאי להבהיר למר זנבר ולחבריו, שהם לא בעלי הבית של המוסדות הפיננסיים האלה. הם שליחי הציבור שם, והם חייבים להתנהג כפי שמתבקש, בצורה מכובדת. לא יעלה על הדעת שהם ינהגו שם כבתוך שלהם. לכן יש מקום לדון בנושא הזה בוועדת הכספים בצורה מעמיקה, להזמין את הנוגעים בדבר ולברר את הסוגיה הזאת לאשורה. ייתכן גם שהדברים יצאו במידה מסוימת מהפרופורציות, וכדי להעמיד את הדברים על דיוקם ולשמוע גם את המתדיינים ואת כל מי שקשור לסוגיה הזאת, צריך לקיים דיון מעמיק, יסודי ורציני בוועדת הכספים של הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עובדיה עלי.

חבר הכנסת מאיר שטרית, אתה מסכים להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים?

מאיר שטרית (הליכוד):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, נא להצביע בעד או נגד דיון בנושא בוועדת הכספים.

חבר הכנסת אבי יחזקאל, לא תצביע, קולך לא ייקלט.

אברהם יחזקאל (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, אין דבר כזה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדיון בוועדת הכספים.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון –
הטלת תשלום ארנונה על בעלים), התשנ"ד-1994

(הצעת חבר הכנסת פ' בדש)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק א'שסח, הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון – הטלת תשלום ארנונה על בעלים), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת פניני בדש. הנמקה מן המקום, דקה.

פניני בדש (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שלי באה לתקן עוול שנעשה בגביית הארנונה ברשויות המקומיות.

נכון להיום, כשבית מושכר למושכר מסוים על-ידי בעל הבית, הוא מעביר את חוזה השכירות לעירייה, ומאותו רגע השכירות חלה על-פי חוק על השוכר ולא על המשכיר. אני לא משנה את הסטטוס הזה, אלא שבחוק שלי אני רוצה לדרוש, שאם השוכר לא שילם את חובו לעירייה, החוב יישאר על המשכיר.

נכון להיום, כל אדם שמשכיר דירה דואג לקבל ערבות עבור תשלום חשבון הטלפון, ערבות עבור תשלום החשמל, אבל לא מעניינת אותו ערבות עבור תשלומי ארנונה. יתירה מזאת, עושים יד אחת עם השוכרים ואומרים: אתם שוכרים את הדירה לשנה, אל תשלמו ארנונה אחרי שנה, אף אחד לא יחפש אתכם.

לכן אני בא לתקן את העוול הזה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת פניני בדש. חבר הכנסת עובדיה עלי מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני חושב שהצעת החוק של חבר הכנסת בדש היא מסוכנת, היא לא במקומה, ונדמה לי שכאן הוא חוטא לנושא.

מאיר שטרית (הליכוד):

אולי תסביר את ההצעה שלו.

עובדיה עלי (הליכוד):

בבקשה. מה מציע חבר הכנסת בדש? הוא מציע שבתשלום הארנונה לא יחייבו את השוכר, יחייבו את בעל הבית, את המשכיר. כתוצאה מכך יכולים להיווצר כאן עיוותים שהם פשוט בלתי נסבלים, מפני שמה זו ארנונה? ארנונה ניתנת עבור שירותים מוניציפליים. את השירותים המוניציפליים האלה מקבל השוכר. ברגע שהוא שוכר איזה נכס, הוא משלם את תשלומי הארנונה לעירייה עבור השירותים שהוא מקבל.

אתה בא ומבקש לחייב את המשכיר, את בעל הבית. קודם כול, יש כאן חוסר צדק וחוסר הגינות מוחלטות. הרי באותה שנה שהמשכיר השכיר את הנכס שלו, את הבית, את הדירה, הוא לא משתמש בשירותים שהעירייה מעניקה לו. אם כן, מדוע לחייב אותו? מדוע?

פיני בדש (צומת):

חבר הכנסת עובדיה עלי, מותר לשאול שאלה?

עובדיה עלי (הליכוד):

בבקשה.

פיני בדש (צומת):

לפי המצב הקיים, אם אדם שוכר דירה מאדם אחר, ועברה שנה ואותו אדם לא משלם והוא בורח, אם אינני טועה, גם היום רשאית העירייה לחייב את הבעלים.

עובדיה עלי (הליכוד):

קודם כול, גם היום היא רשאית לחייב את הבעלים, אבל יש כאן עניין אחר. לעירייה יש איזו בעיה שהיא צריכה להתמודד אתה?

פיני בדש (צומת):

בוודאי.

עובדיה עלי (הליכוד):

עם כל הכבוד, שהיא תתמודד אתה, אבל אי-אפשר לעשות כאן חוסר צדק לאנשים בגלל בעיות של עירייה, בגלל קשיים של עירייה. אתה בא לפתור קושי של עירייה בעזרת עשיית עוול לאנשים, שלא בצדק. חבר הכנסת ויינשטיין, הולכים היום – – –

פיני בדש (צומת):

כמו שהוא לוקח ערבות עבור חשבון הטלפון וערבות עבור חשבון החשמל, כך ייקח גם שטר ביטחון עבור תשלום הארנונה. רציתי לקצר, כי כולם כאן בלחץ – –

עובדיה עלי (הליכוד):

מה זה "בלחץ"?

פיני בדש (צומת):

– – לא פירטתי את כל הבעיות שנוצרות ואת כל התרגילים שעושים בין המשכיר לבין השוכר.

עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת בדש, היות שאני הייתי ראש עיר במשך כמה שנים, אני מכיר את הקושי, אני מכיר את הבעיה. תאמין לי, אני לא זקוק להסברים שלך כדי להבין מה הבעיה. הבעיה מוכרת וידועה, אבל, עם זאת, חובת תשלום ארנונה חייבת להיות על השוכר, מפני שהוא משתמש בשירותים. אתה לא יכול להטיל את זה על המשכיר. היום אנחנו מנסים לפעול בכל דרך כדי לאפשר השכרת דירות, בגלל המחירים – – –

פיני בדש (צומת):

אני לא מציע לשנות את הסטטוס הזה בחוק.

עובדיה עלי (הליכוד):

תרשה לי. אולי תשתכנע אחרי שתשמע אותי? אני מבקש שתאפשר לי לדבר. אנחנו מחוקקים כאן חוקים. מה, אתה רוצה לעשות כאן מחטפים של חוקים?

בנושא הזה אנחנו עושים כל מאמץ כדי שאנשים ישכירו את דירותיהם, בגלל המחירים המאמירים. משחררים אותם ממס הכנסה, מנסים לתמרץ אותם, לתגמל אותם כדי שיסכימו, ייאותו ויומרצו להשכיר את דירותיהם. מה אתה בא ומציע? – להטיל עליהם קנס שלא מגיע להם. מדוע אתה חייב להטיל עליהם את הקנס? כדי לפתור את הקושי המינהלי שלך? אז אנא מכם, ראשי הרשויות, תשנסו מותניים, תעבדו כמו שצריך, ואין לי טענות. יש לנו ראשי ערים טובים במדינת ישראל, יש מנגנונים טובים במדינת ישראל, כדי לפתור את בעיותיכם בצורה מסודרת.

להטיל את החוב הזה, את הנטל הזה ואת העול הזה על משכירי הבתים, על משכירי החנויות, על משכירי מבני התעשייה, זה דבר שלא ייעשה, זה דבר לא הגיוני. אתה עושה להם כאן עוול ואתה מטיל עליהם עול שהם לא אמורים לשאת אותו. מדוע לעשות את זה? אם אתה מנסה לפתור בעיות מינהליות שלך, תמצא דרכים אחרות להתמודד עם הבעיות. חסרות דרכים להתמודד עם בעיות של גביית חובות? יש אפשרות להטיל עיקול על משכורות, יש אפשרות להטיל עיקול על נכסים, יש אפשרות להטיל עיקול על חשבונות בבנק. ואתם יודעים, רבותי חברי הכנסת, ראש רשות רשאי להטיל עיקול על כסף בבנק גם בלי בית-המשפט. הוא אישית יכול לחתום על הוראה לבנק לעקל כספי חייב במסים לעירייה. המדינה העניקה לו סמכויות גדולות מאוד, סמכויות נרחבות ביותר. הוא לא זקוק לאי-אלו חוקים שיעשו עוול לאנשים כדי להקל עליו את גביית החובות. זה מיותר לחלוטין. אני מבין שאתה רוצה להקל על ראשי רשויות.

לדעתי, החוק הזה אינו במקומו. בחוק הזה אתה תעשה עוול לאנשים, ואני קורא לחברי הכנסת שלא לתמוך בזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עובדיה עלי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אפשר אולי – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

איזה מין דבר זה?

אברהם הירשזון (הליכוד):

אולי נגיע לאיזו פשרה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

מה הבעיה?

אברהם הירשזון (הליכוד):

בוועדת הפנים יש הצעת חוק דומה של חבר הכנסת מגן ושלי, הצעת חוק שדנה בדיוק בבעיה הזאת. אנחנו דנים עכשיו בשאלה, כיצד למצוא את הפתרון. אולי אפשר להעביר גם את הצעת החוק לוועדת הפנים, ונדון בכל המכלול.

פיני בדש (צומת):

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מתנגד.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה. נא להצביע בעד או נגד הצעת החוק בקריאה טרומית והעברתה לוועדת הפנים להכנתה לקריאה ראשונה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני אצביע נגד.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 9

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון הטלת תשלום ארנונה על בעלים),

התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תשעה תומכים, מתנגד אחד, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון – הטלת תשלום ארנונה על בעלים), התשנ"ד–1994, התקבלה בקריאה טרומית ומועברת לוועדת הפנים להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה, התשנ"ה–1994

(הצעת חבר הכנסת י' כץ)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום. חברי הכנסת אברהם יחזקאל ויוסי כץ התחלפו ביניהם.

אם כן, אנחנו עוברים להצעת חוק ב'שיז', הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס'), התשנ"ה–1994, של חבר הכנסת יוסי כץ. במסגרת דקה, הנמקה מן המקום – בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

תודה. גברתי היושבת-ראש, הצעת החוק שלי נועדה להשלים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

לא להפריע כעת.

יוסי כץ (העבודה):

ב-1987 פנו שני חברי כנסת מטעם הליכוד והעבודה, בהסכמה כללית, והגישו הצעת חוק שהקנתה פטור ממס למי שפודה מניה ב"אגד" וב"דן", וההצעה הזו היא צודקת, כמובן, משום שהאנשים האלה, בדיוק כמו עובדים רגילים, עבדו הרבה מאוד שנים, השקיעו את כל עמלם בעבודה, ולכן היתה הצדקה לתיקון החקיקה.

אבל, בטעות, משום מה, שכחו 700-800 חברי קואופרטיבים אחרים, שגם הם השקיעו את כל עמלם כל השנים בעבודה בקואופרטיבים, ומטרת הצעת החוק שלי היא להקנות להם את מה שנתנו בשעתם לחברי "אגד" ו"דן" – פטור ממס, בשיעור כפי שקיים לגבי פיצויי פיטורים. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסי כץ. חבר הכנסת מאיר שטרית מציע להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, ידידי חבר הכנסת יוסי כץ, עליתי בשביל להעיר לגבי הצעת החוק שלך איזו נקודה, שאני סבור שאם אתה כבר נתת את דעתך על הקואופרטיבים, חשוב מאוד שתיתן דעתך גם עליה, אולי בין הקריאה הטרוםית לקריאה הראשונה והקריאה השנייה, והיא מעבר לחברי הקואופרטיבים, אלה שנשכחו ואתה מנסה לדאוג להם.

יש בעיה נוספת שעדיין לא באה לידי ביטוי בהצעת החוק שלך, ואני מקווה שהיא תקבל ביטוי – הנושא של בעלי מוניות. הבעיה היא אקוטית לא פחות, והיא הרבה יותר מעוותת. מדוע? כיוון שבמצב הקיים היום, בעל מונית שפרש מנהיגה, אם הוא רוצה למכור את בעלותו על המונית, הוא לא פטור ממס. אם הוא לא פטור ממס, הוא לא מוכר. הוא ממשיך להחזיק את המונית, מעביר אותה בירושה מאחד לשני, ונהגים מסכנים שהם נהגים שכירים ועובדים חמש ועשר שנים, לעולם לא יכולים להגיע למונית שלהם.

אני סבור, ידידי חבר הכנסת כץ, שאם אתה כבר רוצה לפתור בעיה בהצעת החוק שלך, תפתור את הבעיה עד הסוף. תכלול גם את נהגי המוניות.

לדעתי, זה ישחרר מתוך האוצר, מתחת לבלאטות, אלפי רשיונות של מוניות שיינתנו, בצדק, לאנשים שנהגים כבר שנים כשכירים, ויוכלו באמת להשתמש בזכות הזו להיות בעלי מוניות ולהרוויח את לחמם. כי היום, אדם זקן, בעל מונית לשעבר, שנגמרה תקופת הרשיון שלו, שהוא לא נוהג עוד, אין לו ברירה – רק להחזיק את זה ולהעביר את זה בירושה בעצם ולא למכור את זה לעולם. כי אם הוא מוכר את זה, בגלל תשלום המס הוא מפסיד כל כך הרבה, שהשקעתו מלפני שנים הופכת להיות השקעה מבזבזת.

אם כבר עשית מצווה, תגמור אותה עד הסוף, כמו שאמרו חז"ל: המתחיל במצווה אומרים לו גמור.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מאיר שטרית.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה. אתה מדבר על ועדת הכספים, חבר הכנסת כץ?

יוסי כץ (העבודה):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה טרומית בעד או נגד הצעת החוק של חבר הכנסת כץ והעברתה לוועדת הכספים להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 9

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה,

התשנ"ה–1994, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תשעה תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק נתקבלה בקריאה טרומית והיא מועברת לוועדת הכספים, להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (חשבון גמל), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס') (חשבון גמל), התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל – הצעת חוק א'תשג. בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, הצעת החוק שלי היא הצעה שיש בה היגיון בריא והיא קיימת בארצות-הברית.

מטרת החוק היא לאפשר לכל אזרח לממש את זכותו לניכוי ולזיכוי ממס על-פי סעיפים 45 ו-47 לפקודת מס הכנסה, בלי להזדקק לתיווך של קופות הגמל, אלא לנהל את כספי החיסכון של קופת הגמל שלו באופן עצמאי, במגבלות מסוימות.

אתם עצמכם יודעים, שבשנים האחרונות, עם הפסקת ההנפקה של איגרות החוב המיועדות לקופות הגמל, הפכו למעשה קופות הגמל לקרן נאמנות עיוורת שגובה עמלות. מדובר על כספים שכנראה גם לא נוהלו נכון, ועל זה פורסמו פרסומים רבים בעיתון. קרן נאמנות זו עוסקת בהשקעות כספי עמיתיה לפי ראות עיניה. האירועים האחרונים בשוק ההון הבליטו עד מאוד את הסכנה שבריכוז סכומי כסף אדירים בידי מספר מצומצם של מקבלי החלטות ותופעות קשות ומדאיגות למדינה ולשוק ההון כתוצאה מריכוזיות זו.

קופות הגמל נהנות כיום מיתרון עצום בשוק. הכספים המופקדים בהן מוכרים כניכוי וכזיכוי מכוח סעיפים 45 ו-47 לפקודה, ויתרונות מס אלו הם שמביאים את המפקידים לחסוך לעת זיקנה באמצעות קופות הגמל, ולא משום סיבה אחרת. לכן אין היגיון כיום שהמדינה תכפה על אזרחיה לחסוך כספם דווקא דרך קופות הגמל.

על המדינה לאפשר לכל אזרח לבחור באופן חופשי וללא מתן העדפת מס בין מסלולי החיסכון הנראים לו. יבחר חיסכון באמצעות קופות הגמל, ירצה, יוכל לחסוך בחשבון גמל שאותו ינהל האזרח בעצמו. הוא חכם מספיק לנהל את חשבוננו. כמובן, על חשבון גמל תחולנה הוראות ברורות באשר לתנאיו, ההשקעה, מועדי משיכת הכספים מהחשבון וכיוצא בזה. בסך הכול תינתן אפשרות לכל אזרח לנהל את חשבון הגמל שלו תוך מתן אותן העדפות במס כפי שהיו שמורות רק למפקידים בקופות הגמל, ובכך תגבר התחרותיות בין הקופות, יצומצמו המרווחים והעמלות שהן רבות מאוד – 400 מיליון שקל בשנה שעברה – והדבר יביא לשכלול נוסף של שוק ההון ויתרום רבות גם לאותם עמיתים שימשיכו לחסוך באמצעות קופות הגמל.

לחוק זה אין עלות למשלם המסים. מוצע כי תקנות המס תתוקנה וייתוסף בהן פרק המגדיר את אופן פתיחת חשבון הגמל.

גברתי היושבת-ראש – חבר הכנסת אסעד אסעד, אנא, הישאר פה להצבעה, מדובר בהצעה שהיא טובה גם למגזר הדרוזי שאתה מייצג. אני מבקש להביא הצעה זו לקריאה טרומית ולהעבירה לדיון בוועדת הכספים. תודה רבה לכם.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אבי יחזקאל. חבר הכנסת עובדיה עלי מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

מיכאל איתן (הליכוד):

בייגה שוחט מחלק 60 שקל למשפחה.

מאיר שטרית (הליכוד):

הממשלה החליטה לקצץ 100 מיליון שקל בחינוך. במסגרת יום חינוך ארוך – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

רבותי חברי הכנסת, יש איזה היגיון בהצעת החוק המונחת לפנינו ובאה בעצם לקבוע מידה של שוויון בין אלה שחוסכים במסגרת קרנות גמל לבין אלה שחוסכים בדרך אחרת, מפני שעד היום היתה אפליה בלתי מובנת של קרנות הגמל של ההסתדרות, בייחוד קרנות הפנסיה של ההסתדרות.

כפי שידוע, לקרנות הפנסיה של ההסתדרות ניתנה הטבה מיוחדת להן בלבד. הן הלוו כסף למדינה, הפקידו את הכסף בידי בנק ישראל, ובעוד עבור איגרות חוב רגילות אוצר המדינה שילם 2.25%–2.5% ריבית, לקרנות הפנסיה של ההסתדרות ניתנה הטבה מאוד משמעותית של 3%–4% נוספים על מה שמקובל בשוק. ואם עומדים היום לרשותן של קרנות הפנסיה של ההסתדרות למעלה מ-30 מיליארד שקל, ההטבה בעצם היא משהו בסביבות מיליארד שקל מדי שנה בשנה, רק בהפרשי ריבית. ההטבה הזאת היא הטבה סקטוריאלית, לא צודקת, לא הוגנת, אבל כל זה בא כדי לשמור על ההגמוניה של ההסתדרות בכל מה שקשור לקרנות הפנסיה.

למרות כל זה, רבותי חברי הכנסת, שימו לב, למרות ההטבות המפליגות שניתנו לקרנות הפנסיה של ההסתדרות, הקרנות האלה עומדות בפני התמוטטות אקטוארית, ממש קריסה. לכל מי שבוחן את הנושא הזה מבחינת הגירעון האקטוארי מתברר, שהקרנות האלה עומדות היום בפני קריסה עתידית, בצורה מאוד מאוד מסוכנת – –

מאיר שטרית (הליכוד):

הקרנות האלה הן קרן הצבי.

עובדיה עלי (הליכוד):

– – ומי שחוסך בהן מניח את כספו על קרן הצבי.

בעניין הזה יכול להיווצר מצב קשה מאוד, שחוסכים, קשישים, כשמגיעים ליום של פרישה מהעבודה ויצטרכו לקבל את הכסף לקיום בסיסי – בסך הכול לקיום בסיסי, לא מדובר כאן בעשירי המדינה ולא בבעלי ההון ולא באמיד המדינה – הם יעמדו בפני שוקת שבורה. עלול להיווצר מצב שהם לא יוכלו לקבל את מה שמגיע להם בדיון, כסף שחסכו בעמל ידניים, בעבודה יומיומית קשה. בבוא העת הם לא יוכלו לממש את החסכונות האלה בשל קריסת קרנות הפנסיה.

יש בעניין הזה היגיון, אבל צריך להיזהר מאוד, חבר הכנסת אבי יחזקאל. כל הרחבה של התחומים האלה ומתן הטבות לכל מי שחוסך יכולים ליצור עיוותים כלפי חוסכים גם בדברים אחרים. לשיטתך, אם כמו שנהוג בארצות-הברית – כפי שאמרת – תיתן להם הטבה מיוחדת בניכוי מס, מדוע לחוסכים אחרים שחוסכים כסף בבנק – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

זה מה שהוא מציע.

עובדיה עלי (הליכוד):

לא, הוא מדבר על אלה שיפקידו את הכסף בצורה עיוורת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני מציע שנבדוק את זה בוועדה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני סבור שצריך להרחיב את העניין כשאתה מזכה אותם בניכוי במס על חיסכון במסגרת של קופת גמל שנקראת קופת גמל עצמאית. יש בעיה קשה: לפי הדוחות האחרונים ברבעון של בנק ישראל אנחנו יודעים שיש ירידה מדאיגה בחיסכון של הציבור. בוועדת הכספים ניסו לשכנע אותנו שאולי זה טוב שהחיסכון של הציבור קטן. מדוע? אם החיסכון של הציבור קטן סימן שטוב לאנשים והם חוסכים פחות, הם פחות מודאגים מיום המחר. זו שטות שאין כדוגמתה. הציבור לא חוסך בשביל המערכת, הציבור לא חוסך, מפני שהוא מתקשה כנראה להתקיים במשכורת הכללית והוא יכול להפריש פחות כסף לחיסכון כשהכסף הפנוי העומד לרשות המשפחה הולך וקטן.

אם תבטיח לי שוועדת הכספים תרחיב את הנושא ותזכה את החוסכים שמפקידים בחיסכון לזמן ארוך, לשלוש שנים או לחמש שנים – אני לא מדבר על חיסכון לזמן קצר – בניכוי מס, אתמוך בהצעת החוק. אם לא – אני מתנגד להצעה מפני שנוצר כאן עיוות בין חוסך לחוסך ואין לזה שום הצדקה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עובדיה עלי.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (חשבון גמל), התשנ"ד–1994, והעברתה לוועדת הכספים להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 9

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (חשבון גמל),

התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תשעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק התקבלה בקריאה טרומית והיא מועברת לוועדת הכספים להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – ייצוג הולם), התשנ"ה–1994

(הצעת חבר הכנסת ד' צוקר)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – ייצוג הולם), התשנ"ה–1994, הצעה ב'שצ, של חבר הכנסת דוד צוקר. בבקשה. אתה מנמק מן המקום? זה לא מצוין אצלי. אבדוק. אני שומעת שההנמקה שלך היא מן המקום, היא טכנית בלבד; אין פירושה הסכמה מצד הממשלה.

דוד צוקר (מרצ):

לא.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא יכולה לקבל את זה בלי שתהיה הסכמה מן הממשלה.

דוד צוקר (מרצ):

אעשה את זה מהדוכן.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מביא לפניכם הצעת חוק שדנה בה היום ועדת השרים לחקיקה. בהשמטה של סוגיה אחת, שמייד אציין אותה, כשניאותי להסכים עם הממשלה – הממשלה תומכת בהצעת החוק הזאת.

אנחנו מדברים פה בהמשך העיקרון שנקבע בחקיקה בכנסת לפני כשנה וחצי בדבר העדפה מתקנת לנשים כדירקטוריות בחברות ממשלתיות, חוק שקיבל לאחרונה גיבוי אידיאולוגי ומעשי על-ידי פסיקתו של בג"ץ.

הצעת החוק שאני מביא לפניכם – שהיא המשך לאותה מגמה שהחלה לפני כשנה וחצי בכנסת – מדברת על העדפה מתקנת לנשים בשירות הממשלתי, לא בשירות הציבורי כולו. היא מבקשת לתת ביטוי הולם לייצוגן של נשים באותם תפקידים שיש עליהם מכרז עד להשגת ביטוי הולם, כאמור, עד להשגת השוויון בהעדפה מתקנת בארבע הדרגות הבכירות. אני מבקש להדגיש, שהעדפה מתקנת על-פי התפיסה שבה דבקה גם ועדת בן-דרור היא כאשר מדובר על מי שעונה על הקריטריונים של הכשירויות הנדרשים גם מגבר, כלומר, לא מדובר בהעדפה תוך כדי הורדת סטנדרטים אלא בהעדפה מתקנת אם יש כשירות שווה בין גבר לאשה.

בפסק-הדין שלו אמר הבג"ץ, אני מצטט רק משפט אחד: פער ניכר בשוויון היכולת, אם מקורו בחוקים מפלים שהיו תקפים בעבר ועברו מן העולם, ואם נתהווה בעטיין של תפיסות עולם פסולות שנשתרשו בחברה, מגביר את סיכויי הקבוצות החזקות וגורע מסיכויי הקבוצות החלשות. ההעדפה המתקנת באה לאזן פער זה. היא מבוססת על התפיסה, כי בחברה שחלק ממרכיביה מצוי בעמדת מוצא נחותה אין די במתן הזדמנות שווה לכול. מתן הזדמנות שווה בנסיבות כאלה יקיים רק נוסחה של שוויון פורמלי אך לא יזמן לפני הקבוצה המקופחת סיכוי אמיתי לקבלת חלקה במשאבי כל החברה.

כאמור, זו ההצעה, אינני רוצה לפרט בעניין הזה. התפיסה מוכרת, היא שנויה במחלוקת, אם כי לאחרונה נתן המחוקק ביטוי מובהק לרצונו בהעדפה מתקנת לנשים. אודה לכנסת אם היא תאשר את הצעת החוק בקריאה טרומית. הדיון יהיה בוועדת החוקה, שכן מדובר בחוק שירות המדינה.

היו"ר א' סלמוביץ:

מה הצעות האלה?

חבר הכנסת מיכאל איתן מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום; בבקשה. חבר הכנסת איתן, אפשר לדעת אם אתה רוצה לעלות או לא? לא אעצור את הדיון.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להביע את הערכתי לדאגה הכנה של חברי סיעת מרצ למינויים בשירות המדינה. הייתי מבקש שהדאגה הכנה תתבטא גם בשלילה מוחלטת של מה שעשתה היום סיעת חיים חדשים – שכידוע, לאנשי מרצ יש חלק ונחלה בלתי מבוטלים בסיעה זו – בכל מה שקשור להטלת מס ארגון על מאות אלפי עובדים במגזר העסקי.

אם אכן אתם, שמנפנים כל הזמן בזכויות האדם ובזכויות האזרח, רגישים לזכויות אזרח ואדם, אני רוצה לשאול: איך יכול להיות שאתם תובילו מהלך שהמשמעות שלו הטלת מס בכפייה על חברים שאינם שייכים להסתדרות, ואתם תובעים שהם יממנו את פעילות ההסתדרות על-ידי מס ארגון כשהם לא רוצים להיות חלק מההסתדרות? איך זה ייתכן, שבניגוד למה שאמרו בחוק כבוד האדם וחירותו, שאין פוגעים בקניין, נתתם היום יד להסכם בין המעבידים – קרי, הממשלה מצד אחד, וההסתדרות מצד שני, שציבור עובדים יממן את פעולות ההסתדרות?

אנשי ההסתדרות אומרים בהיתממות מסוימת: מה אתה רוצה, אנחנו דואגים להגנה מקצועית. אנחנו יודעים יפה ש-80% מהתקציב של ההסתדרות הולכים לכסות מטרות שבינן לבין הגנה מקצועית אין דבר וחצי דבר. אנחנו יודעים יפה שההסתדרות מממנת מנגנונים שלא עוסקים בשום הגנה מקצועית. אנחנו יודעים שההסתדרות מממנת אגודות ספורט, מביאים שחקני חיזוק מכל מיני מקומות בעולם –

--

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא במסגרת חיים חדשים.

מיכאל איתן (הליכוד):

כן, זו מסגרת מינויים. ההסתדרות הזאת – – –

חיים אורון (מרצ):

אנחנו משלמים עכשיו 14 מיליון שקל לליכוד. תתבייש לך.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אורון, א. נא לשבת; ב. נא להפסיק להפריע.

מיכאל איתן (הליכוד):

החיים החדשים בהסתדרות. מה הוא תוקף אותי – – –

חיים אורון (מרצ):

14 מיליון שקל – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אורון, אתה מפסיק להפריע כעת. אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה. אתה יושב עכשיו.

חיים אורון (מרצ):

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

לוקחים בכפייה כסף מהעובדים והוא מסביר.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אורון, אני קוראת אותך לסדר בפעם השנייה.

מיכאל איתן (הליכוד):

לכן, עם כל הכבוד לך, חבר הכנסת דדי צוקר, וליזמות החיוביות שלך בכל הקשור למינויים בשירות המדינה, אני מציע לך – – –

דוד צוקר (מרצ):

רק משפט אחד: מאחר שהעניין פרובלמטי מבחינה קונסטיטוציונית, כפי שרמזת, בשל חוק כבוד האדם וחירותו, האפשרות להפוך אותו לעניין שיש לו לגיטימציה חוקתית היא, שנחוקק חוק-יסוד: זכויות חברתיות. בלי זה, אני מעריך שיש כאן בעייתיות. אם הכנסת תאשר זאת, צריך יהיה לחשוב על כך.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת דדי צוקר, עזוב רגע את העניין הזה. אני מסב את תשומת לבך לכך שהכנסת יכולה לחוקק חוק זכויות חברתיות או לא, אני מתייחס לתוצאה. אנחנו חיים במדינה דמוקרטית, ההתארגנות לחברות בארגון כזה או אחר צריכה להיות לפי רצונו של האדם. לא יכול להיות שיבוא מישו ויאמר לאדם: על כורחך אני מצרף אותך לארגון שלי. אתה לא רוצה להיות חבר פורמלי, אל תבוא לאספות, אבל אני גובה ממך דמי חבר כמעט מלאים, אפילו אם אתה לא חבר. נגד העניין הזה אי-אפשר לחוקק חוקים.

אי-אפשר לכפות על הציבור בשנת 1995 את מה שאפשר היה לכפות במשך עשרות שנים על-ידי שלטון מפא"י ההיסטורית ועל-ידי השלטון ההסתדרותי במדינה. מדוע? כי כל השנים הללו אמרו לאנשים: אתם רוצים בריאות, אין לכם ברירה, אתם חייבים לשלם גם את המס להסתדרות. ברוך השם, היום נותקה הבריאות מהפוליטיקה, והמסקנה המתבקשת היא, שציבור העובדים במדינת ישראל אינו חייב להמשיך ולהיות חבר הסתדרות. לא חבל לו על 500-600 שקל כל שנה, שאותם הוא משחית למטרות פסולות?

היו"ר א' סלמוביץ:

אבקש לסיים, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

שיודיע למעבידים שלו, שהוא לא מוכן שיורידו לו את הסכומים הללו. אלה סכומים שנועדו למטרות פסולות. אני בטוח שכל עובד ועובד ידע היטב מה לעשות עם עוד 500 שקל בכיסו, במקום בכיסם של אלה שהבטיחו חיים חדשים. אין כאן שום חיים חדשים, יש כאן אותו שוד ישן של כספי הציבור.

אברהם יחזקאל (העבודה):

שקר וכזב.

מיכאל איתן (הליכוד):

אולי יש כאן שינוי בזרות הגוברים, אבל – אותו פזמון, אותה גבייה, אותם כספים. הפעם יש הבדל אחד – ובכך אסיים – הפעם אנחנו יכולים לקרוא לציבור ללא חשש, לעזוב את ההסתדרות הזו, שאינה מגינה עליו, שלוקחת את כספו ומשתמשת בו למטרות פסולות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת איתן.

חברי הכנסת, אנו עוברים כעת להצבעה בקריאה טרומית, על הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – ייצוג הולם) התשנ"ה–1994, והעברתה לוועדת הכספים.

דוד צוקר (מרצ):

לא ועדת הכספים, ועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, אני מצטערת: והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון ייצוג הולם)

התשנ"ה-1994, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

12 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק התקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת חוקה, חוק ומשפט, להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעות לסדר-היום הסכם בין ההסתדרות לבין המעסיקים בנושא גביית מס ארגון

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו חוזרים כעת, ברשותכם, להצעות לסדר-היום.

חיים אורון (מרצ):

אם חוזרים להצעה של מס ארגון – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, תרשה לי לומר לאן חוזרים. אנחנו חוזרים להסכם בין ההסתדרות לבין המעסיקים בנושא גביית מס ארגון, הצעות לסדר-היום מס' 5803, 5804 ו-5811.

חיים אורון (מרצ):

אני לא מתנגד שיחזרו לעניין הזה, אבל אני אומר למיקרופון: פנה אלי חבר הכנסת איתן ואמר, בוא נדחה את הדיון, כאשר הוא ועמיר פרץ היו ברדיו. אני אמרתי שאני מוכן. יכולתי לפעול כפי שכמה מחברי הכנסת היו כנראה פועלים, כלומר אחרת, ולומר שאיני מסכים. אז היה עולה הדיון כאשר הייתי פה לבד, הייתי מדבר לבד, הסעיף היה נמחק מסדר-היום, ולא היה נעשה מה שנעשה עכשיו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

איזה לבד? היינו פה חברי הכנסת.

חיים אורון (מרצ):

אבל לא היתה לך זכות דיבור.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לסיים.

חיים אורון (מרצ):

היות שהכללים הללו לא מקובלים עלי, נתמודד עם העניין עצמו עכשיו.

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, מה ביקשת בסוף?

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

טוב, אם כך, אנחנו חוזרים לנושא הזה, חבל על הזמן.

מיכאל איתן (הליכוד):

רק רגע, גברתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה עולה לדבר עוד מעט, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

הזכירו את שמי – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה עולה לדבר, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה להגיב.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא אתן לך עכשיו לדבר, אם אתה עולה ממילא.

מיכאל איתן (הליכוד):

תסלחי לי.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה תסלח לי, חבר הכנסת איתן, אני מנהלת את הישיבה פה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אז תני לי לומר משפט.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא אתן לך, אתה עולה עכשיו לדבר. הצעות לסדר-היום בנושא: הסכם בין ההסתדרות לבין המעסיקים בנושא גביית מס ארגון – של כמה מציעים. אני מזמינה את המציע הראשון, חבר הכנסת מיכאל איתן. בבקשה, הבמה לרשותך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לדבר מכאן.

היו"ר א' סלמוביץ:

אז כל ההצעה שלך תהיה משם. מה זה משנה? אם לא היית מדבר, לא היית מדבר. הייתי נותנת לך לדבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, לא יעלה על הדעת, שבנושא שנוי במחלוקת תיתני – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל אני מוכנה להאריך לך את הזמן בדקה נוספת, ואני מזמינה אותך לדבר. מה זה משנה אם אתה מדבר מפה או משם?

מיכאל איתן (הליכוד):

תיכף תביני למה זה משנה. תיכף תביני, אולי יש בזה היגיון. עמד חבר הכנסת חיים אורון והאשים אותי, שאני הטעיתי אותו. אני רוצה לומר, יכול להיות שהוא טעה, אבל אני לא הטעיתי אותו. חברו לסיעה, חבר הכנסת עמיר פרץ, צלצל אלי ואמר לי כהאי לישנא: אנחנו אמורים לצאת לתוכנית ברדיו, תעשה לנו שירות משותף – הוא אמר לי – תפנה לנשיאות ותבקש שידחו לנו את הדיון. אמרתי לו: בסדר, אני מקבל את המשימה.

צלצלתי לסגנית המזכיר ודיברתי איתה, ואחרי דין ודברים ביני לבינה, היא רשמה – חבר הכנסת חיים אורון, חבר הכנסת חיים אורון – – –

חיים אורון (מרצ):

אני שומע אותך מכאן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מדבר אליך.

חיים אורון (מרצ):

אני לא רוצה לשמוע אותך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אהה, אתה גם לא רוצה לשמוע. אתה לא רוצה לשמוע.

חיים אורון (מרצ):

יש גבול לבריונות. שם דיברת 15 דקות, כאן אתה מדבר 15 דקות.

היו"ר א' סלמוביץ:

פה הוא מדבר במסגרת ההצעה, הוא לא מדבר 15 דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

תקשיב לי. אתה לא רוצה להקשיב.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה טופל עלילות שווא.

מיכאל איתן (הליכוד):

סגנית מזכיר הכנסת תיאמה את הדברים עם יושב-ראש הישיבה והודיעה שהדיון בנושא הזה יידחה ויהיה הדיון האחרון היום – –

היו"ר א' סלמוביץ:

נכון, זה מה שנאמר לי.

מיכאל איתן (הליכוד):

– ויענה עליו שר האוצר. היא הוסיפה ואמרה לי: האם זה מקובל על שלושת המציעים? אמרתי לה: פנה אלי עמיר פרץ, שהוא חבר סיעתו של אורון, אבל ליתר ביטחון אדבר אישית עוד הפעם עם אורון. אף שהייתי דחוק מאוד בזמן, איתרתי את אורון ואמרתי לו: חיים, עמיר פרץ פנה אלי וביקשנו לדחות. הוא אמר לי: מקובל עלי, זה בסדר.

עכשיו בא אלי חיים אורון ואומר לי: התחייבת לדחות את זה לשבוע הבא. איך יכולתי לדחות זאת לשבוע הבא, כאשר סגנית המזכיר קבעה שהדיון יהיה היום, וכאשר היושב-ראש קבע שזה יהיה היום?

אבל, על מנת להשכין רוח טובה, אני מקבל את הצעתך ומוכן לדחות את ההצעה.

חיים אורון (מרצ):

לא, לא.

עמיר פרץ (העבודה):

לא, לא.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, אני הבנתי, חבר הכנסת אורון, נא להקשיב. קודם כול, אני רוצה להבהיר פה חד-משמעית, שלא ניתן לדחות הצעה דחופה לשבוע הבא. אם דוחים הצעה, ההצעה בטלה ומבוטלת. זה דבר ראשון. דבר שני, אני שומעת פה מסגנית מזכיר הכנסת, שיושב-ראש הישיבה, שניהל את הישיבה לפני, אכן הסכים לדחות על-פי הפנייה שלכם.

אנחנו חוזרים כעת לנושא. אנחנו מדברים על הצעה לסדר-היום בנושא הסכם בין ההסתדרות לבין המעסיקים בנושא גביית מס ארגון. אני מזמינה את ראשון המציעים, חבר הכנסת מיכאל איתן – בבקשה. אחריו – חבר הכנסת עמיר פרץ, ואחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בנושא של מס ארגון אני עולה פעם אחר פעם וקורא מכאן פעם נוספת לאלה שהבטיחו חיים חדשים, לעשות טובה ולתת לציבור העובדים במדינת ישראל להחליט. אדם שרוצה להיות חבר בהסתדרות, ישלם לכם מס ארגון כמה שאתם רוצים. אבל אם הוא מחליט שהוא לא רוצה לא מעוקצכם ולא מדובשכם, אל תכפו. הרי אותו עובד בכלל לא היה צד. אתם יושבים עם המעסיקים ואומרים להם: תנכו משכר העובדים נגד רצון העובדים. כך אתם מייצגים עובדים?

יורם לס (העבודה):

שאל כמה דמי גבייה המעסיקים ייקחו לעצמם.

מיכאל איתן (הליכוד):

נכון, יפה. חבר הכנסת לס עוזר לי. גם למעבידים יש אינטרס לעשות יד אתכם. הם לוקחים קומיסיון, אחוזים עבור הגבייה. להסתדרות יש עניין לגבות כמה שיותר מס חבר על מנת שיהיה לה תקציב של מאות מיליוני שקלים, המעבידים מקבלים אחוזים תמורת הגבייה, ושני אלה עושים הסכם. רק את העובד שצריך להוציא את הכסף לא שואלים, כופים עליו. איפה נשמע כדבר הזה?

אומרים לי: מיכאל איתן, יש אולי צדק בכך, שאם ההסתדרות משיגה לעובד הישגים מקצועיים, הוא ישתתף בעלויות ההגנה המקצועית. אני רוצה לומר כאן לציבור, הטיעון הזה הוא מסווה. ההוצאות של ההסתדרות להגנה מקצועית אינן מגיעות אפילו ל-50-60 מיליון שקל בשנה. אבל הגבייה שלהם, 0.7% מעובדים שאינם חברי הסתדרות ו-0.9% מחברי ההסתדרות, מגיעה למאות מיליוני שקלים.

הם אומרים: אנחנו צריכים את הכסף להגנה מקצועית. רק 20% הם מוציאים להגנה מקצועית. זה אליבי, זה תירוץ. באופן מעשי, מה הם עושים? גובים מאות מיליוני שקלים ומבזבזים אותם למטרות שלציבור העובדים אין בהן עניין – אגודות ספורט, שחקנים מחוץ-לארץ, תנועת הנוער העובד,

תשלומים שונים. שמואל אביטל פרסם היום בעיתונות, שהוציאו את זה למטרות פוליטיות מפלגתיות כאלה ואחרות.

שמואל אביטל (העבודה):

בעבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

כן, בעבר. לכן אני קורא לכם, אם אתם אמיתיים ואם אתם מדברים על חיים חדשים, תגבו ממי שאינו חבר הסתדרות לא יותר מ-0.2% משכרו. גם זה מספיק על מנת לממן את ההגנה המקצועית. ואם הוא מתנגד, תנו לו ללכת לנפשו. יש לכם מספיק רכוש, מספיק כסף, מספיק קרנות שביתה, יש לכם נכסים בלי סוף, למה לגזול את כבשת הרש של העובדים בישראל כדי לממן את כל הפעילויות שלכם?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן. אני מזמינה את חבר הכנסת עמיר פרץ. אחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

עמיר פרץ (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אין ולא היתה במדינת ישראל קבוצה פוליטית שלקחה על עצמה את ההימור הגדול ביותר שהיה במדינת ישראל מבחינה אישית ומכל בחינה שאפשר לבחון אותה.

אני לא מאמין, חבר הכנסת מיכאל איתן. אתה עומד פה בידיים לא נקיות, כשאתה מאמין שיש איזו קבוצה פוליטית במדינת ישראל או במדינה אחרת שהיתה עושה בשישה חודשים מהלך של היפרדות מנכסי קופת-חולים.

עובדיה עלי (הליכוד):

למה ידיו לא נקיות?

עמיר פרץ (העבודה):

אני אגיד לך למה. מכיוון שכשמסיימים לדבר, מישהו צריך גם להגיד איך מגינים על העובדים. לא חוכמה להגיד מה לא. ברוך השם, אף אחד מחברי הכנסת שיצא מהמשכן הזה כדי לעבוד בהסתדרות, לא מתפרנס מההסתדרות. אנחנו לא נהנים מאותם מסי חבר. אף אחד לא יאשים אותנו שהמנגנון הזה הוא מנגנון שמשרת אותנו פוליטית באיזו צורה, מכיוון שקבענו שאין עוד מנגנון פוליטי בהסתדרות.

נכון, העובדים שם לא נכנסו בגנבה. גם אם מישהו טעה והכניס אותם ועשה את זה בצורה מנופחת, אנחנו נתנהג אליהם כמו בני אדם. אבל עד לרגע זה הורדנו למעלה משליש ממספר העובדים.

חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה שכל היום מצהיר על הפרטות, אתה רוצה לעשוק עובדים? אתה רוצה להוציא מהם את המטרייה האחרונה שנשארה להם? מה אתם רוצים לעשות מהעובדים במדינת ישראל? אתה רוצה להחזיר אותנו למשטר של עבדים, שרק חברות כוח אדם ישלטו כאן? על מה אתה מדבר? כל הניקיון שאתה מדבר עליו, מי עשה אותו, אתה, חבריך? הקבוצה הפוליטית הזאת, היא שלקחה את כל ההימור. עד לרגע זה אנחנו עומדים בכל ההתחייבויות שלנו.

יורם לס (העבודה):

בנושא הגבייה אתם עומדים בכל ההתחייבויות?

עמיר פרץ (העבודה):

תעזוב אותי. אתך אני לא מתעסק בכלל. תעשה לי טובה, תחליט איפה אתה נמצא.

יורם לס (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס, אני מבקשת ממך.

עמיר פרץ (העבודה):

מכיוון שחבר הכנסת מיכאל איתן יודע יפה מאוד שהמס הזה איננו מס חדש, ובזה מנסים להטעות את הציבור – – –

יורם לס (העבודה):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס, אתה תפסיק עכשיו. חבר הכנסת לס, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה. אני מבקשת להפסיק את זה.

עמיר פרץ (העבודה):

אני לא מתעסק אתך, חבר הכנסת לס.

יורם לס (העבודה):

מס בריאות בלוף — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

נא להפסיק את זה, חבר הכנסת לס. חבר הכנסת לס, אני קוראת אותך לסדר בפעם השנייה.

יורם לס (העבודה):

תעמולה יש להם. בושה.

עמיר פרץ (העבודה):

אני לא מתעסק אתך, חבר הכנסת לס. מה לעשות. תעמולה לא תעמולה, קיבלנו את אמון הציבור.

יורם לס (העבודה):

מאחזי עיניים.

עמיר פרץ (העבודה):

לא יעזור לך שום דבר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה מוכן להפסיק, חבר הכנסת לס?

עמיר פרץ (העבודה):

חבר הכנסת לס, לא יעזור לך ולא לאף אחד אחר. את המנדט שלנו קיבלנו בדיון.

סילבן שלום (הליכוד):

לא לקחת מס ארגון.

עמיר פרץ (העבודה):

שלום לך, חבר הכנסת סילבן שלום.

אין לי שום ספק, חבר הכנסת מיכאל איתן, שרוב העובדים בישראל יהיו חברים בהסתדרות, מכיוון שאם עד היום, מה שהפריע להם להיות חברים בהסתדרות היה העובדה שאילצו אותם – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

נא לסיים.

עמיר פרץ (העבודה):

סליחה, גברתי, הפריעו לי מספיק.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, אני כבר הוספתי לך את הזמן.

עמיר פרץ (העבודה):

אני מאוד מבקש לתת לי את האפשרות להשיב. הנושא כל כך רגיש.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני פה שומרת על זה שלא יפריעו לך, והוספתי לך זמן. אני לא אוסיף לך מעבר לזה.

עמיר פרץ (העבודה):

חבר הכנסת מיכאל איתן דיבר ארבע דקות שם, ועלה לדבר ארבע דקות כאן.

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא לא דיבר ארבע דקות שם. לצורך האיזון הוא דיבר משם, כדי להשיב לחבר הכנסת אורון.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא היה שייך לעניין. חבר הכנסת אורון תקף אותי שלא בצדק.

עמיר פרץ (העבודה):

זה נושא חשוב, ואני חייב להסביר אותו.

המס הזה הוא המס היחיד שמביא תמורה מלאה לעובדים שלו. מי שחושב לנסות לתת כוח למעבידים בזה שהוא ייצור מצב שרק חלק מהעובדים יקבלו הגנה במפעל – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

תן להם להחליט.

עמיר פרץ (העבודה):

אל תפריע לי. אני לא הפרעתי לך.

אני אתן דוגמה, ברשותך, גברתי. במפעל "רבינטקס" בבית-שאן יש עובדים שהם חברי הסתדרות ועובדים שהם אינם חברי הסתדרות. עובדי מפעל "רבינטקס" בבית-שאן משלמים על-פי משכורתם, שלצערי הרב היא משכורת מאוד נמוכה. התשלום שהם ישלמו יעמוד על כ-14 שקלים בחודש. לפני חודש הם שבתו במשך עשרה ימים. האם מישהו חושב שהם יכלו להצליח בשביתתם לולא יצאו כל העובדים לשביתה? חלק מן העובדים הם חברי הסתדרות וחלק מהם אינם חברי הסתדרות. כשאנחנו שלחנו להם את דמי השביתה, שלחנו שיק לכל עובד; לא הבחנו בין חבר הסתדרות לבין מי שאיננו חבר הסתדרות. והשיק הזה שהם קיבלו, לצערי בסכום לא גבוה, בסכום שמתקרב ל-500 שקל, הם צריכים לעבוד עוד חמש שנים ולשלם לנו מס כדי להחזיר אותו.

לכן העובדים בישראל לא יתפתו ללכת אחרי מי שרוצה לחשוף אותם. חבר הכנסת מיקי איתן קורא לכם להיחשף, כדי שהוא וחבריו יוכלו לרמוס אתכם. לכן, אתם אל תתפתו אחרי דברים זולים שאין להם שום מעמד ושום משמעות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עמיר פרץ. אני מזמינה את חבר הכנסת חיים אורון. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מבין את הכעס של חבר הכנסת מיכאל איתן. עד עכשיו אמרו לנו כל הזמן, בעצם במה שאתם עושים אתם עושים את מדיניות הליכוד. אנחנו אמרנו: לא, אתם טועים ביסוד, אנחנו לא מתכוונים לזה. אנחנו מתכוונים שתהיה הסתדרות חזקה גם במתכונת אחרת, ואילו אתם מתכוונים לשבור את ההסתדרות.

זה לא התחיל היום, זה לא ויכוח מעכשיו. ההיסטוריה של היישוב בארץ מלאה את הוויכוח הזה. אני מאמין, שכמו בעבר, למרות קשיים רבים, גם בהווה יתברר לכם, שאנחנו מתכוונים שההסתדרות היא גם איגוד מקצועי, היא גם פעולה חברתית, היא גם אחריות חברתית, והיא מייצגת בגדול, כן, חבר הכנסת איתן, את ההיפך ממה שאתה חושב ורוצה – שההסתדרות תהיה חלשה ככל האפשר. אני רוצה שהיא תהיה חזקה ככל האפשר.

ויש פה גם קטע של ידיים לא נקיות. חבר הכנסת עובדיה עלי, אתם נציגי הליכוד – יכול להיות שלא, אז תגידו – האיש שלכם בהסתדרות, הסיעה שלכם בהסתדרות, באה שלוש פעמים ביום, לא אחת לשנה, לשאול אותי: תגיד, ומה אתנו? ולא רק זה, מנהיג הליכוד – לא אמרתי את זה עד עכשיו – מנהיג הליכוד, ביבי נתניהו, בא ואמר לי: חבר הכנסת אורון, אתה מוכרח להשלים את הסכום שמפלגת העבודה לקחה בבחירות הקודמות שלא בצדק – עד לגובה הזה לתת לליכוד; אם לא, נלך לבתי-המשפט. אני אמרתי: לא נלך לבתי-המשפט, כי אתם תובעים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

מה עם "חיים חדשים"?

חיים אורון (מרצ):

אנחנו אמרנו: לא נלך לבתי-המשפט, כי אתם, לצערי, תובעים תביעה צודקת, כי קיפחו אתכם על בסיס הנורמות של העבר. לא באתם ואמרתם: אנחנו נקיים, אנחנו לא רוצים. לא. באתם, חבר הכנסת איתן וחבר הכנסת ביבי נתניהו, ובא חבר הכנסת דן תיכון – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אל תכניס אותי. אני הלכתי לרמון ואמרתי לו: תוריד. הוא התחייב לי ואמר: אני אוריד. אבל הוא לא הוריד כפי שהוא התחייב. תשאל את רמון.

חיים אורון (מרצ):

אני לא מכניס אותך.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת איתן.

חיים אורון (מרצ):

אנחנו, חבר הכנסת איתן, אנחנו – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, די.

חיים אורון (מרצ):

אנחנו, חבר הכנסת איתן, הורדנו מ-38 מיליון ל-20 מיליון, תוך מחאות של אנשים במפלגה שלך.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא מספיק. תורידו עוד. תורידו עוד.

חיים אורון (מרצ):

נכון. אני אוריד עוד. אני מקווה שיהיה לך אומץ לא לשחק משחק נקי. יש שמאי – הוא צריך להתלכלך; יש ביבי נתניהו, מנהיג הסיעה – הוא צריך להתלכלך; ויש מיקי איתן – הוא אחראי לצדק: אל תביא, אל תיתן, דפוק אותם. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אמרתי תוריד. תוריד. יש לך רוב.

חיים אורון (מרצ):

בבקשה, קבל החלטה בסיעתך.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לך רוב.

עמיר פרץ (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פרץ.

חיים אורון (מרצ):

קבל החלטה בסיעתך. קבל החלטה בליכוד.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לך רוב.

חיים אורון (מרצ):

קבל החלטה בליכוד.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה צריך את הליכוד?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן. חבר הכנסת פרץ.

חיים אורון (מרצ):

אני צריך אותו משום שאתה — — —

קריאה:

היו"ר א' סלמוביץ:

מי צועק משם?

חיים אורון (מרצ):

חברי הליכוד ---

קריאות:

חיים אורון (מרצ):

אתם לא תרחצו בניקיון כפיים.

קריאות:

היו"ר א' סלמוביץ:

אני רואה שאני צריכה להשתלט גם על עוזרים, אני לא יודעת על מי, שם בקצה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

העוזרים לא דיברו כלל. אני קרוב לעוזרים. לא שמעתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא דיברו, אלא צעקו, צעקו.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני שומע מצוין, לא שמעתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בוחבוט, אם לא שמעת, אולי תבדוק את האוזניים שלך.

שלמה בוחבוט (העבודה):

גברתי, אני שומע מצוין.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בוחבוט, מכיוון שאינך מנהל את הישיבה, דעתך אינה נחשבת, מה לעשות.

חיים אורון (מרצ):

אנחנו הגענו, נכון, להסכם, כחלק מהסכם העבודה, שיאפשר להסתדרות להתקיים כהסתדרות כללית – נכון; לא קניית שחקנים, לא ספורט ייצוגי אלא ספורט עממי – נכון; פעולות חינוכיות – נכון. ואני בטוח שיש חברים רבים בליכוד, אני מנחש, למשל חבר הכנסת עובדיה עלי, שחושבים שזאת פעולה נכונה ומבורכת לטובת השכבות שזקוקות להגנה, לא לאלה שלא זקוקות להגנה, כי הן יסתדרו לבד.

לכן חבר הכנסת איתן יכעס. אני מבין את הכעס שלו, כי הוא באמת התפתה להאמין שאנחנו מתכוונים למדיניות שלו. הוא כמעט שכנע את עצמו ואת הציבור שעושים את מה שהליכוד רצה. הליכוד בחלקו הגדול, לא כולו, רוצה בעצם לחסל את ההסתדרות, ואילו אנחנו, ואני מאמין שגם חלקים בליכוד, רוצים הסתדרות אחרת, שמשרתת את העובדים, שמגינה על השכבות החלשות לטובת העובדים, לטובת המדינה, לטובת החברה והמשק בישראל.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. יש לנו פה הצעה של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מיכאל איתן מסדר-היום. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

נתנו לי להסיר דווקא את הצעתו של חבר הכנסת מיכאל איתן?

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה נרשמת לראשון, מה לעשות? זה הולך לפי סדר. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת חיים אורון ועמיר פרץ, בהנחה שצריך מס ארגון, אתם לא צריכים את גובה הסכום הזה של המס בכפייה כדי לקיים איגוד מקצועי. כשאתם לוקחים בכפייה מס מציבור עובדים – תנו לו שירות של איגוד מקצועי. אל תספרו לנו מעשיות, שאתם צריכים לתת שירותים שהמדינה נותנת. המדינה והרשויות המקומיות נותנות היום שירותי תרבות, שירותי חינוך, שירותים סוציאליים, אפילו נסיעות לחוץ-לארץ, אפילו ספורט, כל דבר. ברגע שאתם תיקחו כסף בכפייה ותקיימו דברים שאינם בגדר איגוד מקצועי – אתם תהיו "חיים ישנים".

אני מתפלא שאין כאן שר מהממשלה שיאמר לנו: אם אתם הולכים להטיל מס ארגון, מדוע זה יינתן רק להסתדרות עובדים אחת; אם יש עובדים שרוצים להיות מאורגנים בהסתדרויות עובדים אחרות, קרי הסתדרות עובדים לאומית? מדוע אתה תגבה כסף ותיתן את זה רק לחיים החדשים או הישנים? אין שר ששייב לי.

יש כאן שתי בעיות, ואני לא מדבר על הבעיה העקרונית שאפשר להתווכח עליה, כן מס ארגון או לא מס ארגון. אם תקיימו את השירותים האלה אתם תחטאו, אתם תיקחו בכפייה מהעובדים מסים למטרות שהם לא צריכים אותן.

לכן, כמה שתעמדו כאן, כמה שתתפתלו וכמה שתאמרו לנו: אנחנו רוצים לקיים הסתדרות חדשה – לא נסכים לזה. ובעתיד הקרוב אתם תיבחנו לפי מה שתעשו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. חבר הכנסת יורם לס מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עמיר פרץ מסדר-היום; בבקשה – דקה.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, ביקשתי להסיר את ההצעה מפני שאני רוצה לציין קודם כול את העובדה שאנשי סיעת רם הם פחדנים. אנשי סיעת רם מיוצגים בכנסת והם יכלו להביא בפני הכנסת חוק מס ארגון מטעמם. הם לא מעזים לעשות את זה. למה הם לא מעזים לעשות את זה? כי הם יודעים שהציבור יגיד להם שהם ניהלו מערכת בחירות שקרית. הם הבטיחו לציבור שלא ייקחו ממנו כסף בכפייה והנה הם מתכוונים לעשות את זה. מפני שהם פחדנים הם לא מביאים לכנסת חוק מטעמם. הם מסתמכים על אותו חוק שהסתמך עליו הברפלד.

חיים אורון (מרצ):

מה פתאום?

יורם לס (העבודה):

אני אקרא לכם את החוק שנמצא כאן כדי שתראו למה המעשה שלכם הוא בלתי חוקי.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא יהיה לך זמן לקרוא את כל החוק.

יורם לס (העבודה):

אני אביא נקודה אחת.

רן כהן (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רן כהן.

יורם לס (העבודה):

חיים הברפלד וחיים רמון הם אותו חיים.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא להפריע, חבר הכנסת אורון.

יורם לס (העבודה):

הם משתמשים באותו חוק, גברתי היושבת-ראש.

חיים אורון (מרצ):

יורם לס (העבודה):

מה כתוב בחוק הזה?

חיים אורון (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

יורם לס (העבודה):

אולי אתם לא יודעים, חבר הכנסת אורון, אני אומר מה כתוב, כדי שידעו זאת חברי הכנסת. כתוב בחוק שאסור, אסור יהיה לקחת בכלל מאנשים מס ארגון אלא אם כן הם לא חברים בשום ארגון עובדים. החוק מונח לפני. אתם לא קראתם אותו. אדם במדינת ישראל שהוא חבר בארגון עובדים כלשהו, אסור לגעת בו.

חיים אורון (מרצ):

נכון.

רן כהן (מרצ):

גם לא ייגעו.

יורם לס (העבודה):

ולכן הצעתי היום לקופת-חולים הכללית להקים ארגון הסתדרות עובדים של קופת-חולים הכללית – –

חיים אורון (מרצ):

רן כהן (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת חיים אורון, נא לא להפריע. חבר הכנסת רן כהן, חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת לס, נא לסיים.

יורם לס (העבודה):

— או הסתדרות העובדים "מכבי", שתגיע לבית-משפט, ואנחנו נראה — — —

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת לס, אין לך מה — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אורון, אתה מוכן להפסיק, בבקשה. אתם תאפשרו לו לומר את מה שהוא רוצה.

יורם לס (העבודה):

אתה לא חייב. ואז אנחנו נביא למצב שמס הארגון, שאותו גובים בכפייה, 300-400 מיליון שקל, יגיע לבריאות.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס, אתה קצת שכחת את עצמך.

יורם לס (העבודה):

אם נגזר שכבר יגבו את המס הזה בכפייה, הוא יגיע לבריאות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת לס. חבר הכנסת אברהם הירשזון מציע להעביר את הצעתו של חבר הכנסת עמיר פרץ לוועדה. בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני חושב שההסכם שחתמה ההסתדרות הכללית עם המעסיקים הפרטיים ועם המעסיקים הציבוריים הוא מביש. זה הסכם שפועל לרעת העובדים השכירים במדינת ישראל. הוא פועל לטובת המעסיקים, הוא פועל לטובת ההסתדרות, משום שהוא מונע מכל ארגון אחר שלא בהסכמת ההסתדרות הכללית לחתום על הסכם עם מי מהמעסיקים ומונע מכל ארגון עובדים אחר לקחת דמי טיפול ודמי חבר בשיעורים יותר קטנים.

מאחר שאני רוצה להתווכח עם חבר הכנסת פרץ על הנושא הזה, אני מבקש להעביר זאת לוועדה, כי פה אין לנו אפשרות להתווכח.

אני מבין את ההיסטריקה של חבר הכנסת חיים אורון, כי הוא יודע שההסכם הזה הוא הסכם מביש.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת הירשזון. חבר הכנסת אברהם רביץ מציע להעביר לוועדה את הצעתו של חבר הכנסת מיכאל איתן. בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, אני חושב שצריך הסתדרות חזקה, אני חושב שההישגים של העובדים במדינת ישראל נובעים מהסתדרות חזקה, שדאגה לתנאים הסוציאליים של העובדים.

אני פונה אליך, חבר הכנסת עמיר פרץ, אני באמת לא מבין מדוע עשיתם את הטעות הזאת. מדוע אתם מרגיזים עליכם את עם ישראל, בחינם? מדוע אתם צריכים לעסוק בפעולות שאין להן שום קשר לאיגוד מקצועי? מדוע אתם צריכים לעסוק בפעולות האלה ולקחת כסף מחלק מהעובדים שאין להם שום עניין בפעולות האלה, יהיו הפעולות הללו מבורכות כפי שיהיו, אבל אין להם עניין בהן. הם רוצים אותך כיושב-ראש האיגוד המקצועי, ואתה אדם מוכשר לדבר הזה, תעשה את מלאכתך נאמנה. למה אתם גורמים את העוול הזה לחברה בישראל? בשביל מה?

לכן אני מציע שהדיון הזה יועבר לוועדה, ואתם אולי תחזרו בתשובה בעניין הזה ותבטלו את הסעיף הזה, ובכך תצליחו להוריד גם את המס אולי ל-0.4% או ל-0.3%, או משהו דומה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רביץ.

חבר הכנסת מיכאל איתן, האם אתה מסכים להצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חושב שהנושא ראוי לדיון במליאה, שעם ישראל ישמע – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אתה יודע מתי זה יגיע לדיון במליאה?

מיכאל איתן (הליכוד):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, סליחה, חבר הכנסת מיכאל איתן. מסכים את תשומת לבי לכך שיש פה הצעה נוספת שלא הובאה לידיעתך. חבר הכנסת שלמה בוחבוט מציע להעביר את הצעתו של חבר הכנסת חיים אורון לוועדה. בבקשה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

מיקי איתן, אתה בכוונה תחילה מטעה את הציבור. אתם הצבעתם בשביל חוק בריאות, אבל על מס הבריאות אתם באים ואומרים: מדוע הטלתם את המס?

יורם לס (העבודה):

– – – לבטל את מס הבריאות. זה הבלוף הכי גדול – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

ואיך אתה הצבעת, חבר הכנסת בוחבוט?

שלמה בוחבוט (העבודה):

אתם חברים בהסתדרות, ואתם משדרים כאילו לציבור – – – אתה מפריע לי, סליחה.

מיכאל איתן (הליכוד):

איך הצבעת?

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני הצבעתי בעד.

אתם מטעים את הציבור, כי בסופו של דבר אתה גם בתוך ההסתדרות ואתה רוצה ליהנות מהמס הזה, שכולם מתנגדים לו.

אני בכל זאת מציע להנהגה החדשה בהסתדרות, שאם בכל זאת חתמתם, חלק גדול מהמס יעבור למועצות הפועלים בפריפריה, שם צריך לחזק את התרבות, לחזק את הספורט. תיזהרו שלא לפגוע בשום פנים ואופן במועצות הפועלים בערי הפיתוח.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת בוחבוט.

עכשיו אני חוזרת אליך, חבר הכנסת איתן. אני לא הבנתי אם אתה מסכים להעביר את ההצעה לדיון בוועדה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסכים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת עמיר פרץ, אתה מסכים?

עמיר פרץ (העבודה):

מסכים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת חיים אורון, האם אתה מסכים?

חיים אורון (מרצ):

מסכים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כן, נעבור להצבעה בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

11 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

הצעה לסדר-היום

רצח אשה בידי בעלה בקריית-שמונה

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא בסדר-היום, הצעות לסדר-היום מס' 5764 ו-5765, בנושא: רצח אשה בידי בעלה בקריית-שמונה – של כמה מציעים. אני מזמינה את ראשון המציעים, חבר הכנסת אבנר חי שאקי – הוא איננו נוכח. אני מזמינה את המציעה השנייה, חברת הכנסת נעמי בלומנטל; בבקשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

יש שינוי בסדר-היום?

היו"ר א' סלמוביץ:

היה שינוי. חזרנו לסדר הרגיל. בבקשה, חברת הכנסת בלומנטל, שלוש דקות.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, שנת 1995 החלה. התפללנו שלא ניתקל שוב ברצח של אשה בידי בעלה, אבל לא עברו כמה ימים והרצח הגיע. האם זה מין ריטואל קבוע, שנצטרך לחיות אתו? לי נראה שלחברה בישראל אסור בשום פנים ואופן להסכים שזה אומנם יהיה.

אני רוצה לדבר על אותה אשה מוכה. בחברה שלנו אשה מוכה היא אשה שקופה. הצעקות שלה לא נשמעות, וסימני המכות שעליה הם שקופים – בעיני השכנים, המטפלים, הרופאים, המורים בבית-הספר, האחיות בטיפת-חלב. כל אותם אנשים פרטיים שמייצגים את הממסד, שלא שמעו ולא ראו, מטיפים לאותה אשה שקופה, שאת סימני החבלות שעל גופה הם לא רואים ואת הצעקות שלה הם לא שומעים, שחשוב, חשוב מאוד לשמור על הילדים, לשמור על קדושת המשפחה.

האשה המוכה היא גם אשה מחוקה. נשים שסובלות מאלימות מעידות על עצמן שהן מחוקות, כאילו אינן שולטות בחייהן. ואומנם, האשה המוכה נחקת. היא נרצחת. האלימות החוזרת ונשנית מפגישה את האשה המוכה עם מותה הממשי. שכן נשים מוכות, ומדובר בשורה ארוכה של נשים שהיו מוכות והיום הן כבר אינן, הן רצוחות. הן יודעות בזמן שהן מוכות שבעליהן יהרגו אותן במוקדם או במאוחר. המציאות מוכיחה, כי ביותר מדי מקרים הן צודקות. אומר אותו גבר מכה, מענה, אונס, מחבל: אני לא

יכול לחיות בלעדייך. וכשהוא אומר לה "אני לא יכול לחיות בלעדייך", הוא בעצם אומר לה: את לא תחיי בלעדי. את לא תחיי בלעדי. וזה מה שקורה – היא נעלמת.

ואני מתפללת שזאת הפעם האחרונה השנה הזאת שאנחנו עומדים כאן כמעין מצבה לאותה אשה שכבר איננה, שנרצחה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת נעמי בלומנטל.

הצעה לסדר-היום הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת רצח נשים בידי בעליהן

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת להצעה לסדר-היום מס' 5767, מאת חברת הכנסת לימור לבנת, בנושא: הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת רצח נשים בידי בעליהן. בבקשה.

לימור לבנת (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בחודשים האחרונים כמעט שאי-אפשר לפתוח עיתון בלי שיהיה בו איזה מין דף יומי כזה, שבו יש פרטים על מעשי אלימות נגד נשים: "בעט בבטן של אשתו ההרה, משך בשערותיה, ושחרר בבית-המשפט". לקט מקרי: מה היית עושה נגד בעל אלים? עמוד ראשון בעיתונים: עוד אשה נרצחה, עוד אשה הוכתה, עוד גבר היה אלים כלפי בת זוגו, אשתו, או שאיננה אשתו. זה נהפך כמעט לאיזה מין מכה כזאת שמשלימים אתה, או כמעט משלימים אתה, אומרים עוד הפעם: אוי ואבוי, אבל עוברים הלאה לסדר-היום.

אמרה כאן לפני חברת הכנסת נעמי בלומנטל – והנתונים צועקים לשמים ואין צורך לחזור עליהם – 19 נשים נרצחו בידי בני זוגן בשנת 1994. רק התחילה השנה, שנת 1995, נרצחה אשה אחת, ז'קלין אסרף מקריית-שמונה.

משהו היה בו, ברצח הזה של ז'קלין אסרף, שזעזע את הציבור אולי יותר או קצת יותר מאשר מקרים אחרים. שאלתי את עצמי מה היה המשהו הזה? אני חושבת, שמה שזעזע יותר מאשר במקרים אחרים היה, שכאן כאילו פעלו כל המערכות בצורה טובה – הן היו מודעות, ידעו על זה, טיפלו בעניין, הוא כבר דקר אותה וישב שנתיים בכלא על זה. זאת אומרת, הוא עבר את כל התהליכים, כל המערכות, מערכת הרווחה, מערכת המשטרה, הפרקליטות, בית-המשפט, הכלא. הוא שוחרר. ושוב היתה אלימות והיו אימים באלימות, ושוב פנו עובדי הרווחה לבית-משפט, היה צו הרחקה, ולמרות

כל זאת, והכול ידעו, הוא הצליח לרצוח אותה. זאת אומרת, שמשהו בכל המערכת הזאת במקום כלשהו אולי איננו מספיק מתואם, אולי איננו פועל מספיק לעומק.

אבל, העניין אינו מתמצה בזה. נוסף על כך שצריך לבדוק את המערכות כולן, צריך, גברתי היושבת-ראש, גם למסור מכאן, מהכנסת, מהבית הזה, מהדוכן הזה, מסר ושדר לציבור כולו, שהתנהגות אלימה כלפי נשים אינה יכולה לעבור בשקט, שזה לא לגיטימי בחברה שלנו. צריך לקרוא לכל מי שיודע משהו לדווח. זו צריכה להיות נורמה. אפילו בעילום שם יש לדווח למשטרה, לדווח למוסדות, למוסדות הרווחה השונים. צריך שידעו שלא נוכל לקבל, שצריך להחרים, לשלול את הלגיטימציה, לנדות גברים שנוהגים באלימות כלפי נשותיהם.

אני רוצה לסכם בזה מפני שזמני תם. אני חושבת שהכנסת צריכה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית על-פי סעיף 94(ב) לתקנון הכנסת וסעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת, שתבחן את כל הסוגיות האלה – את הסינכרוניזציה, את התיאום של מערכת הרווחה, המשפחה, הסביבה; חובת הדיווח של מערכת החינוך, של המשטרה; הפרקליטות; המערכת המשפטית; חומרת העונשים של מערכת החקיקה; רישוי הנשק; המקלטים, מרכזי הסיוע, הגופים ההתנדבותיים – כל המערכות האלה גם יחד. לא די בכך ששרת העבודה והרווחה תעשה את תפקידה ושר המשטרה יעשה את תפקידו ושר המשפטים יעשה את תפקידו, אלא הסינכרוניזציה של כל אלה היא זו שתביא לטיפול במהות הבעיה, אבל גם מכאן, מהכנסת הזאת, מהבית הזה, יש להעביר מסר אל הציבור כולו: אנחנו נעשה כל מאמץ כדי לנדות את האלימים וכל מאמץ כדי לחסוך חיים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת לימור לבנת.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני מברך אותך על ההצעה לסדר-היום, אבל למה רצח נשים ולא פגיעה בנשים?

לימור לבנת (הליכוד):

אומר לך מדוע, אדוני, חבר הכנסת הירשזון, חשבתי על זה, וזה לא מקרי. חשבתי שצריך לחדד את העניין, ועל-ידי ועדת חקירה פרלמנטרית שתדון ותבדוק את רצח הנשים, נגיע כמובן לכל הבעיה של אלימות נגד נשים. חשבתי שצריך לחדד את הנקודה הזאת בדיוק.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. גברתי שרת העבודה והרווחה, בבקשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבדת להשיב על הצעות לסדר-היום של חברות הכנסת נעמי בלומנטל ולימור לבנת.

לפני כחודש וחצי, ב-22 בנובמבר, עמדתי מעל דוכן זה ביום שיוחד למאבק באלימות נגד נשים. לצערי הרב, אני נאלצת לשוב ולהתייחס לנושא כאוב זה, לאחר ששוב נרצחה אשה על-ידי בעלה, ז'קלין אסרף, זכרה לברכה, והיא הקורבן הראשון לשנה זו, לאחר שב-1994 – והזכירו זאת קודמותי – נרצחו 19 נשים על-ידי בני זוגן.

עקב רציחתה של ז'קלין אסרף, זכרה לברכה, מתחדד ביתר שאת הצורך למצוא פתרונות למקרים שאותם לא הצלחנו עד כה למנוע.

מדובר ב-75% מהנשים החוזרות לבתיהן לאחר ששהו במקלט לנשים מוכות ובגרעין הקשה של אוכלוסיית גברים, אלימה במיוחד, גברים שבנות זוגם חשופות לאלימות ממושכת מצדם והן חוששות להתלונן במשטרה, ואף גברים שבנות זוגם העזו והתלוננו והם שבים הביתה למעגל האלימות לאחר שריצו תקופת מאסר, או הרחקה בתוקף צו הגנה.

מסיבה זו, גברתי היושבת-ראש, כינסתי שלשום בלשכתי דיון מיוחד בהשתתפות נציגי כל ארגוני הנשים המטפלים במקלטים ובמרכזי יום לנשים מוכות, את נציגי היחידות השונות במשרד העבודה והרווחה העוסקות בנושא, את נציגי אגפי הרווחה בעיריות שבהן אירעו לאחרונה מעשי רצח בנשים, וכן את נציגי משטרת ישראל ומשרד המשפטים.

אני מוצאת חובה נעימה לציין את שיתוף הפעולה בין המשרד, הרשויות בשטח, משרד המשטרה ומשרד המשפטים; אם כי יש מקום, במציאות הקשה הקיימת לחזק שיתוף פעולה זה ברמת השטח.

בסיכומו של הדיון, גברתי היושבת-ראש, הגעתי למסקנה, שעד היום טיפלנו בנשים – הגיעה העת לטפל בגברים. במקרים רבים הכנסתו של הגבר למרכז לטיפול בגברים יכולה, להערכתי, להוות פתרון חלופי להרחקת האשה וילדיה מן הבית.

לכן החלטתי על הקמת שני מרכזים לטיפול בגברים אלימים נגד נשים, האחד בצפון הארץ והאחר בדרומה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

מה עשיתם לנו?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

סליחה, לא עשו, חבר הכנסת מסאלחה, אדוני סגן השר, אנחנו חייבים לטפל בכל הכיוונים.

כמו-כן הוריתי על הקמת צוות של משרד העבודה והרווחה, שיכלול נציגים מן הגופים שהוזכרו ותפקידו יהיה לתאם ולחזק את הטיפול בנושא במסגרת הקהילה.

כמו-כן החלטתי, לאור התלונות שהיו, לשקול הקמתו של מקלט לנשים מוכות בצפון הארץ, כי המקלט הצפוני ביותר, היחיד, לנשים יהודיות, נמצא בחיפה, ולהכין חוברת כדוגמת החוברת של עיריית ירושלים שבה יפורטו כל השירותים, כולל מיקומם ומספרי הטלפון לשירותם של עובדי הרווחה בארץ, לסייע להם בטיפולם באותם מקרים במהירות וביעילות גדולה יותר.

אני מבקשת, גברתי היושבת-ראש ורבותי חברי הכנסת, לחזור ולהדגיש, שעם כניסתי לתפקיד העמדתי את נושא הטיפול בנשים המוכות בראש סדר העדיפויות.

במסגרת זו הוכפל מערך המקלטים לנשים מוכות, בשנתיים בלבד, מארבעה שהיו לשמונה, מהם שניים במגזר הערבי. הם קלטו ב-1994 440 נשים ו-746 ילדים. שלושה מקלטים מיועדים להקמה ב-1995.

כן מפעיל המשרד דירות מעבר לנשים שיצאו ממקלטים. ב-15 דירות המעבר, וזה לא פתרון שפועל לטווח ארוך, שהו ב-1994 27 נשים ו-48 ילדים.

כמו-כן פרסנו רשת מרכזים למניעת אלימות במשפחה, מקריית-שמונה בצפון ועד באר-שבע בדרום. עד כה הקמנו 13 מרכזים, וב-1995 תושלם תוכנית הפריסה, עם הקמתם של שני מרכזים נוספים.

ב-1994 טופלו במרכזים אלה 1,200 משפחות. ביישובים שבהם לא קיימים מרכזים למניעת אלימות במשפחה מכשיר המשרד עובדים סוציאליים למתן ייעוץ וטיפול למשפחות שהיחסים בהן מאופיינים באלימות.

נוסף על כך, החל מ-1993 החלו פקידי סעד לפנות לעזרת בת-המשפט בתהליך החלטתם על הרחקת הבעל האלים מהבית. במסגרת זו הוצאו ב-1993 כ-1,050 צווים המאפשרים את הרחקת בן הזוג האלים לתקופה של שבוע עד שישה חודשים.

רבותי חברי וחברות הכנסת וגברתי היושבת-ראש, אל לנו להשלים עם העובדה, שבחברה דמוקרטית ופתוחה חיות נשים כאסירות, קורבנות להתעללות פיסית ונפשית, בבידוד חברתי ובניתוק משפחתי. חובה עלינו להגביר את המודעות הציבורית ואת מחויבותו של הממסד לתרום למלחמה הבלתי-פוסקת באלימות המופנית כלפי נשים.

האסון שהתרחש בקריית-שמונה מטיל על כל הגורמים המטפלים אחריות כבדה. אני יכולה להבטיח לכם, שמשרד העבודה והרווחה, ואני בראשו, נמשיך ונתמודד במלוא הדחיפות והחומרה עם התופעה הנוראה הזו.

ברשותך, גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לומר מלה אחת לחברת הכנסת לימור לבנת, שהציעה ועדת חקירה. את יודעת, אפילו בתחומי הרווחה, חברת הכנסת לימור לבנת, אני מכירה תחומים שהייתי מקדימה, אם בכלל, ועדת חקירה על פני הנושא הזה, כי יש נושאים – אני אומרת זאת בצער כבד מאוד – שהם הרבה יותר חריפים והרבה יותר קשים, ואזכיר נושא אחד, והוא הנושא של ילדים בסיכון.

אבל, אינני מבינה מדוע צריכים להקים ועדת חקירה כאשר שלשום התכנסה ועדת השרים לענייני חקיקה והוחלט על הקמת צוות בין-משרדי, כי על כך את דיברת – הצורך ביותר תיאום בין המשרדים הנוגעים בדבר. כמי שיושבת בבית הזה 21 שנים אני לא מאמינה, ואני אומרת זאת בלשון המעטה, שוועדת חקירה, מלבד הסרבול והישיבות שבוודאי תהיינה בלי משתתפים, בוודאי לא משתתפים מהבית הזה, תוביל למילימטר אחד של התקדמות בנושא של טיפול דחוף מאוד וחשוב מאוד בנשים מוכות.

אני רוצה להציע, גברתי היושבת-ראש, להעביר את ההצעות לדיון ממצה נוסף בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לך, גברתי שרת העבודה והרווחה.

חבר הכנסת בוחבוט מציע להסיר את הצעתה של חברת הכנסת בלומנטל מסדר-היום; בבקשה, במסגרת דקה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, גברתי השרה, אני מברך את חברות הכנסת על העלאת ההצעה לסדר-היום. האלימות נגד הנשים מדאיגה לא רק את שדולת הנשים בבית זה אלא את כל הבית.

אני מצטרף לדברי השרה ולא הייתי מציע להקים ועדת חקירה פרלמנטרית בגלל הסרבול, כי הבעיה קשה והיא צריכה פתרון מהיר. אני בעד הנהגת יד קשה נגד אותה תופעה מחליאה בחברה הישראלית, הפוגעת ביסודות המשפחה בישראל.

אני רוצה להציע הצעה מרחיקה לכת – להתייחס לבעל אלים כאל אדם פגוע בנפשו, ואולי בדרך זו יציאו בתי-המשפט צו אשפוז לגמילה, כי האדם הזה אסור לו להסתובב בחברה חופשית כמו החברה במדינת ישראל.

לימור לבנת (הליכוד):

שתהיה ועדת חקירה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת בוחבוט. חבר הכנסת עובדיה עלי מציע הצעה אחרת להצעתה של חברת הכנסת לימור לבנת.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מברך בכל לבי את ידידותי הטובות חברות הכנסת בלומנטל ולבנת על העלאת הנושא הזה לסדר-היום הציבורי. זו הפכה להיות מכת מדינה איומה. רצח זה רצח זה רצח. כשרוצחים נשים – זה גרוע עוד יותר. אם יש מלה יותר גרועה מרצח, אני לא יודע, בלקסיקון אני לא מכיר דבר כזה, אבל זה רצח שפל, מתועב, שכל אחד מאתנו צריך לסלוד ממנו, אבל לא צריך להסתפק רק במלים.

הנושא הזה דורש ועדת חקירה כדי ללמוד את העניין הזה בצורה יסודית ולדעת איך אפשר להיאבק בו ביתר שאת. הרי כל אחד מאתנו מזדהה עם המסר של חברות הכנסת האלה שהעלו את העניין. השאלה היא מה עושים כדי להתמודד עם האתגר החשוב הזה ולבער את הנושא הזה מהשורש, כדי להרחיק כל שורש פורה ראש ולענה. הרי זה דבר איום. פרט למלים שכולנו מכבירים לא נעשה כמעט מאומה בעניין הזה.

אני מבקש להבהיר לשרת העבודה והרווחה: את ההצעה של חברת הכנסת בלומנטל את יכולה לבקש להעביר לוועדה. את הצעתה של חברת הכנסת לבנת את לא יכולה לבקש להעביר לוועדה. את יכולה או לתמוך בהעלאת הנושא במליאת הכנסת, או לבקש להסיר את הנושא מסדר-היום – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני מבקשת להסיר.

עובדיה עלי (הליכוד):

– – שהרי מה מבקשת חברת הכנסת לבנת? – לקיים דיון במליאה במטרה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית, שמי שצריך להצביע על כך זו מליאת הכנסת. אין ועדה מוועדות הכנסת שיכולה לטפל בעניין הזה ובסוגיה הזאת; על הצעתה צריך להצביע בעד דיון במליאה, או להסיר. זאת האפשרות היחידה שישנה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עובדיה עלי.

כמובן, אנחנו מצביעים בנפרד. קודם כול, חברת הכנסת נעמי בלומנטל, את מסכימה להעברת הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אני רוצה שיהיה דיון במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

את רוצה דיון במליאה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

שיהיה דיון במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, גם השרה מסכימה לדיון במליאה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על הצעתה של חברת הכנסת נעמי בלומנטל לדון בנושא במליאה – נא להצביע.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 14

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלתה חברת הכנסת נ' בלומנטל בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

14 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יידון במליאה.

כעת אני רוצה להסב את תשומת לבכם לכתוב בסעיף 94(ב) לתקנון הכנסת, ואני מצטטת: "החליטה הכנסת לכלול בסדר-יומה הצעה לסדר-היום למנות ועדת חקירה לפי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת, תידון ההצעה בתוך 30 ימים מיום ההחלטה". אם כן, היום אנחנו מצביעים אם לכלול את זה בסדר-היום לדיון במליאת הכנסת.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על הצעתה של חברת הכנסת לימור לבנת על הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת רצח נשים על-ידי בעליהן, אם לכלול את הנושא בסדר-היום.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

עשרה תומכים, ארבעה מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שבתוך 30 יום המליאה תדון בהצעה.

הצעת חוק סיוע ותמיכה לתלויי אסירים, התשנ"ד-1994

(הצעת חבר הכנסת ח' דיין)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק ב'פח, הצעת חוק סיוע ותמיכה לתלויי אסירים, התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת חיים דיין.

חיים דיין (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנמצאים, הצעת החוק המונחת בפניכם מתייחסת למשפחות אסירים במדינת ישראל, כאשר התלויים הסמוכים על שולחנו של האסיר אינם מקבלים שום גמלה של הבטחת הכנסה או סיוע כלכלי מהמדינה לצורך מחייתם. נוצר מצב שהאשה נשארת עם הילדים ללא פרנסה, ללא שום כלכלה נאותה, והנענשים העיקריים הם בעצם בני המשפחה, כי הבעל נמצא בכלא, אוכל, שותה, ישן, והאשה נשארת עם כל העומס, עם כל הנטל, עם כל המאבק על קיומה וקיום ילדיה. זו למעשה הצעת החוק שאני מניח.

אבל מה קרה בימים האחרונים? אני חייב לבוא ולציין: את הצעת החוק הזאת הנחתי ב-18 ביולי 1994, לאחר שעשיתי מחקר אישי כדי לבדוק כמה נשות אסירים במדינת ישראל אינן מקבלות אותה קצבה, או שצריכות ליהנות מאותה קצבה. קיבלתי את הנתון, והצעת החוק הנוכחית הובאה בפני ועדת השרים לענייני חקיקה. ב-8 בינואר 1995, לפני כמה ימים, ענו לי במכתב, שהעתק ממנו נשלח אל שרת העבודה והרווחה, והתשובה היא שוועדת השרים התבקשה לדחות את המשך הדיון בהצעת החוק בחודש ימים. סעיף ד' אומר: ועדת השרים נענית לבקשה זו ודוחה את המשך הדיון לתחילת פברואר.

מאוד שמחתי שוועדת השרים תומכת לכאורה בהצעת החוק שלי, אבל כשהגעתי למליאה ושמעתי את עמדת הממשלה בנושא הזה, ראיתי שהממשלה מתנגדת לעמדתי. אבל מה הממשלה הזאת

בעצם עשתה? למה היא ביקשה לדחות את ההצעה שלי בחודש ימים? ביום שני קיבלתי את המכתב, וביום שלישי מיהרה הממשלה להגיע לוועדת העבודה והרווחה ולקחת בתקנות את החוק שחבר הכנסת חיים דיין הניח על שולחן הכנסת, להעביר אותו בוועדה ולקבל את התמיכה לאותן משפחות אסירים.

מצד אחד, רבותי, אני שמח. הלוואי שהממשלה תעתיק מכל ההצעות של חבר הכנסת חיים דיין בנושאים החברתיים ותחטוף לו את החוקים לטובת החברה. אני אהיה שמח. אבל אני באתי וביקשתי דבר פשוט, גברתי השרה. פניתי ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה ואמרתי לו: היה ראוי, אדוני, חבר הכנסת יוסי כץ, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, שתכניס ידיעה בעיתונות, שידעו שהמציע של הצעת החוק הזאת הוא חבר הכנסת חיים דיין.

אני יודע, גברתי השרה, שאת ואני חושבים לפעמים באותם כיוונים לטובת האוכלוסייה, אבל נעשה כאן מעשה לא יפה, ובאתי והראיתי לך, שמצד אחד קיבלו את ההצעה שלי, ומצד שני ביצעו כאן מחטף בוועדת העבודה והרווחה כדי להעביר את הצעת החוק.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

באמת, לכל קשקוש יש גבול.

חיים דיין (צומת):

זה לא קשקוש.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

ועדת העבודה והרווחה פתאום עשתה מחטף לחבר הכנסת דיין.

חיים דיין (צומת):

גברתי השרה, בכנס שהיה עם נשות האסירים בשבוע שעבר ישבנו על הבמה 12 חברי כנסת, בהם היית גם את, גברתי השרה, וכולם דיברו על תמיכה למשפחות האלה וכולם מחאו כפיים, גם לגברתי השרה וגם לי, וכשבאתי ואמרתי שהחוק הזה יעלה בשבוע הבא, כולם אמרו: אנחנו נתמוך. את לא היית באותו רגע, את הלכת להתראיין בטלוויזיה בפינה, אם אני לא טועה, אבל כשאתה נתקל בתהליך של משיכת החוק הזה – זאת בעיה.

מה אני מבקש, גברתי השרה? אני מבקש דבר אחד. מכיוון שתקנות הן תקנות וכל שר יכול לבוא ולשנות את התקנות לפי ראות עיניו, אני מבקש להעביר את הצעת החוק הזאת כחוק במדינת

ישראל, ואז התקנות שהכנסת, גברתי השרה, בסמכותך, ייכללו בהצעת חוק מסודרת ומגובשת. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים דיין. גברתי שרת העבודה והרווחה, בבקשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת חיים דיין, גברתי היושבת-ראש, אני 21 שנים בכנסת ועוד לא שמעתי שעושים מחטף.

חיים דיין (צומת):

אני הוכחתי לך.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

תאמין לי, ואני אומרת לך את זה במלוא החברות: יש לך עוד הרבה מה ללמוד איך עובדים בכנסת. אל תצחק. ניסיון, תאמין לי, זה דבר חשוב.

חיים דיין (צומת):

המסמכים מדברים.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

שום מסמכים, שום דיבורים. איזה מחטף? מי עשה לך מחטף? עד כדי כך אתה ידוע בכנסת כמי שפועל למען אנשים? אני לא ידעתי, אני שמחה מאוד שאתה עושה את זה, אבל עשו לך מחטף?

חיים דיין (צומת):

יש גם מסמך של ועדת השרים.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

תן לי להשיב.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דיין, השרה עומדת פה על הדוכן.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת דיין, אתה חבר הכנסת, אני שרת העבודה, העברתי דבר, אני לא מוכנה שהוא יעבור בחוק במקום בתקנות. יש חוקי הביטוח הלאומי, והם קובעים מה שהם קובעים.

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת חיים דיין מציע לקבוע בחוק, כי בן הזוג והילדים של מי שנאסר לתקופה העולה על 30 יום יהיו זכאים לגמלה ששיעורה ייקבע בתקנות, אם אין להם הכנסה מספקת כדי מחיה. בדברי ההסבר להצעת החוק נאמר, כי מטרת ההצעה היא להבטיח את קיומם של בני המשפחה ברמת ההכנסה המובטחת למשפחות חד-הוריות.

אני מסכימה עם התפיסה העומדת מאחורי הצעת החוק. בעת המאסר נותר במשפחה מפרנס יחיד, ועקב המאסר נענשים למעשה גם בן הזוג והילדים על לא עוול בכפם.

ברצוני לבשר למשפחות האסירים, לחברי הבית, ובעיקר לחבר הכנסת דיין, כי הגמלה המוגדלת הניתנת במסגרת חוק הבטחת הכנסה למשפחה חד-הורית תינתן כבר מתחילת החודש הבא. אתה רוצה קרדיט על כך, חבר הכנסת דיין – זכותך. אני מודה שמאחורי ההחלטה שלי על כך לא עמדה הידיעה שלי שאתה הנחת הצעת חוק כזאת. אני יכולה רק לשמוח על ששנינו חושבים אותו דבר.

אני רוצה להדגיש כאן, כי ביוזמתי הכין המוסד לביטוח לאומי תיקון לתקנות שבמסגרת חוק הבטחת הכנסה, המאפשר תשלום הגמלה בשיעור המוגדל למשפחות האסירים, וועדת העבודה והרווחה אישרה את התיקון. בעקבות התיקון לתקנות תקבל בת זוגו של אסיר, החל מהחודש הבא, גמלה בסכום של 1,614 שקלים, במקום סכום של 1,104 שקלים, אם יש לה ילד אחד; ואם יש לה שני ילדים, היא תהיה זכאית לגמלה בסכום של 2,203 שקלים במקום 1,349 שקלים.

בהתחשב בכך שמטרת הצעת החוק כבר הושגה, אני לא רוצה כאן לבקש להסיר את ההצעה שלך מסדר-היום, אבל אני רוצה לבקש ממך, חבר הכנסת דיין, שתראה בהודעה הזאת שלי תשובה ותסתפק בכך.

אני אתנגד, ואני אנחה כך את נציגי שילכו לוועדת העבודה והרווחה. בהכירי את חוק הביטוח הלאומי, ויושב אתי כאן חברי בשתי קדנציות בוועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת רן כהן – יש הבדל מהותי ולא מקרי בחוק הביטוח הלאומי בין חקיקה לבין תקנות.

לכן, אני לא רוצה לבקש להסיר את ההצעה שלך מסדר-היום, אלא אני מבקשת שאתה תסתפק בהודעה שמסרתי מעל הדוכן. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לך, גברתי, שרת העבודה והרווחה.

חבר הכנסת חיים דיין, יש לך אפשרות לחזור לדוכן אם אתה רוצה.

גברתי השרה, תוכלי גם להציע להפוך את הצעת החוק של חבר הכנסת דיין להצעה לסדר-היום, אם את רוצה. את רוצה להציע לו את זה?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת דיין, אני מבקשת להפוך את הצעת החוק שלך להצעה לסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דיין, השרה מציעה לך להפוך את ההצעה להצעה לסדר-היום.

חיים דיין (צומת):

לא, אני מבקש לגשת ישר להצבעה על הצעת החוק.

עובדיה עלי (הליכוד):

אתה לא מסכים להפוך את הצעתך להצעה לסדר-היום?

חיים דיין (צומת):

לא.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת עלי, אתה לא יודע על מה מדברים. לא חובה תמיד להצביע נגד.

עובדיה עלי (הליכוד):

אבל הוא לא מסכים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנו עוברים עתה להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק סיוע ותמיכה לתלויי אסירים, התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת חיים דיין, והעברתה לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי שרת העבודה והרווחה, את צודקת שלא תמיד צריך להצביע נגד, אבל אני בכל זאת אצביע כן.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 7

נגד – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק סיוע ותמיכה לתלויי אסירים, התשנ"ד-1994, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שבעה תומכים, ארבעה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק נתקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק בתי-החולים הציבוריים, התשנ"ג-1993

(הצעת חבר הכנסת י' לס)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנו עוברים כעת לנושא הבא שעל סדר-היום: הצעת חוק תק"י, הצעת חוק בתי-החולים הציבוריים, התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת יורם לס. בבקשה.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת חיים דיין, הצעת החוק שלך לא תעבור. אני אדאג לכך שהיא לא תעבור.

חיים דיין (צומת):

גם לחוק משפחות חד-הוריות התנגדתם כל הזמן, ולבסוף התקבל החוק.

היו"ר א' סלמוביץ:

עכשיו כבר עברנו לנושא אחר. עומד פה חבר הכנסת לס על הדוכן. חבר הכנסת דיין, אני מבקשת. חבר הכנסת לס, בבקשה.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להניח בפני הכנסת הצעת חוק בתי-החולים הציבוריים.

בהצעת החוק הזאת, שאני עובד עליה כבר לא מעט חודשים, אני רואה ממש כורח המציאות, לאור המצב שהשתרר בימים אלה במערכת הבריאות במדינת ישראל.

ראוי להזכיר אירועים שקרו כאן גם בבית הזה. נעשתה הרבה מאוד פוליטיקה למטרות שלא קשורות כלל לבריאות. ואף שהתקבל חוק ביטוח בריאות, ואף שבימים אלה יוטל על השכירים בישראל חוק מס ארגון בכפייה, למרות כל הדברים האלה, למעשה במערכת הבריאות לא קרה שום דבר.

אני אומר במלים פשוטות: מס הבריאות זה בלוף ומס הארגון זה שקר. זה המצב. היתה מפלגה והיא עדיין ישנה, מפלגת רם. היא הבטיחה לאזרחים חופש, הבטיחה שלא ייקחו עוד בכוח את הכסף שלהם. אבל לאנשי מפלגת רם אין אומץ להתייבב בכנסת ולהביא חוק מס ארגון משלהם. ומפני שאין להם אומץ, הם הולכים על חוק שכבר קיים; חוק שבמקרה חיים הברפלד השתמש בו, חוק מס ארגון, שכבר קיים מימים ימימה, רק שכחו לספר עליו במערכת הבחירות להסתדרות. אבל החיים שבא אחרי החיים משתמש באותו חוק, באותן שיטות בדיוק של חיים הברפלד, כדי לקחת מהאזרחים בכפייה מס ארגון.

מס הבריאות שהוטל בתוקף חוק ביטוח בריאות, גם בו אין שום דבר לגבי מערכת הבריאות. זה מס, וכל חוק הבריאות איננו אלא חוק להטלת מס חדש שאין שום קשר בינו לבין הבריאות. הוא בדיוק כמו מס הכנסה.

לכן, הצעתי לראש הממשלה ולשר האוצר, ואני מאמין שהדבר גם ייעשה, לבטל את המס הזה, לבטל את הבלוף, לצרף אותו למס הכנסה. מס הכנסה הוא המס הצודק ביותר. לא מטילים אותו על קצבאות של קשישים שיקבלו עכשיו 1,090 שקלים גמלת זיקנה והשלמת הכנסה. אף אחד לא יעז להטיל מס הכנסה על הקצבאות, ואף אחד לא יעז גם לפטור את צבא הקבע ממס הכנסה. מס ההכנסה הוא מס צודק.

למס הבריאות אין שום קשר, ואפילו הוציאו אותו מהמדד. הוא אפילו לא נחשב כהוצאה של משק בית. זה מס ישיר, שצריך לכלול אותו במס הכנסה. הוא ממילא הולך לאוצר המדינה, ואין שום קשר בין תקציבי ההוצאה של הבריאות לבין המס הזה.

לאור המצב הזה שהשתרר, כאשר כאילו עסקו בבריאות אבל למעשה מבחינת התפקוד של המערכת, שזה מה שחשוב לחולים, לא קרה שום דבר, אני מניח לפני הכנסת הצעת חוק מאוד מקיפה, מאוד יסודית, שתפקידה להגדיר מהו בית-חולים בישראל.

היום בתי-החולים הפכו לתאגידים נטושים. אף אחד שם לא יודע איפה הוא נמצא. המנהל לא יודע, העובדים לא יודעים, החולים לא יודעים. יש בית-חולים, קונצרן שמעסיק 2,000 עובדים, עם תקציב של 400-500 מיליון שקלים. אין שום חוק שאומר לבית-החולים הזה איך להתנהג. אין שום מורה נבוכים, ידידי חבר הכנסת פנחסי, שיגיד מה זכויות החולה, מה חובות העובד, מה מותר לעשות, מה אסור לעשות, באיזו דרך העניין הזה עובד.

חברי הכנסת, החוק המונח לפניכם בנוי על חוק המועצה להשכלה גבוהה. יש קווי דמיון ברורים מאוד בין אוניברסיטה לבין בית-חולים. באוניברסיטה יש סגל מכל המינים, אקדמי ולא אקדמי.

האוניברסיטה נותנת שירות של חינוך. אבל הרקטור והנשיא של האוניברסיטה אינם פקידים של שר החינוך. אוניברסיטה נמצאת בבעלות של חבר נאמנים. אוניברסיטה יודעת מה מותר לה ומה אסור לה, ואין בה חינוך פרטי.

בחוק המועצה להשכלה גבוהה כתוב, שסטודנטים מתקבלים – הרי אני עושה אנלוגיה לבית-חולים – סטודנטים מתקבלים לאוניברסיטה רק על בסיס כישוריהם ומצבם, אבל לא על בסיס המצב הכלכלי שלהם.

ואם אני מגדיר בחוק בתי-החולים הציבוריים מה זה בכלל אשפוז – שיהיה כתוב בחוק מה זה אשפוז ציבורי. הרי זה, כמובן, חוק שעוסק בבתי-החולים הציבוריים בישראל, לא הפרטיים. הפרטיים יכולים לדאוג לעצמם. מה זה אשפוז ציבורי? זה אשפוז הניתן לחולה מתוקף היותו חבר בקופת-חולים ציבורית, ללא כל אפליה, גם על רקע מצבו הכלכלי.

האם לא ראוייה מדינת ישראל ששורות כאלה ייכתבו בספר החוקים שלה, ובמיוחד לאור המגמות לייצר אפליה, בדין וברשות של משרד הבריאות, לייצר אפליה בבתי-החולים, שמי שיש לו כסף יקבל טיפול יותר טוב? האם לא ראוייה מדינת ישראל לחוק שיסדיר את פעולת בית-החולים, יגדיר מי הבעלים שלו, יגדיר את מעמדו של החולה בבית-החולים?

אני שמח ששר המשפטים מצטרף לדיון. אני מציע חוק שבנוי כמעט כמו החוק לגבי האוניברסיטאות. לאוניברסיטאות יש מועצה להשכלה גבוהה, נקים מועצה לבתי-החולים; לאוניברסיטאות יש ועדה לתכנון ותקצוב, ות"ת, נקים ות"ת לבתי-החולים. ואני חוזר ואומר: כל זמן שבאוניברסיטה לא מתקבלים הבנים של המיליונרים להיות סטודנטים בבית-הספר לרפואה, ולא מתקבלים הנכדים של הפרופסורים להיות תלמידים בבית-הספר למשפטים מפני שיש להם איזה ייחוס או מפני שיש להם כסף, אותו דבר צריך לכתוב בחוק בתי-חולים ציבוריים, כמו שכתוב בחוק המועצה להשכלה גבוהה. צריך שהכנסת תיתן את דעתה אם מותר לעשות אפליה של חולים על רקע מצבם הכלכלי, כן או לא, וזה יהיה כתוב.

בקריאה הטרומית של החוק שלפניכם אני לא מתכוון לדון בכל הפרטים שלו. אני רק אומר שאני עוסק בדבר הזה וכותב אותו לא מעט חודשים, הייתי אומר – שנים. זה נושא כל כך אישי וכל כך רגיש בציבור בישראל, שראוי והגיע הזמן שבית-חולים בישראל יהיה גוף שיעבוד על-פי חוק מדינה, שהמדינה תגיד לבית-החולים מה הם כללי ההתנהגות שלו בכל השאלות: המוסריות, האתיקה, התקציביות, יחסי העבודה, זכויות החולה, זכויות העובד, מעמדו של המנהל. בזכות החוק, בזכות חוק המועצה להשכלה גבוהה, הרקטור והנשיא – אני אומר שוב – הם לא פקידים של שר החינוך. למה ימשיך מנהל בית-חולים להיות פקיד של מנכ"ל משרד הבריאות? למה לא יהיה לו מעמד בחוק כמו הרקטור והנשיא? למה לא ידע הסגל האקדמי בבית-חולים את מעמדו מול הסגל המינהלי בבית-החולים?

יש אנלוגיה ברורה, הדברים נכתבו, הם מונחים בצורה מאוד רצינית בפניכם, רבותי חברי הכנסת, ואני מבקש, באמת מבקש. לאור המצב שהשתרר במערכת הבריאות, שעשו בה רק פוליטיקה, והחולים היו רק האמצעי, הם לא היו המטרה, על הגב שלהם עשו פוליטיקה, ושום דבר שקשור בתפקוד של המערכת לא נפתר – אני מבקש לאשר את הצעת החוק בקריאה טרומית ולהעבירה לוועדת העבודה והרווחה. מדובר בחוק שיש הרבה מה לדון בו, הרבה מה לדבר בו. אני מקווה לשיתוף פעולה של משרד הבריאות, ואני מודה לכם. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יורם לס. סגן שר הבריאות, בבקשה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק של חבר הכנסת יורם לס יוצרת גוף חדש שכאילו מחליף את הסמכות של משרד הבריאות. בשורות הראשונות בדברי ההסבר להצעת החוק כותב חבר הכנסת לס, כי מטרת החוק המוצע לאפשר לבתי-החולים בישראל לתפקד כגופים עצמאיים, ללא הניהול המרכזי והדורסני של משרד הבריאות לגבי בתי-חולים ממשלתיים – וגם לגבי קופת-חולים, על בתי-החולים שלה.

אני גם רוצה להעיר, ברשותך, גברתי היושבת-ראש, שתי הערות. קודם כול, בתי-החולים הממשלתיים הם יחידות סמך או משק סגור – הם כבר עובדים בצורה כזאת – תוך כדי קבלת הנחיות מקצועיות ממשרד הבריאות ותמיכת הממשלה בסעיפים שונים, כגון הצטיידות.

הצעת חוק זו שואפת, בין היתר – וכבר אמרתי את זה – להפקיע סמכויות מקצועיות ממשרד הבריאות, דבר שיש לו השלכה חמורה ביותר על מערכת האשפוז.

יש לי הערה נוספת. אני לא רוצה להתווכח עם פרופסור לס. לכל אחד יש הגישה שלו. חוק הבריאות הוא עדיין לא קטסטרופה. החוק מופעל רק 11 יום. אפילו התשלום הראשון לא נגבה, ואני שואל אותך, חבר הכנסת לס: אנחנו באמת מהמדינות שמשלמים בהן את המסים הגבוהים בעולם, לרבות מס הבריאות. היום היה כתוב: 60%, אם אתה מחשב את זה.

יורם לס (העבודה):

— — שולי.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

כן, שולי, אני יודע. ולתת היום עוד הפעם למשרד האוצר את הסמכות, זאת אומרת, נחזיר את זה למס הכנסה, והוא יחלק את זה מחדש — —

יורם לס (העבודה):

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

לא, זה הולך לביטוח הלאומי לצורכי בריאות.

יורם לס (העבודה):

זה בלוף. זה הולך לתוספת היוקר.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

כמו שידוע, גם לפי הנתונים וגם לפי הניסיון שלך במשרד הבריאות, לגבי מס מקביל לפחות הוכח שהביטוח הלאומי גובה אותו ונותן אותו לקופות-החולים. ואגב, זה מנע קריסה טוטלית של מערכת הבריאות הציבורית, בעיקר קופת-חולים, אף שהיא חייבת מעל 4 מיליארדי שקל.

על כל פנים – כל אחד וגישתו. אני מעריך מאוד את הגישה שלך. אני רק רוצה להגיד לעם ישראל, שאתמול הכנסת הזאת הטילה עליו חוק, חוקקה חוק, ובדצמבר כולנו או רובנו אפילו הסכמנו לביטול הסעיף שמתנה את הפעלת החוק בקבלת מס ארגון, ואני לא רוצה להתייחס למס ארגון. יש לך הדעה שלך. יבוא חיים רמון ויגן על זה, או עמיר פרץ, ראש האגף לאיגוד מקצועי.

גברתי היושבת-ראש, ברשותו של המציע, אני מבקש שההצבעה תתקיים במועד אחר.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר הבריאות.

חבר הכנסת לס, האם אתה מסכים?

יורם לס (העבודה):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, חבר הכנסת לס הסכים לדחות את ההצבעה על הצעת החוק שלו למועד אחר.

הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים [נוסח חדש] (תורנות בתי-מרקחת), התשנ"ד-1994 (הצעת חבר הכנסת ר' פנחסי)

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כן, אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים [נוסח חדש] (תורנות בתי-מרקחת), התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת רפאל פנחסי. הנמקה מן המקום, במסגרת של דקה – בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש להביא הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים [נוסח חדש] (תורנות בתי-מרקחת), התשנ"ד-1994. זו הצעת חוק ב'קמו.

בסעיף 64 לפקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א-1981, בסעיף קטן (א) בסופו יבוא: "ובלבד שתורנות ביום ו' תחל לכל המאוחר שעה לפני כניסת השבת, ותורנות בשבת תסתיים בכל המוקדם שעתיים לאחר צאת השבת".

משרד הבריאות מקיים, בדין ובצדק, תורנויות לבתי-מרקחת בכל הערים בישראל, שימכרו תרופות גם בשעות שכלל בתי-המרקחת סגורים, וזאת לצורך רפואי דחוף.

מתברר כי בימי שישי, לאחר שעות הסגירה של כלל בתי-המרקחת, פתוחים בתי-המרקחת התורנים משעת כניסת השבת ואילך, וביום השבת נסגרים אותם בתי-מרקחת תורנים לפני יציאת השבת, וממילא שומרי שבת מחויבים לחלל שבת. על כן מוצע, שבתי-המרקחת התורנים, במסגרת שירותם לציבור, יפעלו בימי שישי לפחות שעה אחת קודם לכניסת השבת, וביום שבת לפחות שעתיים לאחר צאת השבת.

על כן אני מבקש לאשר את הצעת החוק בקריאה טרומית ולהעבירה לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת פנחסי. אדוני סגן שר הבריאות, בבקשה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, ועדת השרים לענייני חקיקה החליטה לתמוך בהצעת החוק של חבר הכנסת פנחסי, גם מתוך כבוד לשבת. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר הבריאות.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים [נוסח חדש] (תורנות בתי-מרקחת), התשנ"ד–1994, והעברתה לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים [נוסח חדש] (תורנות בתי-מרקחת), התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני קובעת שהצעת החוק נתקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

שאלות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני שר המשפטים, הנושא הבא הוא שאילתא שמכוונת אליך. אבל כיוון שהשואל איננו, נצטרך לעבור לנושא הבא שעל סדר-היום.

שר המשפטים ד' ליבאי:

יש שתי שאילתות בעל-פה ושאילתא אחת רגילה.

היו"ר א' סלמוביץ:

רק שנייה אחת. מה שמצוין אצלי כרגע זה רק שאילתא אחת. אני בודקת.

אם כך, יש שאילתא בעל-פה של חבר הכנסת שלמה בניזרי, אדוני. כיוון שהשואל איננו, השאילתא לא תעלה.

אני מזמינה אותך לדוכן להשיב על שאילתא רגילה. גם השואל הזה איננו. סליחה, אדוני, תצטרך בכל זאת לעלות. אנחנו חייבים לקיים את כללי התקנון. אני מצטערת.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לכבוד לי.

הרשעה על ניסיון התאבדות של חייל בזמן השירות הצבאי

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את שר המשפטים ביום י"ח בטבת התשנ"ה (21 בדצמבר 1994):

בעקבות בדיקה שערכתי גיליתי, כי במקרה שחייל מנסה להתאבד בזמן שירותו הצבאי, והוא נשפט על הטלת מום בזדון (סעיף 100 לחוק השיפוט הצבאי), תועבר ההרשעה למרשם הפלילי. הדבר יגביל את החייל המשוחרר בתחומים שונים באזרחות.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. כיוון שניסיון התאבדות אינו עבירה על-פי חוק העונשין, האם שוקלים לבטל העברת הרשעה זו למרשם הפלילי?

שר המשפטים ד' ליבאי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. סעיף 100 לחוק השיפוט הצבאי עניינו הטלת מום על-ידי אדם בעצמו בכוונה לפסול את עצמו משירות צבאי. העונש המרבי שנקבע לעבירה זו הוא עשר שנות מאסר.

מדובר בעבירה חמורה, ועל כן יש מקום להכללתה במרשם הפלילי.

2. על-פי מידע שקיבלנו מהפרקליטות הצבאית על ניסיון להתאבדות, נפתח תיק מצ"ח – משטרה צבאית חוקרת – כדי לבחון את נסיבות המקרה ולבדוק אם נעברה עבירה. כאשר תוצאות החקירה מצביעות על כך שמדובר בניסיון התאבדות בשל מצוקה נפשית של החייל, התיק נסגר ואין מעמידים לדין את החייל. עם זאת, ניתן להעמידו לדין משמעתי אם נסיבות המקרה מצדיקות זאת, אבל לא על עבירה לפי סעיף 100 לחוק השיפוט הצבאי.

אין מעמידים לדין על עבירה לפי סעיף 100 לחוק השיפוט הצבאי אלא אם הוכח כי החייל פגע בעצמו כדי להתחמק מהשירות.

כאשר חייל מועמד לדין משמעתי, הדבר אינו נרשם במרשם הפלילי.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, סיימנו את פרק השאלות, ואנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום: הצעת לסדר-היום מס' 5860, בנושא: הגבלת סמכויות בית-המשפט העליון, של חבר הכנסת יוסף בא-גד. גם הוא איננו.

הצעת חוק פרסום תביעות משפטיות, התשנ"ד-1994

(הצעת חבר הכנסת א' הירשזון)

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כך, נעבור לנושא הבא על סדר היום: הצעת חוק ב'כז, הצעת חוק פרסום תביעות משפטיות, התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת אברהם הירשזון, והוא ישנו כרגיל.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, הצעת חוק פרסום תביעות משפטיות, התשנ"ד-1994.

בישראל נהוג כדבר שבשגרה לפרסם פרטי כתבי טענות משפטיים בלי שהצד שכנגד אפילו ידע עליהם, ולא אחת מתברר לאנשים כי הם צד לדיון משפטי, פלילי או אזרחי, מקריאה בעיתון בלבד, ועוד בטרם הגיעו לידיהם מסמכי התביעה. מובן מאליו, שאנשים אלה לא הספיקו למסור את תגובתם על התביעה לבית-המשפט הרלבנטי, ותגובתם אינה מופיעה כלל באותו פרסום.

לא אחת מתברר, כי לתביעה לא היה כל יסוד, או שהטעם היחיד להגשתה היה הפעלת לחצים ציבוריים על הנתבע או הנאשם, כדי להשיג מטרות שאינן קשורות כלל בתביעה, אך עד שדבר זה מתברר ניזוק הצד הנתבע ואין מי שיפצהו על נזקיו.

הואיל והעלאת טענות בפני בית-משפט כשלעצמה אינה נחשבת הוצאת דיבה, מן הראוי לעכב את פרסום התביעה עד אשר תונח בפני בית-המשפט התייחסותו של הנאשם או הנתבע, או יינתן לה פומבי בדרך אחרת. באופן זה ייווצר איזון מסוים בין טענות התביעה לטענות ההגנה, יופחת הנזק הנגרם לנתבע או לנאשם ויתאפשר לו לדעת על התביעה מכלי ראשון ולא מפרסום בעיתון.

מחד גיסא, הצעת חוק זו מתיישבת היטב עם הוראות חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, ומאידך גיסא, אין היא פוגעת בחופש הביטוי, כיוון שאין איסור על הפרסום אלא עד שיינתן פומבי לעמדת ההגנה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם הירשזון. אדוני שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק באה לשים מחסום בפני חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת בכך שהיא קובעת בסעיף 2 עונש למפרסם תוכנו של כתב אישום או כתב תובענה בעניין אזרחי בלי לפרט את תגובתו של הצד שכנגד.

בעבר הועלתה הצעת חוק שבאה לאסור פרסום שמו של חשוד. ההצעה נדחתה. אותה הצעה דיברה על איסור פרסום שמו של חשוד עד להגשת כתב אישום. עכשיו מבקשים לצעוד צעד נוסף או להרחיק

לכת ולאסור פרסום כתב אישום בטרם ניתנה תגובת הנאשם. נשאלת השאלה, אם הוגש כתב אישום והנאשם מבקש להיוועץ בעורך-דין בטרם יגיב, הרי גם עומדת לו זכות השתיקה בבית-המשפט, וסניגור יאמר שהוא לא רוצה להגיב כל זמן שהוא לא עיין בחומר החקירה, וזו זכותו. כמה זמן אנחנו נגביל או נאסור את הפרסום הזה ונמנע מהציבור לדעת שהוגש נגד פלוני כתב אישום? זה לא יממה וזה לא שבוע, זה יכול להימשך שבועיים וחודש ויותר. הנושא יהיה נושא לרינונים ולשמעות, ואסור יהיה לפרסם לפי החוק הזה את העובדה הפשוטה שאכן הוגש כתב אישום.

לכן ההצעה כפי שהיא מנוסחת, היא מאוד מרחיקת לכת, ונראה לנו שעם כל הכוונות הטובות לסייע לאנשים ששמם לא ייפגע, הרי שהיא מרחיקת לכת בפגיעה בזכות הציבור לדעת ובעיתונות חופשית. לנו נראה דרך כלל שהדברים צריכים לבוא לידי יישוב ולידי קביעה נורמטיבית ברורה בהיבטים האתיים של העניין. לפי הכללים של מועצת העיתונות, אין לפרסם בלי לפנות לנוגע בדבר ולבקש את תגובתו. הסנקציה היא סנקציה בתחום האתיקה העיתונאית.

לא היינו מרחיקים לכת יותר, ולכן אנחנו מציעים להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשפטים. חבר הכנסת הירשזון, אתה רוצה לחזור?

אברהם הירשזון (הליכוד):

לא.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו נעבור להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק פרסום תביעות משפטיות, התשנ"ד–1994, והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק פרסום תביעות משפטיות, התשנ"ד–1994,

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שמונה תומכים, שני מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהצעת החוק נתקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק מימון מודעות, התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת י' לס)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק בקנ"ח, הצעת חוק מימון מודעות, התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת יורם לס. הנמקה מן המקום במסגרת דקה.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אני מתכבד להביא בפני הבית לקריאה טרומית הצעת חוק מימון מודעות. ההצעה זכתה לתמיכת הממשלה, ועניינה נוגע לכל גוני הקשת הפוליטית בישראל.

חדשות לבקרים אנחנו רואים בעיתונות מודעות שמתפרסמות מטעמו של השמאל או מטעמו של הימין או מטעמו של המרכז, כאשר תפקידן של אותן מודעות הוא לעצב את דעת הקהל. לעתים, כאשר מסתכלים על המודעות האלה, לא ברור מי מממן אותן, מי משלם אותן. ראוי בחברה מתוקנת, שמי שקורא מודעה כזו ידע גם מי עומד מאחוריה – האם ארגון כזה, אגף כזה, מממן כזה.

כל מטרתה של ההצעה שלפנינו היא להביא לגילוי נאות, באופן שכל מודעה שתתפרסם בעיתונות, שמטרתה לעצב ולשנות את דעת הקהל בכל כיוון שהוא, יהיה ברור לקורא המודעה מי שילם עבורה, כדי שהוא יוכל להתייחס בכל כובד הראש לתוכנה.

הייתי מציע להעביר את ההצעה לוועדת הכלכלה של הכנסת, ועדה שכבר עוסקת בנושא הפרסום, ויש לי אתה רומן ארוך בנושא הפרסומת לסיגריות – רומן ארוך מדי, אני מפנה את תשומת לבך, גברתי היושבת-ראש. זו בקשתי: להצביע בעד הצעת החוק והעברתה לוועדת הכלכלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת לס. אדוני שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אין לנו התנגדות להעברת הצעת החוק לוועדה. אני חושב, שהוועדה המתאימה היא ועדת החוקה, חוק ומשפט, משום שההיבטים כאן הם יותר חוקתיים מבחינת ההגבלות על חופש הפרסום.

אנחנו מבקשים זאת, אם כי אנחנו מסתייגים מסעיף 3 בהצעת החוק, שבא להטיל הגבלות על פרסום מודעות על גוף שאינו גוף מבוקר. יש טעם בהגבלה אם מדובר בכספי ציבור; כשבאים לטפל במודעות שמתפרסמות על-ידי גופים פרטיים, עלינו להיזהר שבעתים. אם יש בעיה בהצעת החוק של חבר הכנסת לס, ראיתי להבהיר זאת.

לכן אנחנו מבקשים להעביר את הצעת החוק לוועדה לדיון שם.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשפטים.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק מימון מודעות, התשנ"ד–1994, והעברתה לוועדת הכלכלה להכנתה לקריאה ראשונה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

ביקשתי שזו תהיה ועדת החוקה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס, אתה מסכים שההצעה תועבר לוועדת החוקה? נא להצביע.

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מימון מודעות, התשנ"ד–1994,

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שלושה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק התקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

חברי הכנסת, תם הדיון. הישיבה הבאה – ביום שני בשבוע הבא, בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:32.